

ଓହଲ ପ୍ରସଙ୍ଗ

ଫେବୃଆରୀ ୧୯୯୧

ଭୁବନେଶ୍ୱର ବିମାନବନ୍ଦନାରେ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଅଟଳ ବିହାରୀ ବାଜପେୟୀଙ୍କ ସହିତ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଲାଲୁ ଚନ୍ଦ୍ର ପଟ୍ଟନାୟକ ଓ କେନ୍ଦ୍ର ସ୍ତରର ପରିବହନ ମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଦେବେନ୍ଦ୍ର ପ୍ରସାଦ । 29/12

ଭାରତୀୟ ଆସିଷ୍ଟନାରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ଧର୍ମେ ଲାଲୁ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ଆୟୋଜିତ ମିଳନେ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଲାଲୁ ଚନ୍ଦ୍ର ପଟ୍ଟନାୟକ ଅଧିବାସୀ ଗ୍ରାମୀଣ କର୍ମଚାରୀ । 15/12

ଭାରତୀୟ ଶ୍ରମିକମାନେ, ଭାରତୀୟ କୌଶଳ ପ୍ରତିଯୋଗିତାରେ ଅଂଶ ଗ୍ରହଣ କରିଥିବା ବିଭିନ୍ନ ଭାରତୀୟ ପ୍ରତିଯୋଗୀମାନଙ୍କ ମାଟ୍ରିକାସରେ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଭାନୁଜୀ ଦେବର ପଦୋପହାର ପରିବାରକୁ ସ୍ୱାଗତ କରୁଛନ୍ତି । ୯-୧

ଭୋର୍ଲି ନିକ୍ସନ୍ ଦେହାନ୍ତରା ଦୂର୍ଦ୍ଦି ଘଟଣାରେ ଦେହାନ୍ତ ପ୍ରକାରେ ପ୍ରାମାଣିକୀକରଣ କରିବା ପାଇଁ ଭାରତୀୟ ସମସ୍ତଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଭାନୁଜୀ ଦେବର ପଦୋପହାର ଆରମ୍ଭ କରୁଛନ୍ତି । ୧୦-୧

ଉତ୍କଳ ପ୍ରସଙ୍ଗ

ଝଝ ଭାଗ   ୭ମ ସଂଖ୍ୟା   ମାସ-ପାଲ୍‌ଗୁନ   ୧୯୨୦ ଶକାବ୍ଦ   ଫେବୃଆରୀ, ୧୯୯୯

ଶ୍ରୀ ସଂଜୀବ ଚନ୍ଦ୍ର ହୋତା
ପ୍ରମୁଖ ଶାସନ ସଚିବ
ସୂଚନା ଓ ଲୋକ ସମ୍ପର୍କ ବିଭାଗ, ଓଡ଼ିଶା

ଶ୍ରୀ ବସନ୍ତ ଚରଣ ସ୍ୱାଇଁ
ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ

ସମ୍ପାଦନା ମଣ୍ଡଳୀ

ଶ୍ରୀ ମହେଶ୍ୱର ମୂଲିଆ
କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ ସମ୍ପାଦକ

ଶ୍ରୀ ଶରତ ଚନ୍ଦ୍ର ସାମନ୍ତରାୟ
ସମ୍ପାଦନା ସହଯୋଗୀ

ପ୍ରଚ୍ଛଦପଟ୍ଟ
ଶ୍ରୀ ନୀଳସ ନାୟକ

ବାକ୍ସିତ ଦେୟ : ଟ ୨୦.୦୦

ପ୍ରତି ଖଣ୍ଡ : ଟ ୨.୦୦

ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ବିଭିନ୍ନ ଦାୟିତ୍ୱ, ସରକାରୀ ଯୋଗ୍ୟତା ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କର୍ମକାରୀ ଚାହୁଁଥିବା ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ବିବରଣୀ “ଉତ୍କଳ ପ୍ରସଙ୍ଗ”ରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥାଏ । “ଉତ୍କଳ ପ୍ରସଙ୍ଗ” ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ସୂଚନା ଓ ଲୋକ ସମ୍ପର୍କ ବିଭାଗ କେନ୍ଦ୍ରରୁ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲେ ହୁଏତ ଏହି ପତ୍ରିକାରେ ପ୍ରକାଶିତ ମତାମତ ଓ ଚିନ୍ତାଧାରା ସବୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କର କୋଣି ଦୁର୍ଦ୍ଦିବାକୁ ହେବ ନାହିଁ ।

ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କର ସୂଚନା ଓ ଲୋକ ସମ୍ପର୍କ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ
ଏବଂ

ଓଡ଼ିଶା ସରକାରୀ ମୁଦ୍ରାଣାଳୟ, କଟକ-୧୦ରେ ମୁଦ୍ରିତ
(ପଟୋଟାଲପ୍ରେସ୍‌ ପବ୍ଲିଶିରେ ଅକ୍ଷର ସଂଯୋଜିତ)

ସୂଚୀ

ବହୁଳ ନଗର : ଜାତକ କାହାଣୀ

ଭାରତୀୟ ସାଧାରଣଜୀବନରେ ସମଜ ଓ ସ୍ୱଚ୍ଛତା

ଓଡ଼ିଆ ପଦ୍ମପତ୍ରିକା

ଓଡ଼ିଶାରେ ଅଭିଯାନ ସମୟ

ବାଣପୁରର ଐତିହାସ

ଓଡ଼ିଆ ନାମକରଣର ଇତିହାସ : ଶୁକ୍ରମୁନି ସାଗର ଦାସ

ସାହିତ୍ୟ-ବିଶ୍ୱ ବିଭାଗ

ଓଡ଼ିଶାରେ ଶିଳ୍ପବିପ୍ଳବ

ଜାଣ୍ଡାଲ ସମସ୍ୟା-ଏକ ଆହ୍ୱାନ

ପୁରୀରୁ ବିଭାଗରେ ସାକ୍ଷରତା ଓ ସାକ୍ଷରୋତ୍ତର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ

ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ମୁଖ୍ୟ ବିଚାରପତି-ଡଃ ଆନନ୍ଦ

ଆଦିବାସୀ ଅଞ୍ଚଳରେ ପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷା

ବହୁଳ କାହାଣୀ

ସମ୍ପାଦ ପରିବ୍ରଜା

..	ଡଃ ଯଶୋବନ୍ତ ନାରାୟଣ ଧର	୧
..	ଡଃ ବ୍ରଜବିଶ୍ୱନାଥ ସ୍ୱାଇଁ	୮
..	ଶ୍ରୀ ନରହରି ଉପାଧ୍ୟାୟ	୧୧
..	ଶ୍ରୀ ବିଜୟକେତନ ପଟ୍ଟନାୟକ	୧୫
..	ଭାଗ୍ୟଲିପି ମନ୍ତ୍ର	୧୮
..	ଶ୍ରୀ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦ ବେହେରା	୨୧
..	ଶ୍ରୀ ଗୁରୁକଲ୍ୟାଣ ମହାପାତ୍ର	୨୩
..	ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀକାନ୍ତ ଶତ୍ଟୁକ	୨୫
..	ଡଃ କରୁଣା କର ବିଶ୍ୱାଳ	୨୭
..	ଶ୍ରୀ ଇନ୍ଦ୍ରମଣି ମହାନ୍ତି	୨୯
..	ଶ୍ରୀ ସୁବାସ ମହାନ୍ତି	୩୧
..	ଶ୍ରୀ ପୃଥ୍ୱୀରାଜ ପୁନାର ସିଂହ	୩୩
..		୩୫
..		୪୧

କଟକ ନଗର : ଜାତକ କାହାଣୀ

ଡଃ. ସରୋବର ନାରାୟଣ ଧର

କଟକ ନଗରୀର ଇତିହାସ ସହିତ ବହୁ ଜାହାଣୀ ଆଉ ବିସଦର୍ଶୀ ନାହିଁ । ମାତ୍ର ପାଞ୍ଜିର ବିବରଣୀରୁ ଭିତ୍ତି କରି ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ଏହିତାତ୍ତ୍ୱିକମାନେ ଏହାର ପ୍ରତିଷ୍ଠା କାଳ ୯୮୯ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦ ବୋଲି ଉଲ୍ଲେଖ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଏହି ସମୟ ବିନ୍ଦୁରୁ ସ୍ୱୀକାର କରି କଟକ ନଗରର ପ୍ରସ୍ତୁତ କାହିଁକି ଉତ୍ପତ୍ତି ଏବେ ପାଳିତ ହୋଇ ଯାଇଛି । କିନ୍ତୁ ମାତ୍ର ପାଞ୍ଜିରୁ ଇତିହାସ ବୋଲି କହି ଦେବା ନାହିଁ । ଯେମିତି ବିସଦର୍ଶୀ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଜାହାଣୀ ସବୁ ଇତିହାସ ପାଇଁ ତଥ୍ୟ ଓ ଖୋଜାବ ଯୋଗାଇ ଥାଏ, ସେହିପରି ମାତ୍ର ପାଞ୍ଜିରୁ ଆମେ ଜୁହାର କରିପାରୁ । ଏଥିରୁ କିଛି ପୁସ୍ତକ ସତ୍ୟ ଓ ଆଉ କିଛି ନିଆ ।

ତେବେ ସେ ଯାହାହେଉ, ମାତ୍ର ପାଞ୍ଜିର ଏହି ଅନୁମାନ ବିରୁଦ୍ଧରେ କୌଣସି ତଥ୍ୟ ନାହିଁ ନାହିଁ । ଅଧିକତ୍ର ଯାହା ବିସଦର୍ଶୀ ଭାବରେ ପ୍ରଚଳିତ ତାହା ମଧ୍ୟ ମାତ୍ର ପାଞ୍ଜିର ବିବରଣୀରୁ ଉଦ୍ଘାଟିତ ହେଉଥିବା କିଛି ନାହିଁ । ଅତଏବ, ଉକ୍ତ ଓ ପ୍ରକା ନାମଗୁଡ଼ିକୁ ସତ୍ୟ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରିନେଲେ ବିରୋଧ କିଛି ଛାଡ଼ି ନାହିଁ । ମାତ୍ର ସମସ୍ୟାଟି ଉପରେ ସମୟ ବିହୀନ ନେଇ । ଏହି ଆସନ୍ତୁ ଏକ କଟକ ନାଟକର ସମୟ ଉତ୍ତମାଣ ଓ ତହିଁରେ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ନାୟକ ନାୟିକା ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଚରିତ୍ରଗୁଡ଼ିକର ଆଲୋଚନା କରି ସତ୍ୟ ଓ ଘିରାଣ୍ଡର ନିବିଡ଼ତା ଦେଖ ।

ମାତ୍ର ପାଞ୍ଜିର ତଥ୍ୟରୁ ଉଦ୍ଘାଟିତ କରି ୧୮୭୭ ଖ୍ରୀରେ ଇଂଲିଶ ଲେଖକ ଇଂରାଜୀ ଇତିହାସ ଗ୍ରନ୍ଥରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଥିଲେ ଯେ, "Raja Nrupa Keshari - a martial and ambitious prince, who was always fighting with his neighbours, is said to have planted a city on site of modern Cuttack about A.D. 989. The reign of Markat Keshari was distinguished for the construction of a stone revetment on embankment (probably the ancient one of which the remains are yet to be seen) to protect the new capital from inundation in A.D. 1006."

ପୁନଃ ସେ ଲେଖକଟି :-

Authorities vary as to the date of foundation of Kataka Biranasi, but there seems good reason to think that it became a capital city as early as the 10th century during the reign of Keshari prince.

ଏହି ବିଷୟରୁ ସମ୍ପର୍କିତ ଜଣେ ଏହିତାତ୍ତ୍ୱିକ ନରାୟଣ ଦେ ଡାକ୍ତର ପୁସ୍ତକ The Geographical Directory of Ancient and Medieval India ଗ୍ରନ୍ଥର ୨୫ ପୃଷ୍ଠାରେ ଏକ ଛାନ୍ଦରେ ଲେଖକଟି :

"Baranasi Kataka — Kataka in Orissa at the confluence of the Mahanadi and Kathjuri founded in A.D. 989 by Nrupa Keshari X X X."

ମାତ୍ର ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ଏହିତାତ୍ତ୍ୱିକମାନେ ଏହି ପ୍ରପକ୍ଷେପରୀକ ନାମକୁ ଏକ ଏହିତାତ୍ତ୍ୱିକ ବ୍ୟକ୍ତି ଭାବରେ ସ୍ୱୀକୃତି ଦେଇପାରି ନାହାନ୍ତି । ପ୍ରଥମରେ ମାତ୍ର ପାଞ୍ଜି ଯେଉଁ କେଶରୀ ବଂଶର ରାଜାଙ୍କୁ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛି, ତାହା ଭ୍ରମାସନ ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଛି । ସୋମବଂଶୀ ରାଜାମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା କେତେକ ଛେତରେ "କେଶରୀ" ରହିଥିବାରୁ ମାତ୍ର ପାଞ୍ଜିକର ଏ ପ୍ରକ୍ଷେପର ଭ୍ରମ କରିଛନ୍ତି ବୋଲି ମନେହୁଏ । ପୁନଃ ସୋମବଂଶୀ ରାଜାମାନଙ୍କର ନାମୋଲ୍ଲେଖରେ ନିଆୟାର ଓ ଅଭିରାଜନର ବ୍ୟାପକତା ମଧ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଏ । ସୋମବଂଶର "କେଶବ"ଙ୍କୁ ମହାରାଜର ପରୀକ୍ଷିତଙ୍କ ପୁତ୍ର (କଳିପୁରର ପ୍ରଥମ ରାଜା) ବୋଲି ବୁଝାଯାଇ ହଜାର ହଜାର ବର୍ଷ ଧରି ଶହ ଶହ ସୋମବଂଶୀ ରାଜା ଏଠାରେ ରାଜତ୍ୱ କରିଥିଲେ ବୋଲି ଶୁଣି ପ୍ରଶଂସକ ନିଆଁ କାହାଣୀର ପ୍ରସାର କରାଯାଇଛି । କିନ୍ତୁ ସୋମବଂଶର ବାହ୍ୟ ରାଜାମାନଙ୍କ ନାମରେ "କୁପକେଶରୀ" ନାମକ କେହି ରାଜା ଥିବାର ପ୍ରମାଣ କି ଯାବତ୍ ମିଳିନାହିଁ । ସତ୍ତ୍ୱେତ "କୁପକେଶରୀ" ନାମଟି ସୋମବଂଶର କେହି ଜଣେ ରାଜା (କି କେଶରୀ ସଂଖ୍ୟାଧାରୀ କେହି ଜଣେ ପୁତ୍ର) ଏପରି ପାଞ୍ଜିକର ନାମକରଣ ପ୍ରକାର ବୋଲି ଜୁହାର କରାଯାଇ ଥାରେ ।

ଶିକ୍ଷାକ୍ଷେତ୍ର ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରାମାଣିକ ପୁସ୍ତକ ସୋମବର୍ଣ୍ଣୀ
ରାଜ୍ୟାନ୍ତର ଯେଉଁ ବାହର ନାମ ସମୁଦ୍ର ନିକ୍ଷିପାଏ ସେଗୁଡ଼ିକ
ହେଲା -

(୧) ଶିବପୁତ୍ର ଯେ, (୨) ନନ୍ଦାଭବପୁତ୍ର ବା ଜନ୍ମେନ୍ଦ୍ର ଯେ ବା
ଧର୍ମ ବନ୍ଦ୍ୟ ଦେବ ବା ବୃନ୍ଦାବତୁର, (୩) ନନ୍ଦାଶିବପୁତ୍ର ୨ୟ ବା
ଯଯାତି ପ୍ରଧାନ, (୪) ନନ୍ଦାଭବପୁତ୍ର ୨ୟ ବା ରାମରଥ ବା
ଜନ୍ମେନ୍ଦ୍ର ୨ୟ, (୫) ନନ୍ଦାଶିବପୁତ୍ର ୩ୟ ବା ଧର୍ମରଥ,
(୬) ନପୁଂସ, (୭) ନନ୍ଦାଶିବପୁତ୍ର ୪ର୍ଥ ବା ବନ୍ତୀହର ବା ଯଯାତି
୨ୟ, (୮) ନନ୍ଦାଭବପୁତ୍ର ୩ୟ ବା ଉଦ୍ୟୋତ କେଶରୀ,
(୯) ଜନ୍ମେନ୍ଦ୍ର ୩ୟ ବା ସୋମେଶ୍ୱର ଦେବ, (୧୦) ପୁରୁଷୋ,
(୧୧) ନନ୍ଦାଶିବପୁତ୍ର ୫ମ ବା ବନ୍ତୀଦେବ । ଏମାନଙ୍କ ଅତୀତ
ପୁରୁଷ କେଶରୀ ବା ସୁନ୍ୟ କେଶରୀ ବୋଲି କେତେ ଗାଥା
ସୋମବର୍ଣ୍ଣୀର ଶେଷ ଗାଥା ଥିଲେ ବୋଲି ଜଣାଯାଏ । ପୁତ୍ରଗା,
-ପୁତ୍ରକେଶରୀ-କୈଶା-ବାଠରୋଟି-ପଥର ବନ୍ଧର ନିର୍ମାତା ନକତ
କେଶରୀ ପ୍ରଭୃତି ନାମ ସୋମବର୍ଣ୍ଣୀର ରାଜାମାନଙ୍କ ନାମ ଭିତରେ
ନାହିଁ । ସତ୍ତ୍ୱବତୀ, ସୋମନେ ରାଜା ବ୍ୟତିରେକ ଅନ୍ୟ କୌଣସି
ରାଜ ପୁରୁଷ ଯୋର ପାରିବ ।

ପୁତ୍ର କେଶରୀ, ନକତ କେଶରୀ, ପଦକେଶରୀ ଆଦି ଯେଉଁ
ସବୁ ନାମ କଟକ ନଗର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ସମୟରେ ନାବଳୀ ପାର୍ଶ୍ୱରୁ
ନିକ୍ଷିପାଏ ସେଗୁଡ଼ିକ ସିଂହାସନାରୁ ରାଜାମାନଙ୍କ ନାମ ଦୁହେଁ
ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରିବାର ଅନ୍ୟ ଏକ କାରଣ ରହିଛି, ଯଥା-୯୮୯
ଖ୍ରୀ. ବେଳକୁ ଓଡ଼ିଶାର ଉପକୂଳ ଅଞ୍ଚଳରେ କୌମବର
ରାଜବଂଶର ରାଜା ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଥିବା ଜଣାଯାଏ । ସେତିକିବେଳେ
ଓଡ଼ିଶାର ପଶ୍ଚିମ ଓ ନ୍ୟୁ ଭାଗରେ କୋଶଳ ଅଞ୍ଚଳ) ରାଜତ୍ୱ
କରୁଥିଲେ ସୋମବର୍ଣ୍ଣୀ ଗାଥା । କୌବ ଧର୍ମର ପୁଷ୍ପପୋଷକତା
କରୁଥିବା କୌମବର ରାଜବଂଶ ଓ ଶୈବ ଧର୍ମର ପୁଷ୍ପପୋଷକତା
କରୁଥିବା ସୋମବର୍ଣ୍ଣ ନ୍ୟୁରେ ସୁସ୍ତବ କୈବାହିକ ସମର୍ଥ ଛାଡ଼ିବ
ହୋଇଥିଲା । ଦଶମ ଶତାବ୍ଦୀର ଶେଷ ବେଳକୁ କୋଶଳରେ
ରାଜତ୍ୱ କରୁଥିବା ସୋମବର୍ଣ୍ଣୀ ରାଜା ବୃନ୍ଦାବତୁର ଜନ୍ମେନ୍ଦ୍ରଙ୍କର
ବନ୍ୟା ପୁଅ ନନ୍ଦାଦେବୀ କୌମରୀର ରାଜରେ ଶାସନ
କରୁଥିବା ବିବିଧ ଦୁହେଁ । ଯଦିଓ ୯୮୯ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦ ସମୟଟି ୨ୟ
ଦେଇ ତାହା କାଳ ଧରି ଶାସନ କରୁଥିବା ବିବିଧ ପୁସ୍ତକ
ଜଣାଯାଏ । ଅତଏବ ତାଙ୍କୁ ଶାସନ କାର୍ଯ୍ୟରେ ସହାୟତା
କରୁଥିବା ସୋମବର୍ଣ୍ଣର କେହି ରାଜପୁତ୍ର କଟକ ନଗର ଛାଡ଼ିବା
କରିଥିବା ବିବିଧ ଦୁହେଁ । ଯଦିଓ ୯୮୯ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦ ସମୟଟି ୨ୟ
ଦେଇ ପୁସ୍ତକ ପାରିଲେ ତାହା ଜଣାଯାଏ ନାହିଁ, ତେବେ ଏହି ସମୟ
ଓ ପୁଣି ନନ୍ଦାଦେବୀର ଶାସନ କାଳ ଉଦାହରଣେ ନେଇ
ଜାଣିଥାଏ ।

ପୁନଶ୍ଚ, "ଅଭିନବ ବାରଣାସୀ ବଚନ" ଛାନ ନାମ ବା ନଗର
ନାମକରଣ ଏକ ବିଶେଷ ପୁରୁଷପୁଣି ପୁରନା ପ୍ରବାନ କରୁଛି ।
ଉତ୍କଳ ରାଜତ୍ୱର ବାରଣାସୀ ବୋରୁଣା ଓ ଅସୀ ନାମକ ପୁରଟି
ନଦୀର ସଙ୍ଗମ ସ୍ଥଳରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ନଗର ନାମ ଏକ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଶୈବ

କ୍ଷେତ୍ର ଥିଲା । ଏଠାରେ ବାରଣୀ ନ୍ୟୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଏବଂ ବାରଣୀରେ
ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଥିଲେ ବାରଣୀ-ବିଶ୍ୱନାଥ । ଶୈବ ଧର୍ମରୁ ନିଷ୍ପନ୍ନ
କୌବର ରାଜତ୍ୱରେ କୌବ ଧର୍ମ ପ୍ରଭୁର ଓ ପ୍ରସାର ଲାଭ
କରିବା ପରେ ଶୈବ ପୀଠଗୁଡ଼ିକର ମହତ୍ତ୍ୱ ନ୍ୟୁ ସ୍ୱା
ପାରିଥିଲା । ଅତଏବ ଆଦିଶଙ୍କର (୭୮୦ ଖ୍ରୀ:-୮୧୨ ଖ୍ରୀ:)ଙ୍କ
ଆବିର୍ଭାବ ଓ ଦିଗ୍‌ବିଜୟ ପରେ ପୁନର୍ବାର ବହୁ କୌବ ପୀଠରୁ
ଶୈବ କ୍ଷେତ୍ରରେ ରୂପାନ୍ତରିତ-ଜଣାଯାଇଥିଲା । ଏହି ସବୁ ହିନ୍ଦୁ
ବା ପୁନଃପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଶୈବ ପୀଠଗୁଡ଼ିକୁ "ଅଭିନବ ବାରଣାସୀ"
ବା ପୁନଃପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଶୈବ ପୀଠଗୁଡ଼ିକୁ "ଅଭିନବ ବାରଣାସୀ"
ରାଜରେ ବୁଝାଯିବାର ଏକ ହିନ୍ଦୁ ଧାରା ନ୍ୟୁ ଆରମ୍ଭ
ଜଣାଯାଇଥିଲା । ଏହି ହିନ୍ଦୁ ନାମକରଣ ଓ ଶୈବ ପୀଠ
ଛାଡ଼ିବାର ଗୀତି ସ୍ୱାସ୍ଥ ସମସ୍ତ ଜ୍ଞାନରେ ଏକ ପ୍ରକାର ଜଗତ
ଜଣାଯାଇଥିବା ଲକ୍ଷ୍ୟ ଜଣାଯାଏ, ଯଥା-କୌଣସି ଏକ ଶୈବ
ପୀଠରେ ଏକ ଦେବର ବା ଏକ ଲକ୍ଷ ଶିବ ଲିଙ୍ଗ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟ
ନ୍ୟୁରେ ବୋଧିବାର ସଂକଳ୍ପ କରି ତାହା ପୁରଣ ହେଲେ ସେହି
ଜ୍ଞାନଟିକୁ ବା ସେହି ଜ୍ଞାନଟିରେ "ଅଭିନବ ବାରଣାସୀ" ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ
ହେଲେ ବୋଲି ବୁଝାଯାଇଥିଲା । ଓଡ଼ିଶାରେ ଏହିପରି ଅଭିନବ
ବାରଣାସୀ ଛାଡ଼ିବାର କାର୍ଯ୍ୟ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଏବଂ ବଂଶଧାରୀ ଭୁବନ
ବେର୍ଦ୍ଧାନୀର ରାଜତ୍ୱରୁ ଲିଙ୍ଗ ପୂର୍ବର କୋରାପୁଟର ଗୁରୁପୁରୁ
ନିକଟସ୍ଥ) ପଦ୍ମପୁରଠାରେ ତଥା ଆଧୁନିକ ଓଡ଼ିଶା ସୀମାରେ
ଅବସ୍ଥିତ ପୁରୀଜିଲ୍ଲାରେ ହୋଇଥିବା ଲକ୍ଷ୍ୟ ଜଣାଯାଏ ।

ଏଠାରେ ପୁରୀର କୋରାପୁଟ ଅଞ୍ଚଳର ପଦ୍ମପୁର କଥା ପୁରୀ
କଲେ ବିଷୟଟି ଅଧିକ ସ୍ପଷ୍ଟ ହେବ ବୋଲି ମନେ ହୁଏ ।
ଏହିଠାରେ ଫୁ ରହିଛି ସୁପ୍ରସିଦ୍ଧ ଜଗନ୍ନାଥ ପାହାଡ଼ । ଏହି
ପାହାଡ଼ରେ ପୂର୍ବ କାଳରେ କୌବ ଆରାଧ୍ୟ ଧର୍ମକୀର୍ତ୍ତୀଙ୍କର ସୁପ୍ରସିଦ୍ଧ
କୌବ ବିହାର ଅବସ୍ଥିତ ଥିଲା ।

ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ଏହି ପାହାଡ଼ର ଶୀର୍ଷ ଦେଶରେ
ନୀଳବର୍ଣ୍ଣେଶ୍ୱର ଶିବ ଲିଙ୍ଗ ତଥା ପାହାଡ଼ର ପାଦଦେଶରେ ପୁରୀ ଓ
ଉତ୍କଳ ପୂର୍ବରେ ବହୁ ଛୋଟ ବଡ଼ ଶୈବ ମନ୍ଦିର ରହିଛି । ଏହାର
ଅନ୍ତର୍ଗତ ରାଜ୍ୟ ରାଜପଥ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ସୁପ୍ରସିଦ୍ଧ ଦେବୀ ଶ୍ରୀଲୀପୁଷ୍ପା
ଠାକୁରାଣୀଙ୍କ ପୀଠ ରହିଛି ଏବଂ ସେହି ନାମରେ ନ୍ୟୁନ ଧର୍ମର
ରଜତାସନର ପାହାଡ଼ଟିଏ ରହିଛି । କଥିତ ଅଛି, ସ୍ୱର୍ଗର ଦେବତା
ଓ ଶିଳୀନାମେ ଏଠାରେ ଏକା ଗାତିରେ "ବାରଣାସୀ" ପ୍ରତିଷ୍ଠା
କରିବାର ସଂକଳ୍ପ କରି ଏକ ହନାର ଶିବ ଲିଙ୍ଗ ପ୍ରତିଷ୍ଠା
ଆସୋଜନ କରିଥିଲେ । ମାତ୍ର ଖୁଲାପୁଷ୍ପାଠାକୁରାଣୀ ଏହାର
ବିରୋଧ କରି ଏକ ହନାରୁ ଗୋଟିଏ ଉନ୍ମା ଶିବ ଲିଙ୍ଗ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ
ହୋଇଥିବା ବେଳେ ହୁକୁମ୍ତ ରୂପ ଧରି ତାହା ଦେବତା ଓ
ଦେବ ଶିଳୀନାମେ ରାତି ପାରିଗଲା ବୋଲି ରାବି ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧେ
ହୋଇଯାଇଥିଲେ । ବାହାଣୀଟିର ସତ୍ୟତା ନଥାଇ ପଛଦେ
ଅନ୍ତରେ ଏଥିରୁ ଏତିକି ଧାରଣା କରିହୁଏ ଯେ କୌବ
ପୀଠନାମକରେ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ଋତୁ ଶିବ ଲିଙ୍ଗ ଛାଡ଼ିବା
ଜଣାଯାଇ ତାହାକୁ ଶୈବ କ୍ଷେତ୍ରରେ ରୂପାନ୍ତରିତ କରିବାକୁ ଏକ
ସନ୍ଦେହନ ପ୍ରସ୍ତାବ ଜଣାଯାଇଥିଲା । ଏହି ପ୍ରସାସର ଅନ୍ୟ ଏକ

ରୂପ ଆମେ ଭୁବନେଶ୍ୱରଠାରେ ମଧ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ପାଇପାରିବା । ଭୁବନେଶ୍ୱରରୁ ଦ୍ୱିତୀୟ ଜାଣି ବା ଦ୍ୱିତୀୟ ବାଉରାସୀ ବୋଲି କୁହାଯାଏ । ଏହା ମଧ୍ୟ ଅତୀତରେ ଏକ ଶୈବ ପୀଠ ଥିଲା । ଏଠାରେ କେତେକ ଶୈବ ମଠରୁ ଏପରି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇଥିଲା ଯେ ସେମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଣୀ କାୟା ଥିଲା ପ୍ରତିଦିନ ଗୋଟିଏ ମୁତନ ଶିବ ଲିଙ୍ଗ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା । ଏହି ପ୍ରବେଶାର ଫଳ ସ୍ୱରୂପ ଭୁବନେଶ୍ୱରର ବହୁ ଶୈବ ପ୍ରାଣୀ ଏବେ ଶିବ ଲିଙ୍ଗରେ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇଯାଇଛି । ଏକ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ର ମଧ୍ୟ ଭାସ୍କରାଶ୍ରମ ମନ୍ଦିରରେ ଶିବ ଲିଙ୍ଗ ଭାବରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେଉଥିବାର କେହି କେହି ଧ୍ୟାନିତାସିବ ମତ ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି । ସୁନାମ, ବୁଦ୍ଧେଶ୍ୱରୀ, ବୁଦ୍ଧନାଥ, ବୁଦ୍ଧଲିଙ୍ଗ ଆଦି ନାମରେ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ପୂଜା ପାଉଥିବା ବହୁ ଶୈବ ଓ ଶାକ୍ତ ପୀଠ ଯେ ଶୈବ ଧର୍ମ ସହିତ ପୁରୀର ସମ୍ପର୍କ ଥିଲେ, ସେ କଥା ସତ୍ୟରେ ବିଶ୍ୱାସ କରି ହୁଏ । ସେହି ପରମ୍ପରାରେ ସଞ୍ଜବେଳେ କଟକଠାରେ ମଧ୍ୟ ଏକ ଶୈବ କ୍ଷେତ୍ର ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଯାଇଥିଲା । ନାଥ ତାନ୍ତ୍ରୀ ମୁଖ୍ୟତଃ ଅଭିନବ ବାଉରାସୀ ନହୋଇ ଅଧିକାଂଶରେ "କଟକ" ହୋଇ ରହିଗଲା ।

ଧାର୍ମିକ କେତେକା ଦୁର୍ଘଟରୁ "ଅଭିନବ ବାଉରାସୀ କଟକ"ର କେବଳ ଶୈବ ପୀଠ ନହୋଇ ବହୁ ଧର୍ମ କେତେକାଳ ପ୍ରଜ୍ଞା ଲଳୀରେ ପରିଣତ ହେବା ସହିତ ଗାନ୍ଧର୍ବ-ପ୍ରାକୃତ-ବେନ୍ଦ୍ରରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି । ନାଥ ଜାଣି ବା ବାଉରାସୀରେ "ବିଶ୍ୱନାଥ"ଙ୍କ ପରି ଏଠାରେ ପ୍ରଥମେ ବୋଧହୁଏ "ବିଶ୍ୱେଶ୍ୱର" ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲେ ଏବଂ ତାହାହିଁ ବାଉରାସୀ ଓ ଅଭିନବ ବାଉରାସୀ କଟକ ରୁହୁଁ ପରସ୍ପର ସହିତ ସମ୍ପର୍କ କରିଛି ।

ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ପରମାନନ୍ଦ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ନିଜର "କଟକର ଇତିହାସ" ପ୍ରବନ୍ଧରେ ଓଡ଼ିଶାର ପୁରୁଷ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରବନ୍ଧ ଗ୍ରନ୍ଥରେ ଲେଖିଛନ୍ତି ଯେ ଦକ୍ଷିଣ ଭାରତୀୟ ଶିଳାଲିପି ଡେଇଁଛନ୍ତି ଭାଷାକୁ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରି ଶକାବ୍ଦ ୧୦୩୫ (ଖ୍ରୀ. ୧୧୧୩)ରେ ପ୍ରବନ୍ଧ ପିରିସ ପ୍ରମୁଖିଙ୍କ ଦାନପତ୍ରରେ ବାଉରାସୀ କଟକର ନାମ ଥିବାର ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛନ୍ତି । ଏହା ଶ୍ରେତରଙ୍ଗ ଦେବ ମଧ୍ୟ-ଓଡ଼ିଶାରେ ନିଜର ରାଜତ୍ୱ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବାର ପୁରା ବର୍ଷ ପରଈ ନାନବସ ହେଲେ ହେଁ ଏହି "ବାଉରାସୀ କଟକ" ବଂଶଧାରା କୁଳସ୍ଥ ଚରକାନୀନ ପାଗଳାଶୋମୁଣ୍ଡି ତାଲୁକର ବାଉରାସୀ କଟକ (ଅର୍ଥାତ୍ ବର୍ତ୍ତମାନର ମୁଖାରିଈମାଲୁ ବୁଝାଉଛି ବୋଲି ପଦୁଣ୍ଡି ପରମାନନ୍ଦ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ମତଯୋଷଣ କରିଛନ୍ତି । ସେ ସମୟରେ ଡ. ଦତ୍ତନାଥସ୍ୱରାଜାମୁରୁ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଓଡ଼ିଶାଟି ଲିପିରେ "ବାଉରାସୀ କଟକ" ନାମୋଲ୍ଲେଖ ଲାଭ କରିଥିଲେ । ସେ ସମୟରେ ଦକ୍ଷିଣ ଭାରତରେ ବା-ପୁର-ଦକ୍ଷିଣ ଭାରତରେ ଅବସ୍ଥିତ ଥିବାରୁ ସେ ସମସ୍ତ ପ୍ରକୋପ ତରଫର ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ "ବାଉରାସୀ" ବୋଲି ମନେ କରାଯିବାର ସମ୍ଭାବ୍ୟ ବାଉରା ରହିଛି । ଏହି, ବହୁ ଦାନପତ୍ରଗୁଡ଼ିକର ସମୟ ଖ୍ରୀ. ୧୩୭୮-ରୁ ଖ୍ରୀ. ୧୪୫୫ ମଧ୍ୟରେ ହୋଇ କହାଯାଏ ।

ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ମାଦଳା ପାଣିରେ "ବାଉରାସୀ" ଓ "ବିଶ୍ୱନାଥ" ଉଭୟ ନାମ ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଥିବାରୁ ଏହି "ଅଭିନବ ବାଉରାସୀ କଟକ"ର ଅବଶିଷ୍ଟାଂଶ ଏବେ "ବିଶ୍ୱନାଥୀ" ରୂପରେ ରହିଛି ବୋଲି କହିଲେ ଅତ୍ୟୁକ୍ତି ହେବ ନାହିଁ । ଯଦିଓ "ବିଶ୍ୱନାଥୀ" ଅନ୍ତର୍ଗତ ଶୈବୀୟ ପ୍ରାଚୀନ ପୁରୀର ଉତ୍କଳଶେଷ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅବିଷ୍ଠିତ ହୋଇନାହିଁ, ତଥାପି ସ୍ଥାନ ନାମ ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିରୁ କଟକର ପ୍ରାଚୀନ ଇତିହାସ ଆଲୋଚନାରେ ଏହାର ସମ୍ପର୍କ ରୁହୁଁ ରହିଛି ।

କଟକ ନଗରର ପ୍ରାଚୀନତା ସମ୍ପର୍କରେ "ବିଶ୍ୱନାଥୀ"ର ପୂର୍ବ ନାମ ପରି "ବିଶ୍ୱେଶ୍ୱର" ଶିବ ଲିଙ୍ଗର ମଧ୍ୟ ଗୁରୁତ୍ୱ ରହିଛି । ଉତ୍କଳର ଗାଦନ ପୂର୍ବରୁ କଟକର ପ୍ରାଚୀନତା ପ୍ରମାଣ କରିବା ପାଇଁ ସାଧ୍ୟ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରାଯାଏ, ସେଥିରୁ ଅନ୍ତତଃ ଏତିକି କହାଯାଏ ଯେ ଉତ୍କଳର ଗାଦନ ପୂର୍ବରୁ ଭାରତରେ ବିଶିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନରେ ଅଭିନବ ବାଉରାସୀ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଏକ ବ୍ୟାପକ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଥିଲା । ଏହା ଆଦିଶଙ୍କରଙ୍କର ଚିନ୍ତାଧାରା ସମୟ ସହିତ ନେଇ ଶାନ୍ତପୁରରୁ ଏହାର ଏହିତାସିବନା ସମ୍ପର୍କ ପରିମାଣ ରହିଛି ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରେ । ଅତଏବ, ସେହି ଗାଦନର ଧ୍ୟାନ ବିଶେଷ ସ୍ୱରୂପ ଶୈବ ଧର୍ମର ପୁଷ୍ଟପୋଷକ ଶୈଳୀଗ୍ରାହ୍ୟ ବଂଶର ଗାଣୀ ପୁଣି ମହାଦେବୀଙ୍କ ଗାଦନ କାଳରେ ତାଙ୍କ ପିତୃତ୍ୱର ସୋମବଂଶୀ ଚନ୍ଦ୍ରବଂଶର କେହି ସମ୍ପର୍କୀୟ ଫାଲ ଶ୍ରୀରେ ଶୈବ ଧର୍ମର ପୁଷ୍ଟପୋଷକ ଭାବରେ ମହାନଦୀ-ବାଘପୋଡ଼ି ମଧ୍ୟରେ ଅଭିନବ ବାଉରାସୀ କଟକର ସ୍ଥାପନାରେ "ବିଶ୍ୱେଶ୍ୱର" ଶିବ ଲିଙ୍ଗ ସ୍ଥାପନା କରିଥିଲେ । ସେ ହିଁ ମାଦଳା ପାଣିର ନୃପକେଶରୀ ସହର ନାମରେ ବଞ୍ଚିତ ।

ଉଲ୍ଲେଖଯୋଗ୍ୟ ଯେ କେତେକେଲେ ପିତା ସୋମବଂଶୀ ଚନ୍ଦ୍ରବଂଶର ରାଜଧାନୀ ଶୈଳାଗରେ ଥିବାବେଳେ ପୁଣି ଶୈଳାଗରୀ ପୁଣି ମହାଦେବୀଙ୍କ ରାଜଧାନୀ ସାଜପୁରଠାରେ ଅବସ୍ଥାପିତ ଥିଲା । ପୁଣି ମହାଦେବୀ ପିତା ତଥା ପିତୃକୁଳର ପାତାଳ୍ୟରେ ଉଦ୍ଭବ କରୁଥିବାବେଳେ କେତେକ ପ୍ରମାଣ ରହିଛି ଏବଂ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ଶୈଳାଗରୀ ମଧ୍ୟ ସୋମବଂଶୀ ଗାନ୍ଧ୍ୟର ସଂସ୍କରଣ ହୋଇଥିବାର ପ୍ରମାଣ ମିଳେ । ଏଥିରୁ ଅନ୍ତତଃ ଏତିକି ଗହ୍ୟ ହୁଏ ଯେ କେହି ରାଜପୁରରୁ ଯେ ଜି ସୋମବଂଶୀ ଥିଲେ ସେ ପୁଣି ମହାଦେବୀଙ୍କୁ ସାମାନ୍ୟ କରୁଥିଲେ ଏବଂ ସେ କଟକ ନଗରର ପ୍ରଥମ ସ୍ଥର ଶିଳାଖଣ୍ଡ ବିଶ୍ୱେଶ୍ୱର ନାମରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିଥିଲେ ।

ପରବର୍ତ୍ତୀ ବିସଦୃଶୀ ଓ ଅଧି ପ୍ରମାଣିତ ନାମଗୀ ହେଉଛି ନବତ କେଶରୀ-ବାଲପୁଣ୍ଡି ଓ ବାଘପୋଡ଼ି ପଥର ବନ୍ଧର ନିର୍ମାଣ ସମ୍ପର୍କୀୟ କେଶୁଟି । ଏହି ବିଷୟରୁ ଆଲୋଚନା କରିବା ପାଇଁ ଏହାର ଦୁଇ ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇପାରେ । (୧) ପ୍ରଥମଟି ହେଲା ମାଦଳା ପାଣିରେ ନବତ କେଶରୀ, ତାହାର ପୁଅ ସଦକେଶରୀ ତଥା ସଦକେଶରୀଙ୍କ ଶିଳା ନବଦଳଙ୍କ ନାମ ସହିତ ବାଘପୋଡ଼ି ପଥର ବନ୍ଧ ନିର୍ମାଣ ସମ୍ପର୍କୀୟ ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ।

(୨) ଦ୍ଵିତୀୟ ଭାଗରେ ନର୍ତ୍ତକ କେଶରୀ ବାଉଁଶର ନାମକ ବୃକ୍ଷ
ତଥା କାଠଯୋଡ଼ି ପଥର ଗଢ଼ା ନିର୍ମାଣ ବିଷୟ ବିବରଣୀ ।

ଏହି ଉଭୟ କଥାରେ ନିରୁପକା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର କୌଶଳି
କ୍ଷମିତାପରି ପ୍ରାମାଣିକତା ଓ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମିଳି ନାହିଁ । କେବଳ
ଯାହା କାଠଯୋଡ଼ି ପଥର ଗଢ଼ା ପ୍ରମାଣ ରହିଛି । ନାଦକା
ପାଞ୍ଜିରେ ଲେଖାଅଛି ଯେ ନର୍ତ୍ତକ କେଶରୀ "ନୟାନଦୀ ଶିତରେ
ବାଉଁଶଟା ଡିଆଁ କଲେ" ଏବଂ ତାଙ୍କର ପୁଅ ପଟକେଶରୀଙ୍କ ଗଳା
ନବପନ ଦିଏ "କଟକ ଦୁଇବାଦୀ ମୟାନଦୀ ତଳା ପଥର
ଘାଟରେ । ସେ ଧୋଇ ନଦିର ବୋଲି ତାହା ଗାଆ ଦେଖୁ ବଡ଼
ବୁଝ ହେଲେ ।"

ଏଥିରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ "ନର୍ତ୍ତକ କେଶରୀ" ନାମଟିକୁ ଅନେକ
କ୍ଷମିତାପରି ଭ୍ରମାସକ୍ତ ବୋଲି ବୁଝାଯାଏ । କେତେକ ନାଦକା
ପାଞ୍ଜି ପୋଥିରେ ଏହା ନର୍ତ୍ତକ କେଶରୀ ବୋଲି ମଧ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣିତ ।
ବାଉଁଶରେ ନର୍ତ୍ତକ ବୋଲି କୌଣସି ଶବ୍ଦ ନାହିଁ । ଶବ୍ଦଟି ହେଉଛି
ମରକତ (ମଣି) । ତେବେ ସେ ଯାହାହେଉ ଏଇ କଥା ଉଲ୍ଲେଖ
କରି ତା' ବୁଝାବୁଝ ପାରିବାଦୀ ପୁରାତନ ବିପଦକ୍ରୀ ଓ ଇତିହାସ
ଗ୍ରନ୍ଥରେ ଲେଖୁଛନ୍ତି, "ଏହି ଉତ୍କଳର କୌଣସି ରାଜା ନର୍ତ୍ତକ ବା
ନର୍ତ୍ତକ ନାମ ବଦଳ କରିଥିବା ବା ପ୍ରସାବନା ଶିଳାକୁ ଆସୁ
ନାହିଁ । ନାଦକା ପାଞ୍ଜିରେ ଥିବା ଅତି ପୁରାତନ ରାଜାମାନଙ୍କ
ନାମମାନ ବହୁ ଭାବରେ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ ହୋଇଛି । ନର୍ତ୍ତକ ବା ନର୍ତ୍ତକ
ନାମ ମଧ୍ୟ ଏହିପରି ଗୋଟିଏ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ ନାମ ବୋଲି ଧରାଗଲେ
ଅସମ୍ଭବ ହେବ ନାହିଁ । କୌଣସି ରାଜାମାନଙ୍କ ତାମ୍ର
ଶାସନମାନଙ୍କରୁ ଜଣାଯାଏ ଯେ ସେମାନଙ୍କ ଜଣେ ଆଦିପୁରୁଷଙ୍କ
ନାମ ଥିଲା ଉତ୍କଳ କେଶରୀ । ଏହି ଉତ୍କଳ କେଶରୀ ନାମଟି
ଜନସ୍ମୃତିରେ ବୁଲି ଆସିଥିବା ବେଳେ ନର୍ତ୍ତକ କେଶରୀରେ ପରିଣତ
ହୋଇଥିବା ଅତ୍ୟନ୍ତ ସାଧ୍ୟ । (ପୃ: ୩୫-୩୬, ବିପଦକ୍ରୀ ଓ
ଇତିହାସ) ।

ନାଥ ଉତ୍କଳ କେଶରୀଙ୍କ ଉତ୍ତମ ଅନ୍ଧାର ଗୋଟି
ଜଣାଯାଏ । ପୁନଶ୍ଚ ଏହି ଅନୁମାନ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ପୁଣି ଦ୍ଵାରା
ପ୍ରମୁଦ ହୁଏ । ତେଣୁ ଏହାରୁ ନିତ୍ୟ ଅସମ୍ଭବ ବୋଲି
ନବଦିନେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଧାରଣା ବିଚ୍ଛିନ୍ନରେ ଏକ ବିଚଳ ନବବାଦ
ବୋଲି ସ୍ଵୀକାର କରି ଦେଖାଯାଏ ।

ପୁନଶ୍ଚ ନର୍ତ୍ତକ କେଶରୀଙ୍କ ପୁଣି ନାମ ନାଦକା ପାଞ୍ଜିରେ
"ପଟକେଶରୀ" ବୋଲି ଯାହା ଲିଖିତ ହୋଇଛି, ତାହାରୁ ମଧ୍ୟ
କୌଣସି କ୍ଷମିତାପରି ତଥ୍ୟ ବା ପୁରାତନ ପଦ୍ଧତି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ
ନଦୀ ପାଟ ଶବ୍ଦକୁ ନେଇ ଉତ୍କଳରେ "ପଟକେଶରୀ" ନାମଟିଏ
ପୁଣି କରିବା ସମ୍ଭବ । ପୁଣି ପ୍ରାୟ ଏହି ଶୈଳୀରେ ଗହ ଗହ
ରାଜାଙ୍କ ନାମ ପୁଣି କରାଯାଇ କେଶରୀ ବଂଶର ରାଜା ବୋଲି
ନାଦକା ପାଞ୍ଜି ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅବିବାହିତ ପୁରାତନ ଲେଖିକାମାନେ
କହି କହି ଏହି ଉପାଧିପତି କରି ଆସିଛନ୍ତି । ଏ ଉପାଦେ
କିନ୍ତୁ ବୁଝାବୁଝ ପାରିବାଦୀଙ୍କ ନିଜ ପ୍ରତିଧାନଯୋଗ୍ୟ । ସେ

ଲେଖୁଛନ୍ତି ବିପଦକ୍ରୀ ଓ ଇତିହାସ, ପୃ: ୯୯) "ଉଲ୍ଲିଖିତ
ପଞ୍ଜିନୋମନ" ଲେଖା ଆଲୋଚନା କଲେ ଏହି ପିଆଡ଼ିରେ
ଉପନୀତ ଦେବାକୁ ହୁଏ ଯେ କେଶରୀ ରାଜବଂଶର ସଂଖ୍ୟା
ତନୟ ବଡ଼ି ବୁଲିଛି $x \times x$ । ଏହି ପୁଣି ନାମମାନଙ୍କୁ ଯଦି
କ୍ଷମିତାପରି ଭ୍ରମେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଏ, ତାହେଲେ ଓଡ଼ିଶାର
ଇତିହାସ ଅବିଦ୍ୟାର ଆକାଶ ବୁଲୁନ ଗୁପ୍ତେ ପରିଣତ ହେବ ।
ଏହି "ପଟକେଶରୀ" ଓ ତାଙ୍କର ଗଳା (ନବପନ) ଉଭୟକୁ
ବାଉଁଶର ବୃକ୍ଷ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରିନେବାକୁ ହେଉଛି । ଅପର
ପକ୍ଷେ ହୁଏତ ନର୍ତ୍ତକ କେଶରୀ ବା ସୋମବଂଶର କେହି ଜଣେ
ରାଜ ପୁରୁଷ ନବପନ ନାମକ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଦାଦାପିତାରେ ପଥର
ଘାଟ ନିର୍ମାଣ କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କରିବେ । ଯାହା ବିଷ୍ଣୁ ମହାରାଜା,
ଧରମା ଆଦି ପ୍ରଖ୍ୟାତ ଶିଳ୍ପୀଙ୍କ ନାମ ପରି ବିପଦକ୍ରୀରେ ବଳି
ଆସିଥିବ ଯାହାକି ନାଦକା ପାଞ୍ଜିକାର ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛନ୍ତି ।

କିନ୍ତୁ ଯେଉଁ ପ୍ରଖ୍ୟାତ ବିପଦକ୍ରୀଟି କଟକ ନଗରର ପୁରୁଷା ଓ
ପଥର ବନ୍ଦ ନିର୍ମାଣ ସମ୍ପର୍କରେ ଓଡ଼ିଶାରେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ, ସେ
ପୁରାତନ ବିପଦକ୍ରୀରେ ରାଜା ନର୍ତ୍ତକ କେଶରୀଙ୍କ ସହିତ ବୃକ୍ଷ
ବାଉଁଶର ସମ୍ପର୍କ କ୍ଷୋଭର କାହାଣୀ ପ୍ରସ୍ତୁତି ହୋଇଛି ।
ଏହି ପରୋପକାରୀ ବୃକ୍ଷ ବାଉଁଶ ନାଦକା ପାଞ୍ଜିର ନବପନ
କି ? ହୁଏତ ହୁଏ ! କାରଣ ଏଇ ନବପନ ରାଜକୁମାରଙ୍କ
ଶାଳକ ବୋଲି ଉଲ୍ଲିଖିତ ଥିବାରୁ ସେ ହୁଏତ କେହି ଜଣେ ପୁରୁଷ
ହୋଇ ପାରନ୍ତି । ତେବେ କିଏ ସେଇ ବାଉଁଶ ? ପୁଣି କିଏ
ଏଇ ନବପନ ? ଏ ଉପାଦେ ଆଉ ଅଧିକ କିଛି ବେବେବି
ଆଲୋଚିତ ହୋଇନାହିଁ ।

ଏଇ ବିପଦକ୍ରୀର ନାୟକ "ବାଉଁଶ" କିଏ, ତାହା ଏହାବଦ୍ଧ
ରହୁଥିବାରୁ ଯୋଗ ରହିଛି । ଯେଉଁ ସବୁ ଅନୁମାନକୁ ନେଇ
ବାଉଁଶର ବୃକ୍ଷ ବିବାହନ କରାଯାଏ, ସେଥିରୁ ତାଙ୍କର ନାତି,
ଗୋଟି ବା ବଂଶଜର କୌଣସି ଆଶୟ ମିଳେ ନାହିଁ । ଏହି
ମାତ୍ର କହିହୁଏ ଯେ ସେ ସମ୍ଭବତଃ ଥିଲେ ଜଣେ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ପୁରୁଷ
ବା ଦାହି ପୁରୁଷ ଏବଂ ଜୀବନ ସାରା ଉପାର୍ଜନ କରିଥିବା ଧନ
ପଥର କରି କଟକର ମଙ୍ଗଳ ପାଇଁ କାଠଯୋଡ଼ି ପଥର ବନ୍ଦ
ନିର୍ମାଣର ପରିଚ୍ଛେଦ କରିଥିଲେ ।

ସ୍ଥାନ ନାମର ଇତିହାସ ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା କରିବାବେଳେ ଯାହା
ତଥ୍ୟ ମିଳେ ସେଥିରୁ ପ୍ରତିତ ହୁଏ ଯେ ଏବେ କଟକର ବ୍ୟାପକ
ଅଞ୍ଚଳରେ ଉପଜାତି ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଲୋକେ ରହୁଥିଲେ । ସ୍ଥାନ
ନାମ ଅନୁଶୀଳନରୁ ସୋରା (ସେରା ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ରାଣୀ), କୁରୁଣ୍ଡ
ଓରାଓ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ରାଣୀ ଶବ୍ଦ ମିଳୁଛି (ଯଥା-ଯୋଡ଼ା,
ଘାଣ୍ଟିରୀ, କାଉଁଳି ପରା ରତ୍ୟାଦି) । ଅତଏବ, ସେ କାଳରେ
ଏଠାରେ ରହୁଥିବା ଉପଜାତିର ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ପୁରୁଷ ବାଉଁଶ
ଥିଲେ ବୋଲି ଅନୁମାନ କରିବା ଅସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । କେହି କେହି
"ପୁରୁଷ" ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ବ୍ୟକ୍ତି ବୋଲି ବାଉଁଶକୁ ଚିହ୍ନିତ କରିଥାନ୍ତି ।
ନାଥ ବାଉଁଶ ନାମଟି ପୁର ନାମ ଓ ସଂସାର ସମ୍ପର୍କର ବୋଲି

ମନେକରିବା ଉଚିତ ହେଉ ନାହିଁ । କୋଥୁରୁ ଏହା ଏକ ଟାଟ ନାମ । ଅବଶ୍ୟ ଏହି ଟାଟ ନାମକୁ ନେଇ ସେ ଗର୍ବେ ବସ୍ତ୍ର, କେଶ, ପଦ୍ମ ଶୁଭ୍ର, ଅସିଦ୍ଧ ମନ୍ତ୍ରକ କୁପଣ ବୁଦ୍ଧ ବୋଲି ଚିନ୍ତା କରାଯାଏ । ଯେ ବି ନିଜ ଜୀବନର ସର୍ବସ୍ୱ ଦନଦାନ କଲ୍ୟାଣ ପାଇଁ ଦାନ କରି ଧରା ଚନ୍ଦ୍ରରୁ ନିଶ୍ଚୟ ହୋଇଗଲେ । ଦୁର୍ଗାବତାର ମନେ ଏହି ମହାପାତ୍ର କୀର୍ତ୍ତି ଅପୌରୁଷେୟ ଭାବରେ କାଳ କଷ୍ଟରେ ଚିହ୍ନି ରହିଲା ।

ଏହାର ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟର ବାହାଣୀ ମୁଣି ମାଦଳା ପାଣି ପ୍ରଭାବରୁ ମୁକ୍ତ ନୁହେଁ । ପୂର୍ବରୁ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ଉଦ୍ୟୋଗ ଶାସନ ଓଡ଼ିଶାରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ଓଡ଼ିଶାର ଦକ୍ଷିଣାଞ୍ଚଳରେ ନଥା ଦକ୍ଷିଣ ଭାରତର ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନରେ ଅଭିନବ କାରଣାସୀ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଏକ ପରମ୍ପରା କାଳି ରହିଥିଲା । ଏହି ସବୁ କୁହାଯାଏ ଯେ ଭୌମବଂଶ ବା ସୋମବଂଶ ରାଜା କାଳରେ ଓଡ଼ିଶାର ମହାନଦୀ-ବାଘାୟାଟି ଟିକୋଣକୁଳି ଶାଖରେ ଏକ ଅଭିନବ କାରଣାସୀ ବଟକର ସ୍ଥାପନା କରାଯାଇଥିଲା, ତେବେ ଅବିଶ୍ୱାସ କରିବାର କୌଣସି କାରଣ ନାହିଁ । ମୁଣି ଗବେଷକ ରାମାୟାଳପାଲେ ଯେ ଆଦିଶଙ୍କର ନିଜର ଦିଗ୍‌ବିଜୟ ଆଶ୍ରମ/ମଠ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଓଡ଼ିଶାରୁ ଅଗ୍ରାଧିକାର ଦେଇ ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ର ମୁରୁକୋପାମ ଆମରେ ବୁଝାବୁଝି ନଠ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିଥିଲେ ଏବଂ ଏହି ମଠର ପ୍ରଥମ ଆଶ୍ରମୀ ଥିଲେ ତାଙ୍କର ପୁତ୍ର ଶିଷ୍ୟ ଶ୍ରୀଶ୍ରୀପଦ୍ମପାଦାଶ୍ରମୀ । ଅତଏବ, ଆଦିଶଙ୍କରଙ୍କ ଯିବା ବିଷା ଆଦିର ପଥରେ “ବିଶ୍ୱେଶ୍ୱର” ନିଜ ସ୍ଥାପନ ଓ ଅଭିନବ କାରଣାସୀ ସ୍ଥାପନ ସମୟ ପୂର୍ବରୁ ଅସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ଶୁଦ୍ଧ ସତ୍ତ୍ୱ ଏହି ଦିଗ୍‌ବିଜୟର ପ୍ରଭାବରେ ହିଁ ସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିଲା ଆଦିର ବଟକ ନିଗରା ।

ଏହାର ଦ୍ୱିତୀ ବର୍ଷ ପରେ ୧୧୧୨ ଖ୍ରୀ: ବେଳକୁ ଶ୍ୱେତଗଙ୍ଗ ଦେବ ମଧ୍ୟ ଓଡ଼ିଶାରେ ନିଜର ଆଧିପତ୍ୟ ବିସ୍ତାର କରନ୍ତି । ବିସଦନ୍ତୀ ଅନୁସାରେ ସେ ଚୌଦ୍ୱାରପାଲର ରାଜଧାନୀ କରି ବସନ୍ତର କରୁଥିଲା ପୁରୀ କେଶରୀ ନାମକ ସୋମବଂଶୀ ରାଜାଙ୍କୁ ପରାସ୍ତ କରିଥିଲେ । ମାଦଳା ପାଣିର ବର୍ଣ୍ଣନାରେ ଏହି ଶ୍ୱେତଗଙ୍ଗଦେବଙ୍କୁ କଣେ ରାଜ୍ୟମାୟ ବାଣୀ ଭାବରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ମାତ୍ର ପୁରୀ ପକ୍ଷେ ଶ୍ୱେତଗଙ୍ଗଦେବ ଥିଲେ ତେବେତ୍ର ବର୍ମାନ୍ ରାଜରାଜ (ପ୍ରଥମ) ଓ ଶ୍ୱେତ ରାଜା ଗାନ୍ଧେନ୍ଦ୍ର ଶ୍ୱେତଙ୍କ ବନ୍ଧ୍ୟ ରାଜେନ୍ଦ୍ର ପୁରୀର ପୁତ୍ର । ତାଙ୍କର ଅନ୍ୟ ନାମଶୁକ୍ତିର ମଧ୍ୟରୁ ସୁନୁକ୍ୟ ଗଙ୍ଗ, ବିଦ୍ୟା ଗଙ୍ଗେଶ୍ୱର, ବୀର ରାଜେନ୍ଦ୍ର ଶ୍ୱେତଗଙ୍ଗ ଓ ଗଙ୍ଗେଶ୍ୱର ଦେବ ଆଦି ପ୍ରମୁଖ ପୋଣିଗ୍ରାହୀ, ବିସଦନ୍ତୀ ଓ ଇତିହାସ, ପୃ: ୨୨-୨୩) । ଗଙ୍ଗ ବଂଶର ଏହି ବୀର ଯୋଦ୍ଧା ଉଭୟ ଶ୍ୱେତ ଓ ଗଙ୍ଗ ବଂଶ ସହିତ ନିଜର ଉଚ୍ଚ ସମ୍ପର୍କର ପ୍ରମାଣ ଦେବାକୁ “ଶ୍ୱେତଗଙ୍ଗ” ନାମରେ ପରିଚିତ ହୋଇଥିବା ସତ୍ତ୍ୱରେ ଅନୁମାନ କରାଯାଇପାରେ । ମାଦଳା ପାଣିର ବର୍ଣ୍ଣନାରେ ସେ ସାପ୍ତଦେବ ରଥ ବା ବାସୁଦେବ ଚାହିଁନୀପତି ନାମକ କଣେ ଅନାନ୍ୟ ଗ୍ରାମୀୟ ସ୍ତ୍ରୀ ଉତ୍ତୁ ଦ୍ୱାରା ନିମନ୍ତ୍ରିତ ହୋଇ ସୋମବଂଶୀ ରାଜା ସୁନୁ

କେଶରୀ ବା ପିଞ୍ଜର କେଶରୀଙ୍କୁ ପରାସ୍ତ କରି ଓଡ଼ିଶାର ମଧ୍ୟ ଭାଗରେ ନିଜର ପ୍ରଭୁତ୍ୱ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିଥିଲେ ଜନଶ୍ରୁତି ଅନୁସାରେ ଦେବେବେଳେ ସୋମବଂଶୀ ରାଜଧାନୀ ଚୌଦ୍ୱାରରେ ଥିଲା, ମାତ୍ର ମାଦଳା ପାଣି ଚୌଦ୍ୱାର ସମେତ ଓଡ଼ିଶାର ସମସ୍ତ ମୁଖ୍ୟ ସହରକୁ ଶ୍ୱେତଗଙ୍ଗଙ୍କ କୁଟି ବୋଲି ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛି । ଅଧ୍ୟାପକ ଆଶିବଲ୍ଲଭ ମହାନ୍ତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ ମାଦଳା ପାଣିରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ ଅଛି — “ରୁଦ୍ରଙ୍କ ଦେବ ଭୋଗ କଲେ ୨୪ ବର୍ଷ । ଏ ରାଜା ପ୍ରଥମେ କଟକ କଲେ । ପୁରୀସେ ଅମରାବତୀ କଲେ । ପୁରୀସେ ଭୁବିନ୍ଦ୍ର କଲେ । ତତ୍ପରେ କାରଣାସୀ କଟକ କଲେ । ପଞ୍ଚମେ ଅଙ୍ଗ ଦେବ କଲେ । ଶଷ୍ଠେ କାଶୀ କ୍ଷେତ୍ର କଲେ । ଏ ରାଜାଙ୍କୁ ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏକବର୍ଷ କଲେ” । ଏଥିରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ସ୍ଥାନଗୁଡ଼ିକ ହେଲା —

(୧) କଟକ—ସାମୁଦ୍ର କଟକ

(୨) ଅମରାବତୀ—ପୁରୀସ୍ଥ ଅମରାବତୀ (ଇଟିଆ)

(୩) ଭୁବିନ୍ଦ୍ର—ବେଙ୍ଗୁର କଟକ

(୪) କାରଣାସୀ କଟକ—ଅଭିନବ କାରଣାସୀ ବା କଟକ

“ଅଙ୍ଗ ଦେବ”କୁ ଗାରଙ୍ଗ ଉପ ତଥା କାଶୀ କ୍ଷେତ୍ରକୁ “କାଶୀଆ ଗଡ଼” ପରିବର୍ତ୍ତେ ନୃକ୍ଷତ୍ର ପାଣିଗ୍ରାହୀ ବିଜେତ କରିଛନ୍ତି କାରଣ କ୍ଷେତ୍ର ଏଠାରେ ଜୁବନେଶ୍ୱରଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଉଚିତ କରୁଥିବା ଅସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ତେବେ ଏଠାରେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଇପାରେ ଯେ ଶ୍ୱେତଗଙ୍ଗ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କଲେ ବୋଲି କୁହାଯାଉଥିବା ଏ ସମସ୍ତ ପୁରୀର ଅସ୍ଥିତ ଉଦାତ୍ତଙ୍କ ଗଙ୍ଗ ରାଜାଙ୍କୁ ପୂର୍ବରୁ ମଧ୍ୟ ଥିଲା । ମୁଖ୍ୟତ ଏହି ସବୁ ସାମାଜିକ ଓ ପ୍ରଶାସନିକ ଦୁଗ୍ଧ ଶ୍ୱେତଗଙ୍ଗ ଅଧିକାର କରି ନିଜର ଆସନକୁ ସ୍ଥାନ କରିଥିଲେ ।

ଏ ସମୟର “କାରଣାସୀ କଟକ” ସମ୍ପର୍କରେ ମହାନଦୀ ବାଘାୟାଟିର ଟିକୋଣକୁଳିର ଶାଖରେ ଅର୍ଥାତ୍ ବର୍ତ୍ତମାନର ବିଦ୍ୟାସାଗୀ ଅଞ୍ଚଳରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଥିଲା । ୧୮୭୭ ଖ୍ରୀ:ରେ ଅଛି ଯେଉଁ ମାଦଳା ପାଣିରୁ ଆଶ୍ରୟ କରି ନିଜର କାରଣାସୀ ଚୌଦ୍ୱାର କେନ୍ଦ୍ରଥିଲେ, ତହିଁରେ “ବିଶାଖାସୀ” ନାମ ମିଳିଥିଲା । “ବିଶାଖାସୀ” ବର୍ତ୍ତମାନ ପ୍ରଚଳିତ “ବିଦ୍ୟାସାଗୀ” ନାମର ପୂର୍ବ ନାମ ବୋଲି ସତ୍ତ୍ୱରେ କହି ହେବ । ମାତ୍ର ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ମିଳୁଥିବା ମାଦଳା ପାଣି ପୋଥିରେ “କାରଣାସୀ” (କାରଣାସୀର ଅର୍ଥ ହେଉ ଶିବ ନିଜା ମଧ୍ୟ ହୋଇପାରେ) ସ୍ଥାନ ନାମ ରହିଛି । ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ପ୍ରଚଳନାର ରାଜ୍ୟ କାଳରେ ବିକରଣୀକାରନାମେ ଏହି “କାରଣାସୀ”କୁ “ବେଳାଗେ” ବୋଲି ମଧ୍ୟ କହିଛନ୍ତି । ଉତ୍ତର ପ୍ରଦେଶର “ବେଳାଗେ” ପରି ଓଡ଼ିଶାରେ ମଧ୍ୟ ଏକ “ବେଳାଗେ” ବର୍ଣ୍ଣନା ମୁସଲମାନ ଏହିଦିଗ୍‌ବିଜୟ ବର୍ଣ୍ଣନାରେ ଦେଖାଯାଏ । ତେବେ ପରିଚି କହିଲେ ମଧ୍ୟେଷ ହେବ ଯେ ସ୍ଥାନୀୟ ଲୋକଙ୍କ ଉଚ୍ଚାରଣରେ “କାରଣାସୀ” କଟକ ଏବଂ ପାଣିରେ ବିଶାଖାସୀ ବିଦ୍ୟାସାଗୀ ନୋଇଗଲା ବେଳେ ଅପର ପକ୍ଷେ ଯାହାଦିକ ଶିକ୍ଷିତ ଉତ୍ତର ଭାରତୀୟ ପ୍ରସଙ୍ଗମାନ ଏହିଦିଗ୍‌ବିଜୟ ବର୍ଣ୍ଣନାରେ ଏହା କାରଣାସୀ ବେଳାଗେ ରୂପରେ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇଯାଇଛି ।

ତେବେ ସେ ସାଧାସର ବର୍ତ୍ତମାନର କଟକରେ ପ୍ରଥମ ଦୁର୍ଗ
 ଖାଦ୍ୟର ବ୍ୟାପାରୀ ମୋଟାମୋଟି ଭାବରେ ଧରି ଶ୍ରେଷ୍ଠତର
 ଦେବଙ୍କ ନିକଟରେ ଉଦ୍ଧୃତ ରେଷ ଦୁଃ । ଏହି ପ୍ରଥମ କଟକର
 ଦାମନିକ ଦୁର୍ଗ ତି ପ୍ରକାରର ଓ କେଉଁ ରୂପରେ ବିରାଜିତ ଥିଲା
 ତାହା ଆଜି ନାହିଁ ନାହିଁ । କଟକର ଅନ୍ତରୀ ସ୍ଥଳରେ ଛୁଟି
 ଶୁଣିଥିବା ଏ ସମ୍ପର୍କୀୟ ତଥ୍ୟକୁ କେହି ରଖିବା ବଳି ନାହାନ୍ତି ତି ସେ
 ପୁରୀର ଲକ୍ଷ୍ମୀବିହାର ବୋଲି କିଛି ନିଜେ ନାହିଁ । ସପ୍ତବତୀ, ତାହା
 ଥିଲା ଏବେ ମାଟି ଦୁର୍ଗ, ସାଧା ବାଲର ବୋଲି ସ୍ତୋତରେ
 ମହାନଦୀର କେତେ ନିକଟରେ । ମାତ୍ର ଏହି ଅପ୍ରମାଣିତ
 ଚିତ୍ରପଟ୍ଟୀ ଓ ଇତିହାସର ଅନୁସାରିତ ପୁରୁଷର ଉପରେ
 ଗବେଷକର ଉପରୁ ବାଲରେ ଚାହିଁ ଉଠେ ଐତିହାସିକ ଦୁର୍ଗ
 ବାଲବାଟୀ । କିନ୍ତୁ ଦୈବଯୋଗ ଯେ ବାଲବାଟୀର ନିର୍ମାଣ
 ବାହାରି ପାରି ପୁଣି ଥରେ ଆମକୁ ନିଜର କଳିକାକୁ ପଡ଼େ
 ଇତିହାସ ଉପେ ଅସ୍ମାନ୍ତ ଓ ତଥ୍ୟ ଦ୍ରୁତିରୁ ଅପ୍ରମାଣିତ ମାତ୍ର
 ପାର୍ଶ୍ବର ବର୍ଣ୍ଣନା ଯେତେ ।

ମାତ୍ର ପାର୍ଶ୍ବ କହେ : "ଏହି ବାଲ ନରର ଶୈଳୀରେ
 କଟକେ ବିଜେ କରିଥାନ୍ତି । ଏମନ୍ତ ଏବଂ ଦିନରେ ରାଜ୍ୟ ବିଜେ
 କରି ଆସି ମହାନଦୀ ପାର ହୋଇ ଏ ମହାକୁ ପଶିବା ଚାଲି
 ଦେଖିଲେ ଦୋଷ୍ଟା ଦକ୍ଷପାଟର ବାଲବାଟୀ ଗ୍ରାମରେ ବିଶ୍ରେଷ୍ଟର
 ଦେବଙ୍କ ନିକଟେ ଉପନୀ ପକ୍ଷୀଟି ବର ମାଡ଼ି ବସିଛି । ଏହା
 ଦେଖି ରାଜ୍ୟ ବଡ଼ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ପାଇ ଶୁଭ ଯୋଗ ଦିନରେ ଏ
 ବାଲବାଟୀ ଗ୍ରାମରେ ଶୁଭ ଦେଇ ନଅର ଦୋଷ୍ଟାଙ୍କ ବଡ଼ ବର
 କଟକ ନାମ ବାଲବାଟୀ କଟକ ବୋଲି ନାମ ଦେଇ ନରର
 ଶୈଳୀର କଟକ ଛାଡ଼ି ଆସି କଟକରେ ରହିଲେ ।"

ଏଠାରେ ଯେଉଁ ରାଜ୍ୟ ବଡ଼ ହୁଏତାରୁ ସେ ଥିଲେ
 ଉପକ୍ରମର ରାଜା ଅନଙ୍ଗଭୀମ ଦେବ । ଏହି ଅନଙ୍ଗଭୀମ ଦେବ
 ଖ୍ରୀ: ୧୦୧୧ରୁ ଖ୍ରୀ: ୧୦୩୮ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପଡ଼ିଆରେ ରାଜତ୍ବ
 କରିଥିଲେ । ସେ ଶୈଳୀରଠାରେ ରାଜ୍ୟରୁ ବର ଉଦ୍ଧୃତର
 ପୁରୋକ୍ତ ମାତ୍ର ପାର୍ଶ୍ବ ଲେଖାରୁ ଜାଣିପାରୁ ନିଜେ । ଯଦିଓ
 ମାତ୍ର ପାର୍ଶ୍ବର ଦୁର୍ଗଟି ପୋଥିରେ ଓଏ ଏବଂ ମାତ୍ର ମାତ୍ର
 ପାର୍ଶ୍ବରେ ଏ ସମ୍ପର୍କରେ କିଛି ତଥ୍ୟ ବିଶ୍ରେଷ୍ଟର ବର୍ଣ୍ଣନା ରହିଛି ।
 ପ୍ରଥମ ପାର୍ଶ୍ବର ଉପକ୍ରମର ବର୍ଣ୍ଣନା ଦେଖିବାକୁ ନିରୁପଣ କେବେ
 ପାର୍ଶ୍ବର ୨ୟ ପୋଥିରେ ଏ ସମ୍ପର୍କରେ ଯଥାର୍ଥ ଶୈଳୀର ବ୍ୟା
 ଶୈଳୀର ଉଲ୍ଲେଖ ନିଜେ ନାହିଁ । ସେହିପରି ଦୁର୍ଗର ପୋଥିରେ
 ଉଲ୍ଲେଖ ଯାହାପୁର ଓ ଶୈଳୀର ନାମ ରହିଛି, ଯଥା-ଏ ରାଜ
 ଯାହାପୁର ନରର ଶୈଳୀର କଟକ ବିଜେ କରିଥାନ୍ତି । ଅବଶ୍ୟ
 ମାତ୍ର ପାର୍ଶ୍ବବାକ୍ୟର ଏହି ବିଶ୍ରେଷ୍ଟର ଏବଂ ବାଲର ରହିଛି ।
 ଏହା ଦେଖି-ଶୈଳୀରର "ସଜନନର" ନାମକରଣ ।
 ଅତୀତରେ ଶୈଳୀର କଟକ ସଜନର ବା ସାଜନର ନାମରେ
 ମଧ୍ୟ ନାମିତ ହୋଇଥିବା କେତେକ ଐତିହାସିକଙ୍କର ମତ ।

ମାତ୍ର ପାର୍ଶ୍ବର ଉପକ୍ରମର ଉକ୍ତିରୁ ଅନ୍ୟ ଯେଉଁ ତଥ୍ୟ ନିଜେ
 ତାହା ଦେଖି-ଏଠାରେ ଦୁର୍ଗରୁ ଏବଂ ଗ୍ରାମ ଥିଲା, ସାଧାର ନାମ

ଥିଲା ବାଲବାଟୀ । ଆଉରୁ ଆମେ ଆଲୋଚନା କରିଛୁ ଯେ
 ବାଲବାଟୀ ଦୁର୍ଗ ନାମ ବିରାଜିତ-ବିଜାୟାରେ ବାଲବାଟୀ
 ପରିବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇଯାଇଛି । ମାତ୍ର ବର୍ତ୍ତମାନର ଉକ୍ତିରୁ, ତାଣିରୁ
 ନିଜେ ଯେ ବାଲବାଟୀ ଗ୍ରାମରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲା ବାଲବାଟୀ
 କଟକ । ଯେଉଁଠାରେ ତି ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ବାଲବାଟୀ
 ଗ୍ରାମଟି ଲୋପ ପାଇଛି । ରହିଛି କେବଳ ବାଲବାଟୀ ଦୁର୍ଗ, ତାହା
 ବାଲବାଟୀ ଦୁର୍ଗ ନାମରେ ।

ଏହି ଚତୁର୍ଥ ଜାତକ ଦୁର୍ଗର କୋଷ୍ଠୀ ନିର୍ମାଣର ବାହାଣୀ
 ଭିତରେ ମାତ୍ର ପାର୍ଶ୍ବର ଅତି ଉଚ୍ଚ ବ୍ୟତୀତ ଯେଉଁ ପ୍ରାମାଣିକ
 ତଥ୍ୟ ପ୍ରମାଣ ନିଜେ ତାହା ଦେଖି ଅନଙ୍ଗଭୀମ ଦେବଙ୍କ ୧୦୩୦
 ଖ୍ରୀ: ୧୦୩୮ ଖ୍ରୀ:ରେ କଟକରୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ତାହା ଦାନପତ୍ର ସାହାଣି
 ନରରୀ ତଥା ପତା ନାମରେ ବିଶ୍ରେଷ୍ଟ । ୧୯୪୯ ଖ୍ରୀ:ରେ ଏବଂ
 ଦୁର୍ଗ ଭିତରୁ ଆବିଷ୍କୃତ ଏହି ତଥ୍ୟ ପତାଗୁଡ଼ିକର ପାଠୋପାଦ
 ସମ୍ପର୍କରେ ପ୍ରତ୍ୟାଶ୍ରିତ ପ୍ରତ୍ୟାଶ୍ରିତ ପରମାନନ୍ଦ ଅଶ୍ରୁତ୍ୟ ଲେଖକ
 "୧୯୪୯ର ଅନ୍ତର ମାତ୍ରରେ କଟକ ନିକ୍ଷର ଉପର ଉଦ୍ଧୃତର
 ଅବିଷ୍କୃତ ପୁରାତତ୍ତ୍ବରୁ ଓ ନାଲି ଉପର-ପୁର ଦିଗରୁ
 ନରରୀ ଗ୍ରାମରୁ ଗୋଟିଏ ପ୍ରତ୍ୟାଶ୍ରିତ ଦାନପତ୍ର ଖଣ୍ଡିଏ ଚିତ୍ର ପତ୍ର
 ବିଶ୍ରେଷ୍ଟ ତଥା ପତା ନିଜେ । ସେ ଗ୍ରାମବାସୀମାନେ ଉକ୍ତ ତଥ୍ୟ
 ପତାକୁ ଉଦ୍ଧାରଣ କରି ଉପର ପ୍ରଧାନଗଣୀ ତା: ଉଦ୍ଧୃତ
 ମହତ୍ତ୍ବର ନିକଟରେ ଦେଇଛନ୍ତି । ପ୍ରଧାନଗଣୀ ମହତ୍ତ୍ବ
 ତଥା ପତାଟି ପାଇଲା ମାତ୍ର ମୋଟେ ତଥ୍ୟ ପଠାଇଲେ ।
 ତାହା ପରିଷ୍କାର କରିବା ପରେ କେତେକ ଅଂଶ ପାଠକରୀ ତଥ୍ୟ
 ପତାଟି ଅନଙ୍ଗଭୀମ ଦେବଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଖ୍ରୀ: ୧୦୩୦ରେ ବାଲବାଟୀ
 କଟକରୁ କେତେକ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦୋଳଥିବା ଏ
 କଟକ ମହତ୍ତ୍ବରୁ ବୋଲି ।"

କେ ତଥା ପତାର ସମସ୍ତ ପାଠ ଓପିଗ୍ରାଫିକା ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ପୁସ୍ତକ
 ରାମରେ ପ୍ରସ୍ତିତ ହୋଇଅଛି । ଏହି ତଥ୍ୟ ପତାରେ ଅନଙ୍ଗଭୀମ
 ଦେବଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ୨ଟି ଦାନର ଉଲ୍ଲେଖ ଅଛି । ଚତୁର୍ଥରୁ ୨ଟି ଦାନ
 ବାଲବାଟୀ କଟକରୁ ଓ ଅନ୍ୟଟି ପୁରୁଷୋତ୍ତମ କ୍ଷେତ୍ରରୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ
 ହୋଇଥିଲା । ସମସ୍ତ ଦାନପତ୍ରରେ ଦାନର ସମୟ ସପ୍ତମେ
 ସାଧା ଉଲ୍ଲେଖ ଅଛି ତାହା ତଳେ ଉକ୍ତ ହେଲା ।

(୧) ଉଦ୍ଧୃତ କଟକରୁ (୧୦୧୧୧୧) ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ଶୈଳୀ ଶୁଭ
 ନବମୀ ଶୈଳୀରେ ମାନ ସଂଗ୍ରହୀ (୧୦୨୩ ଦେଖିବା
 ଖ୍ରୀ: ୧୦୩୦) ଅନ୍ତର ବାଲବାଟୀ କଟକେ ବିଶ୍ରେଷ୍ଟ
 ବିଶ୍ରେଷ୍ଟର ଶୈଳୀରେ ମହାନଦୀ ବାଲବାଟୀ ବିଶ୍ରେଷ୍ଟ "ପୁର
 ଗ୍ରାମେ" ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କୁ ଦାନର ତଥା ଲେଖା ଅଛି ।

(୨) ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ମହାନଦୀ ମାତ୍ର ଦୁର୍ଗ ଉପର
 ପୁରୁଷୋତ୍ତମ (୧୦୨୨ ଶୈଳୀରେ ଖ୍ରୀ: ୧୦୩୦) ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦାନର ତଥ୍ୟ
 ଅଛି ।

(୩) ଆଦିଶଙ୍କରାଚାର୍ଯ୍ୟ ମହାନଦୀ ମାତ୍ର ଶାସ୍ତ୍ରୀ
 ପୌଷ୍ଠମାତ୍ରା ପୁରୁଷୋତ୍ତମ (୧୦୨୧ ନଭେମ୍ବର ଖ୍ରୀ: ୧୦୩୦)
 କଟକରୁ ଉଦ୍ଧୃତ ପୁରୁଷ ଗ୍ରାମେ ଦାନର ତଥ୍ୟ ଅଛି ।

(୪) "ତଥା ନବର ପଂକଜାଂ" (୧୩୨) ଚିତ୍ରପଟର ଶ୍ରୀ
ତ୍ୟାଗ) ଦାନର କଥା ଲେଖା ଅଛି ।

(୫) "ତଥା ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଦେବଦାସ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ସମୟେ" ଦାନର
କଥା ଲେଖା ଅଛି ।

(୬) "ତଥା ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଶେଷେ ଦକ୍ଷିଣାତୀର୍ଥ ରାଜ ଦତ୍ତେ
ବର୍ତ୍ତମାନାବସ୍ୟାଂ ପୁରୋଧାପରାଗେ" (୧୩୪ ମେ ଶ୍ରୀ ୧୩୩୦)
ଦାନର କଥା ଲେଖା ଅଛି ।

"ତଥା ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ବାଉଁଶାଦ୍ୟାଂ ଭାରବତେ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ
ଦକ୍ଷିଣୋଂ ନବଜାମାବାସ୍ୟାୟାଂ ଶବ୍ଦିକାରେ (୧୩୫) ଚାନ୍ଦୁଆରୀ ଶ୍ରୀ
୧୩୩୧) କୁହନ୍ତା ବିଷୟେ "ବିଳାସପୁର ଶ୍ରାବେ" ଦାନର କଥା
ଲେଖା ଅଛି ।

ଏହି ଦାନପଦ୍ଧତିରେ ପୁରୀର ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଓ କଟକର
ପୁରୁଷୋତ୍ତମ (ଠାକୁରଙ୍କ ପ୍ରତିମା) କଥା ଲେଖା ଦ୍ଵାରା ଏହି ଉଭୟ
ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ହୋଇଥିବା ନିଶ୍ଚିତ । ଏହି ଦାନପଦ୍ଧତି
ପ୍ରମାଣିତ ହୁଏ ଯେ ୧୩୩୦ ଶ୍ରୀ. ବେଳରୁ କଟକରେ ବାରବାଟୀ
ରୁଣ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା ମାତ୍ର ତାହା ମଧ୍ୟ ପୁଣି ଦୁଇ ଥର
ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ବାଉଁଶାଦୀ ନାମରେ ନାମିତ ହୋଇଥିଲା । ଏହି
ଚାନ୍ଦୁପତ୍ରରୁ ନନ୍ଦାନଦୀ, ବାରବାଟୀ ଶ୍ରାବ, ପୁରୀ ଶ୍ରାବ,
ବିଳାସପୁର ଶ୍ରାବ ଆଦିର ନାମ ବ୍ୟତୀତ କ୍ଷେତ୍ରଗଙ୍ଗ ଦେବ ପୁରୀ
ମନ୍ଦିର ତୋଳାଉଥିବାର ସତରା ମିଳିଥାଏ । ମାତ୍ର କ୍ଷେତ୍ରଗଙ୍ଗ ଦେବ
ପୁରୀ ମନ୍ଦିର ନିର୍ମାଣ କରିଥିବା କଥା ଲୋକେ ଭୁଲି ଯାଇ
ଅନଗାନ୍ତୀନକୁ ପୁରୀ ମନ୍ଦିର ନିର୍ମାତା ବୋଲି ଗଣନା କରୁଥିଲେ ।
ନାଦରା ପାଣ୍ଡେର ମଧ୍ୟ ଧ୍ୟାନ ଶ୍ରୀର ଅନଙ୍ଗାନ୍ତୀନ ଦେବଙ୍କୁ ପୁରୀ
ବଡ଼ ଦେଉଳର ନିର୍ମାତା ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛି । ମାତ୍ର
ଅସିଂହାଦିତ ତଥ୍ୟ ପ୍ରମାଣରୁ ସବୁ ଦୋହାଡ଼ି ଯେ କ୍ଷେତ୍ରଗଙ୍ଗ ଦେବ
ହିଁ ପୁରୀ ମନ୍ଦିରର ନିର୍ମାତା । ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳ ଭାରତୀୟ ଗଣ
ଦେବ କବିତାରେ ଏକ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଚିତ୍ରପଟ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିଥିଲେ ଏବଂ
ଏଥିପାଇଁ ଏକ ଦେଉଳ ନିର୍ମାଣ କରିଥିଲେ ।

ଏହି ଆଦିତ୍ୟର ମହାଶୟ ଦ୍ଵାରା ନିର୍ମାଣିତ ବିନୋଦିନୀଙ୍କ
ନାଦରା ପାଣ୍ଡେ ପୋଥିରେ ଅନଙ୍ଗାନ୍ତୀନ ଦେବଙ୍କୁ ପୁରୀ ମନ୍ଦିରର
ନିର୍ମାତା ବୋଲି ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଥିବା ତଥା କଟକରେ ବାଉଁଶରେ
ସେ ତୋଳାଉଥିବା ମନ୍ଦିରର ମଧ୍ୟ ମିଳୁନଥିବାରୁ ଓଡ଼ିଶାଟ
ଇତିହାସରେ ଏକ ଅସମାହିତ ପ୍ରଶ୍ନର ସ୍ଥାପି ହୋଇଥିଲା ।

ଏହି ଅସମାହିତ ପ୍ରଶ୍ନକୁ ଆହୁରି କଟକ କରିଥିଲା ଦିଲୋଦ
ସାହେବ ଆତ୍ମନର ସମୟର ବିବରଣୀ "ଡାରିଙ୍ଗ୍-ଇ-
ଫିରୋଜପାଟା" । କାରଣ ଏହି ବିବରଣୀ ଅନୁସାରେ ଦିଲୋଦ
ସାହେବ ପୁରୀ ମନ୍ଦିର ଉପରେ ଆତ୍ମନର କରିଥିଲେ ମାତ୍ର ବାଉଁଶରେ
ଫିରୋଦ ସାହେବ କଟକରେ ଥିବା ଶ୍ରୀନରାୟଣ ମନ୍ଦିରକୁ ଭାଙ୍ଗି
ଦେଇଥିଲେ । ଏହି "ଡାରିଙ୍ଗ୍-ଇ-ଫିରୋଜ ପାଟୀ" ଦୁଇଟି ଗୁଞ୍ଜ
ଦୁଇଦେ ବିବରଣୀରୁ ଦ୍ଵାରା ଲିଖିତ ହୋଇଥିବାର
କରାଯାଏ । ଗୋଟିଏ ଗୁଞ୍ଜ ସାମାନ୍ୟ ଇ-ଫିରୋଦ ଲେଖୁଥିବା
ବେଳେ ଅନ୍ୟଟି "ବରାହ" ଦ୍ଵାରା ଲିଖିତ ହୋଇଥିଲା । ତେବେ
ଏହି ଗୁଞ୍ଜ ଦୁଇଟିରେ ଫିରୋଜ ସାହେବ ପୁରୀ ମନ୍ଦିର ଆତ୍ମନର
କରିଥିଲେ ବୋଲି ଭୁଲ ଧାରଣା ସୃଷ୍ଟି କରିଛି । ମାତ୍ର, ଦିଲୋଦ
ସାହେବ ଓଡ଼ିଶା ଆତ୍ମନର ବାଳକେ କଟକ ବ୍ୟତୀତ ଆଉ ଅଧିକ ଦୁର
ଅଗ୍ରସର ହୋଇନଥିଲେ । ସେ ପ୍ରକୃତ ପକ୍ଷେ ଅନଗାନ୍ତୀନଙ୍କ
ଦ୍ଵାରା ନିର୍ମିତ କଟକପାରେ ପ୍ରତିମିତ ଶ୍ରୀନରାୟଣ ମନ୍ଦିର (ଯାହାକି
୧୩୩୦ ଶ୍ରୀରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଯାଇଥିଲା)କୁ ୧୩୩୦ ବର୍ଷ ପରେ
୧୩୩୦ ଶ୍ରୀରେ ଧ୍ଵସ୍ତ କରି ଦେଇଥିଲେ ।

ସମ୍ପ୍ରତି କଟକପାରେ ଦେଉଳ ସାହି ବୋଲି ଏକ ଅସିକ
ରହିଛି । ଏହି ଭାବରେ ଅନଗାନ୍ତୀନ ଦେବଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ନିର୍ମାଣ
ଦେଉଳଟା ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲା ହୋଇ କେଉଁ କେହି ମତ
ଦେଇଥାନ୍ତି । ଅନ୍ୟ ଦେବେକ ମତ ଦିଆଯି ଯେ ବିବାବାଟୀ ରୁଣ
ପର୍ବପରା ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା ଉଦୟମୟ ମାଣ୍ଡିର ତଳେ ଏହି
ମନ୍ଦିରର ଭଗ୍ନାବଶେଷ ପୋତି ହୋଇ ରହିଥିଲା । କଟକ ନଗରର
ହଜାରି ବର୍ଷ ପ୍ରାଣି ଉପଲକ୍ଷେ କରାଯାଇଥିବା ଭୁ-ଖୋଦନ
କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରୁ ଏକ ମନ୍ଦିରର ଭିତ୍ତି ଆଉ ଭଗ୍ନା କରାଯାଇଥିବାରୁ ଏ
ବିଶଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଧାରଣା ଖେନି ନିର୍ଦ୍ଦୀଷ୍ଟ ହେବାରେ ଲାଗିଛି ।

ଏହି ଗୁରୁ ନୁହେଁକାଲଙ୍କ ଅତୀତର ଇତିହାସ ଭିତରୁ କଟକ
ନଗର ଉତ୍ତୁ କାହାଣୀ, ନାଦରା ବୋଷାକି ନଗର କରିବା ବଡ଼
କଥା । ତେବେ ଉକ୍ତ ବଳଶେଷ ନୁହେଁ, କିମ୍ବା କଟକରେ କଟକ ଆଜି
ପ୍ରତିମିତ । ଏହି ଘଟଣାବହୁଳ ଏକ ଚନ୍ଦ୍ରାଭ ବର୍ଷର ଗତିପଥରେ
ଦେଉଳଟି ନାଗର ଖୁବ୍ବେ ଟିକାଉ ଦେବା ଆମର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ।

ଦେବତା ଯେ ଶିବେଶ୍ଵର,
ପରାବର୍ତ୍ତୀ, ନବ

ଭାରତୀୟ ସାଧାରଣତନ୍ତ୍ରରେ ସମତା ଓ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା

ଡକ୍ଟର ବ୍ରଜ ବିଶ୍ୱାଳ ସ୍ୱାଇଁ

ବ୍ରିଟିଶ ବେଳରୁ ଭାରତର ପୁଣି ପାଇ ପାରିବା ପରେ ଆପଣାକୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତାକୁ ଉପଯୋଗ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଗଣଧର୍ମ ପ୍ରସାରଣ କରିବା ଏବଂ ୧୯୫୦ ମସିହା ଜାନୁଆରୀ ୨୬ ତାରିଖଠାରୁ ଏହି ପ୍ରତିଧାନ ବାଧ୍ୟତାରୀ ହୋଇ ଆସୁଛି । ଏହି ପରିସ୍ଥିତିରେ କେବଳ ପାଖାପାଖି ଆଦୁ ପୁଣି ନିଶ୍ଚେଷ କରି ଭାରତର ଜନତାଙ୍କରୁ ଚଳିଥିବା ଭାରତୀୟ ସାଧାରଣତନ୍ତ୍ରରେ ସମତା ଏବଂ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତାକୁ ପରଖି ଦେବ ନାହିଁ । ତେଣୁ ପାଇଁ କେତେକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା ମନରୁ ପରିଧାରଣକରଣ କରିବାକୁ ଦେବ ।

ଭାରତବର୍ଷରେ ମଣିଷର ସାମୁଦ୍ରିକ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ଅପେକ୍ଷା ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱର ଅଧିକତାରେ ପ୍ରାଧିକାନ୍ୟତା ରହିଯାଇଛି । ମଣିଷର ସାମୁଦ୍ରିକ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱରେ ବ୍ୟକ୍ତି ଅନ୍ୟରୁ ଅଲଗା ଅଲଗା ଭାବେ ନିଜର ପଦାବଳୀ । ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱରେ ନିଜରୁ ଅନ୍ୟରୁ ପାଖାପାଖି ଆଦୁ ପ୍ରତ୍ୟାପ । ସାମୁଦ୍ରିକ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପାଇଁ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ବଢ଼ିପୁଣି ପାଖାପାଖି କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । ବ୍ୟକ୍ତିର ବଢ଼ିପୁଣି ପାଖାପାଖି ବିଶ୍ୱବିଦେଶର ପାଇଁ ଉଚିତ ହୋଇଥିବା କେବଳ ଅନ୍ୟରୁ ପାଖାପାଖି ପ୍ରତ୍ୟାପ ଆଧାର । ଅଧ୍ୟାତ୍ମିକତାରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା ଅନ୍ୟତମ । ବିଶ୍ୱବିଦେଶରେ ସମତା ପ୍ରତିଷ୍ଠା । ଉଭୟ ମଧ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ଯୋଗସୂତ୍ର ଅଛି । ଏହି ଯୋଗସୂତ୍ରକୁ କୁହାଯାଏ ସାମାଜିକ ସଦ୍‌ବ୍ୟବସ୍ଥା । ଏହାର ଜାଣିତ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା ଦେଖି ଶାସନ । ଯେତେବେଳେ ପ୍ରାୟତଃ ଏହାକୁ ଜାଣିତ ଏବଂ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା ମଧ୍ୟରେ ଶାସନ ଯୋଗସୂତ୍ର ରଖା କରି ଆଗୁଆର ସେତେବେଳେ ପ୍ରାୟତଃ 'ବ୍ୟକ୍ତି' ସମତା ମଧ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ଏକକ (Unit) ହୋଇଥିବା ଏବଂ 'ସମତା' ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱରେ ପାଖାପାଖି ରଖିବା ପ୍ରକାଶରୁ ଉଦ୍‌ଗମ କରୁଥିବା । ଏହାକୁ ହିଁ ଭାରତବର୍ଷର ପାରମ୍ପରିକ ଜୀବନଯାତ୍ରାରେ କେହି ସମତା ଓ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତାଙ୍କିତ 'ସାଧାରଣତନ୍ତ୍ର' ।

ଭାରତବର୍ଷ ପାଖାପାଖି ଶେଷରେ ସାଧାରଣତନ୍ତ୍ରର ଉଦ୍‌ଗମ ଆଗପ୍ରକାଶ କରି ପାରିବା ପରେ ଏହାକୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିବା ସମତା ଏବଂ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା ଗଢ଼ିତ ପାରମ୍ପରିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ମିଳନ ପଡ଼ିପାରୁନାହିଁ । ଜାଣିତ ଉଭୟର ଆଗୁଆର ପ୍ରଥମ । ଭାରତବର୍ଷର ପାରମ୍ପରିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ସମତା ଓ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା ପରସ୍ପର ଉପଯୋଗୀ ହୋଇଥିବାରେ ପାଖାପାଖି ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ

ଏହା ପ୍ରତିଯୋଗୀ । ସାଧାରଣତନ୍ତ୍ର ନିମନ୍ତେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା ମଧ୍ୟରେ ଯେତେବେଳେ ସମତା ମଧ୍ୟରେ ସେତେବେଳେ । ଏହି ଦୁଇଟି ମଧ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ଅନ୍ତର ହେଲେ ସାଧାରଣତନ୍ତ୍ର ମଧ୍ୟାଧାରରେ ପାରି ନପୁରେ । ତଥାପି ଉପଯୋଗିତା କ୍ଷେତ୍ରରେ ସମତା ଓ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା ମଧ୍ୟରେ ଜାଣିତ ଏକତା ହୋଇଥାଏ । ଉକ୍ତ ନିମନ୍ତରେ ବ୍ୟକ୍ତି (ନାଗରିକ) ଜାଣିତ ଉପଯୋଗିତା କରିବା ସମୟରେ ସମତା ଅପେକ୍ଷା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତାର ପ୍ରାଧିକାନ୍ୟତା ଅନ୍ତର୍ଜାଣ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । ଏହାର ଏକ ଶାସ୍ତ୍ର ଜାଣିତ ଅଛି । ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା ନିମନ୍ତେ ସମତା ପ୍ରାୟତଃ ଦେଖି ମଧ୍ୟ ଏହି ସମତା ଦାସତ୍ୱର ଅଧାର ହୋଇଥାଏ । ଦାସତ୍ୱର କେତେବେଳେ ସମତାର କୌଣସି ପ୍ରାୟ ନାହିଁ । ଏହାକୁ ସମତାର ସ୍ୱରୂପ ଦେଖି ଅନ୍ତର୍ଜାଣିତ । ବିଷୟ ଅନ୍ତର୍ଜାଣିତ । ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ସମତା ନ ଥାଇ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା ପ୍ରାୟତଃ ଦେଖି ଜାଣିତ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା ଉଦ୍‌ଗମନ ହୋଇପାରେ ନାହିଁ । ଏହି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା ସେତେବେଳେ କେବଳ କେତେବେଳେ ବିଶ୍ୱବର୍ଷର ଲୋକଙ୍କ ହାତରେ ରହିଯାଏ । ବାକିକ୍ଷେତ୍ରରେ ସେହିମାନଙ୍କ ହିଁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତାକୁ ଉପଯୋଗ କରିବା । ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ପାଖାପାଖି ଲୋକେ କେବଳ ଆଜନ ପୁଣିରୁ ଜାଣିତପରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା ପାଇଁ ଆସାଅଛି । ବିଷୟ ବାକିକ୍ଷକୁ ସେମାନଙ୍କ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତାର ସ୍ୱାଧୀନତା ପାଇଁ ନାହିଁ । ଅନ୍ତର୍ଜାଣିତ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତାର ପ୍ରତିନିମନ୍ତେ ସମତା ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ସମତାରେ ରଖା ନିମନ୍ତେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା ଏକାନ୍ତ କରୁନାହିଁ । ପୁଣି ଏବଂ ରଖା ଉଭୟ ସମାନ ପ୍ରକାର ପାଇଲେ ସାଧାରଣତନ୍ତ୍ରରେ ସାମାଜିକ ଆସିଥାଏ ।

ଏହିପରି ଭାବରେ ସମତା ଓ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା ପରସ୍ପର ଅନ୍ୟୋନ୍ୟାନ୍ତ୍ରିତ ହୋଇଥିବାକୁ ଉଦ୍‌ଗମନରେ ଏହାକୁ ପରସ୍ପର ବିରୋଧୀ ଦୁଇଟି ପ୍ରକୃତି ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରିଥାଆନ୍ତି । ଏହି ଦୁଇଟି ପ୍ରକୃତି ମଧ୍ୟରେ ଏହା ଗ୍ରହଣ ଅଛି ଯେ ଏହା ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ପଦାର୍ଥରେ ମଧ୍ୟ ରଖା ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ ବିଷୟ ରୁଦ୍ଧାନ୍ତର ପରମ୍ପରା ପ୍ରତିକୋଶରୁ ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଉଦ୍‌ଗମନରେ ଏହା ମତ ଯେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତାର ପରମ୍ପରା ପରିରେ ହିଁ ସମତାର କୌଣସି ପଦାର୍ଥ ପାରେ । ମଣିଷ ମଣିଷ ମଧ୍ୟରେ ବିଶ୍ୱାସ ପ୍ରାକୃତିକ ଅନ୍ତରେ ବିଷୟ

ସମଗ୍ର ପର୍ବୋତ୍ସବ କ୍ରମେ । ପାଷାଣ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଏହି ଐଶାହଟି ଉଚ୍ଚତୀୟ ପାଞ୍ଚାଙ୍ଗଦଶିନ ଯୁଗ ପ୍ରକୃତିର ବିକୃତିର ପାଞ୍ଚାଙ୍ଗ ଶାନ୍ତିବା : ବିକୃତିର ସ୍ଥଳ । ବିକୃତି ହିଁ ବୈଷମ୍ୟର ପ୍ରତୀକ ଏହିତ ଶାସ୍ତ୍ର ଶାନ୍ତି ଏବଂ ଉଚ୍ଚତୀୟ ପାଞ୍ଚାଙ୍ଗଦଶିନର ଦାଣ୍ଡିକ ପ୍ରତୀକର ଅନୁରୂପ । କେତେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଦେଖାଯାଏ ଯେ କେହି କେହି ବ୍ୟକ୍ତି ଆଦ୍ୟ ନିମ୍ନମାନୁ ଅନ୍ୟ ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ପୁରୁଷ ବୁଦ୍ଧିମାନ ଓ ପ୍ରତିଭାଶାଳୀ ହୋଇ ଆସାନ୍ତି । ଏହି ଧରଣର କ୍ଷେତ୍ର ଆପଣାର ସ୍ୱାଭାବିକତା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଅଧିକ ସ୍ୱାଭାବିକତା ବଢ଼ିଥାଆନ୍ତି । ଜୀବନର ଦୌଡ଼ରେ ସେମାନେ ଆଗକୁ ମାଡ଼ି ଖୁଲନ୍ତି, ଅଧିକ ସଫଳ ସଂଗ୍ରହ କରି ଜୀବନରୁ ଉପଭୋଗ୍ୟ କରିଥାଆନ୍ତି । ସାଫାଳ୍ୟ ତାଙ୍କ ନାତ ପାଆନ୍ତାରେ ସରୁବେଳେ ଆସ । ଅନ୍ୟ ଧରଣର କ୍ଷେତ୍ର ଠିକ୍ ଏମାନଙ୍କ ବିପରୀତ । ସେମାନେ ସେତେ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ନୁହଁନ୍ତି । ସେମାନେ ଆପଣାର ସ୍ୱାଭାବିକତା ଯୋଗୁ ଅନିଚ୍ଛାସିଦ୍ଧତାରେ ବୋଧି ବାଧି ହୋଇ ପଛରେ ପଡ଼ିଥାଆନ୍ତି, ଆପଣାର ଜୀବନରୁ ସେତେ ସୁଖମୟ କରିପାରନ୍ତି ନାହିଁ କି ଉପାଦାନ ଅର୍ଜନ କରି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଯଦି ଏହି ଦୁଇପ୍ରକାର ଲୋକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସାଧାରଣତଃ ଲାଞ୍ଜରେ ସମତା ପାଣିବା ପାଇଁ ଉଦ୍ୟମ କରାଯିବ, ତେବେ ଗୁଣବାନ୍ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ତାଙ୍କର କ୍ଷମତାକୁପାରେ ଉନ୍ନତ କରିବାକୁ ବିଆସିବ ନାହିଁ ଏବଂ ପରାନ୍ତରେ ଗୁଣହୀନ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଯେଉଁ ଯେଉଁ ଦୋର ଉଦ୍‌ବେଗ ଆଗେଇଯିବା ପାଇଁ ବାଧ୍ୟ କରାଯିବ । ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆସନ୍ତୁ ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ହେବ ଯେ ଗୁଣବାନ୍ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ତା'ର କ୍ଷମତାକୁପାରେ ଗୁଣବିହୀନ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଅଧିକ କରିବାର ଅର୍ଥ ତା'ର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତାରେ ବ୍ୟୟା ହେବ ଏବଂ ଗୁଣହୀନ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଗଳ୍ପବଦ୍ଧ ଆଗେଇଯିବା ପାଇଁ ବାଧ୍ୟ କରାଯିବାର ଅର୍ଥ ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ଯେତେ ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ଉଦ୍‌ବେଗର ମାଧ୍ୟମରେ ଏହାର ଚେନା କରାଯାଉ । ଯଦି ଆମେ ଦଶନ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କୁ ଏକଦମର ଲେଖାଏଁ ଟଙ୍କା ଦେବା ଏବଂ ତାଙ୍କୁ ବଢ଼ିବା ଯେ ଦୁଇପକ୍ଷରେ ଏହି ଟଙ୍କାକୁ ନିଜ ଲକ୍ଷ୍ୟ ପୂରାବଦ୍ଧ କାରଣରୁ ଭର-ଦେବେ ବର୍ଷ ଶେଷରେ ଆମେ ଦେଖିବା ଯେ ସମସ୍ତଙ୍କର ଆଶୁକ ଶିତି ଏକ ପ୍ରକାରର ନାହିଁ । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଯେ ବୁଦ୍ଧିମାନ ଏବଂ ପରିଶ୍ରମୀ ସେ ଆପଣାର ପୁଣିକୁ ନିଶ୍ଚିତଭାବରେ ବଢ଼ାଇଥିବ ଏବଂ ଯେ ଅବହେଳିତମାନ ଓ ଆଳସ୍ୟପରାୟଣ ସେ ମୂଳ ଟଙ୍କାରୁ କିଛି ସଫଳ ଥିବ । ଯଦି ଏପରିକ୍ଷେତ୍ରରେ ଗୁଣ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ମଧ୍ୟରେ ଆସନ୍ତୁ ସମତା ରକ୍ଷାକୁ ହେବ ତେବେ ଆସନ୍ତୁ ଦୁଇଟି ଉପାୟ ଅବଲମ୍ବନ କରିବାକୁ ହେବ । ଯଥା-(୧) ଏମାନଙ୍କୁ ମନପ୍ରତାପକ କାମ କରିବାକୁ ବିଆସିବ ନାହିଁ । (୨) ଅଧିକ ପରିଶ୍ରମୀ ଲୋକଙ୍କଠାରୁ ଅଧ୍ୟାୟ ପୁଣି କ୍ରମାଗତାଣି ନିମ୍ନମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱକୁ ହେବ । ଯାହାହେଲେ

ମଧ୍ୟ ଏହି ଦୁଇପ୍ରକାର ଉପାୟରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତାର ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ କାନ୍ଦ ନାହିଁ । ଏଥିପାଇଁ ପରିମାଣୋତ୍ତମାନେ କହନ୍ତି ଯେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା ଏବଂ ସମତା ଏକ ଧରଣର ପ୍ରକୃତି ନୁହେଁ, ଦୁହେଁ ଏକ ସଙ୍ଗେ ବଢ଼ି ପାରିବେ ନାହିଁ ।

ଏହାଦ୍ୱାରା ସମତାରେ ସମାଧାନ ନିମନ୍ତେ ପ୍ରାଚୀନ ଉଚ୍ଚତୀୟ ଉଦ୍‌ବେଗରେ କେତେକ ପ୍ରାୟୋଗିକ ପଦ୍ଧତି ବିଶ୍ୱରୁ ନିଆଯାଇଛି । ଲାଞ୍ଜ ତରଫରୁ ପଡ଼ି କିଛି ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ବିଷୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଲାଞ୍ଜ କରା ନ ଯାଏ ତେବେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା ଏବଂ ସମତା ପ୍ରଥମ ଉଚ୍ଚତୀୟ ଏହାକି ଗତି କରିବା ଫଳରେ ଦୁହେଁ ପରସ୍ପର ବିରୋଧୀ ହୋଇ ପଡ଼ନ୍ତି । ଉଭୟ ମଧ୍ୟରେ ସମତାକୁ ଗଣ୍ୟ କରାଯାଇ ପାରେ ନାହିଁ । ବହୁତଃ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ନ ରହିଲେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା ଶ୍ରେଣୀଭାବର ରୂପ ଗ୍ରହଣ କରେ । ଉଲ୍ଲେଖିତାକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣାଧୀନ କରିପାରିଲେ 'ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା' ଉଦ୍‌ବେଗ କରେ ।

ବୈଷମ୍ୟରୁ ଉଲ୍ଲେଖ୍ୟ କହୁ ନିଏ । ଉଲ୍ଲେଖ୍ୟ ଉପରେ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଲାଗୁ କଲେ ଏହାର କାରଣ ସ୍ୱରୂପ ବୈଷମ୍ୟ ଦୂରୀଭୂତ ହୁଏ । ବୈଷମ୍ୟ ଦୂରୀକରଣର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ସମତାର ସ୍ଥାପନ । ସାଧାରଣତଃ ଲାଞ୍ଜରେ ଏହି 'ନିୟନ୍ତ୍ରଣ'ର ପ୍ରାକ୍‌ସ୍ଥାପନ ଅଧିକ । ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତାକୁ କେନ୍ଦ୍ର କରି ଯେତେ ସମତା ଆସେ ସେ ଗୁଣବତ୍ତା ସମାଧାନ ପୁଣି ସମତାରେ , ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧିତ ।

ପାଷାଣ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଉଚ୍ଚତୀୟ ଉଚ୍ଚତୀୟମାନେ ଏହି ମନକୁ ତାଙ୍କ ବିଶ୍ୱେଷରେ ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି ।

ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ, ବସତ ଓ ଶିତି ଅନୁସାରେ ସବୁ ମଣିଷର ଶାରୀରିକ ସାମର୍ଥ୍ୟ ସମାନ ନୁହେଁ । କିନ୍ତୁ ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମଣିଷର ଜୀବନ ସମାନର ନିୟନ୍ତ୍ରଣାଧୀନ, ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହି ବୈଷମ୍ୟ/ଅସମାନତା ସମାନ ଉପରେ କୌଣସି ପ୍ରଭାବ ପକାଇ ପାରେ ନାହିଁ । ତଥାପି ସାମାଜିକ ବିକାଶର ଇତିହାସରେ ଏହାର ଅନେକ ବ୍ୟତିକ୍ରମ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଥାଏ ଯାହାର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଉଦ୍‌ବେଗକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । କେବଳ ସାମାଜିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ମଣିଷର ଆଶୁକ ସମତା ଏବଂ ମଣିଷର ବୈଷମ୍ୟ ସମତାର ମଧ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟେକ ସମୟରେ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଆବଶ୍ୟକ । ଆଶୁକ ସମତାର ନିୟନ୍ତ୍ରଣହୀନ ବିନିଯୋଗ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା ଉପରେ ହେଲେ ମଣିଷ ମଣିଷ ମଧ୍ୟରେ ଧନୀ-ପରିବ୍ରାଜିତ ଶୁଦ୍ଧ ଉଦ୍‌ବେଗ ନୁହେଁ । ଏହାକୁ ଲାଞ୍ଜର ନିୟନ୍ତ୍ରଣାଧୀନ ନ କଲେ ଲାଞ୍ଜର ଜୀବନରେ ଉଦ୍‌ବେଗୀୟ ହସ୍ତକ୍ଷେପକୁ ପଡ଼େ । ଯଦି ଦୁଇପ୍ରକାର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା ନିୟନ୍ତ୍ରଣାଧୀନ ଦୁଇ ଏବଂ ନିଶ୍ଚିତ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା ପରିବର୍ତ୍ତନ ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ବାସ୍ୟ କରେ ତେବେ ଉଦ୍‌ବେଗୀୟ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ଧୂଳିବ୍ୟକ୍ତିର ଅସ୍ତିତ୍ୱରେ ରହିବ । ତେଣୁ ସାଧାରଣତଃ ଲାଞ୍ଜରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତାର ଗୋଟିଏ 'ମାନକ' (Standard) ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥାଏ ଯେଉଁଥିରେ ନେଇ ବ୍ୟକ୍ତି ଅନ୍ୟ ଜଣକ ପ୍ରତି ଏପରି ବ୍ୟବହାର କରିବା ଉଚିତ ଯେପରି ସେ ଶୁଦ୍ଧି ଯେ ସମ୍ୟକଭାବେ ପ୍ରତି ସେହିପରି ବ୍ୟବହାର କରୁ । ଏହାକୁ ସାଧାରଣତଃ ଲାଞ୍ଜରେ 'ଉଚ୍ଚତୀୟ' ସମତାକୁ କୁହାଯାଏ । ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲୋକଚରିତ୍ର ଏହି ମାନକ ଉପରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇନାହିଁ ସେ

ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାଧ୍ୟାୟତା ଶାସ୍ତ୍ର ଉ'ର ଶାସ୍ତ୍ର ଜୀବନରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା ଓ ଗମତାକୁ ପରସ୍ପର ପରିପୁରକ କରିପାରି ନାହିଁ କୋଣି ବୁଝିବାକୁ ହେବ ।

ସାଧା ଦେଖା ଶାସ୍ତ୍ର, ମଣିଷର ଶାରୀରିକ ବିକାଶକୁ ସମ୍ଭାଳି ଦେଇ ନାହିଁ । ତାହା ପ୍ରାକୃତିକ । ସେ ନିଶ୍ଚୟ ରହିବ । କିନ୍ତୁ ଶେଷ ସେମାନଙ୍କର ଚରୁକାତରୁ ଖୁବ୍ ଦୁଃସ୍ଥ ପୁଣି ହୋଇଥାଆନ୍ତି । ଆପଣାର ବୁଦ୍ଧିମତ୍ତା ପ୍ରକାଶ କରି ଥାଆନ୍ତି ଏବଂ ନିଜର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଜଳରେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କଠାରୁ ନିଜକୁ ଅନ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିରେ ପ୍ରତିପାଦିତ କରିଥାଆନ୍ତି । କେହି କେହି ଜଳ, ପାଣି, ବିଭୀନ ପ୍ରକୃତିରେ ଆପଣାର ବୁଦ୍ଧି ପ୍ରଦାତାଙ୍କ ପାରଦର୍ଶିତା ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିଥାଆନ୍ତି । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କଠାରେ ଏହା ସ୍ୱାଭାବିକତାରେ ଦେଖାଯାଇ ନଥାଏ । ଯେଉଁ ସେଠାରେ ମଧ୍ୟ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତାକୁ ଆଧାର କରି ସମତା ଉପଯୋଗ କରିବାକୁ ହୋଇଥାଏ ।

ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ସମତା ଶୋଷିତ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଟିକଣା କରିବାକୁ ପଡ଼େ । ଦୁର୍ଘଟ ସାମାଜିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏବଂ ସମସ୍ତଙ୍କ ବିକାଶ ଟିକଣା ଦ୍ୱାରା ଉତ୍ପ୍ରାପ୍ତ ହେଉଥିବା ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ପ୍ରାକୃତିକ ଶକ୍ତି କିନ୍ତୁ ଗୁଣର ବିକାଶ ହୋଇପାରେ ନ ଥାଏ, ତେବେ ସେଠାରେ ସମତାର ପୁଣି ପ୍ରସାର କରିବା ପାଧ୍ୟାୟ ଶାସ୍ତ୍ରର ମୁଖ୍ୟ ଦାୟିତ୍ୱ । ଏଠାରେ ଏହି ଧରଣର ସମତା ପାଇଁ ଲୋକେ ଦାବୀ କରନ୍ତି । ଏହି ଦାବୀକୁ ଶାସ୍ତ୍ର ମାନି ନେଇ ତାହା ଶାସ୍ତ୍ରପ୍ରକାର ଅଧିକାର ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଗ୍ରହଣ କରିଥାଏ । କୁଡ଼ିନ ବିକାଶମାନଙ୍କୁ ସ୍ୱାଭାବିକ ବିକାଶମାନଙ୍କୁ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଧ୍ୟାୟତା ଶାସ୍ତ୍ରରେ ସମତାର ଆବିର୍ଭାବ । ସମତା ସେମାନଙ୍କୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତାକୁ ଉପଯୋଗ କରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଅବସର ପାଏ । ଏହି ଦାୟିତ୍ୱ ସମାପନ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଶାସ୍ତ୍ରର ଆବଶ୍ୟକତା ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇଥାଏ ।

ଯେତେବେଳେ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଶାସ୍ତ୍ରର ଶାସ୍ତ୍ର ଶାସ୍ତ୍ର ପାଠ୍ୟାବଳୀର ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇନଥିଲା, ସେତେବେଳେ ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା ପାଇଁ ଅନ୍ତର୍ଗତ ପାଧ୍ୟାୟ ଏବଂ ସମତା ପାଇଁ ବ୍ୟକ୍ତିର ପାଧ୍ୟାୟ ଉପଯୋଗ କରାଯାଇଛି । ପାଧ୍ୟାୟତା ପ୍ରାଣ ପରେ ଏହା କିନ୍ତୁ ମୋଡ଼ ନେଇଛି । ସାଧା ପଳରେ ଅନ୍ତର୍ଗତ ପାଧ୍ୟାୟ ବ୍ୟକ୍ତିର ପ୍ରାଣପରତା ଦୃଷ୍ଟିରେ ଦେଖାଯାଇଛି ଏବଂ ବ୍ୟକ୍ତିର ପାଧ୍ୟାୟ ଅତି ମାତ୍ରାରେ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଛି । ଏହା ଠିକ୍ ନୁହେଁ । ଶାସ୍ତ୍ରମାନଙ୍କ ବାହାରରେ ଟିକଣ ଏହି

ଦୁର୍ଘଟ ପାଧ୍ୟାୟ ସମତାରେ 'ସ୍ୱରାଜ'ର ପ୍ରସାର କରିଥିଲେ ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମଣିଷର ଏହା କିନ୍ତୁ ଅଧିକାର ଲାଭ କରିଥିଲେ ।

ପରିଶେଷରେ ଏତିକି କହିଦେବା ଯେ -

(କ) ପାଧ୍ୟାୟତା ଶାସ୍ତ୍ରର ସମତା ଓ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା ସମତା ପାଇଁ ତାହା ଶାସ୍ତ୍ରର ବାହାରରେ ଶାସ୍ତ୍ରର ଶାସ୍ତ୍ର ଅବଶ୍ୟକ ।

(ଖ) ଏହି ତାହା ଶାସ୍ତ୍ରୀୟତାରେ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ପ୍ରତ୍ୟାଶାପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ରହିବା ଅବଶ୍ୟକ ।

(ଗ) ପାଧ୍ୟାୟ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ପାଧ୍ୟାୟତା ଶାସ୍ତ୍ର ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତାକୁ ଆଖି ଆଗରେ ରଖି ଯେତେବେଳେ ସମତା କାମ୍ୟାୟନ କରେ, ସେତେବେଳେ ଶାସ୍ତ୍ର ସମତାର ଟିକଣା ପାଖ କରୁଛି ହୁଏ । ତାହାକୁ ସମାପ୍ତିରେ କୁହାଯାଏ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ସମତା, ସାମାଜିକ ସମତା ଓ ଆର୍ଥିକ ସମତା । ଏହା ମଧ୍ୟରେ ସମତା ରହିବା ବାହ୍ୟତା ।

(ଘ) ସମତା ଏକ ବ୍ୟକ୍ତି । ଅନ୍ୟାୟ ଦ୍ୱାରା ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିର ଶାସ୍ତ୍ରରେ ପାଧ୍ୟାୟତା ସମତା ନିକଟରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା ଆସେ ଆସେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଥାଏ । ସମତାପାଇଁ ଦାବୀ ହୋଇପାରେ କାରଣ ଏହା ବାହ୍ୟ । କିନ୍ତୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା ପ୍ରାଣ ଅବଶ୍ୟକ । କାରଣ ଏହା ଆନ୍ତର୍ଗତ । ଉଭୟ ମଧ୍ୟରେ ଯୋଗାଯୋଗ ରକ୍ଷା କରାଯାଏ ଯେତେବେଳେ ଶାସ୍ତ୍ର ବାହ୍ୟ କୁଡ଼ିନ ଗ୍ରହଣ କରିବାରେ ସେ ଶାସ୍ତ୍ର ହିଁ ପ୍ରକୃତରେ ପାଧ୍ୟାୟତା ଶାସ୍ତ୍ର ।

(ଙ) ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ପାଧ୍ୟାୟତା ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଏହି ଶାସ୍ତ୍ରରେ ସମତା ଓ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା ସାମାଜିକତା ମଧ୍ୟରେ ଶାସ୍ତ୍ର କି ବ୍ୟାକ୍ତି ହୁଅନ୍ତି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଉଭୟ ମଧ୍ୟରେ ସମତା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବା ଦରକାର ।

ଉପାଧ୍ୟାୟ,
ପ୍ରତ୍ୟେକର ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ବିଭାଗ,
ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ଶାସ୍ତ୍ର ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ,
ଶ୍ରୀହରି, ପୁରୀ

ଓଡ଼ିଆ ସହସ୍ରବିକା

ଶ୍ରୀ ନଗେଶ ଚରାଧାର

ମାନବ-ସଙ୍ଗଠାର ଅନ୍ୟାୟସମ୍ବନ୍ଧରେ ସଂସ୍କୃତି ଓ ସାହିତ୍ୟର
ଆଗାଧିକାର ଯୁଗେଯୁଗେ ଅବ୍ୟାହତ ଏବଂ ପ୍ରଚଳନାର
ପରମ୍ପରା ବେଶି ସୁଦୂର ବୁଝାଯାଉଅଛି ବାଲକେ ଏହି
କ୍ଷଣର ମୁନିବେ ତା'ର ସୁସଂସ୍କୃତ ଯୋଗଦେଲା । ବିଶ୍ୱର ଆଦି
ସାହିତ୍ୟ ବୈଦିକ ସାହିତ୍ୟ ଓ ଆଦି ସଂସ୍କୃତି ବୈଦିକ ସଂସ୍କୃତି ।
ଉତ୍କଳର ଅଗ୍ରାଣୀ ସଂସ୍କୃତି ଏବଂ ପରମ୍ପରା ଉଦିତା-ପୁରାଣ-
ପ୍ରମାଣସିଦ୍ଧ : ପ୍ରୋଫ ସାହିତ୍ୟ-ସଂସ୍କୃତିର ଉଦ୍ବେଗ
ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ, ଦର୍ଶନ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡିକ, ସ୍ୱରୂପ ପାର୍ଶ୍ୱୋନ୍ନିକ, ଆଦର୍ଶ
ସାହିତ୍ୟିକ, ବ୍ୟାଘ୍ର ଆସବଦନରୁ ଏବଂ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଗୋପିତ, ଅନ୍ଧାର
ସମସ୍ତ ନିଗତର ସଂସ୍କୃତି ହିତ । ସୁତରାଂ ବୈଦିକୀୟନହିତ
ବେଦନାହିଁ ସାହିତ୍ୟର ପୂଜାଧାର । ପରମ୍ପରାର ବିଶାଳ
ସମ୍ବେଦନା ସମାଜର ସାମାଜିକ ହିତକ୍ଷେତ୍ର ସାହିତ୍ୟର
ପ୍ରସ୍ତୁତ-ପ୍ରସାର ନାଥ୍ୟମ ତଥା ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ପାଣ୍ଡିତ କୌତବ
ପ୍ରକଟିତ ସଂସ୍କୃତିର ତଥା ବେଗରୁ ବହୁ ଗୁଣ ବଦାଇ ଦେଇଛି ।
ଆଧୁନିକ ଉତ୍କଳର ଗଠନୋତ୍ଥର ସାଧନା ଓ ସାମାଜିକାତ୍ମକ
ବିକାଶର ସାହାଯ୍ୟ । ଏହି ପରିସ୍ଥିତିରେ ଆମେ ଆଶଙ୍କା
କରିବା ସାହିତ୍ୟ ମୁଖି ପରିସ୍ଥିତିରେ ଓଡ଼ିଆ ପଞ୍ଚପଞ୍ଚିକାର ଉଦ୍ବେଗର
ପ୍ରାଥମିକ ପ୍ରଗତି, ଭୂମିକା ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ଏବଂ ଐତିହାସିକ ଅବଦାନ
ବିବରଣୀ ।

ବିଗତ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ଶତାବ୍ଦୀରୁ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ପଞ୍ଚ ରୂପରେଖ
ହେଉଥିବାରୁ ମିଳେ, ଏ ଦେହରେ ଶୁଦ୍ଧମାନି ସାରଳାଦାତଙ୍କ ମୂଳ :
ପାଞ୍ଚ ପୁରବର୍ତ୍ତୀ କାଳର ଲିଖିତ ସାହିତ୍ୟର ଛବି ଏବେ ପୁଣି
ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ପଷ୍ଟଭାବେ ଅଟିବାରେ, ସାହାଯ୍ୟେ, ସାବଧାନ ପରେ
ପରେ ଆସିଛି ପ୍ରଖ୍ୟାତ ପଣ୍ଡିତ ପ୍ରବଚିତ ଡକ୍ଟର ଅଧ୍ୟାପ
ସାହିତ୍ୟ ମୁଖ, ଓଡ଼ିଆ ପୁରାଣ ସାହିତ୍ୟ ମୁଖ, ଜ୍ୟୋତି ଓ ପ୍ରଣୀତ
ସାହିତ୍ୟ ମୁଖ ମଧ୍ୟସ୍ତରୀୟରେ, ବିଶେଷତାରେ ରାଜନୈତିକ
ବିବରଣ, ସମ୍ପର୍କ, ଯେଉଁ ବିଦେଶୀ ଜଣା ଦେଖିବା ପ୍ରକାରେ
ଆଧୁନିକ ଯୁଗର ଆବିର୍ଭାବ ପରିଚ୍ଛ, ଯେଥିରେ ଉତ୍କଳ ଭାରତୀ
ଦିନୁଦିନ ନବନବ ରୂପରେଖର ବିଭିନ୍ନ ମେଲାଣି ସାଗରୁତ
ମଣ୍ଡରେ ବେଶ୍ ମନୋହାରୀ ଚମତ୍କାରିତା ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିଥିଲେ
ପ୍ରାୟ ଗୋଟିଏଶହ ବିଶିଷ୍ଟ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଜାଣାବନ୍ଧୁ । ଏହି ଦମୟ
ନ୍ତରେ ଆମ ସାହିତ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯେଉଁ ନୂତନ ଦିଗଦର୍ଶି ଉନ୍ନୋତିତ
ହୋଇଛି, ତାହା ପଞ୍ଚପଦ୍ମିକାର ମାଧ୍ୟମାଦି ସମ୍ପର୍କ ପ୍ରାପ୍ତିତା ।
ଆମର ପାଖପଡ଼େଶୀ ବଙ୍ଗରାଜ୍ୟର ଏ ଦିଗରେ ଅନୁଭବ

ପରିବେଶ ଦେହୁ ପଥେଣ ଆଗେଇ ସାରିଥିଲେ ସେବେବେଳକୁ
ଆମର ବୃତ୍ତ ରାଜ୍ୟପାରିଆ ନଥିଲା । ଓଡ଼ିଆଭାଷୀ ସମ୍ପଦ
ଖଣ୍ଡଖଣ୍ଡ ହୋଇ ବିଭିନ୍ନ ପଡ଼ୋଶୀ ପ୍ରଦେଶରେ ବାଣି ହୋଇ
ଥିଲା । ପାଆନ୍ତେ, ଦେଶୀୟ ମସିହାରେ କବନ୍ଧକୁଳା ଖଣ୍ଡିତ
ପ୍ରଦେଶଟିଏ ପାଇବା ପରେ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ସାମଗ୍ରିକ ଉନ୍ନତି
ପରିବର୍ତ୍ତନ ଓଡ଼ିଆ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଉନ୍ନତ ସ୍ତରୀୟ ଓ ପରିମାଣ ସହ
ଅଭିବୃଦ୍ଧିପାଇଁ ପ୍ରଗତି ପରିବେଶ ସୃଷ୍ଟି କଲା । ମନେ ଶ୍ରୀ :
ଦେଶରେ ଉତ୍ତମ ନିଷ୍ଠା ପାଳନର ସୀମାପରବର୍ତ୍ତୁ ଆଲୁକି
କିଛି ବଜାଇ ଦେଲା । ଦ୍ଵାଧାନୋଡ଼ର କାଳରେ ଯୋଗାଯୋଗ
କ୍ଷେତ୍ରର ପଥେଣ ଉନ୍ନତି ପରିବର୍ତ୍ତନ ଦ୍ଵାରା ପ୍ରଗତିଶୀଳ
ଆଦାନପ୍ରଦାନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବେଶ ଅନୁକୂଳ ପରିସ୍ଥିତିର ସୃଷ୍ଟି
ହେଲା । ପାଠକ ବାଞ୍ଛୀ, ଆଶାପୂର୍ବକ ନିବେଶେ ଯେ
ପଥେଣାବଦ ପଥେଣ ରହି ପାରିବି ।

[illegible]

ବହୁତ ସୁଲଭ ମୂଲ୍ୟ ଓ ମାଧ୍ୟମରେ ପ୍ରତି ଉପାଦାନର
ପ୍ରସ୍ତୁତକର । ପାଣିଜନିନୀ ତୁ ପ୍ରୋତ୍ତ ଆର୍ତ୍ତମୁଖ୍ୟର ସୁରୁତୁରୁଣ
ନେଇଛୁ । ମଣିଷ କେବଳ ସୁଖ-ସୁନ୍ଦର ଆହୁତିଟିଏ ନେଇ
ନନ୍ଦ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ ପୁଣ୍ୟକ୍ରାନ୍ତ ମଣିଷଟିଏ ହୋଇଯାଏ କି ?
କଦାପି ନୁହେଁ । ସେପରି ମଣିଷ ଯେପରି ପିତୃଜାତୁଲ୍ୟ ।
ମଣିଷର ପାନାଦିତ ପରିବେଶରେ ମାନବୀୟ ଶିକ୍ଷାଧାରା,
ଜୀବନାଦରୀ, ନିଜସ୍ଵୀତି ଓ ମୂଲ୍ୟଲୋପ ଆଦି ମହଦପୁର ଦ୍ଵାରା
ଜୀବ ଜୀବନକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରାଇ ମଣିଷକୁ ବିକଳିତ କରିବାକୁ
ହୁଏ । ଏ ପଡ଼ିବୁ ହୁଣାଯାଏ ମଣିଷ ପଡ଼ିବାର କଳା । ପ୍ରଦତ୍ତକୁ
ଆହୁରି ଶିକ୍ଷିତ ହୋଇ କେହି କହିଲେ, ମଣିଷ ହାତରତା କାନ୍ଥ
ପାଖାର ପ୍ରତିକାଟି ପିନ୍ଧିଲେ ନାହିଁ ଆକାଶର ଦ୍ଵାର ଦିଶ୍ୟତୁ ଆଲୋପ
କରି ତାହାକୁ ଆରାଧ୍ୟ ଦେବତାର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଦିଆଯାଏ ।
ସେହିପରି ମଣିଷଟି ଏବଂ ପ୍ରକୃତିପ୍ରତିତ ହୃଦୟିକ ନାହିଁ ।
ପ୍ରାଣବତ୍ୟ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ-ନିଶ୍ଚାପକ ତଦନ୍ତରସ ଦିଶ୍ୟାସା ।
ହୁଣିପ୍ରସାରିନୀ ଭାନୁକୁ ଦ୍ଵାରା ଶରୀର ପ୍ରସରିତ ମଣିଷକୁ
ପଡ଼ିତ କଲେହିଁ, ସେ ହୁଏ ମନୁଷ୍ୟ ମାନବତାର ନ୍ୟାୟ
ଅଧିକାରୀ, ଅନ୍ୟଥା ମୁକ୍ତପ୍ରାଣିନୀ ପଶୁ ପମାନ । ସୁତରାଂ
ମଣିଷକୁ ମଣିଷକରି ରହିବା ନିମନ୍ତେ ଯେତେ ଯେତେ
ପରିକଳ୍ପ-ପରିସ୍ଥିତି ପ୍ରତି ଆବଶ୍ୟକ, ତାହାମଧ୍ୟରେ ପାଣିଜନିନୀ
ପ୍ରସବିତାର ଛାନ ସର୍ବାନ୍ତେ । ଏହି ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ଲକ୍ଷ୍ୟ
ସାଧନର ଅସମ୍ଭାବ୍ୟ ହୁଏ ଶିକ୍ଷିତ ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷା ଶତାବ୍ଦୀରେ ।
ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆଲୋଚନାର ପରିସର ପ୍ରାପ୍ତି ଏବଂ ଲକ୍ଷ୍ୟ କେବଳ
ଓଡ଼ିଆ ପ୍ରସବିତା ପ୍ରାଣର ଓ ପ୍ରଗତି ପର୍ଯ୍ୟାୟର ପଥାପଂକ୍ତି
ହୁଏନା ମଧ୍ୟ ଦେଖା ।

[illegible]

‘ସ୍ବାଧୀନତା’ ନାମକ ପ୍ରଥମ ଗୁଡ଼ିକ ଓଡ଼ିଆ ପତ୍ରିକା ପ୍ରକାଶ
 କଲେ । ତାହା ବାହିତ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଶତ ନିମ୍ନମାନର ଥିଲେ ହେ,
 ନୂତନତା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଦୋନାଂତନ ସ୍ବାଧୀନ-ଶାସକ ପାଠକ ନୟନରେ
 ଏହା ବେଶ୍ ଆକର୍ଷଣୀୟ କରିଥିବା ଜୁଦାଯାଏ । ଅତି ଦିନ
 ଶୁକ୍ଳିତ ପରେ ଏହାର ପ୍ରକାଶନ ବନ୍ଦ ହୋଇଯିବାରୁ ସ୍ବାଧୀନ
 ନିର୍ଦ୍ଦେଶକୀ ଦଂଷ୍ଟ ‘ଅଭିଯୋଗ’ ନାମରେ ଅନ୍ୟ ଏକ ପତ୍ରିକା
 ପ୍ରକାଶ କଲେ । ଏହାର ମୁଖ୍ୟ ଶାଞ୍ଜିମୁଖ୍ୟ ଥିଲା ଧର୍ମାଲୋଚନା,
 ତେଣୁ ଲୋକପ୍ରିୟତା ହାସଲ କରିବା ଥିଲା ପରଜ ଓ ସ୍ବାଧୀନତା ।
 ଏହାର ପେଟେବେଳେକାର ପ୍ରକାର ଦଂଷ୍ଟା, ପର୍ଯ୍ୟାସନ
 (Periodicity) ଏବଂ କେତେ ଜାତି ଗୁଣିଥିଲା, ସେ ବିଷୟରେ
 ବିଶେଷ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀ ଦେଖ ଅନୁସନ୍ଧାନ ହାବେଇ । ତେବେ
 କଟକରେ ଅଭିଯୋଗ ସ୍ବେଚ୍ଛା ଗୁଡ଼ି ଓ ଶିଳ୍ପ ଏବେ ମଧ୍ୟ
 ବିଦ୍ୟମାନ ।

ବିଦ୍ୟାମାନ ।
 ଚର୍ଚ୍ଚନାମ, ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ପ୍ରଚଳନରେ ଲୋକସ୍ୱୟ ସାଧାରଣ
 ପାଠ୍ୟ ପଢ଼ିବାର ଆବଶ୍ୟକ ଲକ୍ଷକୁ ଦୃଷ୍ଟି ପଶାଯାଇ ।
 ଗବେଷକଙ୍କ ନିବନ୍ଧମାନଙ୍କ ଦେଖି ଓଡ଼ିଆ ଜାତି ଅତି ପଢ଼ିବା
 ପୁରୁଷ ଦୁଇଟି ବଡ଼ ଜୀବନମାନ ଆହୁନିର ସମ୍ମୁଖୀନ
 ହୋଇଥିଲା । ଗୋଟିଏ ମାରୁଷ ଏବଂ ଅନ୍ୟଟି ବୈଦ୍ୟ
 ଗବେଷକମାନଙ୍କର ଓଡ଼ିଆ ଦଶକ ପରେ (ଖ୍ରୀ: ୧୮୦୩)
 ବଙ୍ଗୀୟ ରାଜବିଦ୍ୟାରୀଙ୍କ ଦେଲେ ତାହାର ଭାଗ୍ୟନିୟତା ।
 ବାହ୍ୟତ୍ର ନିମନ୍ତେ ଚର୍ଚ୍ଚିତ ଶିକ୍ଷାଧିକାରୀଙ୍କ ପ୍ରଗତିଗତରେ
 ଓଡ଼ିଆ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଭାଷା ନୁହେଁ ବୋଲି ଦାବି କରିବା ସହିତ ତାହା
 ପଢ଼ିବା ଲକ୍ଷେତ ପାଇଁ ପ୍ରବଳ କୁଟ୍ତ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲେ ଯଦି
 ବଙ୍ଗୀୟ ଗୋଷ୍ଠୀ । ପ୍ରତିରୋଧ କରି ଖୁବ୍ ଦୁର୍ବଳ ହେଲେ ହେଁ
 ତଥାପି ଦୁଇଟିଲା ପାଇଁ ଅତ୍ୟାଧିକ ଶିକ୍ଷା ଦେଲେ କିନ୍ତୁ
 ଶିକ୍ଷା ଅବନତି ଆସିଗଲା । ୧୮୮୭ ମସିହାର ନ'ଅଙ୍କ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ
 ଯୋଗୁଁ ହୁରଦେବ ଦେବ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷକାଳୀନ ଲୋକପ୍ରସିଦ୍ଧିକାରୀ
 ମହାବଳୀନାର ପ୍ରାଣର ନଥିଲା କି ନାହିଁ, ଓଡ଼ିଆ
 ଲିପିରେ । ଅସାଧାରଣତଃ ବିଦେଶୀ ଭାଷାମାନଙ୍କ
 ଅସହ୍ୟ ସ୍ଥିତି, ଅସଂଖ୍ୟ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଅଧିକାରୀଙ୍କର ପ୍ରଶ୍ନ
 କଳ୍ପନା କରୁଣା ବିହୀନ ଶୁଣିବାକୁ ବା ଶୁଣାଗଲାକୁ କୌଣସି
 ଉପାୟମାନ ପ୍ରାୟ ନଥିଲା । ତେଣୁ ଯାହା ବାସ୍ୟ, ତାହା ନେଲା
 ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ରୂପ । ଏବଂ ପରେ ମହାଶୟା ଦୁଇଟି ପଞ୍ଚାଙ୍ଗ
 ଏବଂ ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ ଚଳିବିଚଳି ବିଶୁଦ୍ଧ କଲାଜ କାଳଗଣି
 ବହୁନେଲା ଏବଂ ଦୀର୍ଘମସୀ ପାଖାପାଖି ପଞ୍ଚିଶ 'ପଞ୍ଚମ
 ଦୀପିକା' । ଉତ୍କଳପଦୀ କର୍ମଯୋଗୀ ଗୋବିନ୍ଦଙ୍କର ରାୟ
 ମହାଶୟର ଏ ଦୁଇପାଠ୍ୟବିତ ତଥା ପ୍ରୋହାତମୁଳକ ପଦକ୍ଷେପ
 ଓଡ଼ିଆ ଜାତୀୟ ଲିପିରେ ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ । ଦୋନିଞ୍ଚ
 ପୁଣିନେୟ ଲେଖକ ଗୋଷ୍ଠୀର ପୁଣିପ୍ରାୟ ପଦକ୍ଷେପ ଓ
 ପୋଷକତା ଲାଭକରି ଦୀର୍ଘ ପାଠକଗଣ ଧରି 'ଦୀପିକା' ଜାତୀୟ
 ବିଶ୍ୱାସରେତନ ବାହାରିବା ରୂପେ ଉତ୍କଳବାସୀଙ୍କ ପେଟରେ
 ଲାଗିଥିବା ବୋଧାତ । ଉନବିଂଶ ଶତକର ଶେଷ ଦିନ ଦଶବିଂଶ
 ଓଡ଼ିଆ ପଞ୍ଚମିତା ପ୍ରକାଶନର ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କରିଲେ ଅନ୍ୟତ୍ର
 ହେବନାହିଁ । ଦୀପିକାର ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ ଚଳଣି ଓ ଅଭାବନୀୟ

ଓଡ଼ିଶାରେ ଅରଣ୍ୟ ସମ୍ପଦ

ଶ୍ରୀ ବିଜୟ ବେହେରା ପଟ୍ଟନାୟକ

ଭାଗତ ଉପ ମହାଦେବର ପୁତ୍ର ଶରଦ୍ଧାବନେ ଅବସ୍ଥିତ ଓଡ଼ିଶା, ତା'ର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଗୋଷ୍ଠୀକିତ ଅବସ୍ଥିତି, ପ୍ରାକୃତିକ ପରିବେଶନୀ, ଦିଗନ୍ତ ବିସ୍ତାରୀ ପାହାଡ଼, ପର୍ବତ, ଜଳବାୟୁ ନଦୀ, ନାଳ, ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ଏବଂ ୪୮୦ କିଲୋମିଟର ପରିଧୀର ସମୁଦ୍ର ଉପକୂଳ ଯୋଗୁଁ ବିଶିଷ୍ଟ ବୃକ୍ଷାନ୍ତରାଳ ଅଥା ଆବେଶିତ ଅରଣ୍ୟ ସମ୍ପଦରେ ପରିପୁର୍ଣ୍ଣ । ପୂର୍ବପାଟ୍ ପର୍ବତମାଳା ଦକ୍ଷିଣରୁ ଉତ୍ତରକୁ ବିସ୍ତାରିତ ହୋଇ ବିହାରର ଛୋଟନାଗପୁର ମାନ ଅଞ୍ଚଳରେ ମିଶିଯାଇଛି ଏହି ପ୍ରାକୃତିକ ବିଶିଷ୍ଟତା, ଓଡ଼ିଶାର ଅରଣ୍ୟରେ ଥିବା ଉଚ୍ଚତ ନଥା ପ୍ରାଣୀ ସମ୍ପଦକୁ ସମୃଦ୍ଧ କରିଛି ଅରଣ୍ୟ ସମ୍ପଦରେ ପରିପୁର୍ଣ୍ଣ ଓଡ଼ିଶା, ଦେଶର ଅନ୍ୟତମ ପ୍ରଦେଶ । ଆୟତନ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସମଗ୍ର ଦେଶର ଗତକଡ଼ା ୬-୪୧ ଭାଗ ନଭଲ ଆମ ଗାନ୍ଧ୍ୟରେ ଅବସ୍ଥିତ ।

୧୯୩୬ ମସିହାରେ ଓଡ଼ିଶା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପ୍ରଦେଶ ରୂପେ ଘୋଷିତ ହୋଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଦେଶ ସ୍ୱାଧୀନ ହେବାପରେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ୧୯୪୮ ମସିହାରେ ୨୫ଟି ଗଡ଼ଜାତ ରାଜ୍ୟର ମିଶ୍ରଣ ହେଲା ପରେହିଁ ଓଡ଼ିଶାରେ ନବୀକର ଆୟତନ ଆକାରୀତ ହୁଏ ପାଇଲା । କେବଳ ସଂରକ୍ଷିତ ଜଙ୍ଗଲ ଓ ବିରଳ ଗୋଷ୍ଠୀକିତ ରକ୍ଷିତ ଜଙ୍ଗଲର ଆୟତନ ୨,୪୦୩ ବର୍ଗ କିଲୋମିଟରରୁ ୨୬,୩୩୨ ବର୍ଗ କିଲୋମିଟରକୁ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଲା । ପରେ ପରେ ୧୯୫୨ ମସିହାରେ ନିମିତ୍ତରୀ ପ୍ରଥା ଉଦ୍ଧବ ହେବା ପରେ ଅଞ୍ଚଳ ଗାନ୍ଧ୍ୟାଧୀନରେ ହୁଏ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଜଙ୍ଗଲ ୧୯୫୭-୫୮ ମସିହାରେ ଭାଗ୍ୟ ନଭଲ ବିଭାଗ ମିଶ୍ରଣରୁ ଆସିଲା । ଏହି ଉପାୟରେ ଆପଣେ ପୁରୁ ନିମିତ୍ତରୀ ଜଙ୍ଗଲର ଆୟତନ ପ୍ରାୟ ୨୦,୦୦୦ ବର୍ଗ କିଲୋମିଟର ହେବ । ଏହିପରିଭାବେ ଗଡ଼ଜାତ ଜଙ୍ଗଲ ନିମିତ୍ତରୀ ଜଙ୍ଗଲକୁ ମିଶେଇ ଉକ୍ତ ଦେଶରେ ଆମ ଗାନ୍ଧ୍ୟରେ ଥିବା ଜଙ୍ଗଲର ଆୟତନ ୨୬,୪୦୧ ବର୍ଗ କିଲୋମିଟର ଥିଲା । ସାହାବି ରାଜ୍ୟର ମୋଟ ଗୋଷ୍ଠୀକିତ ଆୟତନର ଗତକଡ଼ା ୪୩ ଭାଗ । କିନ୍ତୁ ବିରଳ ସମ୍ପଦର ଗାନ୍ଧ୍ୟ ବନ ବିଭାଗ ବେଳକେରେ ଜଙ୍ଗଲର ପରିମାଣ ୫୭,୧୮୪ ବର୍ଗ କିଲୋମିଟର ଥିବାରୁ ଗୋଷ୍ଠୀକିତ ଆୟତନର ଗତକଡ଼ା ୩୬-୩୩ ଭାଗ ବଞ୍ଚିଯାଇଛି ।

ତତ୍ତ୍ୱାତ୍ତ୍ୱ ସଂରକ୍ଷିତ ଜଙ୍ଗଲ (Reserve Forest)
-୨୭,୦୮୭ ବର୍ଗ କି. ମି.
ରକ୍ଷିତ ଜଙ୍ଗଲ (Protected Forest)

(କ) ବିରଳ ଗୋଷ୍ଠୀକିତ ରକ୍ଷିତ ଜଙ୍ଗଲ
-୧୬,୧୧୩ ବର୍ଗ କି. ମି.
(ଖ) ବିରଳ ଗୋଷ୍ଠୀକିତ ରକ୍ଷିତ ଜଙ୍ଗଲ
-୧୩,୧୬୭ ବର୍ଗ କି. ମି.
ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଜଙ୍ଗଲ (Unclassed Forest)
-୧୭ ବର୍ଗ କି. ମି.

ମୋଟ ଜଙ୍ଗଲ-୫୬,୧୮୪ ବର୍ଗ କି. ମି.

ଭାରତୀୟ ଜଙ୍ଗଲ ସର୍ବେକ୍ଷଣ ବିଭାଗ, ପାଟଣାଗଡ଼ ତାହାକିତ ଅନୁଶୀଳନରୁ ପୁରୁ ମୁକାବଳି ବ୍ୟବଧାନରେ ବିଶିଷ୍ଟ ରାଜ୍ୟର ଜଙ୍ଗଲର ଆୟତନ ସମ୍ପର୍କରେ ତଥ୍ୟ ପ୍ରକାଶ କରି ଆସୁଛନ୍ତି । ୧୯୯୭ ମସିହାରେ ପ୍ରକାଶିତ ସର୍ବେକ୍ଷଣ ସତ୍ତ୍ୱେ ବିରଳ ମୁକାବଳି, ସମ୍ପ୍ରତି ଆମ ଗାନ୍ଧ୍ୟରେ ୪୭,୯୪୧ ବର୍ଗ କିଲୋମିଟର ଅଞ୍ଚଳରେ ଜଙ୍ଗଲ ରହିଛି ।

ତତ୍ତ୍ୱାତ୍ତ୍ୱ: ସଞ୍ଚ ଜଙ୍ଗଲ ଗତକଡ଼ା ୪୦ ଭାଗରୁ ଅଧିକ ସାନ୍ତରା)-୨୬,୧୦୧ ବର୍ଗ କି. ମି.
ଖୋଲା ଜଙ୍ଗଲ ଗତକଡ଼ା ୧୦ରୁ ୪୦ ଭାଗ ସାନ୍ତରା)-୨୦,୭୨୯ ବର୍ଗ କି. ମି.
ରକ୍ଷିତ ଜଙ୍ଗଲ - ୨୧୧ ବର୍ଗ କି. ମି.

ମୋଟ ଜଙ୍ଗଲର ଆୟତନ - ୫୬,୯୪୧ ବର୍ଗ କି. ମି.
ଭାରତରେ ସମଗ୍ର ଦୁନିଆର ଗତକଡ଼ା ୧୯-୨୬ ଭାଗ ଜଙ୍ଗଲରେ ଆକ୍ରମିତ ପ୍ରକାରେ ଓଡ଼ିଶାରେ ଏହାର ପରିମାଣ ୩୦-୧ ଭାଗ । କେବଳ ଉତ୍ତର ପୂର୍ବାଞ୍ଚଳ ଗାନ୍ଧ୍ୟ ଯଥା - ଅଗ୍ରଣୀବନ ପ୍ରଦେଶ, ନାଗାଲାଣ୍ଡ, ମିଜୋରାମ, ମେଘାଲୟ, ମଣିପୁର, ତ୍ରିପୁରା ପ୍ରଭୃତିରୁ ଉତ୍ତରରେ, ଅରଣ୍ୟ ସମ୍ପଦ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଓଡ଼ିଶା ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ, ବିଶାଳ । ଓଡ଼ିଶା ଦିନେ ଅପଣାକ ମିଶ୍ର: ମିଶ୍ର ଓ ସଞ୍ଚ ଜଙ୍ଗଲ ପାଇଁ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଥିଲା । ଏବେ ସଞ୍ଚ ଜଙ୍ଗଲର ଆୟତନ ମାତ୍ର ଗତକଡ଼ା ୧୬ରୁ ୧୩

୧୯୯୪ ମସିହାର ସତ୍ତ୍ୱେ ବିରଳ ଓ ସତ ୧୯୯୭ ବିରଳକୁ ମୁକାବଳି କରୁଥିଲା । ମୁକାବଳି କିଲରେ ୧୯୭୭ ବର୍ଗ

ତଥା ଜାଲେଟୀ କାଠରୁ ମିଳୁଥିବା ଉତ୍ତମ ବର୍ଣ୍ଣବୃକ୍ଷ ବନିଯାଇଛି । ଏବଂ ଉନ୍ୟରେ କାଠ ଉତ୍ପାଦନ ୧ ଲକ୍ଷ ପନ୍ଦ୍ରୋଟି ବା ତହିଁରୁ ଅଧିକ ହେଉଥିବା ବେଳେ, ବର୍ତ୍ତମାନ ତାହା କମିଯାଇ ୨୫,୦୦୦ରୁ ୩୦,୦୦୦ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହେଉଛି ।

ଉନ୍ୟରେ ମିଳୁଥିବା ଅଗନ୍ଧାସ୍ତ କାଟୀୟ ପଦାର୍ଥ ବା ଲଘୁବନଜାତ ଦ୍ରବ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ କେନ୍ଦୁପଟ ଅନ୍ୟତମ । ଓଡ଼ିଶା ବ୍ୟତୀତ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ, ବିହାର, ମହାରାଷ୍ଟ୍ର, ଆନ୍ଧ୍ର ଏବଂ ଗୁଜୁରାଟରେ ମଧ୍ୟ ବିଛି ପରିମାଣରେ କେନ୍ଦୁ ପଟ ଉତ୍ପାଦିତ ହୋଇଥାଏ । ତାହା ଉତ୍ତରରେ କେନ୍ଦୁପଟ ଗ୍ରାମ୍ୟାଞ୍ଚଳ ପରିମାଣ ୩୦ ଲକ୍ଷ କ୍ୱିଣ୍ଟାଲ ହୋଇଥିଲା ବେଳେ, କେବଳ ଓଡ଼ିଶାରେ ଏହି ପଟ ୪-୫ ଲକ୍ଷ କ୍ୱିଣ୍ଟାଲରୁ ୫ ଲକ୍ଷ କ୍ୱିଣ୍ଟାଲ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉତ୍ପାଦିତ ହୋଇଥାଏ । ଅଥଚ ଦେଶର ମୋଟ ଗ୍ରାମ୍ୟାଞ୍ଚଳ ୧୬, ୧୭ ଲକ୍ଷ ଆମ ଗାଦ୍ୟରୁ ହିଁ ମିଳିଥାଏ । ବଲାଙ୍ଗୀର, ପଦ୍ମକପୁର, ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ଆଦି ପରିମାଣର ବୃକ୍ଷାଞ୍ଚଳରୁ ମିଳୁଥିବା କେନ୍ଦୁପଟର ମାନ ସର୍ବୋତ୍ତମ ଅଥଚ ଏଥିରୁ ଅଧିକାଂଶ ଶ୍ରୀଲଙ୍କା ଓ ପାକିସ୍ତାନକୁ ଗ୍ରହଣୀ ହୋଇଥାଏ । ୧୯୭୭ ମସିହାରେ କେନ୍ଦୁପଟ ଜାତୀୟକରଣ ହେଲା ପରଠାରୁ ଗାନ୍ଧ୍ୟ ଉତ୍ତମର ଏକ ବଡ଼ ଆଶା । ଏହି କେନ୍ଦୁପଟ କାରଖାନାରୁ ମିଳିଥାଏ । କେନ୍ଦୁପଟ ଜାତୀୟକରଣର ପ୍ରାନ୍ତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା, ପଟ ଚୋରାକୀମାନଙ୍କୁ ଗଢ଼ିତ ପାରିଶ୍ରମିକ ଦେବା ଓ ପରବାରବାର ଉତ୍ତମ କୁଟି ଦିଆଯିବ ।

ଜଙ୍ଗଲ ଆମର ଜାତୀୟ ସମ୍ପତ୍ତି । ଏହା ଏକ ଶୋଭା ଶାସ୍ତ୍ରାଞ୍ଚଳ ବା ପୁଞ୍ଜ ଉତ୍କଳୋତ୍ତ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଅଧିକାର ହେବନାହିଁ । ପରିବେଶ ସୁରକ୍ଷା, ଜଳ ସଂରକ୍ଷଣ, ନୀତିକରୁ ଆତ୍ମସମ୍ପର୍କୀ ପ୍ରଦାନ ଆଦି ପିଆସାବଳୀ ଆର୍ଥିକ ପ୍ରଣିତାଗରୁ ଦିବାକ ହୋଇ ପାରିଶ୍ରମିକ, କେନ୍ଦେର ଉପକାରକୁ ଛାଡ଼ିଦେଲେ, କାଠଗଣ୍ଡି, ମାଳକାଠ, କାଉଁର, କେନ୍ଦୁପଟ ଗାଳମାଝି, ମରୁର, ଖୁରା, ମଝୁ,

ଆଦି ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଲଘୁବନଜାତ ଦ୍ରବ୍ୟ ଆମର ଅଗନ୍ଧାସ୍ତ ସର୍ବୋତ୍ତମ ପରିମାଣରେ ଉତ୍ପାଦିତ ହୋଇଥାଏ । ଉନ୍ୟ ଗାନ୍ଧ୍ୟାସ୍ତକୁ ଏକ ବଡ଼ ଧରଣର ଉତ୍ତମ ଜଙ୍ଗଲରୁ ପ୍ରତିବର୍ଷ ମିଳିଥାଏ । ୧୯୯୭ ମସିହା ପରଠାରୁ ଜଙ୍ଗଲରୁ କଣ୍ଡା ଗଛ କାଟିବା ସମସ୍ତ ଗାନ୍ଧ୍ୟାସ୍ତ ନିଷିଦ୍ଧ ହୋଇଥିବା ପରିସ୍ଥିତିରେ ଲାଠି ଓ ଜାଳକାଠ ବିକ୍ରୟରୁ ଉତ୍ତମ କମିଯାଇଥିବାବେଳେ, ଜାତୀୟକରଣ ହୋଇଥିବା କେନ୍ଦୁପଟ ଓ କାଗଜ ଆଦି ବିକ୍ରୟରୁ ଅଧିକ ଉତ୍ତମ ଆଦାୟ ହେଉଛି ।

ଗର୍ବିତ ୧୯୯୮-୯୯ ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ ଜଙ୍ଗଲ ସମ୍ପଦରୁ ୧୧୫ କୋଟି ଟଙ୍କା ଉତ୍ତମ ମିଳିବାର ଅବକଳ ଆଦାୟ ହୋଇଯାଇଛି ।

ଅନ୍ୟ ଯେଉଁ ସବୁ ସମ୍ପଦରେ ଆମ ଗାନ୍ଧ୍ୟାସ୍ତ ଅଗନ୍ଧାସ୍ତ ସମସ୍ତ, ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଲା, ମୌସୁମୀୟ ବୁଝ, ଅର୍ଦ୍ଧ-ଏବଂ ସର୍ବୋତ୍ତମ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ବ୍ୟବସାୟୀ ସମ୍ପଦ ଓଡ଼ିଶାର ଅଗନ୍ଧାସ୍ତ ସମ୍ପଦ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା ଏ ସମସ୍ତ ସମ୍ପଦର ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା ବ୍ୟତୀତ ପ୍ରଶାସନ ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ । କୁତନ କାଟୀୟ ଜଙ୍ଗଲ ନୀତିରେ ସଫଳ କରି ପିଆସାବଳୀ, କେବଳ ଉତ୍ତମ ଆଦାୟ ଜଙ୍ଗଲ ସମ୍ପଦ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱରେ ଏବଂ ଏହାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ମୁଖ୍ୟ ଜଙ୍ଗଲ ନିକଟରେ ବ୍ୟବସାୟ କରୁଥିବା ଜନସାଧାରଣ ତଥା ଜଙ୍ଗଲ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ବଢୁଥିବା ବନବାସୀମାନଙ୍କର ଜଙ୍ଗଲ ସମ୍ପଦ ବିନିଯୋଗ ଉପରେ ପ୍ରାଥମିକ ଅଧିକାର ରହିଛି । ବର୍ଷକୁ ବର୍ଷ ଖଜାଣତ ଜଙ୍ଗଲ ସମ୍ପଦ ହେଉଥିବା ପରିସ୍ଥିତିରେ ଏହାର ସୁରକ୍ଷା ପରିଚାଳନା ତଥା ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ ନିମନ୍ତେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଭାବେ ଶାନ୍ତିୟ ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ସଂଶ୍ଳିଷ୍ଟ କରିବା ପାଇଁ ବିଶେଷ ଭାବେ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିଆଯାଉଛି ।

ନିର୍ଦ୍ଦେଶ (ମସିହା),

ଓଡ଼ିଶା ୧୧ ଉତ୍କଳ ନିଗମ,

୫-୮୪ ଶାନ୍ତିନଗର ରୋଡ୍, କୁଳଦେବ-୭୫୩୦୦୮

ବାଣପୁରର ଏପିଡିମି

ଭାଗ୍ୟଲିପି ମଞ୍ଜରୀ

ବାଣପୁରର ପଞ୍ଚାୟତ ଓ ପଞ୍ଚୁଡ଼ି, ଷଷ୍ଠ/ପଞ୍ଚମ ଶତାବ୍ଦୀ
ବେଳରୁ ଉଦ୍ଭିଦ ନଦୀତଟରେ ରହି ଏହି ବିକାଶ ଭାରି
କରିଥିଲା । ଶୈଳୋଦୟନାନଙ୍କ ରାଜତ୍ବକାଳରେ ଏହା
ଥିଲା କେନ୍ଦ୍ର ଗାନ୍ଧାର ଦେଶର ନାମାନ୍ତରୀ ।

ଶୈଳୋଦୟନାନଙ୍କ ପରେ
ଶୈଳୋଦୟନାନଙ୍କ ରାଜତ୍ବ
କାଳରେ ମଧ୍ୟ ଏହି ଅଞ୍ଚଳ
ପ୍ରାୟ ୦ ପ୍ରାୟ ଆକୃଷ୍ଟ
କରିଥିଲା ବହୁ ଧନ ପ୍ରାପ୍ତି ।
ଧାର୍ମିକ- ପ୍ରାକୃତିକ

ନାମାନ୍ତରରେ ବାଣପୁର ପଞ୍ଚାୟତ
କରିଥିଲା ଏବଂ ସ୍ବତନ୍ତ୍ର ନାମାନ୍ତର ।

ଶୈଳୋଦୟନଙ୍କ ରାଜତ୍ବ ପରେ
ସୋମ- ବଂଶୀନାମକ ରାଜତ୍ବ

କାଳରେ କେନ୍ଦ୍ର ଗାନ୍ଧାର ଏହି
ସମ୍ପଦ ରାଜଧାନୀ 'ବାଣପୁର'

ମଧ୍ୟ ଅନୁରୂପ ବିଭାଗର ନାମ
ରାଜ୍ୟର ଶକ୍ତି ବୃଦ୍ଧି

କରିଥିଲା । ଏହି ରାଜ୍ୟର
ପରିସୀମା ମହେନ୍ଦ୍ରଗିରିରୁ

ବିକିରାଯାଏ ବ୍ୟାପ୍ତ ଥିଲା ।
ସୋମ- ବଂଶୀନାମକ

ବାଣପୁର କି
ରାଜ୍ୟର ନାମେ ବାଣପୁରରେ

ଗାଘର ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇଥିଲା ଏ
ଅଞ୍ଚଳରେ ବ୍ରାହ୍ମଣଧର୍ମର ଉତ୍ଥାନ କରିଥିଲା ।

ଦେବେ, ଦେବଦାନ, ବୌଦ୍ଧଧର୍ମ, ବୌଦ୍ଧଧର୍ମ ଓ ଶାକ୍ତଧର୍ମ
କାଳରେ ଉଦ୍ଭିଦରେ ବାଣପୁରର ଗୁରୁତ୍ବ ସାଧନ ଥିଲା ।

ବାଣପୁର ଅଞ୍ଚଳରେ ପ୍ରଜାପାତ୍ୟର ବୌଦ୍ଧଧର୍ମ ମଧ୍ୟରେ
ଅଧିକାଂଶ ବୌଦ୍ଧଧର୍ମର ଦେବୀ । ଶାକ୍ତଧର୍ମ ତେବେ ପ୍ରଜା

ପାତ୍ୟର ଉଦ୍ଭିଦର ବୌଦ୍ଧଧର୍ମ ଦେବତାଙ୍କ ସମ୍ପର୍କ
ରଖାଯାଇଛି । ବୌଦ୍ଧଧର୍ମ ସେ ସମୟରେ ବ୍ରାହ୍ମଣଧର୍ମରୁ ବାହାରି

କରିଥିବା ଅନୁମାନ କରାଯାଏ । ଶୈଳୋଦୟନ

ନାମାନ୍ତରରେ ନିକଟରେ ଅବସ୍ଥିତ ବାଣପୁରର ନାମ ଓ
ବୌଦ୍ଧଧର୍ମ ବା ବିଭାଗ ଉପରେ ନିର୍ମିତ ହୋଇଥିବା ଅନୁମାନ
କରାଯାଏ । ବୌଦ୍ଧଧର୍ମର ପ୍ରଚାର ସମୟରେ ଏହା ବ୍ରାହ୍ମଣଧର୍ମ
ସହ ସମନ୍ୱିତ ହୋଇ ବାଣପୁରର ନାମରେ ଏହାର ପ୍ରଚାର

ଅନୁଷ୍ଠାନ କରାଯାଇଛି । ଦେବୀଙ୍କ
ଗଙ୍ଗା ରାଜତ୍ବକାଳରେ ନିକଟ

ପ୍ରାୟ ଦେବପ୍ରାୟତ ନିକଟ
ଏହାର ଏକ ନିକଟର । ପ୍ରାୟ

ଏହାର ଦେବୀ ଉଦ୍ଭିଦ
ନାମରେ ଥିବା ବାଣପୁର

ନାମାନ୍ତର ନାମାନ୍ତର ଏ
ସାବିତ୍ରୀଙ୍କ ମୂର୍ତ୍ତିର ଅନୁମାନ

କରିଥିଲା ଯେ, ବୌଦ୍ଧଧର୍ମ
ଅବସ୍ଥାନ ପରେ ବ୍ରାହ୍ମଣଧର୍ମ, ଶୈଳ

ଓ 'ଶାକ୍ତ' ଓ ଦେବଧର୍ମ
ସମନ୍ୱିତ କରିଥିଲା ।

ଅଞ୍ଚଳରେ ।
ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ

ପ୍ରାକୃତିକସ୍ଥଳରେ ଅନୁମାନ ସମ୍ପର୍କ
ରଖାଯାଇ ନାମରେ ନିକଟ

ହୋଇଥିବା ବୌଦ୍ଧ, ଦେବ ଓ
ବ୍ରାହ୍ମଣଧର୍ମର କେତେକ ଶୈଳ

ମୂର୍ତ୍ତିର ପ୍ରାକୃତିକ ରଖାଯାଇଛି ।
ଏଥିରୁ ବାଣପୁରର ବୌଦ୍ଧ ଶୈଳ

ଓ ବ୍ରାହ୍ମଣଧର୍ମର ଏପିଡିମି

ସମୟରେ ସମସ୍ତ ପ୍ରମାଣ ମିଳେ । ଏ ସମୟରେ ଓଡ଼ିଶାରେ ଅନୁମାନ
ସାଧନ, ମହାସାଧନ ଓ ବେଦାନ୍ତର ମୂର୍ତ୍ତି ମିଳିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଦେବୀ

ନିର୍ମିତ ମୂର୍ତ୍ତି କେବଳ ଅତିକ୍ରମ କରାଯାଇଛି ତଥା ଏହାର ମାନ୍ୟତା
ନିକଟ ରଖାଯାଇଛି ଏବଂ ମୂର୍ତ୍ତି ନିକଟ ବାଣପୁର ନିକଟର

ଅନୁମାନରୁ ପ୍ରାୟ ବିଭାଗ ଦ୍ବାରା ରଖାଯାଇଛି ବାଣପୁର ନିକଟର
ଉଦ୍ଭିଦର ବୌଦ୍ଧ ମୂର୍ତ୍ତି ରାଜଧାନୀ ପ୍ରାୟ ବିଭାଗ ଏପିଡିମି

ସାଧାରଣ ଦେବଧର୍ମ ନିକଟ ପ୍ରାୟ କରି ନ ଥିବା ବେଳେ
ବୌଦ୍ଧଧର୍ମରେ ଅନୁମାନରୁ ମୂର୍ତ୍ତିରୁ ନିକଟ

ପ୍ରାକୃତିକସ୍ଥଳରେ ସଂଗୃହୀତ ହୋଇ ପାରିଛି ।

ଅରୁଣରାଜପୁରରୁ ଗଣରାଜାଙ୍କୁ ଶେଷେ ମୁଣ୍ଡିଗୁଡ଼ିକ
କାଟି ପୁଣି ଗୋଦାବରୀର ମହାବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଚିତିପ୍ରସ୍ତର
ସ୍ଥାପନ କରାଯାଇ ପୁରୁଣି ବଡ଼ ମାଟି ପଦ୍ମରେ ସଂରକ୍ଷିତ ହେବାକୁ

ଦେଖାଯାଇଥିଲା । ଗତେ ଚତୁରଶି ଶ୍ରେଷ୍ଠ ମୁଣ୍ଡି ଏବଂ
ସୋମବଂଶୀ ଭାବେ ଗଣରାଜାଙ୍କର ଏକ ତାପ୍ତ ପାଦର ଯେଉଁ
ମସିଦା ଗୁଳାରେ ନାସରେ ଆବିଷ୍କୃତ ହୋଇଥିଲା । ଅଗତ ଯେଉଁ
ମସିଦାରେ ପୁରୀ ନିର୍ମାପକଙ୍କ ମତ ଯତ୍ନରେ ମୁଣ୍ଡିଗୁଡ଼ିକ ଗାନ୍ଧୀ
ସଂଗ୍ରହାଳୟକୁ ଲାଗାନ୍ତି କରାଗଲା ।

ଓଡ଼ିଶା ଗାନ୍ଧୀ ସଂଗ୍ରହାଳୟରେ ରକ୍ଷିତଥିବା ଶ୍ରେଷ୍ଠ ନିର୍ମିତ
ମୁଣ୍ଡିଗୁଡ଼ିକୁ ଅନୁଧ୍ୟାନ କଲେ ଓଡ଼ିଶାର ଶ୍ରେଷ୍ଠକଳା ଏବଂ
ଶିଳ୍ପୀମାନଙ୍କର ଶୈଳିକ ନିପୁଣତ ପ୍ରତି ଲାଭରେ କରାଯାଏ ।
ଆହାତ୍ୟର କଥା ଯେ, ମୁଣ୍ଡିଗୁଡ଼ିକ ମହାନୁଷ୍ଠାନରେ ଶିଳ୍ପୀମାନଙ୍କର
ନିର୍ମିତ ହୋଇଛି କେତେଗୁଡ଼ିଏ ମୁଣ୍ଡିର ଶୈଳୀ ନିମ୍ନମାନର
ହେଲେ ମଧ୍ୟ ସେ ସମୟର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ବହନ କଲେ ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକ
ଶୈଳୀମାନଙ୍କର ପ୍ରତିପ୍ରାଣ ପ୍ରସ୍ତାବମାନର ଭୂବିନ୍ଦୁରେ
ବର୍ଦ୍ଧନ, ଶିଳ୍ପିଗୋଷ୍ଠର ଏବଂ ଲଳିତଶିଳ୍ପ ଓ ଉତ୍କଳିତର ଅବଦାନ
ବୌଦ୍ଧିଶିଳ୍ପୀମାନଙ୍କର କଳାକୃତି ସହିତ ସମତା ରକ୍ଷା କଲେ ।
ପରବର୍ତ୍ତୀ ମୁଣ୍ଡିଗୁଡ଼ିକ ଅତି ଉଚ୍ଚମାନର ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକ ବିଭିନ୍ନ
ମୁଣ୍ଡିର ଏବଂ ନାନାଗୁଣ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ମୁଣ୍ଡି ସହିତ ସମକେ । ମୁଣ୍ଡି
ଗଠନରେ ସୌସ୍ଥର ଏବଂ ସମତାକୁ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ମୁଣ୍ଡିଗୁଡ଼ିକ
ନିଶ୍ଚୟ ଆନୁଷ୍ଠାନରେ ଗଢ଼ାଯାଇଛି ।

ଗାନ୍ଧୀସଂଗ୍ରହାଳୟରେ ରକ୍ଷିତ ଥିବା କେତୋଟି ବିଭିନ୍ନ ତଥା
ଆବିଷ୍କୃତ ମୁଣ୍ଡି ସମ୍ପର୍କରେ ସଂକ୍ଷେପରେ ବର୍ଣ୍ଣନା
କରାଯାଉଛି ।

ଶୈଳୋଦୟ ବିଷୟ :—ନିମ୍ନଲିଖିତ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ମୁଣ୍ଡି ମଧ୍ୟରୁ ଏହା
ସବୁଠାରୁ ଏବଂ ଶୈଳୀ ପୁଣିରୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ମନେହୁଏ । ଏହି
ଦେବତା ବହୁମୁଖର ମୁଣ୍ଡରେ ଶିବ ଏବଂ ପାର୍ବତୀଙ୍କ ଉପରେ
ପ୍ରତ୍ୟାକ୍ଷ ପଦରେ ଦେଖାଯାଏ । ନାଟ୍ୟମାନ ନୟନରୁ
କେହିଯାନ ଶିଖା ନିର୍ମିତ ପ୍ରାମାଣ୍ୟରେ ଅସଂଖ୍ୟ ଭୁଲତ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ
ଦେଖାଏ ଏହାର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ । ଏହି ମୁଣ୍ଡି ବିଶୁଦ୍ଧ ଉପରେ
ବୌଦ୍ଧମାନ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ପ୍ରମାଣିତ କରାଏ । ଏହାର ଆନୁମାନିକ
ସମୟ ପ୍ରାୟ ଶ୍ରୀକ୍ରିଷ୍ଟ ଏକାଦଶ ଶତାବ୍ଦୀ । ଏହି ମୁଣ୍ଡି ଭାରତରେ
ବେଳେ, ପରିମୋଟ ଅତି ପ୍ରସ୍ତର ଏବଂ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ନିର୍ମିତ ମୁଣ୍ଡି
ଏବଂ ଆବିଷ୍କୃତ ହୋଇଥିବା କରାଯାଏ ।

ବ୍ରହ୍ମହସ୍ତ :—ତଟର ପ୍ରମୁଖ ସେତେବେଳେ ତରଳ ଉଦ୍ଭବତା
ଲାଭ କରିଥିଲା, ସେତେବେଳେ ସମାଜରେ ତଟମାନର ପ୍ରାଧାନ୍ୟ
ବିକାଶ ଲାଭ କରିବାପାଇଁ ବ୍ରହ୍ମହସ୍ତ, ବହୁବିଭାଗୀ, ମାଣିକୀ ଓ
ବୁଢ଼ା ପ୍ରଭୃତି ମୁଣ୍ଡିଗୁଡ଼ିକର ଗୁଣ କରାଗଲା । ସେତେବେଳେ
ଜନମାନସରେ ଏକ ଉନ୍ନତ ପ୍ରାଣ କରାଯାଇ ଏହି ମୁଣ୍ଡିଗୁଡ଼ିକ
ପ୍ରତି ଗତି ପ୍ରଦର୍ଶନ ନିମନ୍ତେ ଏକ ପ୍ରକାର ବାଧ୍ୟ କରାଯାଉଥିଲା ।
ତେ ସାଧନାକୁ ଅବମାନନା କଲେ ବଂଶଲୋପର ଉଦ୍ଭବରେ ଲୋଭେ
ଏହି ମୁଣ୍ଡିଗୁଡ଼ିକ ଅତ୍ୟଧିକ ଭଣି କାଟିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ବାଧାନମାଳା ଅନୁସାରେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ୍ୟାନ୍ତ ବା ଅଧୁନିକ ଓଡ଼ିଶା
 ବ୍ରହ୍ମରାଜ ବାଧାନର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ପୀଠ ହୁଏ । ସପ୍ତବତୀ
 ଅନୁଚରାଦପୁର ପୀଠର ବା ଶେଷର ବ୍ରହ୍ମରାଜ ଅଲେ
 ପୀଠଦେବୀ । ଏହି ପୁରୀଟି ବାହୁବାୟୀ ମଣ୍ଡିତ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର
 ଯାଗ । ଏହି ବ୍ରହ୍ମର, ବିରାଟ ପ୍ରହର, ଅଷ୍ଟା ପାଗୁଡ଼ି, ବାହୁବାୟୀ
 ପ୍ରହର ବିଭିନ୍ନ ଅବସ୍ଥାରେ ମଣ୍ଡିତ ହୋଇ ମଧ୍ୟ ଉପସାଗୀ ।
 ଉପସାଗ ଦେବୀ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ପ୍ରତିମାଙ୍କ ଶୋଭିତ ଏବଂ କେଶରୀ
 ଦେବୀ ଅବସ୍ଥାରେ ପ୍ରସାଦ ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତି । ଅବସାଧ୍ୟତା ପ୍ରସାଦ ଦେବୀ
 ପ୍ରଦାନକାରୀ । ଦେବୀଙ୍କର ତାଳ ମାଟିର ଉର୍ଦ୍ଧା ବ୍ରହ୍ମରାଜ
 ମନ୍ତ୍ର ପ୍ରତିପାଦନ କରେ । ଶୋଭାକୁଳ ଗନ୍ଧର୍ବମଣି ପ୍ରତିମା
 ତାଙ୍କୁ ନବନ ଗନ୍ଧର୍ବର ବୋଲି ପ୍ରତିପାଦିତ କରାଯାଇପାରେ ।

ବୁଝା :- ଅନୁଚରାଦପୁରରୁ ଚଣ୍ଡ ବୁଝା ପୁରୀ ନିକଟ ।
 ସେଥିମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ଗଡ଼ଜାତ ବିଶେଷ ଏବଂ ଅନ୍ୟଗୁଡ଼ିକ
 ବ୍ରହ୍ମରାଜ ବିଶେଷ । ବ୍ରହ୍ମ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆସନରେ ଉପବିଷ୍ଟ
 ଧ୍ୟାନପ୍ରସାଦେ ମଗ୍ନ । ସ୍ୱପ୍ନରେ ଅନ୍ୟମାଳା ଏବଂ କେଶରୀ
 ପ୍ରକାଶିତ । ବାଧାନମାଳା ଅନୁସାରେ ଏହି ପୁରୀଗୁଡ଼ିକ
 ଦମ୍ଭାଶୟରେ ଶାସ୍ତ୍ର ଶାସ୍ତ୍ର ନିମ୍ନରେ ମଧ୍ୟ ଏକାଠି
 ଗଠିତ ହୋଇଥିବାବେଳେ ବୁଝାବୋଲି ଅବସ୍ଥାରେ ରହିଛି । ଏହି
 ଅବସ୍ଥାରେ ମଣ୍ଡିତ ଏହି ପୁରୀଗୁଡ଼ିକ ବାହୁବାୟୀ ପ୍ରତିମା ବିଭିନ୍ନ
 ପ୍ରକାର ଦୋଳାୟନର ଅନୁମାନ କରାଯାଏ । ତେଣୁ ଏହି
 ଆନୁମାନିକ ପ୍ରମାଣ ପ୍ରାୟତଃ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ନବନରୁ ଏକାଦଶ ଗନ୍ଧର୍ବୀ
 ମଧ୍ୟରେ ହୋଇଥାଇପାରେ ।

ବୈଶାଖ୍ୟା ବିଜୟ (ବ୍ରହ୍ମରାଜା), ବ୍ରହ୍ମରାଜ ବା ବୁଝାଙ୍କ ପୁରୀ
 ନିକଟରେ ଦେଖି ହୋଇ ପୁରୀ ମଧ୍ୟରୁ ଚଣ୍ଡ ବୋଲି ପୁରୀ, ଚଣ୍ଡ
 ବୋଲି ପୁରୀ, ଚଣ୍ଡ ବ୍ରାହ୍ମଣ୍ୟାୟୀର ପୁରୀ ପ୍ରାୟ ୨୭ଟି ହିନ୍ଦୁ ଆବିଷ୍କୃତ
 ହୋଇଛି । ଏହି ପୁରୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ତାଳ, ବନ୍ଦୁପତ୍ର, ପଦ୍ମପାତ୍ର,
 ଅବଲୋକିତେଶ୍ୱର, ହିନ୍ଦୁ, ବସୁଧାୟା ପ୍ରଭୃତି ପୁରୀଗୁଡ଼ିକ ବିଶେଷ
 ଗାନ୍ଧାରୀ ବଦନ କରେ । ଏହାବ୍ୟତୀତ ପ୍ରସ୍ତର ନିର୍ମିତ ବୁଝାଙ୍କ
 ମନ୍ତ୍ର ଏବଂ ଏକ ତାଳ ପୁରୀ ବାହୁବାୟୀ ବିଦ୍ୟାଳୟ ପରିସରରେ
 ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ରାବେ ରଖାଯାଇଛି ।

ଅନୁଚରାଦପୁରରୁ ଆବିଷ୍କୃତ ହୋଇ ପୁରୀରୁ ଓଡ଼ିଶାରେ
 ବୈଶାଖ୍ୟା ଓ କଳାର ପରାକାଷ୍ଠା ବଦନ କରେ । ପ୍ରତ୍ୟେକ
 ଓଡ଼ିଶା ଦେବୀ ନିମ୍ନ ଏହି ହୋଇ ପୁରୀଗୁଡ଼ିକ ଉପାଦେଇ
 "Bronzes from Achyutraj pur of Orissa"
 ନାମକ ଏକ ପୁସ୍ତକରେ ଲିପିବଦ୍ଧ କରିଛନ୍ତି । ଏ ବ୍ରହ୍ମ
 ଗର୍ଭାଭାଷାରେ ଅନୁଧ୍ୟାନ କଲେ, ବାହୁବାୟୀ ପ୍ରାୟତଃ ଏକାଦଶ
 ଅଟି ପ୍ରାଚୀନ ଏବଂ ଏଠାରେ ବୌଦ୍ଧ, ଜୈନ ଏବଂ ବ୍ରାହ୍ମଣ୍ୟାୟୀର
 ପ୍ରସାର ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରମାଣରେ ପ୍ରତିପାଦିତ ହୋଇ ସମସ୍ତ ପ୍ରମାଣ
 ମିଳେ ।

ସହ ବାହୁବାୟୀ,
 ହୋଇ ଗନ୍ଧର୍ବମଣି,
 ଗନ୍ଧର୍ବ ବାହୁବାୟୀ, ବ୍ରହ୍ମରାଜ

ବନବିତ ବୁଝାଙ୍କ ଶୈଳୀଗତ ଯୋଗ୍ୟ (ଆର.ଏସ୍.ସି.ଏସ୍.)

ଓଡ଼ିଆ ସହର ଓ ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳ ଯୋଗ୍ୟାତମର ବୁଝା ନିମ୍ନରେ ନିମ୍ନ ଉଲ୍ଲେଖ ଦିଆଯାଉ ନୁହେଁ ଏବଂ ଯୋଗ୍ୟାତମର ବୁଝାଙ୍କର
 ବୃତ୍ତାନ୍ତ । ଯୋଗ୍ୟାତମର ଅବସ୍ଥା ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଖି ଶୈଳୀଗତ । ପ୍ରାୟ ସେଇ ବା ସହର ସେଇ, ମୁଖ୍ୟ ବୁଝା, ଗୁରୁତ୍ୱ ବୁଝା ବା ଧନୀ
 ବୁଝା ବନବିତ ପାର୍ଶ୍ୱ ଶୈଳୀଗତର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଥାନ୍ତି । ବାଧାନମାଳା ପ୍ରାୟତଃ ନବନରେ ଯୋଗ୍ୟାତମ ନିକଟରୁ, ଯୋଗ୍ୟାତମ ବୁଝା,
 ବିଜୟ, ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଉପାଦେ ଯୋଗ୍ୟାତମ ନିକଟ ଶୈଳୀଗତର ବୁଝା ବ୍ୟବହାର କରିଥାଆନ୍ତି । ସେହିପରି ସହରଗତ ବୁଝା ବା ବାଧାନମାଳା ମଧ୍ୟ
 ସହରର ଉପାଦେ ଯୋଗ୍ୟାତମ ଯୋଗ୍ୟାତମ ଯୋଗ୍ୟାତମ, ସେହିପରି ନିକଟ ଶୈଳୀଗତର ବୁଝା ବ୍ୟବହାର କରିଥାଆନ୍ତି । ଗନ୍ଧର୍ବ ଯୋଗ୍ୟାତମର
 ଶୈଳୀଗତର ବୁଝା ନାହିଁ । ବ୍ରହ୍ମର ପରିବେଶ ବନବିତର ଓ ପରିସର ପରିବେଶ ଯୋଗ୍ୟାତମର ଅବସ୍ଥା ରହିଥାନ୍ତି ।

ତେଣୁ ନିମ୍ନ ଉଲ୍ଲେଖ ଦିଆଯାଉ ନୁହେଁ ବୁଝାଙ୍କର ବୃତ୍ତାନ୍ତ ବନବିତ ବୁଝାଙ୍କ ଶୈଳୀଗତ ଯୋଗ୍ୟାତମ (ଆର.ଏସ୍.ସି.ଏସ୍.) ଓଡ଼ିଆ
 ଓଡ଼ିଆର ପ୍ରତ୍ୟେକ ପୌର ପରିଷଦ ଓ ବିଶାଳିତ ଅବସ୍ଥା ମଧ୍ୟରେ ବାଧାନମାଳା ବୃତ୍ତାନ୍ତ ପାର୍ଶ୍ୱ ବିଷୟ ଯୋଗ୍ୟାତମ । ଉପମଧ୍ୟରେ ଏହି
 ନୁହେଁ ଯୋଗ୍ୟାତମର ବାଧାନମାଳା ଅବସ୍ଥା ଯୋଗ୍ୟାତମ । ଏହି ଯୋଗ୍ୟାତମ ନିମ୍ନ ୮ ଲକ୍ଷ ବାହାର ଏବଂ ନିଧିବିଧି ବନବିତ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇଛି
 । ଏହିପରି ବନବିତ ମଧ୍ୟ ନିଧିବିତ ଯୋଗ୍ୟାତମ । ଆଶା କରାଯାଉଛି ଏହି ଯୋଗ୍ୟାତମ ବୁଝା ବୁଝା ଯୋଗ୍ୟାତମର ବାଧାନମାଳା ଅଧିକ
 ଉପକ୍ରମ ହେବ । ବ୍ରହ୍ମର ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳ ଓ ସହରଗତ ବାଧାନମାଳା ଯୋଗ୍ୟାତମର ଅବସ୍ଥା ଯୋଗ୍ୟାତମର ପରିବେଶକୁ ନିକଟ ମୁଖ କରି
 ଯାଉଛି ।

ଓଡ଼ିଶା ନାମକରଣର ଭାଷ୍ୟକାର : ଶୁଦ୍ରମୁନି ସାରଳା ଦାସ

ଶ୍ରୀ ପତିବାନନ ଦେହେରା

ଆମେ କାହାଣୀ ସଂସାରେ ବସିଲେ ପ୍ରଜାପତି । କବି
ସ୍ୱୟଂସ୍ତ୍ର — ପରିଷ୍ଟ, ସେ ପ୍ରଥା ଓ ସ୍ତ୍ରୀ । ସଂସ୍କୃତ ପୁରାଣ
ସାହିତ୍ୟର ଅବସାନ ସଦାଶ ଓଡ଼ିଶାର ଆଦି ଭାଷ୍ୟକାର
ଭାଷ୍ୟ ଶୁଦ୍ରମୁନି ସାରଳା ଦାସ ଗାଣିଲି ଲୋକର ଭାବଧାରାକୁ ଚଣି
କଲେଲି ସାହିତ୍ୟ ପୁଣି କବି ଯେଉଁ
କାହାଣୀ—କୋଣାର୍କ ନିର୍ମାଣ କଲେ,
ତାହା ତିନି ସ୍ୱରୂପୀ । କବି
ବେଦ, ଉପନିଷଦ, କଥାବଳିତ
ସାଗର, ପଞ୍ଚତନ୍ତ ପଣି କବିନ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ
ବିପ୍ଳବୀ ତା'ର ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ କେବଳ
ପଞ୍ଚତନ୍ତର ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ, ଓଡ଼ିଶାର କ୍ରାନ୍ତ
କାବିନ ଓ ପୁରାଣକାର ସାଗର
ରସସ୍ନିହ କବିରାଜ । 'ନନ୍ଦାଘାଟ',
'ବନ୍ଧୀପୁରାଣ', 'ବିଲ୍ୱା ଶାଳାୟଣ',
'ବିଶ୍ୱ ଶାଳାୟଣ', 'କଳୀ-
ନାଗାୟଣ ବଚନିକା' ରଚନା କରି
ସେ ସାହିତ୍ୟ ଓ ସଂସ୍କୃତିର ଯେଉଁ
ବିରାଟ ଗ୍ରନ୍ଥାବଳି ପୁଣି କଲେ ତାହା
ମୁଗାବଧୁ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ସାହିତ୍ୟକୁ
ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି । ଆସୁଛି । କବି
ଗଣେଶ କବିରାଜ ।

“ପ୍ରଥମେ ଶ୍ରୀରାମାୟଣ ପୁରାଣ ଗଣେ
ପୁରାଣ ଶିଳ୍ପ କରି ଶିଖି ଗଣେ ।”

(ବନ୍ଧୀ ପୁରାଣ)

ପଞ୍ଚତନ୍ତ ଗ୍ରନ୍ଥାବଳିରେ କବି ସାରଳା - ଦାସ ଅଧୁନା
କବିତାବିଦ୍ୟାପୁର ଜାଣି ଅସଂଗତ ସମୟର ଏକ ଦୈନିକ ଦୃଶ୍ୟ
ପରିବାରରେ କଳ୍ପସୃଜନ କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କ କାହାଣୀ ନାମ
ସିଦ୍ଧେଶ୍ୱର ପଣିତା ଏବଂ ଗଡ଼ପତି କବିକେନ୍ଦ୍ର ଦେବଙ୍କ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର
କୋଣି କବି ତାଙ୍କ ଗ୍ରନ୍ଥରେ ରଚନା କରିଛନ୍ତି । କହୁ
ପ୍ରଜା-ପ୍ରତିଭା ଓ ଶାସ୍ତ୍ରବିତ୍ ହୋଇ ମଧ୍ୟ ନିଜକୁ ପୁଣି ଅପଞ୍ଚିତ
ଭାବେ ବଞ୍ଚନା କରି ନମନୀୟତାର ପରିଚୟ ଦେବା ପରେ ତାଙ୍କ

ଭାରତୀୟ ଦାସ ଏବଂ ଦେବକ ଭାବରେ ନିଜର ପରିଚୟ
ଦେଇଛନ୍ତି । କବିଙ୍କ ଭାଷାରେ :

“ବିଚିତ୍ର ପ୍ରାଣେ ଶେଷେଷ କୋଟି ପୁର
ପ୍ରାଣିତ ଅଟେ ବିଚିତ୍ରର ମହାତ୍ମା ।”

(ନନ୍ଦାଘାଟ ପ୍ରତିପଦ)

x x x

“ଆଜ୍ଞା ଦେବୀ ଶ୍ରୀ ପରମ ଶକ୍ତି
ନନ୍ଦାଘାଟ ପୁଣି ପ୍ରାଣେଷ ଦାସ କବି ।”

(ଆଦିପର୍ବ, ପୃ. ୨-୩)

ଆମ ସାରଳା ଦାସର ଉପଲବ୍ଧ
ପଞ୍ଚିଆଡ଼ିକୁ ସୋପାନଟି ବେଙ୍ଗଲ
ପଞ୍ଚିକରେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ସାହିତ୍ୟ
ପ୍ରଚଳରେ ମନମୋହନ ତତ୍ତ୍ୱବ୍ୟାପୀ
ସାରଳା ଦାସଙ୍କ ପରମରେ ଲେଖିଛନ୍ତି
: “According to tradition
Sarat Das was a resident of
the village Kalinga in Pragana
Jharkhand.”

ପ୍ରତିଭା :

ସାରଳା ଦାସ କେବଳ ଆଦିକବି

ନୁହେଁ, ସେ ଏକାଧାରରେ କଥାକବି, ଶାସ୍ତ୍ରବିତ୍, କୃଷକ, ପୌନିକ,
କବି-ସତ୍ୟକଥା, ସ୍ୱାଧିନୀନୀ, ସୁଖସୁଖୀ, ବେଦ, ଡୋପିଷ୍ଟ,
ଯୋଗ, ତନ୍ତ୍ର, ମନ୍ତ୍ର, କାମାଦାସ, ସୁଖ ତାନ୍ତ୍ର ଆଦି କହୁ ପ୍ରତିଭାର
ଅଧିକାରୀ ହେଲେ । ତାଙ୍କର ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାତତ୍ତ୍ୱ, ଉତ୍କଳର ଧାର୍ମିକ
ଆଦିମୁଖ୍ୟ, ସମାଜ ଚିନ୍ତା, ନୈତିକତା, ପ୍ରାକୃତିକ ପ୍ରାଣ ସମ୍ପଦ,
ସଂସ୍କୃତିର ଗର୍ଭରକ, ଯୌଗଣ୍ଡିକ ସ୍ୱାଧିନୀ ଓ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ,
ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ-ବିଶ୍ୱର ତଥା ବ୍ୟବହାର ପ୍ରଣିତ କିନ୍ତା କଲେ ସାରଳା
ଦାସଙ୍କ ମନାସୁଆ ପ୍ରତିଭା ନିଜତରେ ଯେ କୋଣସି ବିଦ୍ୟ,
ପାଠକର ଚିତ୍ତ ସୁଖ ଅବନତ ହୋଇଯାଏ ।

ଓଡ଼ିଆ ନାମକରଣ :

ପାଣିବିଦ୍ୟା ରଚନା କାଳରୁ କପିଳେନ୍ଦ୍ର ଦେବଙ୍କ ରାଜତ୍ବ ସମୟ ଏକ ଡକ୍ଟର ମଣି-କାଶିନର ସଂଯୋଗ ବୁଝିଲେ ଅତ୍ୟୁକ୍ତି ହେବ ନାହିଁ । ଏହା ଉଡ଼ିଆପର ଏକ ଦୁର୍ବଳ ପ୍ରମାଣ କପିଳେନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ରାଜତ୍ବ ହିଁ ଯଥାର୍ଥରେ ଓଡ଼ିଆ ରାଜତ୍ବ । ଏହି ପଞ୍ଚଦଶ ଶତାବ୍ଦୀରେ କବିଙ୍କ ଲେଖନୀ ଓଡ଼ିଆ ନାମକରଣର ସାଧକତା ପ୍ରତିପାଦନ କରୁଛି । କବିଙ୍କ ଭାଷାରେ :

“ଆମରେ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ନବରାଜ ରାଜା କଲେ
ନବରାଜ ମେଘନା ନବପୁତ୍ର ବାଣୀ ଦେଲେ ।
ତାହାର କ୍ଷେତ୍ର ଦୁଇ ନାମ ପ୍ରଭୁ ମହାପତି
ଓଡ଼ିଆଣୀ ରାଜିଯାଉ ସେ ଅଟଇ ସଙ୍ଗତି ।
ମାତାଙ୍କ ଭାଗ ଯେ ଓଡ଼ିଆଙ୍କୁ ନଈରେ
ତୁମ୍ଭେ ସେ ଓଡ଼ିଆଙ୍କୁ ଭୁଞ୍ଜିବ ସର୍ବକାଳେ ।”
(ପ୍ରାଚୀନ ଚିନ୍ତା, ପୃ. ୧୪)

ଓଡ଼ିଆଙ୍କୁ ସଂ-ଓଡ୍ର ବିଭାସ-ଓଡ୍ର ବିଷ-ଓଡ଼ିଆ
ତୁମ୍ଭେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ଶାସନଞ୍ଚଳ ସର୍ବକାଳେ ।
(ପ୍ରାଚୀନ ଚିନ୍ତା ପ୍ର-୪)

ଏହାକୁ ସ୍ୱୀକାର କରି ଉଲ୍ଲେଖ ହୋଇଛି : “Poet Sarala Das mentions both the words ‘Odra Rastra’ and Odisha in his famous treatise ‘MOHABHARAT’, while Gajapati Kapilendra Deva (1435—1467 A.D.) in his proclamation inscribed on the temple walls of JAGANNATH calls his territory as Orissa Rajya. Thus famous the 15th century A.D. onward the land of the Oriya people was called Redisa or Odisha.”
(Gazetteer of India, Orissa State, Vol. D)

ଓଡ଼ିଆପିତା ବିବରଣୀ :

କପିଳେନ୍ଦ୍ର ଦେବଙ୍କ ସମୟରେ ଓଡ଼ିଆର ସାମଗ୍ରିକ ଗଣି ବିପ୍ଳବ ଭାବରେ ଗଣି ଉଠିଥିଲା । ୧୪୪୮ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ କପିଳେନ୍ଦ୍ର ବୁଝା

ଶୋଭାବରୀ ରାଜ୍ୟର କୁଆଟିକୁ ଦୁର୍ଗ ଆକ୍ରମଣ କରି ଦକ୍ଷିଣର ବିଭାଗ ରାଜ୍ୟ ଅଧିକାର କଲେ । ଦେବଗଡ଼ୋହା, ତେଲିଗାନା ଅଞ୍ଚଳ ଦୁଇ କରି ଓଡ଼ିଆ ପ୍ରାନ୍ତାଧ୍ୟକ୍ଷ ଅବର୍ତ୍ତନ କଲେ । କବିଙ୍କ ବର୍ଣ୍ଣିତ କମାରୋହ ଦେଉଳଟି ତୁମାସୁନଙ୍କ ସେନାପତି ନିଜାକୁ ଶ୍ରୀ ଏହା ଦରଦ ସେନ ଦେଉଳଟି ତୁମାସୁନ । ‘ମହାରାଜତ’ର ବ୍ରହ୍ମପାତ୍ରୀ ଦେଉଳଟି ବାହମନୀ ରାଜ୍ୟ । କପିଳେନ୍ଦ୍ର ଦେବଙ୍କ ସମରସନା, ଯୁଦ୍ଧ ଯାତ୍ରା, ରାଜା ଦୁର୍ଗାର, ମହାରାଜତରେ ପ୍ରତିଫଳିତ ହୋଇଛି । ଏହାକୁ ଚିତ୍ତର କୁଞ୍ଜର ପାଣିଗ୍ରାହୀ ପାଞ୍ଚବଙ୍କ ଯୁଦ୍ଧ ଅଭିଯାନ ଭାବେ ମନେକରା ଚାହୁଁଛି ।

ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ :

ପାଣିବିଦ୍ୟା ବ୍ୟୁତ୍ପତ୍ତି ଅନୁଯାୟୀ ‘ଭାରତ’ ଶବ୍ଦର ବ୍ୟୁତ୍ପତ୍ତି ହେଉଛି ଭାରତୀୟ ବଂଶଧର । ମହାରାଜତର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଭାରତ ବଂଶଧରମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଯୁଦ୍ଧ ସମ୍ପର୍କୀୟ ବିଭାଗ ପ୍ରଶାସନ । ପାଞ୍ଚବଙ୍କ ଦାବୀ ‘ମହାରାଜତ’ ନାମକୁ ମାତ୍ର ସିନା, କିନ୍ତୁ ଏହାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିଭାଗରେ ଓଡ଼ିଆ ଚାଟିର ଗୌରବମୟ ଜାତୀୟ ଭବିଷ୍ୟତ ଗୁଣି ଉଠିଛି । ଏଥିରେ ପ୍ରାଚୀନ ଓଡ଼ିଆ କୁଶଳର କଣି ପୁଣି ଅନବଦ୍ୟ ଓ ଅନାଦିତ । ସଂସ୍କୃତ ‘ମହାରାଜତ’ର କୁଞ୍ଜ, ନାରାୟଣ, ବାସୁଦେବ କଦାପି ପାଞ୍ଚବଙ୍କ ‘ମହାରାଜତ’ର କୁଞ୍ଜ ହୁଏନି । ପାଞ୍ଚବଙ୍କ ‘ମହାରାଜତ’ର କୁଞ୍ଜ ଓଡ଼ିଆର ଜଗନ୍ନାଥ । ତାଙ୍କୁ କେନ୍ଦ୍ର କରି ସମସ୍ତ ମହାରାଜତ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇଛି । ତାଙ୍କର ଶ୍ରେଷ୍ଠତମରେ ଓଡ଼ିଆ ଶ୍ରେଷ୍ଠତମ ପୁଣି ରହିଛି । ତାଙ୍କଠାରେ ଦେବତା ଅପେକ୍ଷା ମାନବତା ଅଧିକ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇଛି ।

ଯିଏ ମାଟିର ବିରକ୍ତ ବାସ୍ତବତାରୁ ଅଙ୍ଗେ ଲିଭିଲେଇଛି, ତାଙ୍କର ବାକ୍ୟ ପ୍ରାୟ ମାଟିର ମୃତ୍ୟୁମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଅତି ଅନ୍ତରଙ୍ଗ, ଉପେକ୍ଷାକ୍ଷୀ ହୋଇଯାଏ । ପ୍ରାୟଶଃ ସମସ୍ତ ଘଟଣା ବିବିଧ ହୁଏ ନିଏ । ଯାହା ଫଳରେ ପାଞ୍ଚବଙ୍କ ଦାବୀ କବିତ୍ବ ସମ୍ଭାର ଆଜି ଓଡ଼ିଆର ଗ୍ଳାନୀ କୀର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଆନନ୍ଦ ପ୍ରଦାନ କରିବା ଘଟଣା ଘଟଣା ଘରେ ଘଟେ କବି ଚିତ୍ତ ନମାୟା ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି ।

ପଦ ପୁରାଣ ଅଧ୍ୟାୟ

କୋଟି ଶାନ୍ତି ଲଳିତ, କୁଳଦେବୀ

ସାହିତ୍ୟ-ଚିତ୍ର ଚିତ୍ର ଭାବ

ଶ୍ରୀ ପ୍ରଭୁବଳ୍ୟାଣ ମହାପାତ୍ର

କଳାସମ୍ମାନନାଦିରୁ ଆଦରରେ ଚିତ୍ର ଭାବ ତାଙ୍କ ସୁଶିଳା ପରେ ଯେ ଅତି ଆଦରାଣ ଦୋରସାଲ ଆସାସିତାର ଉତ୍ସରେ ଚିତ୍ର ସହିତ ନିତ ବାନ୍ଧି ପାରନ୍ତି, ବସାସ ନମାନସୁ ଯେ ବିନୟ ପୁରସ୍କାର ପ୍ରଶିଦ୍ଧାତ କରି ସମବସୟକ ସାମ୍ବିଧ ପାଇ ପିତ୍ର ଆପଣାକୁ ଧନ୍ୟ ମନେ କରନ୍ତି, ସେ ହେଲେ ସର୍ବଜନାନ୍ୱିତ ନୀରବ ସାହିତ୍ୟ ସାଧକ ଚିତ୍ରଭାବନା ଦାସ ।

ତାଙ୍କ ରଚିତ "ବିଶ୍ୱରୁ ଗନ୍ଧାସ" ପୁସ୍ତକ ୧୯୯୮ର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସାହିତ୍ୟ ପୁସ୍ତକ ଭାବେ ଏସିଆ କେନ୍ଦ୍ର ସାହିତ୍ୟ ଏକାଡେମୀ ପୁରସ୍କାର ଲାଭ କରିଛି । କଟକରେ ହେଲେ ଡ଼ି କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ସାହିତ୍ୟ ଏକାଡେମୀ ବ୍ୟାସ ତାଙ୍କୁ ଏହି ପୁରସ୍କାର ପ୍ରଦାନ କରି ଯେପରି ଅମୃତ ଗୋରୁକାହିଁକି ମୋକ୍ଷକ୍ଷି ।

ପ୍ରସିଦ୍ଧ, ବଚକ ଶିଳାର ଏବେର ନବରସି-ସମୁଦାୟ ବାଚକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ୧୯୯୩ ମସିହାରେ ନିର୍ମୁକ୍ତ ହୋଇଥିବା ଏହି ଉପାଧି ନିକାର, ପ୍ରଭୁବଳ୍ୟାଣ ସାହିତ୍ୟ ସାଧକଙ୍କର ପରିଚୟ କିନ୍ତୁ ଅନାବଦ୍ୟକ । ସେ ନିଜେ ହିଁ ନବର ପରିଚୟ । ଦୁରାବ ପୁରସ୍କାର ପ୍ରଦାନ ଓ ନିରାବସାର ତାଙ୍କର ଆବରଣ । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ଭିନ୍ନ ଶୈଳୀ ଓ ସ୍ୱାଦର ଲେଖା ପ୍ରତ୍ୟେକ ପାଠକରୁ ଆନୋଦିତ କରିଥାଏ । କିନ୍ତୁ ବଞ୍ଚିବାକୁ ଖୋଜାବ ଯୋଗାଣଥାଏ । ଯଦିଓ ସେ ଗଛ, ଉଦ୍ୟାନର ବା କାବ୍ୟ ଓ କବିତା ଲେଖି ନାହିଁ ।

ଆଜି ସାହିତ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଅନେକ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କବି ଓ ଗାୟିକ ପ୍ରବାଚକଙ୍କର ତାଙ୍କର ସ୍ୱେଚ୍ଛା ଓ ସାମ୍ବିଧ ଲାଭ କରିଥିଲେ । "ଚିତ୍ର ଭାବ" ଯେପରି ଦେମାନଙ୍କ ଅସରକ୍ଷି ସ୍ୱେଚ୍ଛାର ଉତ୍ସ । କବି ଶ୍ରୀନିବାସ ଉଦ୍‌ଗାତାଙ୍କ 'ଏକ' ପୁସ୍ତକରେ ଏକ ଅଧ୍ୟାୟର, କବି ଓ ଚିତ୍ରକର୍ତ୍ତା ଶ୍ରୀ ପ୍ରମୋଦ କୁମାର ମହାନ୍ତିଙ୍କର ପ୍ରଥମ କବିତା ପୁସ୍ତକ 'ଆରମ୍ଭ' କିମ୍ବା ଅଧ୍ୟାୟର, କବି ଓ ଗାୟିକ ବିଶ୍ୱରାଜନଙ୍କର ପ୍ରଥମ କବିତା ପୁସ୍ତକ 'ନୀରବ ଚନ୍ଦ୍ର'ର ଆଦ୍ୟରେ ଗଢ଼ିଛି ଚିତ୍ର ଭାବଙ୍କର ଦୀପ୍ତି ବା ମାତିଦୀପ୍ତି ମୁଖର । ବୈଦ୍ୟଗୁପ୍ତଙ୍କ ପରି ପ୍ରଶଂସିତ ପୁରଣି ମଧ୍ୟ ବେଶ୍ ଉଚ୍ଚ ଉଦ୍‌ଗାତା ଓ ପରସ ।

ଏହିଆ ସାହିତ୍ୟର ବିଶିଷ୍ଟ କବି ଓ ପଦାଲୋଚକ ନବର ଗାୟାଧର ମାନସି କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ସାହିତ୍ୟ ଏକାଡେମୀ ପରସ୍କୃତ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ସାହିତ୍ୟର ଉଦ୍‌ଗାତା ସମକ୍ଷରେ ଗୋଟିଏ ଶ୍ରୀରାଜୀରେ ଓ ପଦ୍ୟଟି ପ୍ରତିଷ୍ଠାରେ ପୁରଣି ପୁସ୍ତକ ଉତ୍ତମା କରିଛନ୍ତି । ଏହିଆ ସାହିତ୍ୟର

ଉଦ୍‌ଗାତା ପୁସ୍ତକଟିରେ ସେ ମୌନିକ ବିଷୟ ସପକ୍ଷିତ ମନନଶୀଳ ପୁସ୍ତକ ଉତ୍ତମା ଲାଗି ଆଧୁନିକ କାବ୍ୟର ପୁରସ୍କାର ପ୍ରତିଷ୍ଠା କେଉଁକେତର ପୁସ୍ତକରୁ ଶୁଦ୍ଧ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷା କରି ସାଧକ୍ଷି ।

ଉଦେ ପ୍ରବୀଣ ଓ ଆଉ ନୟେ ଚରୁଣ । ପ୍ରବୀଣ ଲଗାକ ଦେଲେ ଶ୍ରୀ ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ମହାପାତ୍ର ଓ ଚରୁଣ ଉଦ୍‌ଗାତା ଦେଲେ ଶ୍ରୀ ଚିତ୍ର ଭାବନା ଦାସ । ଗୋଟିଏ ଅଳ୍ପତ ବାମନାଦ୍ୟ ବିଳମ୍ବରେ ୧୯୮୮ରେ ଶ୍ରୀ ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ମହାପାତ୍ର ତାଙ୍କର 'ପରବିତ' ଉଦ୍ୟାନର ଲାଗି କେନ୍ଦ୍ର ସାହିତ୍ୟ ଏକାଡେମୀ ପୁରସ୍କାର ପାଇଲେ । ଆଉ ଏସିଆ ଚିତ୍ର ପର ବର୍ଷ ପରେ ୧୯୯୮ରେ ଶ୍ରୀ ଚିତ୍ର ଭାବନା ଦାସ ତାଙ୍କ 'ବିଶ୍ୱରୁ ଗନ୍ଧାସ' ରଚିତ ନିବନ୍ଧ ଲାଗି କେନ୍ଦ୍ର ସାହିତ୍ୟ ଏକାଡେମୀ ପୁରସ୍କାର ପାଇଲେ ।

ଆଜି ପିଲାଦିନେ, 'ଚକର' ପଟିକାରୁ 'ସାଗର ଯାତ୍ରୀ' ଶୀର୍ଷକରେ ଚିତ୍ର ଭାବଙ୍କର ଯେଉଁ ଲେଖା ପାଠ୍ୟାବଳିକ ଭାବେ ପ୍ରସ୍ତୁତଲେ ତାହା ଆମରୁ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଲେଖକଙ୍କର ଲେଖା ସହିତ ଗଭୀର ଭାବେ ପ୍ରଭାବିତ କରିଥିଲା । ପାଠକଙ୍କର ନିରାକ ଉପରେ ସାମ୍ବିଧ କଳାବେଦେ ଚିତ୍ର ଭାବ କିନ୍ତୁ ଏକ ଶୈଳୀରେ ଯେପରି ପ୍ରତ୍ୟେକ କଥାର ଓ ସ୍ଥାନର ଉଚ୍ଚିତାପ, ଉତ୍ତୋଳ ସହିତ ଦୃଶ୍ୟ ଓ ମନସ୍ତତ୍ତ୍ୱ ପ୍ରଭୃତି ବିଷୟରେ ପାଠକମାନଙ୍କୁ ଆରମ୍ଭା ଦେଉଥିଲେ, ତାହା କେବଳ ସ୍ୱାଧୀନାନ୍ତ ନିୟମ, ଅତ୍ୟନ୍ତ ବ୍ୟାବସ୍ୟ ମଧ୍ୟ ଥିଲା ।

ପାମାନିକ ଜୀବନରେ ଓ ସାହିତ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଚିତ୍ର ଭାବ ଦେବେ ନିରାକାରୀ ନୁହଁ, ଅତ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରବଳୀ ମଧ୍ୟ । ଉତ୍ତମ ବିଷା ଓ ସରଳ ଜୀବନ ଯାପନର ସେ ଦେଖିକ୍ଷି ଏ ସୁଗମ ନୟେ ସାଧିବ ପ୍ରତିନିଧି । ବହୁକାଳ ବିଦେଶକୁ ଗସ୍ତ କରିଛନ୍ତି । ବହୁକାଳ ବିଦେଶୀ ଭାଷା, ସାହିତ୍ୟ ଓ ମନସ୍ତତ୍ତ୍ୱ ପ୍ରଭୃତି ବହୁବିଧ ବିଷୟରେ ସେ ଉଦ୍‌ଗାତା କରିଛନ୍ତି । ଗାନ୍ଧିଜୀଦେବନରେ ଯଥାସନ କରି କଟିଗୁରୁ ଗବାନ୍ଧିନୀଙ୍କ ଯାତ୍ରୀରେ କେତେକେତେ ସେ ଅନୁପ୍ରାଣିତ ହୋଇଛନ୍ତି ଓ ଆଉ କେତେକେତେ ଶ୍ରୀଅରବିନ୍ଦଙ୍କ ଦର୍ଶନ ଦ୍ୱାରା ଆତ୍ମା ଦୋଇ ପ୍ରାଣୀ ଶିକ୍ଷାରୁ ସାକାର କରିବାକୁ ଉଦ୍ୟମ କରିଛନ୍ତି । ପରା ମଞ୍ଚରେ ପଦ୍ୟ କବି ବେଳେବେଳେ ସେ ଅସ୍ତ୍ରସ ମଧ୍ୟ ମୋରକ୍ଷି । କିନ୍ତୁ ଚିତ୍ତେ ଦେଲେ ଗର୍ବ ବା ଅପକାର ତାଙ୍କୁ ଗର୍ବ କରି ନାହିଁ । ଥରେ ନବେଶ୍ୱରର ଦୀନକୃଷ୍ଣ ସାହିତ୍ୟ

ପରିସରର ବିସ୍ତୃତ ନିର୍ମାଣ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସେ ବିଶିଷ୍ଟ ଅତିଥି ଭାବେ
 ଗ୍ରହଣ ପାଇ ପାରୁଥାନ୍ତି । ଏହି ଲେଖକ ଜଣକ ମଧ୍ୟ ସାମାନ୍ୟ
 ଅତିଥିଟିଏ ହୋଇଥାଏ । ସେଠା ଗଳ୍ପକଳାରେ ବିଶିଷ୍ଟ ସମୟ
 ବିଶ୍ରାମ ପରେ ସନ୍ଧ୍ୟା ଆସେତେବେଳେ ଶ୍ରୀ ବିପିନ ବିହାରୀ ବିଶ୍ୱାଳ ଓ
 ଆମେ ବେତେଜଣ ସଭାସଭାକୁ ଯିବା ପାଇଁ ଚିତ୍ତ ଭରସୁ
 ହୋଇଥାଉଁ । ଏହି ସମୟରେ ଗୋଟିଏ ବୃଦ୍ଧ ଶିକ୍ଷା ପଢ଼ରେ ଭର୍ତ୍ତି
 ହୋଇ ବସିଥିବା ଲୋକଙ୍କ ଡାହାଣର ଥିବା ଚିତ୍ତ ଭରସୁ ଆସି
 ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚିଗଲେ । ଆମେ ଏବେ ବଡ଼ ଲେଖକ, ଅଧ୍ୟାପକ,
 ମହିମୁଣ୍ଡିଆଙ୍କ ଡାହାଣର ବୃଦ୍ଧ ଶିକ୍ଷାରେ ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇ ଏପରି
 ଆସିଲେ ! ଯଦି ଆମେ ସାମାନ୍ୟ ନାହିଁ ଏଠାରେ
 ଲେଖକମାନଙ୍କ ଏହି ଯେ ସେ ଅଞ୍ଚଳରେ ମହିମୁଣ୍ଡିଆ ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ
 ଏହିପରି ବୃଦ୍ଧ ଶିକ୍ଷାର ବହୁଳ ପ୍ରଚଳନ ଥାଏ । ଅଧ୍ୟାପକ ବିଶ୍ୱାଳ
 କହିପାରନ୍ତି - କୁଆଡ଼େ ଯାଉଥିଲେ ? ଚିତ୍ତ ଭରସୁ ସଙ୍ଗେ
 ଉତ୍ତର ଥିଲା - 'ଜନନେଶ୍ୱର ପ୍ରସ୍ତୁତ କୃତ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଆମ
 କୁଳରେ ଯାଉଥିଲି' । ଅଧ୍ୟାପକ ବିଶ୍ୱାଳ କହିଲେ - ଆପଣ
 କୁହୁଥିଲେ ଆପଣାପାତର କାଉଟିକୁ ନେଇ ଯାଉଥାନ୍ତେ ! 'ନା -
 ଏପରି ହୁଅନ୍ତାନ୍ତୁ, ନିଜେ ଚାଲୁଥିଲି' ବୋଲି ଚିତ୍ତ ଭରସୁ ଉତ୍ତର
 ଦେଇଥିଲେ ।

ଦେହନାଟିକୁ ସମସ୍ତଙ୍କ ବିଷୟରେ ତଳ ଶିକ୍ଷା ଲାଭ କରି
 ମନାସା ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ସ୍ୱପ୍ନକୁ ସାକାର କରିବାକୁ ଯେଉଁଠି ଯେ ଅନୁଶୀଳନ
 କରୁଥିବା ସ୍ଥିତି ତତ୍ତର ମୌଳିକ ବିଦ୍ୟାଳୟର ଅଧ୍ୟାପକ ମଧ୍ୟ ଚିତ୍ତ
 ଭରସୁ ଥିଲେ । ଜୁନନେଶ୍ୱର ପୁରୀର ଶିକ୍ଷା କେନ୍ଦ୍ରର ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ଭାବେ
 ମଧ୍ୟ ସେ ପୁରଣୀୟ ହୋଇ ରହିବେ । ଏବେ ବଡ଼ ଜଣେ
 ଡାକ୍ତରଙ୍କର ସେ ସ୍ୱାମୀ ପୁଣି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ବ୍ୟକ୍ତି । ତଥାପି ଜଗତ
 ଯୋଡ଼ି ଓ ପଞ୍ଜାବୀ ପରିଚିତ ହୋଇ ସରଳ ବ୍ୟକ୍ତି ଜଣକ ଯେ
 ଓଡ଼ିଶାର ମହିମା ଧରି, ଅବସ୍ଥାନରେ ଓ ପରିସରରେ ଧରି, ନେତାଙ୍କ
 ପଥେ, ସାଗର ଯାତ୍ରୀ, ଶିଳା ଓ ଶାଳ ସ୍ଥାନ, ଗଙ୍ଗା ନାଳରେ ପାତ
 ଦିନ ପ୍ରଭୃତି ଉପାଦେୟ ଗ୍ରନ୍ଥ ଉତ୍ତର କରୁଥିଲେ, ସେ ବ୍ୟା ଲାଗିଲେ
 ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଲାଗେ ।

ତେବେ ଏକ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟର ଲେଖକଙ୍କର ପ୍ରିୟ ଲେଖକ ବିଏ
 ହୋଇଥିଲେ ? 'ଜନାର ପ୍ରିୟ ଲେଖକ' ଶୀର୍ଷକରେ 'ଜନାର
 ସମାପକ ଶ୍ରୀ ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ମହାପାତ୍ର ପ୍ରାୟ ଟ୍ୟା ବର୍ଷ ତଳେ ଏକ
 ପାଞ୍ଚାଙ୍ଗିକ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ । ଏହି ଶୀର୍ଷକରେ ଦୃତୀୟ
 ଲେଖାଟି ଥିଲା ଚିତ୍ତ ଭରସୁର । ନାଗୀ ବଡ଼ ବିଦ୍ୟୁତ୍ପ୍ରସ୍ଥ
 ଦେବୀ ତାଙ୍କର ପ୍ରିୟ ଲେଖକ ଥିଲେ । ଲେଖାଟି ଯେଉଁଠି ମହିମା
 କୁଳ ସଂଗ୍ରହ 'ଜନାର'ରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିଲା । ଏହି ଲେଖାରେ
 ଚିତ୍ତ ଭରସୁ ସାହିତ୍ୟ ସମ୍ପର୍କରେ ଯେଉଁ ଶାନ୍ତି ବିଶ୍ୱାସର ବ୍ୟକ୍ତି
 କରିଥିଲେ ତାହା ଏବେ ବି କୁହୁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷବାଣୀ ଓ ଅପରାଧର
 ବୋଲି ମନେ ହୁଏ ।

ଚିତ୍ତ ଭରସୁ ଲେଖୁଥିଲେ - ସାହିତ୍ୟର କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଯଦି ଗୋଟାଏ
 ମୁଖ୍ୟ ଯେଉଁ ଧର୍ମ ନେତାଙ୍କ ଶୁଭ୍ ଚେଷ୍ଟା ଅନୁକରଣ ନହୁଏ,
 ତେବେ ମୁଁ କହିବି - ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟରେ ଏବେ ମଧ୍ୟ ଅନେକ
 ଶାନ୍ତି ଓ ନିରାଶରୀ ଦେଖିବା । ସଭା ଓ ପ୍ରତିପଦାର ମଞ୍ଚରେ

ଆମ ଓଡ଼ିଶାରେ ବି ଜନସାଧାରଣ ମୁହଁ ଖୁଲିଛି । ବାଦ, ଶେଷରୀ ଓ
 ବଡ଼ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଲାଗିଛି । ଗୌରବ, ଗାନ୍ଧୀ, ଶାନ୍ତି ଓ ଅପରାଧ
 ନାନା ଅବିଦ୍ୟାମାନ - ଅସ୍ତ ମରା ହୋଇ ଚିତ୍ତ ଭରସୁ ଉତ୍ତର
 କେଉଁ ମୁହଁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଯାଇଛି । ଅତି ପୁରାତନ ଓ ପୁରାତନ,
 ପ୍ରକୀର ଓ ନବୀନଙ୍କ ବିଚାର ବିଚାରିବି ଲାଗିଛି । .....କିନ୍ତୁ ଏ
 ମୁହଁ ବ୍ୟକ୍ତିରେ ଯେଉଁମାନେ ଅଛନ୍ତି, ସେମାନେ ଏ ମୁହଁ ଦେଖୁ
 ପ୍ରମାଦ ପଡ଼ୁଛନ୍ତି । ମୁଁ ସେହିମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ଜଣେ । ମୁଁ ଦେଖୁଛି,
 ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅବଶ୍ୟ ରଥୀ, ନିରାଶରୀର ଅଭାବ
 ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ସାହିତ୍ୟ ସେବାରେ ଯଥେଷ୍ଟ ଅଭାବ ରହିଛି ।
 ସାହିତ୍ୟକୁ ଅନେକ ବ୍ୟକ୍ତି ପ୍ରଧାନତଃ ଗୋଟିଏ ବିନୋଦନ ପ୍ରସାଦ
 (Hobby) ବା ଗୋଟିଏ ଉପକ୍ରମିକା ହିସାବରେ ଧରିଛନ୍ତି, କିନ୍ତୁ
 ବ୍ରତ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରି ନାହାନ୍ତି । .....ଏ ଦେଶରେ ବଡ଼
 ପରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ ସାହିତ୍ୟ ଲେଖୁଛନ୍ତି, ବଡ଼ ଭାଷା ବା କର୍ମଚାରୀ
 ସାହିତ୍ୟ ଲେଖୁଛନ୍ତି, ବଡ଼ ଅଧ୍ୟାପକ ସାହିତ୍ୟ ଲେଖୁଛନ୍ତି, କିନ୍ତୁ
 ସାହିତ୍ୟକୁ ବ୍ରତ ହିସାବରେ ନାନିଲେ ଯେଉଁ ଶୁଣିବା ଦରକାର
 ତାହା ସେମାନଙ୍କର ନାହିଁ । ଓଡ଼ିଶାର ଅଧ୍ୟାପକ ଲେଖକ
 ପ୍ରଥମେ ପରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ, ଅଧ୍ୟାପକ ବା ରାଜନୀତିକ, ପରେ
 ସାହିତ୍ୟକ । ଯିଏ ଯେଉଁ କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଆସି ସାହିତ୍ୟକ
 କଲେ - ତଳେ ଆପଣାର ଭାଷା ପଢ଼ିବା କଳିବାକୁ ପଡ଼ିଛି
 ତାହା ଆପଣା କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଅନେକ ସ୍ୱପ୍ନରୁ ମଧ୍ୟ ଦେଇ ଆସିଛନ୍ତି ।
 ବାହାର ସଂସାରର ହୀନ ପ୍ରତିଯୋଗିତା ପରି ଏହି ମଧ୍ୟ ସେମାନେ
 ଅସୁସ୍ଥ ପ୍ରତିଯୋଗିତା ଆରମ୍ଭ କରି ଦେଇଛନ୍ତି । ଆପଣା ପ୍ରାୟ
 ସବୁଠାରୁ ଭଲ ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ କରିବା ଲାଗି ମତା ବର୍ତ୍ତମାନ ସାହିତ୍ୟ
 ସେମାନେ ସାହିତ୍ୟର ପ୍ରବନ୍ଧକୁ ଛାଡ଼ିଛନ୍ତି କରି ପକାଉଛନ୍ତି ।
 ପରକାରୀ ଅମଳା-ରାଜ୍ୟରେ ଦଳଦଳି ଖୁଲିଲା ପରି ସାହିତ୍ୟ
 କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ବେଶ୍ ଦଳଦଳି ଖୁଲିଛି । ଏହି ଉପାଦାନଠାରୁ
 ଉତ୍ତର ଅଧିକ ରହିଛି । ଦେଶ ଓ ନାଟିକୁ ଉଚିତ ନେତୃତ୍ୱ ଦେବାକୁ
 ସାହିତ୍ୟବୋଧ ଯେତେ ନାହିଁ, ଲୋକପ୍ରିୟ ଦେବାର ଲାଭବା
 ଗାଁଠାରୁ ଅଧିକ ଅଛି । ସାହିତ୍ୟକୁ ସାଧନା ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରି ଓ
 ଆପଣାକୁ ସେହି ସାଧନାକୁ ଶୁଣିଲେ ରଖୁ ଆପଣାର ଦୃଷ୍ଟିକୁ
 ଅଧିକ ବିକଶିତ ଓ ପ୍ରଗତି କରିବାର ଉଦ୍ୟମ ଯେତେ ନାହିଁ,
 ଆପଣାର ସାବଧାନ ଓ ଶୁଭର ସଭା ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷକୁ ମଧ୍ୟ
 ଦେଖାଇ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଗାଁଠାରୁ ଅଧିକ ଅଛି ।

ଚିତ୍ତ ଭରସୁ ପରି ଜଣେ ଦାର୍ଶନିକ ଓ ସାଧାରଣ ସଂସ୍ଥାପନୀ
 ଏବେ ବି କେତେକରେ ଦୈନିକ ମାଟି ବାଜୁଛି । ଚିତ୍ତ ଭରସୁ
 ଥିବା ଅଭିଧାନ ପାଠକଙ୍କୁ ଶାନ୍ତି ଆସିଲେ, ଚିତ୍ତ ଭରସୁ
 ପାଠକଙ୍କର ଶୁଭ ଓଡ଼ିଆରେ ବହୁଳା ଦିଅନ୍ତି ଅନଶିଳ ଆଉ ଦେଇ
 ଶ୍ରାମରେ ଦିନେ ଦୁଇଦିନ ଭରିପାର ଶ୍ରାମ ସଫେଇ କରିଥାନ୍ତି ।
 ଅନୁତ ତାଙ୍କର ଜୀବନ, ଅନ୍ୟ ତାଙ୍କର ଜୀବନ । ଧନ୍ୟ ଚିତ୍ତ ଭରସୁ
 ଧନ୍ୟ !

ଡଃ/ଆ. କେଶବ ମହାପାତ୍ର

ଆକାଶେ ନିରାଶ, କୁଳଦେବୀ-୧

ଓଡ଼ିଶାରେ ଶିକ୍ଷା ବିପ୍ଳବ

ଶ୍ରୀ ଗିରିବାସ ସାହୁ

ପ୍ରାଚୀନ ଯେଉଁ ଦେଶ ଶିକ୍ଷା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯେତେ ଉନ୍ନତ, ସେ ଦେଶର ଆର୍ଥିକ ଛିତି ଯେତେ ପ୍ରଚୁର ଦେଶରେ ଉପଲବ୍ଧ ହୁଏତାର ଖଣିଜ, ସାମୁଦ୍ରିକ ଓ ଜଳଜୀବୀ କ୍ଷେତ୍ରରୁ ଆର୍ଥିକ ପଦ୍ଧତିରେ ପ୍ରାୟଶଃକରଣ କରି ଉତ୍ପାଦିତ ସାମଗ୍ରୀକୁ ବର୍ଷେ ପୂର୍ବରୁ ମିଳି ଦେବା ମଧ୍ୟରେ ତଥା ବିଦେଶରେ ବିକ୍ରୀ କରାଯାଇ ପାରିଲେ ପ୍ରଚୁର ଆୟ ମିଳି ପାରିଥାଏ । ଏହାଫଳରେ ପୁଣି ପିଲା ଆୟ ହୁଏ କେବଳ ସତ ବରଫ ଲୋକଙ୍କୁ ନିୟୁତ ମିଳିଥାଏ ।

ଆମ ଭାରତବର୍ଷ ବିପୁଳ ପ୍ରାକୃତିକ ସମ୍ପଦର ଅଧିକାରୀ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଦୀର୍ଘ ଦିନର ପରାଧୀନତା ଯୋଗୁ ଶିକ୍ଷା କ୍ଷେତ୍ରରେ କୌଣସି ପ୍ରଗତି ହୋଇ ପାରିନଥିଲା । ବ୍ରିଟିଶ ଶାସକଶାସକ ଶାସକର ଶିକ୍ଷା ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପାଇଁ କୌଣସି ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇନଥିଲେ । ଅପର ପକ୍ଷରେ ଭାରତକୁ ପ୍ରଚୁର ପରିମାଣରେ ବଞ୍ଚାମାଲ ମିଳି ଦେଖିବା ବୋଲି ନେଇ ସେଠାରେ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରୁଥିଲେ ଏବଂ ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କୁ ଆମ ଦେଶରେ ବୃତ୍ତିକରି ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ଶୋଷଣ କରୁଥିଲେ ।

ସ୍ୱାଧୀନତା ପୂର୍ବରୁ ଓଡ଼ିଶାରେ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଆରମ୍ଭ ହୋଇନଥିଲା । ପ୍ରଥମ ପଞ୍ଚବୀର୍ଯ୍ୟ ଯୋଦନା କାଳରେ ଓଡ଼ିଶାରେ କେତେ ଗୋଟି ଶିକ୍ଷା କାରଖାନା ମୁଣ୍ଡ ଦେଇିଲା । ସେଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ଯୋଡା ଓ ରାୟଗଡ଼ାଠାରେ ଦେବୋ ମାଗନ୍ତିକ କାରଖାନା, ଗାନ୍ଧିଗାନ୍ଧିପୁରଠାରେ ସିନେମା କାରଖାନା, ତେନ୍ତୁଆରଠାରେ ଚିଟିକାଗଡ଼ ସେପର ମିଲ ଓ କଳିଙ୍ଗ ଟ୍ୟାକ୍ସ କାରଖାନା ଏବଂ ବାଲିକୁଦଠାରେ ଆଲୁମିନିୟମ କେନ୍ଦ୍ର କାରଖାନା ଅନ୍ୟତମ । ଏହି ସମୟରେ ଲୋକମାନଙ୍କର ଆର୍ଥିକ ଅବସ୍ଥା ସୁଦୃଢ଼ ନଥିଲା ଏବଂ ବ୍ୟାବସାୟିକ ମଧ୍ୟ ଉତ୍ପାଦନର ଯୋଗ ନଥିଲେ । ସାହାଯ୍ୟରେ କେନ୍ଦ୍ରରୁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଶୁଦ୍ର ଶିକ୍ଷା ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଗଢ଼ିବା ହୋଇ ପାରିନଥିଲା ।

ତୃତୀୟ ପଞ୍ଚବୀର୍ଯ୍ୟ ଯୋଦନା କାଳରେ ଶିକ୍ଷା ଗନ୍ତବ୍ୟ ଦିଗରେ ଅଧିକ ଯତ୍ନ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ଏହି ସମୟରେ ବାଲିକୁଦ ଓ ବାଲିକୁଦଠାରେ ଜଳବିଦ୍ୟୁତ୍ ପ୍ରକଳ୍ପ କରାଯାଇ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଉତ୍ପାଦନ ହୁଏ ଶୁଭ ଲାଗିଲା । ଗୋଟିଗାନ୍ଧି ଓ ସତ୍ୟ ଭାଷାର ପ୍ରସାର ଲାଗିଲା । ଏହି ଯୋଦନା କାଳରେ ସରକାରୀ ପ୍ରୋଫେସର

କେନ୍ଦ୍ରଗୋଟି ଆର୍ଥିକ ଚାଲିବା କାରଖାନା, କଟକଠାରେ ଯୋଡା କାରଖାନା ଏବଂ ବେଲପାଡ଼ା ଓ ଲାଠିକଟାଠାରେ ଆର୍ଥିକ କାରଖାନା ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଯାଇଥିଲା । ରାଜ୍ୟରେ ପ୍ରାୟ ୩୦୦ ଗୋଟି ଶୁଦ୍ର ଶିକ୍ଷା ପ୍ରତିଷ୍ଠା କେନ୍ଦ୍ରରୁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପୁଣି ଗୋଟି ଉଠିଥିଲା । ସେଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ଶୁଭକଳ, ଦେଲକଳ, କେନ୍ଦ୍ରକଳ, ଆଲୁମିନିୟମ ଉତ୍ପାଦନ କାରଖାନା ଓ କଳିଙ୍ଗ ଉତ୍ପାଦନ ପ୍ରାୟ ଥିଲା ।

ତୃତୀୟ ପଞ୍ଚବୀର୍ଯ୍ୟ ଯୋଦନା କାଳରେ ରାଜ୍ୟରେ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରସାରରୁ ଆଗେଇ ନେବା ପାଇଁ କେନ୍ଦ୍ରଗୋଟି ନିଗମ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଗଲା । ଏହି ସମୟରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀଆଳୁ ଦେବେଇପୁରଠାରେ କର୍ମାଗାରରେ କେନ୍ଦ୍ରଠାରେ ସିନେମା କାରଖାନା, ବାଲିକୁଦଠାରେ ଗୋଲ୍‌ମିଲ୍ ଓ ବରଦ୍ୱାରାରେ ଟାକ୍ସ କାରଖାନା ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଯାଇଥିଲା । ଏହି ଯୋଦନା କାଳରେ ଶୁଦ୍ର ଶିକ୍ଷା ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପ୍ରାୟ ୧୦୦୦ରୁ ହୁଏ ପାଇଁ ଥିଲା ।

ଚତୁର୍ଥ ପଞ୍ଚବୀର୍ଯ୍ୟ ଯୋଦନାରେ ବ୍ୟାବସାୟିକ ଉତ୍ପାଦନର ଯୋଗୁ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରସାରରେ ଦୃଢ଼ତା ଦେଖାଗଲା । ବ୍ୟବସାୟିକ ବ୍ୟାପକତାରେ ଶିକ୍ଷା କ୍ଷେତ୍ରରେ ମୁଖ୍ୟ ବିକାଶ ପାଇଁ ଗୋଟି ପ୍ରକଳ୍ପ କଲେ ଏବଂ କେନ୍ଦ୍ରରୁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କେନ୍ଦ୍ରଗୁଡ଼ିଏ ଶୁଦ୍ର ଶିକ୍ଷା ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହେଲା । ଏହି ଯୋଦନା କାଳରେ ରାଜ୍ୟରେ ପ୍ରାୟ ୨୦୦୦ ଗୋଟି ଶୁଦ୍ର ଶିକ୍ଷା ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହୋଇ ପାରିଥିଲା ।

ଫଳସ୍ୱରୂପ ପଞ୍ଚବୀର୍ଯ୍ୟ ଯୋଦନା କାଳରେ ଓଡ଼ିଶାରେ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରତିଷ୍ଠାର ଅବନତି ହେଲା କହିଲେ ଅଧିକ ଦେବନାହିଁ । ଏହି ସମୟରେ ରାଜ୍ୟ ପରକାର ବିପ୍ଳବରୁ ଏକ ଶିକ୍ଷା ନୀତି ୧୯୨୭-୧୯୩୯ ପ୍ରକଳ୍ପ କରୁଥିଲା । ଏହି ଶିକ୍ଷା ନୀତି ଅଧୀନରେ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରସାର ପ୍ରୋଫେସର ଯୋଗାଇ ଦେବା ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଗଲା । ଶିକ୍ଷାବ୍ୟାପୀମାନଙ୍କୁ ଆକୃଷ୍ଟ କରିବା ପାଇଁ ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପ୍ରୟୋଗ ହୋଇଗଲା କରାଗଲା । କେନ୍ଦ୍ର ପରକାର ନିଷିଦ୍ଧ ଅନୁସାରେ ରାଜ୍ୟର ସମସ୍ତ ଶିକ୍ଷାରେ ନିଜ ଶିକ୍ଷା କେନ୍ଦ୍ର (ଡି.ଆଇ.ସି.) ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଗଲା ।

କାଶ୍ମୀର ସମସ୍ୟା-ଏକ ଆହ୍ୱାନ

ଡଃ କରୁଣାବର ବିଶ୍ୱୋଇ

୧୯୪୭ ମସିହାରେ ଆମ ଦେଶ ସ୍ୱାଧୀନତା ଲାଭ କଲେ ମଧ୍ୟ ଅଶାନ୍ତ ଭାରତ ହୋଇ ରହିଲା ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ପୂର୍ବରୁ ଫିଫୁ ଓ ପୁରାଲମାନମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବିଷୟ ମଧ୍ୟ ଉତ୍ତର ଶାନ୍ତମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଯୋଡ଼ି ଦିଆଯାଇଥିଲା । ତଳରେ ଅଶାନ୍ତ ଭାରତ 'ଭାରତ' ଓ 'ପାକିସ୍ତାନ' ମଧ୍ୟରେ ଦୁଇଟି ଦେଶରେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହେଲା । ଅବଶ୍ୟ ଗଭୀରତା କଟିଲ ସମୟରେ ଥିଲେ ପାହୁଣ୍ଡି, ଶିବି ବର୍ଷ ଆମକୁ ଇନ୍ଦୋରମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସ୍ୱାଧୀନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାନ୍ତା ।

ସ୍ୱାଧୀନତା ଲାଭ ପରେ ସରକାର ସାଧାରଣ ପ୍ରଶ୍ନର ଓ ଦେଶୀୟ ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଏକତ୍ର କରି ଭାରତ ସହିତ ମିଶାଇବା ବାସ୍ତବ୍ୟ ହାତକୁ ନେଇଥିଲେ । ୧୯୫୦ ମସିହା ଜାନୁଆରୀ ୨୬ ତାରିଖରେ ଭାରତ ଏକ ସାଧାରଣତନ୍ତ୍ରରେ ପରିଣତ ହୋଇଥିଲା । ଗୌରବମାନ ଓ ଚଦାନୀତନ ଉପ-ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ପଣ୍ଡା ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର ପଟ୍ଟେଲ ଦେଶପ୍ରତିରେ ଉଦ୍‌ଘାଟନ ହୋଇ ଦେଶୀୟ ରାଜ୍ୟ ଏକତ୍ର କରିବା କରିଥିଲେ । ୨୨୫ଟି ରାଜ୍ୟ ମଧ୍ୟରୁ ୧୦ଟି ପାକିସ୍ତାନ ସହ ଓ ୨୨୨ଟି ଭାରତ ସହ ମିଶିଥିଲେ ଆଉ ଦୁଇଟି ରାଜ୍ୟ ହାଜିରାବାଦ, ଚାମୁ ଓ କାଶ୍ମୀର ପ୍ରଥମେ କେହିଥିଲେ ମିଶି ନଥିଲେ କାଶ୍ମୀରର ରାଜା ଡି. ଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷରେ ପ୍ରଶ୍ନର ପ୍ରସଙ୍ଗ । ହାଜିରାବାଦ ନିଜାମ ଥିଲେ ପ୍ରସଙ୍ଗମାନ ଓ କନସାଧାରଣ ଡି. ଥିଲେ । ସ୍ୱାଧୀନତା ପୂର୍ବରୁ ଭାରତର ଡ଼ା ଲାଭ ମାନ୍ଦ୍ରାସକେନ ଏହି ଦୁଇ ରାଜ୍ୟକୁ ଭାରତ ଓ ପାକିସ୍ତାନରେ ମିଶିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ନକରି ଥିଲେ । ଶିବି ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାକିସ୍ତାନ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରିବାକୁ ପୁରା ଦେଇଥିଲେ ଓ ନିଜର ଦୁଇ ସ୍ୱାଧୀନ କରିଥିଲେ ବର୍ଷକ ମଧ୍ୟରେ ହାଜିରାବାଦ ଭାରତରେ ମିଶି ଯାଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ବିଶ୍ୱାସୀ ଦେଶର ଦୁଇମାସ ମଧ୍ୟରେ ୧୯୪୭ ଅକ୍ଟୋବର ମାସରେ କାଶ୍ମୀରକୁ ନିଜରତନ ତାଙ୍କ ଦେଶରେ ମିଶାଇ ଦେଖାଯାଉ ପାକିସ୍ତାନ ସୁଦ୍ଧା ଯୋଗଦାନ କରିଥିଲା । କାଶ୍ମୀର ରାଜା ହରିଆ ପାକିସ୍ତାନର ଆଗମରେ ଆତ୍ମୀୟ ହୋଇ ଭାରତର ସାହାଯ୍ୟ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିଥିଲେ । ଭାରତର ହସ୍ତକ୍ଷେପ ତଳରେ ଆମର ବନ୍ଦ କରିଲେ ମଧ୍ୟ, ଭାରତର ଦୂରଦର୍ଶିତା ଅଭାବ ରହିଲା କି ମନେହୁଏ । ସେହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଭାରତର କାଶ୍ମୀରକୁ ମିଶାଇ ଦିଆଯାଇ ପାକିସ୍ତାନ କିନ୍ତୁ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଳାନ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ

ଜବାହରଲାଲ ନେହେରୁ ଲୋକମତ ଜରିଆରେ ଶେଷ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଆଯିବା ଯୋଗଦାନ କରିଥିଲେ । ଦ୍ୱିତୀୟ ଦୁଇ ଭାରତର ହୋଇ ମନାସାଗାରୀୟ ସମୟରେ ଆତ୍ମୀୟତା ପ୍ରତ୍ୟାହତ ଜାତିସଦର ଦ୍ୱାରରେ ହେବା ଓ ୧୯୪୯ ମସିହା ଜାନୁଆରୀ ୧ ତାରିଖରେ ଭାରତ ଓ ପାକିସ୍ତାନ ମଧ୍ୟରେ ସୁଦ୍ଧା ବିରତି ସ୍ୱାଧୀନ କରିବା ଅଶାନ୍ତ ଭାରତର ଅନ୍ତ ବିଶେଷ ରୂପେ କାଶ୍ମୀର ସମସ୍ୟାକୁ ଆତ୍ମୀୟତା ଓ ନେତାଙ୍କ ବିଶି ଆବଶ୍ୟକତା ନଥିଲା । ପ୍ରସଙ୍ଗମାନ ଚାଷ୍ୟାଧିକ କାଶ୍ମୀର ପାକିସ୍ତାନରେ ମିଶିବାକୁ ଶିବି ପୁଣି ନାହିଁ କର୍ତ୍ତାମାନ ଭାରତର ପ୍ରସଙ୍ଗମାନ ଚାଷ୍ୟା ଦ୍ୱାରା କୋଡ଼ିଏ କୋଡ଼ି ବା ତଳ ଚାଷ୍ୟାର ଏକ ପକ୍ଷମାନ । ସେମାନେ ଭାରତର ଏକ ପକ୍ଷମାନ ରୁଷ୍ଟ ମତୀ କରି ଏକ ସ୍ୱାଧୀନ ରାଜ୍ୟ ଗଠନ କରିବା ସମୟ କାଶ୍ମୀରକୁ ଧର୍ମ ଦୁଷ୍ଟିରୁ ପାକିସ୍ତାନରେ ମିଶାଇବା ସେହିଭଳି ହେବ ।

୧୯୭୨ରେ ଭାରତ ଓ ପାକିସ୍ତାନ ମଧ୍ୟରେ "ପିମିଲ ରାମିନାମ" ସ୍ୱାଧୀନତା ଦେଇଥିଲା । ସେହି ଅନୁସାରେ କାଶ୍ମୀର ପ୍ରଶ୍ନ ଭାରତ ଓ ପାକିସ୍ତାନର ଏକ ଆତ୍ମୀୟତା ବ୍ୟାପାର । ଦୁଇଦେଶ ମଧ୍ୟରେ ଆତ୍ମୀୟ ଆଲୋଚନା ମାଧ୍ୟମରେ କାଶ୍ମୀର ସମସ୍ୟା ସମାଧାନ କରିବା ବାଧ୍ୟ । କିନ୍ତୁ ପାକିସ୍ତାନ ବର୍ତ୍ତମାନ ତାହାକୁ ମାନିବାକୁ ରାଜି ନୁହେଁ । ଅନ୍ତରୁ ଅତି ଜାତିସଦରେ ପାକିସ୍ତାନ ସମସ୍ୟା ରହାସନ କରିବା ବାହାରି ନିଜମାନ । ଏପରିକି ରାଜ୍ୟପତି ବାଲୁ କିନ୍ତୁ ସମୟରେ ପରି ମଙ୍ଗଳବାଦ କରିବା ଭଳି ଜାତିସଦ ପ୍ରତି ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ କରିବାକୁ ସ୍ୱାଧୀନ କୋଲି ଯୋଗଦାନ କରିଛନ୍ତି । ଏହା ମକଲ ପାକିସ୍ତାନକୁ ଆତ୍ମୀୟତା ସମସ୍ୟା କରିବା ଏକ ପ୍ରାକ୍‌ସାଧ୍ୟତା ମନୋଭାବର ପରିସ୍ପଷ୍ଟ । କାଶ୍ମୀର ପାକିସ୍ତାନର ଏକ ଅନ୍ତ ବିଶେଷ ମୋକ୍ଷର ରାଷ୍ଟ୍ର ଗୋଷ୍ଠୀ ଦୁଷ୍ଟିରୁ ପାକିସ୍ତାନ ଆମେରିକା ଗୋଷ୍ଠୀ ଓ ଆମେରିକାମାନୁ ବହୁ ପରିମାଣରେ ଗର୍ଭୀ ହୋଇ ରହିବ । ମୁକ୍ତରାଷ୍ଟ୍ର ଆମେରିକା ସେଠାରେ ଏକ ଉପାଦାନ ପାଟୀ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରି ସମସ୍ତ ଏହିଆ ରୁଷ୍ଟରୁ ମତାର ଚଦାନତ କରି ଉତ୍ତର ଦେଲା କିନ୍ତୁ ନାହିଁ ଉପାଦାନ । ଉତ୍ତର ଉପରେ ମୁକ୍ତରାଷ୍ଟ୍ର ଆମେରିକା ଆମେରିକାମାନଙ୍କ ଭାବରେ ଆମର କରିବାକୁ ପ୍ରଶ୍ନର ଅଧିକାର ଦେଇ ନାମସଦ କରିଛନ୍ତି । ତାହା ପ୍ରତି ବିବେଚନା ଯୋଗଦାନ ଚାଷ୍ଟ୍ର ଗୋଷ୍ଠୀ ଓ ପ୍ରାକ୍‌ସାଧ୍ୟତା ମନୋଭାବର ପରିସ୍ପଷ୍ଟ । ସେମାନଙ୍କ ଆତ୍ମୀୟ ନିଜସ୍ୱ । ଭାରତ

କାଟିପତର ଦେଖେଇବା ଯେତେବେଳେ କୋଟି ଆନନ୍ଦ ଏହାକୁ ନୟନ କରିବେ । କୋଟି ଆନନ୍ଦର ଭାଷଣରୁ ଏହି ଆନନ୍ଦ କାଟିପତର ବିନା ଅନୁମୋଦନରେ ହୋଇଛି ; ଏହା ପରିଷ୍କାର କରାଯାଇଛି ।

୧୯୪୯ ମସିହା ଜାନୁଆରୀ ପହିଲାଠାରୁ ଯୁଦ୍ଧ ବିରତି ଘାଟଣାରେ ପ୍ରଚ୍ଛଦ ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ରୁପେ ଚିହ୍ନ ହୋଇ ଆସିଛି । ପର୍ବପାଳ ସେହି ପନସରେ ପ୍ରଶାନ୍ତ ହେଉଥିଲା । ଯେଉଁ ପର୍ବପାଳର ବାହର ଧାତୁରେ କାଣ୍ଡର ନିମ୍ନରୁ ବୁଡ଼ି ଯାଇଛି । ଗାଳି ହରିଦି ଉତ୍ତର ପଶ୍ଚିମ ନିଶି ଯିବାକୁ ବୁଝିଥିଲେ । ତାଙ୍କ ଉପରୁ ଉତ୍ତର ଉପରା ବରଷି ଉପ ଉପ ବର୍ଷ ହେଲା ଅସୁବିଧାର ପ୍ରସ୍ତୁତି ହୋଇଛି । ଦୁଇ ଦେଶ ନୟନରେ ପ୍ରକ୍ତି ଯୋଗୁଣ ଆନନ୍ଦ କାଣ୍ଡର ବିରାଟ ଉତ୍ତର/ପାଟିଆନର ଘାଟଣାରେ ଉଦ୍ଧେ ଆସିବାଟିକ ଉତ୍ତର ପ୍ରାନ୍ତ । କାଣ୍ଡର ଉତ୍ତର ପ୍ରାନ୍ତ ବିଶେଷ ଭାବେ ଉଦ୍ଧେରେ ନୟ ଆନନ୍ଦ କାଣ୍ଡର ଉତ୍ତର ବିଶା ପାଟିଆନ କାହାର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ନୟନେ ନାହିଁ । ପାଟିଆନକୁ ଏହା ଅଧିକ ପ୍ରାପ୍ତ ।

ବହୁବର୍ଷ ପରି ପାଟିଆନ ଧନାତ୍ମକ ପ୍ରସାର କଲେଇବା, ଶୋଭାମାଳାକୁ ଉତ୍ତର ପ୍ରୋତ୍ସାହନ କରି ଗୋଟିମାଳା ପ୍ରକ୍ତି କରିବା କାର୍ଯ୍ୟ କଲେ ଆସିଛି । ନିଜେ ଅନ୍ତରରେ ଅଯୋଧ୍ୟାରେ ଗମନ କରିବା ପନପା । ପଛରେ ପାଟିଆନର ଦାତ ଅଛି । ଉତ୍ତର ବିଶିଷ୍ଟ ଭାବରେ ଦିନୁ ପ୍ରସାଦମାଳା ନୟନେ ବିଭେଦ ପ୍ରକ୍ତି

କରିବା କାଣ୍ଡରେ ଉତ୍ତରୀ ପ୍ରକ୍ତି କରିବା ଓ ପୋନାକୁ ସାମାନ୍ୟ ପ୍ରକ୍ତିରେ ପ୍ରକ୍ତି କରିବାରେ ପାଟିଆନ କୋଟି କୋଟି ଟଙ୍କା ବ୍ୟୟ କରି ଆସୁଛି । ଏହା ଯୁଦ୍ଧର ଆନେରିକାକୁ ଜରାଜର ନୟ କାଣ୍ଡର ଆସୁଥିବା ଦେଖି । କାରଣ ରାଷ୍ଟ୍ରରୋଷୀ ପ୍ରକ୍ତି ଓ ପ୍ରସ ପରାଜାତ ବିଷୟ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଯୁଦ୍ଧର ଆନେରିକା ପାଇଁ ପାଟିଆନ ଏକ ପ୍ରଶସ୍ତ ଶେଷ ।

ଧର୍ମ ନିରାପେକ୍ଷ ଗାନ୍ଧି ଭାବରେ ଗାନ୍ଧିପ୍ରକ୍ତି ପଦାବସ୍ଥାନ ପାଇଁ ଦିନୁ-ପ୍ରସାଦମାଳା ନୟନେ ବିଶି ଅସୁବିଧା ପରିଲକ୍ଷିତ ହୁଏ ନାହିଁ । ପୋନାରେ ବହୁ ଭାବରେ ବଦଳାସ କରିଛି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରତ୍ୟେକର ଭାବ ଭାବ ହୋଇ କରିଛି । ବିଷୁ ବେଳେ ପ୍ରକ୍ତିମେସ ପ୍ରସାଦମାଳା ନେତା ପାଟିଆନ ଓ ବରାଜାଦେଶର ପ୍ରସାଦନାରେ ଉତ୍ତରରେ ଗାନ୍ଧିରାଜା ବରାଜ ଦେବା ଶୁଦ୍ଧି ନାହିଁ । ଏହି ନ୍ୟାୟବାଣୀ ନେତାମାନଙ୍କୁ ପ୍ରତିହତ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଆମର ସୁଦୃଢ଼ ବୈଦେଶିକ ନୀତି ନୟନରେ ପ୍ରସ୍ତୁତିର ବିଶିଷ୍ଟ ରାଷ୍ଟ୍ରକୁ କାଣ୍ଡର ନିମ୍ନର ଏକ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ପନପା ଭାବେ ପାଟିଆ ଦେବାକୁ ହେବ । କାଟିପତର କାଣ୍ଡର ପ୍ରକ୍ତି ଉତ୍ତର ଆସିବା ଦେବାଇ । ଆନନ୍ଦ କାଣ୍ଡର ଉତ୍ତରରେ ନିଶାଜ "ସିମ୍ଭା ରାଜିନା" ଅନୁସାରେ ଆଲୋଚନା ନୟନରେ ଏହି ପନପାର ପନାଧାନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ବ୍ରହ୍ମଚରୀ

କର୍ମର ଗାନ୍ଧି ପ୍ରସାଦମାଳା ପ୍ରସାଦମାଳା

ବିଶିଷ୍ଟ ଦାୟିତ୍ୱ ଦୂରୀକରଣ ଯୋଜନାରେ ୩୧୮ ଟୋଟି ୨୦ ଲକ୍ଷରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ଟଙ୍କା ବ୍ୟୟ

ଭାରତୀୟ ଗାନ୍ଧିବାନୀ ସେବାୟତ ବିଶିଷ୍ଟ ଦାୟିତ୍ୱ ଦୂରୀକରଣ ଯୋଜନାରେ ଦିନିକ ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ ଉପ ବିଭାଗ ମଧ୍ୟ ଶେଷ ସୁଦ୍ଧା ୩୧୮ ଟୋଟି ୨୦ ଲକ୍ଷ ୪୩ ହଜାର ଟଙ୍କା ବିଶିଷ୍ଟ ଚଳାଯାଇଛି ଟୋଟି ପ୍ରାୟାଶିକା ବିଭାଗ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପଦାଧିକାରୀ ।

ସେବାୟତଙ୍କୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଯୋଜନାରେ ୧୩ ଟୋଟି ୧୧ ଲକ୍ଷ ୦୨ ହଜାର ଟଙ୍କା ଏବଂ ବିଶିଷ୍ଟ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଯୋଜନାରେ (ଇ.ଏ.ଏସ୍) ୧୦୮ ଟୋଟି ୨୦ ଲକ୍ଷ ୦୨ ହଜାର ଟଙ୍କା ବିଶିଷ୍ଟ ଚଳାଯାଇ ଉପରା ୪ ଟୋଟି ୧୨ ଲକ୍ଷ ୮୮ ହଜାର ଟଙ୍କା ବିଶେଷ ସୁଧି ଚଳାଯାଇଛି । ସେହିପରି ଉପରା ଆଭ୍ୟନ୍ତର ଯୋଜନାରେ ୫୩ ଟୋଟି ୪୩ ଲକ୍ଷ ୨୫ ହଜାର ଟଙ୍କା ବ୍ୟୟରେ ୨୩,୦୧୪ଟି ଗାନ୍ଧିବାନୀ ସୁଧ ନିର୍ମାଣ ଚଳାଯାଇ ବ୍ୟବହାର କରିବା ଆବିଷ୍କାରୀ ଓ ହରିଜନମାନଙ୍କୁ ଯୋଗାଇ ଦିଆଯାଇଛି ଏବଂ ବିଶୁଦ୍ଧ ଦୁଗ ଯୋଜନା ମଧ୍ୟମରେ ୧୮ ଟୋଟି ୨୫ ଲକ୍ଷ ୪୯ ହଜାର ଟଙ୍କା ବିଶିଷ୍ଟ ଚଳାଯାଇ ୨୭୨୨୨ଟି ଶେଷଦୃଢ଼ ଜନକ କରାଯାଇଛି । ଉପ ପନା ମଧ୍ୟରେ ବ୍ୟବହାର ଯୋଜନାରେ ୨୧୮ଟି ସୁଦୃଢ଼ ନିର୍ମାଣ ଚଳାଯାଇ ଏକାଦଶେ ୩୧୮ଟି ୪୨ ଲକ୍ଷ ୫୦ ହଜାର ଟଙ୍କା ବ୍ୟୟ କରାଯାଇଛି ଏବଂ ବ୍ୟବହାର ସୁଧା ଉତ୍ତର ଗାନ୍ଧିବାନୀ (ଆଇ.ଆର୍.ଡି.ପି)ରେ ୩୫ ଟୋଟି ୨୦ ଲକ୍ଷ ୮୨ ହଜାର ଟଙ୍କା ବ୍ୟୟରେ ୪୫,୪୮୫ ଲକ୍ଷ ପରିଗଣ ଉପରୁ ବ୍ୟବହାର । ବ୍ରାହ୍ମଚରୀ ଯୋଜନା ଅନ୍ତର୍ଗତ ବିଶିଷ୍ଟ ଗାନ୍ଧିବାନୀରେ ୫୧୮୦ ଲକ୍ଷ ସୁଦୃଢ଼ ଚାହିଦା ପ୍ରସାର କରାଯାଇ ଏକାଦଶେ ୨ ଟୋଟି ୩୨ ଲକ୍ଷ ୮୨ ହଜାର ଟଙ୍କା ବ୍ୟୟ କରାଯାଇଛି । ସେହିପରି ୫୨୨୨ ଲକ୍ଷ ଦୃଢ଼ିକର ପ୍ରସାର କରାଯାଇ ଏକାଦଶେ ୧୧ ଲକ୍ଷ ୪୨ ହଜାର ଟଙ୍କା ଚର୍ଚ୍ଚ କରାଯାଇଛି ଏବଂ ଦ୍ରୋଣା ଯୋଜନା ମଧ୍ୟମରେ ୧୦୧୨୨ଟି ସୁଧା ନିର୍ମାଣ ଯୋଗା ଦେବୁ ସୁଧା ବ୍ୟବହାର ଏହାପାଇଁ ୨ ଟୋଟି ୩୩ ଲକ୍ଷ ୪୨ ହଜାର ଟଙ୍କା ବିଶିଷ୍ଟ ଚଳାଯାଇଛି ଟୋଟି ବିଭାଗ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପ୍ରସାଦ ।

ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ଜିଲ୍ଲାରେ ସାକ୍ଷରତା ଓ ସାକ୍ଷରୋତ୍ତର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ

ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ରମଣି ମହାନ୍ତି

୧୯୬୫ ମସିହା ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୮ ତାରିଖ ତେହେରାମଠାରେ ପ୍ରଶ୍ନୀର ବିଶିଷ୍ଟ ଦେଶର ଶିକ୍ଷାବିତ୍ମାନଙ୍କର ଏକ ପରିଚୟ ହୋଇଥିଲା । ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ସ୍ତରରେ ପ୍ରଥମ ଥର ଲାଗି ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱର ନିରକ୍ଷରତାଜନିତ ସମସ୍ୟା ଏଠାରେ ଆଲୋଚନା ହୋଇଥିଲା । ସେହି ଦିନଠାରୁ ସାରା ବିଶ୍ୱରେ ନିରକ୍ଷରତା ଦୂର କରିବାଲାଗି ନାନା ପ୍ରକାର ପ୍ରଚେଷ୍ଟା ଶୁଳି ଆସିଛି ।

ଆମ ଦେଶ ଭାରତ ଏକ ବିକାଶଶୀଳ ରାଷ୍ଟ୍ର ଓ ଜନସଂଖ୍ୟା ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ପ୍ରଶ୍ନୀର ଦ୍ୱିତୀୟ ବୃହତ୍ତମ ରାଷ୍ଟ୍ର । ଆମ ଦେଶର ସମସ୍ତ ନିଗମିତକୁ ପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷା ଦେବା ପାଇଁ ଗନ୍ତବ୍ୟ ଜାଣି ଚାହୁଁ । ୧୯୯୧ ଜନଗଣନା ଅନୁସାରେ ଆମ ଦେଶର ଗୋଟିଏ ଟା ଲୋକ ନିରକ୍ଷର, ତତ୍ତ୍ୱରୁ ୬୫ ଲୋକ ମହିଳା ଅଟନ୍ତି । ଏହି ବିଭାବ ସମସ୍ୟା କେବଳ ଗରିବଜାରି ଉତ୍ତ୍ୟାମରେ ସମାଧାନ ଦେବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ତେଣୁ ୧୯୮୮ ମସିହା ମେ ୫ ତାରିଖରୁ କାର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସାକ୍ଷରତା ମିଶନ ଗଠାଯାଇ ସମସ୍ତଙ୍କ ସହଯୋଗରେ ଏକ ଚକ୍ର ଅଭିଯାନ ଶାବ୍ଦରେ ସାକ୍ଷରତା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମକୁ ଗୁଡ଼ା କରାଯାଇଛି ଏବଂ ସମାଜର ସବୁ ଶ୍ରେଣୀର ଲୋକଙ୍କ ସହଯୋଗରେ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଭାରତରେ ଆଗେଇବାରେ ଲାଗିଛି ।

କାର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସାକ୍ଷରତା ମିଶନର ଗୁରୁତ୍ୱ ଚିହ୍ନିତ ପଡ଼ିଶାଳ ପ୍ରଥମ ଶିକ୍ଷା ଭାବେ ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ଜିଲ୍ଲାରେ ପ୍ରାଥମିକ ସାକ୍ଷରତା ଅଭିଯାନ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ହାତକୁ ନିଆଗଲା । ପ୍ରାଦିବାସୀ ଅଧ୍ୟୁଷିତ ବଣପାଦାଡ଼ ଯେଉଁ ପ୍ରାନ୍ତର ଶିକ୍ଷା ସମସ୍ତ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ସାକ୍ଷର କରିବାର ମହାନ ଲକ୍ଷ୍ୟ ନେଇ ଜିଲ୍ଲାରେ ୧୯୯୦ ମସିହାରୁ ସାକ୍ଷରତା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଆରମ୍ଭ କରାଗଲା । ଏହି ଅଭିଯାନର ମୁଳମନ୍ତ୍ର ଥିଲା "ସବୁକ ସାକ୍ଷର ସୁନ୍ଦରଗଡ଼" । ଉଚ୍ଚସ୍ତରରେ ଓ ଉଚ୍ଚ ଶିକ୍ଷାଗତ ସମ୍ପତ୍ତି, ଅନୁଦାନ ଏବଂ ସହଯୋଗରେ ଜିଲ୍ଲାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳଠାରୁ ଗୋଟିଏ ପୌରାଣିକ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବର୍ଷ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଗୁଡ଼ ଗଠିରେ ଆଗେଇ ଚାଲିଛି । ପ୍ରଥମ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଜିଲ୍ଲାରେ ଥିବା ନିରକ୍ଷରମାନଙ୍କୁ ତିନିଟି କରିବା ନିମନ୍ତେ ପଦକ୍ଷେପ ଗ୍ରହଣ କରାଗଲା । ସାକ୍ଷରତା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ କେବଳ ୯ ବର୍ଷଠାରୁ ଥିବା ବର୍ଷ ବୟସ ସୀମା ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ନିରକ୍ଷରମାନଙ୍କୁ ସାକ୍ଷର କରିବା ପାଇଁ ଗାଣ୍ଡୀୟ ସାକ୍ଷରତା ମିଶନର ନିଦେଶନାମା ହିସା ଯୋଗୁଁ କେବଳ ସେହି ବୟସ ସୀମା ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଲୋକଙ୍କୁ ତିନିଟି କରିବା କରାଯାଇଥିଲା । ଏହାର ଫଳାଫଳ ସ୍ୱରୂପ ଜିଲ୍ଲାରେ ଗୋଟିଏ ୩,୧୫,୨୩୫ ଜଣ ନିରକ୍ଷର (୧,୩୦,୭୧୨ ଜଣ ପୁରୁଷ

ଏବଂ ୧,୮୪,୫୨୩ ଜଣ ମହିଳା) ଥିବାର ଜଣାଗଲା । ନିରକ୍ଷର ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ତିନିଟି କରିବାର ଏହି ଗୁରୁ ବାସ୍ତବକୁ ବ୍ୟବହାର କରିଥିଲେ ଜିଲ୍ଲାରେ ଥିବା ସମସ୍ତ ପ୍ରାଥମିକ ବିଦ୍ୟାଳୟଗୁଡ଼ିକର ଶିକ୍ଷକମାନେ ।

ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ମନରେ ପାଠର ମହତ୍ୱ ଏବଂ ଉପାଦେୟତା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଜାଗରଣ ସୃଷ୍ଟି କରିବା ନିମନ୍ତେ ବିଭିନ୍ନ ମାଧ୍ୟମ ସାହାଯ୍ୟରେ ପ୍ରଚେଷ୍ଟା କରାଗଲା । ଶିକ୍ଷାର ପରିବେଶ ସୃଷ୍ଟି ନିମନ୍ତେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶାଳେ ସଭା ସମିତିମାନ 'କରାଗଲା । ପ୍ରାଚୀନ ପଟ୍ଟ, ବିକାସନ, ସାଧା, ସାପକାଠିଆ, ଲୋକସ୍ମୃତ୍ୟ ଆଦି ପଦ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରାକୃତିକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ପରିବେଶର କରାଯାଇଥିଲା । ଭାରତ ସ୍ଥାନ ବିକାଶ ସମିତି ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତାବିତ ନାଟକ ଏବଂ ଲୋକକ ମନକୁ କୁଟାହାର ଏବଂ ଅନ୍ଧ ବିଶ୍ୱାସ ଏଡ଼ାଇବା ପାଇଁ ଯାଆ ଆଦି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ପରିବେଶର ମଧ୍ୟ ସାକ୍ଷରତା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ପାଇଁ ପରିବେଶ ସୃଷ୍ଟି କରିବାରେ କେନ୍ଦ୍ର ସହାୟକ ହୋଇ ପାରିଥିଲା । ଏବଂ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ପଦସାଗ, ସାକ୍ଷରତା ଖ୍ୟାଲି, ମାନବ ସ୍ତମ୍ଭର ଖ୍ୟାଲି, ସାକ୍ଷରତା ପ୍ରସଙ୍ଗୀୟ ଶିକ୍ଷାକ୍ରମ ପ୍ରତିଯୋଗିତା ଇତ୍ୟାଦି ଏଥି ନିମନ୍ତେ କରାଯାଇଥିଲା ।

ନିରକ୍ଷର ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷାଦାନ ନିମନ୍ତେ କାର୍ଯ୍ୟ ସୁପରିଚାଳନା ଏବଂ ଉପାଦାନ ଉତ୍ପାଦି କାର୍ଯ୍ୟ ସମାପନ କରିବା ନିମନ୍ତେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ମାନ୍ୟତା ଦେଇଥିବା ପ୍ରାଥମିକ ସାକ୍ଷରତା କର୍ମୀ, ସଂଯୋଜକ ଏବଂ ସାକ୍ଷରତା କର୍ମୀଙ୍କ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ପରେ ଶିକ୍ଷାଦାନ କେନ୍ଦ୍ରମାନ ଖୋଲା ଯାଇଥିଲା । ପ୍ରତ୍ୟେକ କେନ୍ଦ୍ରରେ ଅତିକମ୍ବେ କରାଯାଇଥିବା ସମସ୍ତ ନିରକ୍ଷରଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ପଠନ ଓ ଲିଖନ ସାମଗ୍ରୀମାନ ଯୋଗାଇ ଦିଆଯାଇ ଥିଲା । ୧୯୯୧ ମସିହା ଅପ୍ରେଲ ପହିଲାକୁ "ଅକ୍ଷର ବାନ୍ ଦିବସ" ରୂପେ ପାଳିତ କରି ସେହି ଦିନଠାରୁ ସାକ୍ଷରତା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ଶିକ୍ଷାଦାନ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା । ପରବର୍ତ୍ତୀ ବର୍ଷରୁ କେନ୍ଦ୍ର ଗୋଟିଏ ୩୧,୨୨୭ ଜଣ ସାକ୍ଷରତା କର୍ମୀ, ୩୦୮୫ ଜଣ ସାକ୍ଷରତା କର୍ମୀ ଏବଂ ୨୫୭ ଜଣ ଲେଖକ ସାକ୍ଷରତା କର୍ମୀ ଏହି ମହାନ କାର୍ଯ୍ୟରେ ସହଯୋଗ କରିଥିଲେ । ଏବଂ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ବିଭିନ୍ନ ସେକ୍ସସେବୀ ଅନୁଷ୍ଠାନ, ସୁବଳ ଉପ, ମହିଳା ସମିତି ଇତ୍ୟାଦିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସାକ୍ଷରତା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ବିଶିଷ୍ଟ ଭୂମି ନଥିଲା । ପ୍ରାଥମିକ ସାକ୍ଷରତା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ

ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ପୁଣ୍ୟ ବିଶ୍ୱରପତି-୭୫ ଆନନ୍ଦ

ଶ୍ରୀ ସୁବାସ ମହାପାତ୍ର

ଭାଗ୍ୟ ଶାସିଧାନଙ୍କ ବିବେଚନା ରୂପେ ପ୍ରକାଶିତ-ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ ସଂସ୍ଥା, ଶାସନ ସଂସ୍ଥା ଓ ନ୍ୟାୟ ପ୍ରଦାନକାରୀ ସଂସ୍ଥା । ଏହି ସଂସ୍ଥାମୟ ପରମ୍ପରାରୁ ପ୍ରଥମ ଓ ପରସ୍ପର ପ୍ରାଧିକାର ଭାବେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ, ଏହି ସଂସ୍ଥାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବିଶ୍ୱର ସଂସ୍ଥା ସର୍ବୋପର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ । ପରସ୍ପର ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଆଇନ ସମ୍ପର୍କଭାବେ ବିଶ୍ୱରପତି କଲି ଅର୍ଥ ଦେବା ଏବଂ ଚଳୁଥିବାରେ ସମ୍ପ୍ରଦାନ ଅନୁମୋଦିତ ନ୍ୟାୟ ପ୍ରଦାନ କରିବା ଓ ସର୍ବୋପରି କଳ୍ୟାଣକାରୀ ସର୍ବଜନୀନ ନୀତିବାସ୍ତବ ସଂକଳନ ରୂପ ଦେବା ଏହାର ନିୟନ୍ତ୍ରଣୀ ଦିଗର ପରିଚୟ ଦେଇଥାଏ । ଭାରତବର୍ଷରେ ସୁପ୍ରିମକୋର୍ଟ ବିଶ୍ୱର ବିଭାଗର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଓ ଏହାର ପୁଣ୍ୟବିଶ୍ୱରପତି ଗୋରକ୍ଷି ବିଶ୍ୱର ବିଭାଗର ପ୍ରତୀକ ବୋଧହୁଏ ।

ରାଜତର ସ୍ୱାଧୀନତା ପ୍ରାପ୍ତିରୁ ଆଦିପୁର ୨୮ ନଭେମ୍ବର ପୁଣ୍ୟ ବିଶ୍ୱରପତି ଆସନ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ କରିଛନ୍ତି । ଏହି ପର୍ବଟ ଆସନରେ ୭୫ ଆଦର୍ଶ ଦେଇ ଆନନ୍ଦ ୨୯ ତମ ପୁଣ୍ୟ ବିଶ୍ୱରପତି ରୂପେ ଅଧିଷ୍ଠିତ ହୋଇଛନ୍ତି ।

୭୫ ଆଦର୍ଶ ସପନ ଆନନ୍ଦ ତାମ୍ର-କାଶ୍ମୀର ରାଜ୍ୟରେ ୧୯୩୬ ମସିହା ନଭେମ୍ବର ୧ ତାରିଖରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କର ପିତା କୀରମେନ ଆନନ୍ଦ କବିସାହିତ୍ୟ ଥିଲେ ୧୯୫୮ ମସିହାରେ ସେ କାମୁକାଶ୍ମୀର ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରୁ ବି.ଏ. ପାସ କରିଥିଲେ । ଛାତ୍ରାବସ୍ଥାରେ ସେ କାମୁକାଶ୍ମୀର ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ରାଷ୍ଟ୍ର ପରିଷଦର ସଭାପତି ରୂପେ ନିର୍ବାଚିତ ହୋଇଥିଲେ । ତା'ପରେ ଲକ୍ଷ୍ନୋ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଆଇନରେ ଅଧ୍ୟୟନ କରିଥିଲେ । ସେଠାରୁ ସେ ଲକ୍ଷ୍ନୋ ଯାଇ ରାଜ୍ୟ ଶୋଷିତ ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କ ସମିଧାନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଉପରେ ଚିନ୍ତାଧାରା କରି ୧୯୬୩ରେ ତତ୍କାଳୀନ ସରକାର ସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ । ୧୯୬୪ରେ ଲକ୍ଷ୍ନୋରୁ ବାରିଷ୍ଟରୀ ପଢ଼ିବା ପ୍ରଦେଶ ପ୍ରଦ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ ପରେ ଚକ୍ରିତପାଟଣା ରହି ପଞ୍ଜାବ ଓ ହରିୟାନା ହାଇକୋର୍ଟର ଚଳାକାରୀ ସୁନାମଧନୀ ଆଡ଼ଭୋକେଟ ବୁକଦୀପ ସିଂହଙ୍କ ଅଧୀନରେ ଆଇନ ବ୍ୟବସାୟ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ । ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା ମଧ୍ୟରେ ନିଜର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପରାସରଣ, ବ୍ୟବସାୟିକ ପାରଦର୍ଶିତା ଓ ଉତ୍ତମ ଶୃଙ୍ଖଳିତ କରି ପାରି ସେ ବୁକଦୀପ ସିଂହଙ୍କର ଅତି ପ୍ରିୟତମ ହୋଇ ପାରିଥିଲେ । ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ବୁକଦୀପ ସିଂହ ସୁପ୍ରିମକୋର୍ଟର ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ହୋଇଥିଲେ । ତା ଆନନ୍ଦ

ଜୀବନ ସୁଯୋଗ୍ୟ ଶିକ୍ଷା ଦିବାବେଳେ ପ୍ରଥମେ ୩୮ ବର୍ଷ ବୟସରେ କାମୁକାଶ୍ମୀର ହାଇକୋର୍ଟର ବିଶ୍ୱରପତି ଭାବେ ୧୯୭୫ ମସିହାରେ ନିଯୁକ୍ତି ପାଇଥିଲେ ଏବଂ ୧୯୭୬ ମସିହାରେ ୮୫ ହାଇକୋର୍ଟର ଜାୟୀ ବିଶ୍ୱରପତି ହେଲେ । ୧୯୮୫ ମସିହାରେ କାଶ୍ମିର-କାଶ୍ମୀର ହାଇକୋର୍ଟର ପ୍ରଧାନ ବିଶ୍ୱରପତି ଆସନ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ କରିଥିଲେ । ସେଠାରୁ ୧୯୮୯ ମସିହାରେ ମାନ୍ୟତା ହାଇକୋର୍ଟର ପୁଣ୍ୟ ବିଶ୍ୱରପତି ରୂପେ ନିଯୁକ୍ତି ପାଇଥିଲେ । ତା'ର ଦୁଇବର୍ଷ ପରେ ୧୯୯୧ ମସିହାରେ ସେ ସୁପ୍ରିମ କୋର୍ଟର ବିଶ୍ୱରପତି ରୂପେ ନିଯୁକ୍ତି ପାଇ ବହୁ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ମୋକଦ୍ଦମାଗୁଡ଼ିକର ସମାଧାନ କରି ବିଶ୍ୱର ବିଭାଗ ପାଇଁ ଚୁକ୍ତନ ଦିଗ୍‌ଦର୍ଶନ ପୁଞ୍ଜ କରି ପାରିଥିଲେ ।

୧୯୯୮ ମସିହା ନେପାଳରେ ମାତ୍ର ୧୩ ତାରିଖରେ ସୁଧାନ ବିଶ୍ୱରପତି କର୍ମେ ପୁଣିଏ ଅବସର ପରେ ଭାରତର ରାଷ୍ଟ୍ରପତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ମାତ୍ର ୧୦ ତାରିଖରୁ ସେ ପୁଣ୍ୟ ବିଶ୍ୱରପତି ନାୟିତ୍ୱ ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି । ୨୦୦୧ ମସିହା ସେପ୍ଟେମ୍ବରମାସ ୧ ତାରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ଏହି ଆସନରେ ରହି ଅବସର ଗ୍ରହଣ କରିବେ ।

ସେ ନିଜର ବାଗବତୀ, ନିକ୍ଷପ ବିଶ୍ୱରପାତ୍ରା, ସୁନନପତି ସମ୍ପଦ ପ୍ରକଟିତା ଯନ୍ତ୍ର ଓ କର୍ମେ ବିଶ୍ୱର ଧର୍ମ ପାଇଁ ଦ୍ରୁପତିବିତ, ନିଜର ଦାୟତ୍ୱନିକ ଦକ୍ଷତା ପାଇଁ ସେ ୧୯୯୬ ମସିହାଠାରୁ International Institute of Human Rights Societyର ସଭାପତି ରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଛନ୍ତି । ସେ ବିଶ୍ୱମାନ ଭାରତର ନ୍ୟାୟ ଆଇନ ସେବା ସଂସ୍ଥାର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ସଭାପତି ଯନ୍ତ୍ର । ପ୍ରଥମ ଭାରତୀୟ ଉପାଧ୍ୟକ୍ଷ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଜନର ଶ୍ରେଣୀ (Einner Temple)ରୁ ସମ୍ମାନନୀୟତା ପଦ୍ମ ରୂପେ ମନୋନୀତ ହୋଇଛନ୍ତି ଓ ୧୯୯୭ଠାରୁ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ଫେଲୋସିପ ପାଇଛନ୍ତି ।

ସେ କାମୁକାଶ୍ମୀର ରାଜ୍ୟର ସମିଧାନ ଜଗରେ ଏକ ସମାଜୋବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ପୁଞ୍ଜ ପ୍ରଣୟନ କରିଛନ୍ତି । ୧୯୯୧ରୁ ୧୯୯୮ ମଧ୍ୟରେ ସୁପ୍ରିମକୋର୍ଟର ନ୍ୟାୟାଧୀନ ରୂପେ ତାଙ୍କର ପ୍ରଦତ୍ତ ବହୁ ସୁରାକ୍ଷମରୀ ବିଶ୍ୱରପାତ୍ରା ଓ ନିକ୍ଷପୀ ପାଇଁ ସେ ପୁଣ୍ୟାତ ହୋଇ ପାରିଛନ୍ତି । ଚଳୁଥିବା ବେଳେ ବିଶ୍ୱର ପୁଣ୍ୟ ନିମ୍ନରେ ଦିଆଯାଇଛି ।

୧୯୯୬ ମସିହାରେ କର୍ମେ ଆନନ୍ଦ ଜି.ଜେ. ବସୁ ମାମଲାର ଏକ ଭାସରେ ଦୋଷିତ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷତା ସମୀକ୍ଷା କରି କୋର୍ଟର ଆଦାନୀରୁ ପୋଲିସ ଶିରଫ କରିବା ପୂର୍ବରୁ କି କି ସର୍ବମାନ

ପାଳନ କରିବ, ତାହା ହୁଏତ ଭାବେ ନିଶ୍ଚୟ କରିଛନ୍ତି । ଏହି ନିୟମକୁଟ୍ଟିବ ବୋଲିକିନ୍ତୁ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଗରମାଧ୍ୟମରେ ଅତୀତରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ବ୍ୟୟାବଳ ନେ ପଡ଼େନତା ପୁଣି ବ୍ୟୟାବଳ ।

ସେହିପରି ଭେଦ ଦିଏ କନାମ ପଥାବ ଗାନ୍ଧୀ ମାମଲାରେ ଏ ଚଳି ଆସାମୀୟ ବିପ୍ଳବରେ ପୋଲିସର ମାନ୍ୟତା ପାଇଁ ନ୍ୟାୟପୁର ଆନନ୍ଦର ବିଶ୍ୱାସ ନମ ବୋଲି ରହିଥିଲା । ଯାହା ଫଳରେ ସେ ଓଡ଼ିଶା କେନ୍ଦ୍ରରେ ଶାନ୍ତିପୁରର ଦେବାକୁ ଆସେଇ ଦେଇ ଓ ଶାନ୍ତିପୁରର ଚଳା ଦିଗ୍ରହ ପୋଲିସ ଅଫିସରଙ୍କର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଆସନ୍ତୁ କରଣା କରିବା ପାଇଁ ଆସେଇ ଦେଇଥିଲେ ।

ଅନ୍ୟ ଏକ ପୁରାତନା ଶେଫ୍ ପି. ମେହେଟା କନାମ ଭାରତ ସରକାର ମାମଲାରେ ପରିବେଶ ବିକାଶକୁ ବିଦ୍ୟାଳୟ ମହାବିଦ୍ୟାଳୟ ଓ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ସ୍ତରରେ ପାଠ୍ୟପୁର ଭାବେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ନମ ପଡ଼େନତା ପୁଣି କରିବା ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଛନ୍ତି ।

ପ୍ରଚ୍ଛେଦ ଗାନ୍ଧୀୟ ସମାଜରେ ଏକ ବ୍ୟାଧି ହୁଏତ ଦେଖା ଦେଇଥିବା ପୋଲିସକର୍ମୀ ପ୍ରତ୍ୟୁ ପାଇଁ ସେ କେ ବାଲପୁରମନିସମ କନାମ ଆଶ୍ରୁ ଗାନ୍ଧୀ ମାମଲାରେ ଏପରି ଅପରାଧୀନାମଙ୍କ ପ୍ରତି କୋର ଦଣ୍ଡ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସହ ଏହି ମାମଲାକୁଟ୍ଟିବେ କୋର ନମୋରାବ ପ୍ରଦର୍ଶନ ନ କରିବାକୁ ନିମ୍ନ ଅନାବଦମାନଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଛନ୍ତି ।

ସେହିପରି ପଥାବ ପରବାର କନାମ ପ୍ରତ୍ୟୁପିତ ଦିଅ କେନ୍ଦ୍ରରେ ପୋଲି ବ୍ୟବସ୍ଥା ଉପରେ ତାଙ୍କର ଏକ ପ୍ରତ୍ୟୁପିତ ଗାନ୍ଧୀ ଥିଲା । ନାରୀ ମାନ୍ୟତାକୁ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ଯାଇ ଏପରି ମାମଲାକୁଟ୍ଟିବ ନିଷ୍ପତ୍ତି କାମେରାରେ ଓ ସହକ ହେଲେ ନାରୀ ବିଶ୍ୱରପତିମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଶାସିତ ଦେବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେବା ପାଥେ ପାଥେ ଏହି ମାମଲାରେ ଏତଲା କର୍ମୀ ବିକପକୁ ସହାୟତା ପ୍ରଦାନରେ ବିଶ୍ୱର କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଛନ୍ତି ।

କେନ୍ଦ୍ର ବାର କାଉନସିଲ ପରାପତି ଶି.ପି. ନିଶ୍ୱା କେନ୍ଦ୍ରରେ ତାଙ୍କର ଗାନ୍ଧୀ ଥିଲା-ଆବେଦନକେମାନଙ୍କ ଉପରେନୁପ୍ରାବ ରବ କରିବା ପ୍ରତ୍ୟୁମକୋଟର ପରିସରର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଟେ ।

ଏହାପରି ତାଙ୍କର ପ୍ରଦତ୍ତ ବିଶ୍ୱରାଧାରକୁ ବହୁ ଉପାହରା ଦିଆଯାଇ ପାରେ । ଯଦିଘୁ ପ୍ରମାଣିତ ହେବ ଯେ, କର୍ମୀ ତେ ଆନନ୍ଦ ବିଶ୍ୱର କେନ୍ଦ୍ରରେ ପଦାବର୍ଦ୍ଧନା ହୁଏତ ଦିଗ୍ରହ ଅନୁସନ୍ଧାନରେ ଆସାନ୍ତି । ଏହା ପ୍ରଚ୍ଛେଦ ପମାତର ବିଧିବ୍ୟବସ୍ଥା ଓ ଚାରିପାଖିବ ଅବସ୍ଥାରେ ପ୍ରତ୍ୟୁମ ଆଗିବାରେ ପଦାବର୍ଦ୍ଧନା ଦେଇଥାଏ । କର୍ମୀ ଆନନ୍ଦର ବିଶ୍ୱରାଧାର ପ୍ରଜନନ ଦେଲା-ପ୍ରତ୍ୟେକ କେନ୍ଦ୍ରରେ 'ପରବାର' ହେଲେ ବିଶ୍ୱରାଧାର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଓ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକେ ପାମାଣିବ ଦାସିତ୍ୱ ପମାଦନ କରିବାକୁ ଯାଇ ଆବନ ପରିସର ମଧ୍ୟରେ ରହି 'ହସ୍ତକ୍ଷେପ' କରିପାରିବ ।

ନିବନ୍ଧ ଅତୀତରେ ଏହି ସମୟର ଲେଖକ ପୋଲିସକର୍ମୀ କର୍ମୀ ହୁଏତାପ ଦିଅଦ୍ୱାରା ଗହଣରେ ନ୍ୟାୟପୁରୀ ତଥ ଆନନ୍ଦର ଦିଶି ବାସକନରେ ପାଥାବକାରର ପ୍ରତ୍ୟୋଗ କାଉ କରିଥିଲା । ଏହା ଥିଲା ଏକ ଅପୂର୍ବ ନିଜନପର୍ବ । ନ୍ୟାୟପୁରୀ ହୁଏତାପ ଦିଅ ଓ ନ୍ୟାୟପୁରୀ ତଥ ଆନନ୍ଦର ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରତ୍ୟୁପିତ ପରବାର ଏକ ଶେକର ଯେଷ୍ଟବାକୁ ନିଶ୍ଚିଥିଲା । ଲେଖକ ଅନୁକଟ କରିଥିଲା ଯେ କୋର, ନିଷ୍ପତ୍ତି, ବର୍ତ୍ତବ୍ୟପରାସର ଓ ପ୍ରତ୍ୟୁପିତାମାନ ପ୍ରତ୍ୟୁ ନ୍ୟାୟପୁରୀ ଆନନ୍ଦ ମଧ୍ୟ ପାଥାବକା ସ୍ତରରେ ଓ ବିଶ୍ୱରାଧାର ପରିସରର ବାସାରେ କେତେ ସରଳ, ଖୁସୀନାନ୍ଦ ଓ ବସ୍ତୁପ୍ରିୟ । ଆଗାପ ଆଲୋଚନାରେ ତଥ ଆନନ୍ଦର କେତେକ ନିଷ୍ପତ୍ତି ବିଷାଧାର ଆରାବ ମଧ୍ୟ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା । ନିଷ୍ପତ୍ତି ଆନନ୍ଦ ମନରେ ସମସ୍ତ ନାଗର୍ଷକଙ୍କୁ ସ୍ୱଳ ବ୍ୟାସରେ ବିପରି ନ୍ୟାୟ ପରବାରର ସମସ୍ତ ପୁରୁଷା ଶାନ୍ତି ନିଶ୍ଚିପାରିବ, ତାହା ସହ ଗାନ୍ଧୀ । ନିଷ୍ପତ୍ତି ଓ ଅବହେନିତ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ବିପରି ସହକ ଓ ପୁରୁଷାରେ ନ୍ୟାୟ ପାର ପାରିବେ, ସେଥିପାଇଁ ତାଙ୍କ ମନ ଏକ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ । ପ୍ରଚ୍ଛେଦ ବିଶ୍ୱର ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ପନିକ ଗୋଷ୍ଠୀ ବେଶି ପାଳନା ଉପାଦୟାର ସେ ଉପରୁ କରି ପାରିଛନ୍ତି । ସେଥିପାଇଁ ଲେଖକ ଅସାନ୍ତ ପରି ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା ମାଧ୍ୟମରେ ନ୍ୟାୟ ନିଶ୍ଚିତ ବିପରି ପରନ ଓ ପ୍ରତ୍ୟୁ ହେବ ତାହା ତ କଟା କେ ହେବ । ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ଭାରତର ଦୁଇ ଦୁରାନ୍ତ ପ୍ରାନ୍ତରେ ପ୍ରତ୍ୟୁମକୋଟର ପରବିତ୍ତ ବେଶି (ଖଣ୍ଡ ପୀଠ) ଛାପନ ଶି ଲେଖକମାନଙ୍କ ନିବନ୍ଧରେ ନ୍ୟାୟ ପରସାଲବା ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବା ପାଇଁ ସେ କଥାପ୍ରସରରେ ପ୍ରତ୍ୟୁମ ଦେଇଥିଲେ ।

ସ୍ୱାଧୀନ ଭାରତର ଗାନ୍ଧୀୟ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ବିଶ୍ୱର ବିଶ୍ୱର ପ୍ରତ୍ୟୁ ଦିନକୁଦିନ ବଢ଼ିବାରେ ଲାଗିଛି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ପରବାର ବିବାଦର ସମାଧାନ ପାଇଁ ଆମକୁ ବିଶ୍ୱରାଧାରମାନଙ୍କ ଉପରେ ନିରୀର କରିବାକୁ ପଡୁଛି । ବାହୁ ମସଜିଦ୍ଦର ଏମିତିହାସିକ ମସଜି, ଗୋଷ୍ଠୀ ଓ ଉପର ପ୍ରଦେଶ ବାତବିତମାନଙ୍କ ଗାନ୍ଧୀ ବିଧିପତା, ଦିଶି ନିଜରୀର ପରିବେଶ ପ୍ରତ୍ୟୁପିତ, ଅଗିର କଲପର ପ୍ରଶସା, ଆଗାମୀ ଶତାବ୍ଦୀ ପାଇଁ ଶିକ୍ଷା-ଏହିପରି କେତେକେତେ କନସ୍ତାଏ ପରବିତ ମାମଲାରେ ହୁଏତ ନିଷ୍ପତ୍ତି ପ୍ରତ୍ୟୁମକୋଟ କରିଥାଏ । ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷାରେ ଆଗାମୀ ଏକ ଦିଅ ଶତାବ୍ଦୀ ପାଇଁ ବିଶ୍ୱର ବିଶ୍ୱରରେ ହୁଏତ ବିଶ୍ୱରାଧାର ଦେବାପାଇଁ ବିଷାଗୀନ, ନିଶ୍ଚିତ, ନିରପେକ୍ଷ, ଉନ୍ନତ ଓ ଆସର୍ ବ୍ୟବିତ୍ତର ପ୍ରତୀକ ନ୍ୟାୟପୁରୀ ତଥ ଆନନ୍ଦ ଭାରତର ଅଗଣିତ ଜନତାଙ୍କର ଆଶା ଓ ଆକାଂକ୍ଷା ପ୍ରକାଶ କରି ପାରିବେ ବୋଲି ଆଶା କରାଯାଏ । ତାଙ୍କପରି କେ ଓ ପରିପଦ୍ ବ୍ୟବି ଏହି ପ୍ରତ୍ୟୁରେ ଦରବାର ଥିଲା ବୋଲି ଭାରତର କନାମ ଉପରୁ କରିପାରିଛନ୍ତି ।

ଅକ୍ଟୋବେର,
କୋମାଣ୍ଡ ପୂର୍ବ, ଗୋଷ୍ଠୀ, କେନ୍ଦ୍ର-୩

ଆଦିବାସୀ ଅଞ୍ଚଳରେ ପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷା

ଶ୍ରୀ ପ୍ରସାନ୍ନ କୁମାର ସିଂହ

ଜିଲ୍ଲା ପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷା ବାସ୍ୟତମ (ଡି-ପି-ଇ-ପି) ଏକ ଦୁର୍ବଳତା ଯୋଗନା। ସମାଜର ବାସ୍ତବ ପରିସ୍ଥିତି ଓ ସମସ୍ୟାର ଅନୁଶୀଳନ କରି ଏହି ବାସ୍ୟତମର ସ୍ୱରୂପ ଓ କାର୍ଯ୍ୟପଦା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହୋଇଛି। ଏହି ଯୋଜନାଟି ସମାଜ ସାର୍ବତ୍ରିକ। ନୌଷ୍ଠ ନୀତିର ପ୍ରଥମ ତଥା ପ୍ରଧାନ ଆବଶ୍ୟକତା ଦେଖି ପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷା। ଏହି ଶିକ୍ଷାକୁ ସମସ୍ତଙ୍କ ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚାଇବାକୁ ଅନା ସମ୍ଭାଷଣ ଓ ପରୀକ୍ଷା ଅନ୍ତର୍ଭାବରେ ଆଧୁନିକ ଆବଶ୍ୟକତା ଏବଂ ଶିକ୍ଷା ସମ୍ପର୍କୀୟ ସ୍ଥାନୀୟ ସମସ୍ୟାର ବିଶେଷତା ସମାଧାନ ହେଉଥିବା ଶିକ୍ଷା ଯୋଜନାର ଲକ୍ଷ୍ୟ। ସ୍ୱାଧୀନତାପ୍ରାପ୍ତି ପରେ ପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷା ବ୍ୟବସ୍ଥାର ପରିମାଣ ସକ୍ଷମତା ପରିସ୍ଥିତିରେ ନିୟତା ଅଞ୍ଚଳ ଓ ଅଞ୍ଚଳ ମଧ୍ୟରେ ଏବଂ ସାମାଜିକ ଗୋଷ୍ଠୀ ଗୋଷ୍ଠୀ ମଧ୍ୟରେ ସମତାବଳେ ସମ୍ପାଦନା ହୋଇନାହିଁ। କେତେକ ଅଞ୍ଚଳ ଓ ପଞ୍ଚାୟତ ଗୋଷ୍ଠୀ, ମଧ୍ୟ-ଆଦିବାସୀ, ବର୍ତ୍ତମାନ ପ୍ରକୃତି ପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରୟୋଗକାରୀରୁ ବଞ୍ଚିତ ଦେଖାଯାଉଛି ଏହାଛଡ଼ା ପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷାଲାଭର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥିଲେ ମଧ୍ୟ କେତେକ ଅଞ୍ଚଳ ଏହାର ପ୍ରାପ୍ତି ପ୍ରୟୋଗ ମଧ୍ୟ ନେଇପାରୁ ନାହାନ୍ତି।

ପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷାକୁ ସାବିତ୍ରୀନ ନିକଟ ପାଣି ଯୋଗ୍ୟତା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବାସ୍ୟତମ ରହିଛି, ଚତୁର୍ଥରୁ ଚାଳିଶ ଶିକ୍ଷା ଓ ଆଦିବାସୀ ବାସକ ଓ ବାଦିବାସୀଙ୍କ ଶିକ୍ଷା ସବୁଠାରୁ ପ୍ରଗତିପୁର୍ଣ୍ଣ। ପ୍ରାଥମିକ ସ୍କୁଲର ୬-୧୪ ବର୍ଷର ସମସ୍ତ ବାଳିକା ଓ ଆଦିବାସୀ ପିଲାଙ୍କୁ ଗ୍ରହଣ ନାମ ଲେଖାଇ ଅଣାଯାଇ ପାଠିକ ତଥା ଶିକ୍ଷା କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେମାନେ ସଫଳତା ହାସଲ କରିପାରିବେ, ସେଥିପାଇଁ ନୀତିର ଶିକ୍ଷାକର୍ତ୍ତା (୧୯୮୬) ଓ ବାସ୍ୟତାକାରୀ ଯୋଜନା ୧୯୯୨ରେ ପ୍ରକଟ ବ୍ୟବସ୍ଥା କ୍ରମର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ଏହାକୁ ପ୍ରଶ୍ନରେ ଉତ୍ତର ପରବର୍ତ୍ତୀ ଆଦିବାସୀ ଅଞ୍ଚଳରେ ପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରଦାନକୁ ଅତ୍ୟାଧୁନିକ ଦେଖାଯାଉଛି।

୧୯୯୧ ଜନଗଣନା ଅନୁସାରେ ଓଡ଼ିଶାରେ ମୋଟ ଆଦିବାସୀ ଲୋକସଂଖ୍ୟା ୭୦,୩୨,୦୧୪। ସେଥିମଧ୍ୟରୁ ଛଅବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ହିଁ ବାଳକ ଚାଳିଶ ସଂଖ୍ୟା ୧୩,୨୭,୬୮୮। ଛଅବର୍ଷରୁ ଅଧିକ ଆଦିବାସୀଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ୫୭,୦୪,୩୨୬। ମୋଟ ଆଦିବାସୀ ସଂଖ୍ୟା ୧୨,୭୨,୮୨୩। ଚତୁର୍ଥରୁ ପ୍ରଗତି

ସାଧନତା ମାତ୍ର ୩୪.୯୪ ପ୍ରତିଶତ ଓ ମହିଳା ସାଧନତା ମାତ୍ର ୨୨.୩୧ ପ୍ରତିଶତ।

ଏହାକୁ ଅନୁଧ୍ୟାନରୁ ଦେଖାଯାଉଛି, ଆଦିବାସୀ ଅଞ୍ଚଳର ନିକଟ ଓ ପ୍ରଗତି ସାଧନତା ହାର ଦେଖି ଏହା ଉତ୍ତମ ସାଧନତା ହାର ଦୁର୍ବଳତାରେ ପଡ଼ିଛି। ଆଦିବାସୀ ନିକଟ ସାଧନତା ବିଶେଷ ଭାବେ ଅନୁଗତ କରାଯାଉ ନାହିଁ। କୋରାପୁଟ ଜିଲ୍ଲାରେ ମହିଳା ସାଧନତା ହାର ୧୯୯୩ ପ୍ରତିଶତ ଓ କଳାହାଣ୍ଡିରେ ମହିଳା ସାଧନତା ହାର ୪୫.୮୮ ପ୍ରତିଶତ। ଆଞ୍ଚଳିକ ଓ ସାମାଜିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆଦିବାସୀମାନେ ପାଠ୍ୟପାଠ୍ୟରୁ ବଞ୍ଚି ଆସିଥିବାରୁ ପ୍ରକୃତି ବ୍ୟବସ୍ଥା ବିତରେ ସେମାନେ ଅନୁଗତ କରିପାରୁ ନାହାନ୍ତି। ଏକ ପକ୍ଷରେ ପ୍ରଗତିପୁର୍ଣ୍ଣତା କରିଆପୁଣ୍ୟକା ପ୍ରଥା, ପରମ୍ପରା ଓ ବେଶିର ମୋଡ଼ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ପ୍ରକୃତି ଶିକ୍ଷା ବ୍ୟବସ୍ଥା ଓ ସମାଜ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଭିତରେ ନିଜକୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ସମସ୍ୟା ଆଦିବାସୀ ସମାଜରୁ ବଞ୍ଚିତ ପକ୍ଷରେ ପକାଇ ଦେଖି। ବର୍ତ୍ତମାନ ସମୟ ଉତ୍ତରରେ ଶକ୍ତି ପ୍ରଦାନ ଆଦିବାସୀ ଗୋଷ୍ଠୀ ନିଜର ପ୍ରକୃତି ଶାସ୍ତ୍ର, ବଞ୍ଚି ପ୍ରଥା ଓ ପରମ୍ପରାକୁ ନେଇ ରହିବେ ଏବଂ ଶିକ୍ଷା ଶିକ୍ଷା ଆଞ୍ଚଳିକ ସାମାଜିକ ପରିବେଶରେ ଏହାଙ୍କର ସଫଳତା। ଓଡ଼ିଶାରେ ୬୦ ପ୍ରକାର ଆଦିବାସୀ ଗୋଷ୍ଠୀ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଷ୍ଠ, ପାଞ୍ଚାଳ ପରି ସଂଖ୍ୟାଗଣିତ ଆଦିବାସୀ ଗୋଷ୍ଠୀ ଦୁର୍ବଳ ସକ୍ଷମତାରେ ପରିବର୍ତ୍ତନଶୀଳ ହୋଇ ଅନୁଗତ କରୁଥିବା କେତେକ ବଣ, ପରଜା, ସରକା, ନୁଆଇ, କୁର୍ମି, କୁଟିଆ, ବସିଆ, କୁର୍ମିଆ, ଟିଡ଼ାସୀ, ଗଦଗା ପ୍ରକୃତି ସଂଖ୍ୟାଲଘୁ ଗୋଷ୍ଠୀ ନିଜର ସାମାଜିକ ଅର୍ଥନୀତି ଓ ଗୋଷ୍ଠୀଗତ ନୀତିର ଉପରେ ପ୍ରାପ୍ୟତା। ସେମାନଙ୍କୁ ଯେ କେତେକ ଆଦିବାସୀ ଗୋଷ୍ଠୀ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ହୋଇଥିବା କେତେକ ଆଉ କେତେକ ବର୍ତ୍ତମାନ ସୁଦ୍ଧା ଅନୁଗତ ହୋଇ ରହିବେ। ଏହି ଶିକ୍ଷା, ଅର୍ଥନୀତି ଓ ସମାଜର ଭିତ୍ତି ଅନୁସାରେ ଆଦିବାସୀ ସମାଜରେ ମଧ୍ୟ ବିଭିନ୍ନତା ଓ ବିସମତା ଦେଖାଯାଉଛି। ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଶିକ୍ଷାକାରୀ ଆଦିବାସୀ ଓ ଅନ୍ୟ ଆଦିବାସୀମାନଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷାକାରୀ କରି ସମସ୍ତଙ୍କର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି ଯେଉଁ ଉତ୍ତମ ସମାଜର ଉତ୍ତର କରି ପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷା ବାସ୍ୟତମକୁ ଅତ୍ୟାଧୁନିକ ଦେଖାଯାଉଛି।

ସମ୍ପ୍ରତି ସାର୍ବତ୍ରିକ ଭାବରେ ୧୯୯୩ ମସିହାରୁ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷା ବାସ୍ୟତମ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଛି। ୬-୧୪ବର୍ଷ ବର୍ଷର ସମସ୍ତ

ପିଲାଙ୍କୁ ପ୍ରାଥମିକ ବିଦ୍ୟାଳୟରୁ ଆଣିବା, ନିୟମିତ ଭାବେ ସେମାନଙ୍କୁ ପଢ଼ାଇ ଶିକ୍ଷଣର ସୁବିଧା ଯୋଗ୍ୟତା ହାସଲ କରିବା ପାଇଁ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଛି । ୧୯୯୩ରୁ ୧୯୯୫ ମସିହା ମଧ୍ୟରେ ଭାରତର ସାତୋଟି ରାଜ୍ୟରେ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଛି । ୧୯୯୬-୯୭ ମସିହାପାଇଁ ଓଡ଼ିଶାରେ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଛି । ଏହି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ଆଦିବାସୀ ପିଲାଙ୍କ ପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଉନ୍ନତତ୍ଵର ବିଭିନ୍ନ ସମସ୍ୟାଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ପର୍କରେ ଅବଗତ ହୋଇ ତା'ର ସମାଧାନ କରାଯିବାର ଯୋଜନା କରାଯାଇଛି ।

ଆଦିବାସୀ ଅଞ୍ଚଳରେ ପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷାରୁ ବାକିତନୀନ କରିବା ପାଇଁ ଜନ ସାଜକରା ପ୍ରଣିତ କରିବା, ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କୁ ତାଲିମ ଦେବା, ଆଦିବାସୀ ପିଲାଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷାଦାନ କରିବା ପାଇଁ ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କୁ ନୂତନ ତାଲିମ ଦେବା ଏବଂ ଛାତ୍ରୀଙ୍କୁ ସଂସ୍କୃତି ଓ ସାଧନ ବିଭିନ୍ନ ଶିକ୍ଷଣ ସାମଗ୍ରୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା, ଛାତ୍ର ଶିକ୍ଷା କମିଟି, ମହିଳା ଓ ଆଦିବାସୀ ପରିଷଦଙ୍କୁ ସକ୍ରିୟ କରିବା, ଆଦିବାସୀ ଶିଳ୍ପରେ ଜନ ସାହଯୋଗରେ ପ୍ରାମାଣିକତା, ମହିଳା ସମିତି କେନ୍ଦ୍ର ଗଠନ କରି ପ୍ରାଥମିକ ସ୍କୁଲଗୁଡ଼ିକୁ ଗ୍ରାମର ଶିକ୍ଷା ଓ ସଂସ୍କୃତିର କେନ୍ଦ୍ର ରୂପେ ପରିଣତ କରିବା ହେଉଛି ପିଲା ପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର ମୁଖ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ ।

୧୯୯୬-୯୭ ବର୍ଷରେ ବି.ପି.ଇ.ପି. ତରଫରୁ ୨୯ ଲୋଟି ଆଦିବାସୀ ବହୁଳ ବ୍ଲକ୍ରେ ୩୨୦୦ ଜଣ ପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷକଙ୍କୁ

ଆଦିବାସୀ ଶିକ୍ଷା ସମ୍ପର୍କରେ ତାଲିମ ଦିଆଯାଇଛି । ଉତ୍ତମ ଶିକ୍ଷକ ଲାଭିବା ପରେ ଅଞ୍ଚଳ ପାଇଁ ପରମ ଭାବରେ ପ୍ରସନ୍ନ ହେବା ପିଲାଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ପାଠ୍ୟ ପୁସ୍ତକ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଛି । କ୍ୟାପଟ ଭାବେ ଆଦିବାସୀ ଅଞ୍ଚଳରେ ଜନ ସଚେତନତା ବାଞ୍ଛନୀୟ ସ୍ୱରୂପେ ନିଆଯାଇଛି । ଆଦିବାସୀ ଭାଷା ଓ ସଂସ୍କୃତି ପ୍ରତ୍ୟେକମାନ, ଭୁବନେଶ୍ୱର ସାହାଯ୍ୟରେ ଭାଷା ପ୍ରବେଶକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ କେନ୍ଦ୍ରରେ କରାଯାଉଛି, ଉତ୍ତମ ଓ ଭାସ୍ତବିକା ନିମ୍ନରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଯାଇଛି ।

୧୯୯୮-୯୯ ବର୍ଷରେ ମୋଟ ୫୫ଟି ବ୍ଲକ୍ରେ ଆଦିବାସୀ ଅଞ୍ଚଳର ପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷକଙ୍କୁ ଆଦିବାସୀ ଶିକ୍ଷା ତାଲିମ ପ୍ରସଙ୍ଗ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଆଶ୍ରମ ସ୍ଥଳ ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ତାଲିମ ଦେବା ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଛି । କଟକ ଭାଷାରେ ପ୍ରାଥମିକ ପୁସ୍ତକ ବକଳା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଅତିରିକ୍ତ ପଠନ ସାମଗ୍ରୀର ଯୋଜନା ହେଉ ନିଆଯାଇଛି । ମାଗଣାରେ ପାଠ୍ୟ ପୁସ୍ତକ ପାଠ୍ୟୋପକରଣ ଯୋଗାଇ ଦିଆଯାଉଛି । ପୁରୀ ଅଞ୍ଚଳରେ ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କ ପାଇଁ ବ୍ୟସ୍ତତ୍ୱ ନିମ୍ନର କରାଯିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଛି ।

ହରମା ଉପାଧ୍ୟକ୍ଷ,
ପୁରୀ ଓ କୋଟ ପାଟି ନିକଟ,
ଭୁବନେଶ୍ୱର

ଶିଶୁ ବିପୀକାରୀ ନିରାକରଣ ସଂପର୍କରେ ଆଲୋଚନା କ୍ରମ

ଭାରତୀୟ ଉପରାଷ୍ଟ୍ରରେ "ଜନକ ହୃଦୟ" ରୂପେ ପରିଚିତ ଶିଶୁ ବିପୀକାରୀ ନିରାକରଣ ସଂପର୍କରେ ଏହି ଆଲୋଚନା କ୍ରମ ସଂଗୃହୀତ ହୋଇପାରେ । ଏଥିରେ ଭାରତୀୟ ଶ୍ରମ ଓ ନିୟୋଜନ ମନ୍ତ୍ରାଳୟର ପ୍ରମୁଖ ଅତିଥିମୁଖେ ଯୋଗ ଦେଇ ସମୀକ୍ଷାରେ ଅବଦେଶିତ ଶିଶୁମାନଙ୍କର ଅବସ୍ଥା ଓ ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ଜନକ ହୃଦୟ ପ୍ରକାର ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦିଆଯାଇଛି । ଶ୍ରୀ ପ୍ରମୋଦର ରାଷ୍ଟ୍ରପାତ୍ରଙ୍କ ଅବସ୍ଥିତ ହୋଇଥିବା ଏହା ତାଙ୍କ, ଭାରତ ସରକାର, ଆବଦେଶିକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମମାନଙ୍କରେ ଶିଶୁ ସୁରକ୍ଷା ଦୃଢ଼ ପାରିତୋଷିକ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ । ସରକାରଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ସେମାନଙ୍କ ଅବସ୍ଥା ପାଇଁ ନିଆଯାଇଥିବା ବିଭିନ୍ନ ପଦକ୍ଷେପ ସଂପର୍କରେ ମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ପ୍ରମୋଦର ସୂଚନା ଦେଇଥିଲେ ।

ସମ୍ବନ୍ଧିତ ଅତିଥିମୁଖେ ଯୋଗ ଦେଇ ଭାରତୀୟ ଶ୍ରମ ଓ ନିୟୋଜନ ଆସନ ସହିତ ଶ୍ରୀ ଅତିଥି ମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ପ୍ରମୋଦର ଅବଦେଶିତ ଶିଶୁମାନଙ୍କର ସମସ୍ତା ନିରାକରଣ ପାଇଁ ଜନକ ହୃଦୟ ପ୍ରକାର ଆକର୍ଷଣ କରିବାକୁ ପରାମର୍ଶ ଦେଇଥିଲେ ।

ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରତିସ୍ପେଷକ ପ୍ରକାର ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ସୁଦର୍ଶନ ରାୟ ଆଲୋଚନା କ୍ରମରେ ଅତିଥିମୁଖେ କରିଥିଲେ । ଉତ୍ତର ପିଡ଼ି ନିକଟ ଅଞ୍ଚଳର ଶ୍ରୀମତୀ ଶ୍ରୀମତୀ ରାଜ୍ୟର ଶିଶୁମାନଙ୍କ ପାଇଁ ନିଆଯାଇଥିବା ପଦକ୍ଷେପ ସଂପର୍କରେ ସୂଚନା ଦେଇଥିଲେ । ସରକାରୀ ଶ୍ରମକାରୀ ମନ୍ତ୍ରାଳୟ ନିଜର ପ୍ରତିଯୋଗିତାରେ ସୁଦ୍ଧା ପ୍ରତିଯୋଗିତାରେ ନାମ ଘୋଷଣା କରିଥିଲେ ।

ସଫଳ କାହାଣୀ

ବିକାଶ ପଥେ ବଢ଼ିବ ଗ୍ରାମ

କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବୃଦ୍ଧ ଅଧ୍ୟାୟକ ବାବୁଶାନ୍ ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚ ସ୍ତରରେ ବଢ଼ିବ । ଏହି ଗ୍ରାମରେ ୧୮୦ଟି ପରିବାର ୧୨୦୦ ଲୋକ ବାସ କରନ୍ତି । ଗ୍ରାମର ଲୋକମାନେ ପ୍ରାୟତଃ ଭାବରେ କୃଷି ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ । ଗ୍ରାମବାସୀମାନଙ୍କର କଳ୍ପନା ଓ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲେ ମନେହୁଏ ଗ୍ରାମଟି ଏକ ଆଦର୍ଶ ଗ୍ରାମ । ଗ୍ରାମରେ ଥିବା ଯୁବକ ସଂଘ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ସମ୍ପର୍କର କାର୍ଯ୍ୟରେ ବ୍ୟସ୍ତ । ଏହି ଯୁବକ ସଂଘଟି ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ସାଥୀ ରାଜ୍ୟରେ ବିଦ୍ୟାର ସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କରି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେବାକୁ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ହେବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି । ଯୁବକ ସଂଘ ଗ୍ରାମର ରାଜା, ପଢ଼ିତ ଜଗଲ ଉଦ୍ଧାର, ପୁର ଗ୍ରହ ମରାମତି କାର୍ଯ୍ୟାଦି କାର୍ଯ୍ୟରେ ଗ୍ରାମବାସୀମାନଙ୍କ ମତଯୋଗ ନେଇ ଲାଗି ପଡ଼ିଥାନ୍ତି । ଗ୍ରାମବାସୀମାନେ ଗୋଟିଏ ପରିବାରର ଲୋକଙ୍କୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି । ଏହି ଗ୍ରାମର ବିଭିନ୍ନ ବିବାଦ ଆପୋଷା ମିଳାମିଳା ମାଧ୍ୟମରେ ଫାଟକଲା କଷ୍ଟସାଧ୍ୟତାକୁ କୋଟି କଟକଣାକୁ ମାରି ଦେବାଦାନୀ କରିବାପାଇଁ ଲୋକମାନେ ପାଆନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଗ୍ରାମବାସୀମାନେ ପଢ଼ିତ ଜଗଲ ଉଦ୍ଧାର କରିବା ପାଇଁ ଆଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ କରୁଥାନ୍ତି । ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ଯୋଷଣା ଅନୁସାରେ ନିଜର ସ୍ଥିତି କରିବା ଏହି ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କର ଲକ୍ଷ୍ୟ । ଗ୍ରାମ ନିକଟରେ ୨୦ ଏକର ପଢ଼ିତ ଜଗଲକୁ ରକ୍ଷା କରିବା ସହିତ ୫୦ ଏକର ଜଙ୍ଗଲର ହିସାବ କୂଳ ଗୋପନ କରିଛନ୍ତି । ଗ୍ରାମବାସୀମାନେ ପାଣିକରି ଜଗଲ କରିବା ବାସ୍ତବ ନେଇଥାନ୍ତି । ବୃକ୍ଷରୁଦ୍ଧିର ପଦ୍ଧତି ଅବଲମ୍ବିତ ହେଉଥିବା ଗ୍ରାମର ପ୍ରାୟତଃ ପାଣିକରି ଜଗଲର ବିନିଯୋଗ କରିବାପାଇଁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି ।

ଏହି ଗ୍ରାମରେ ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଥମିକ ସ୍କୁଲ ଅଛି । ପଢ଼ିତ ଜଗଲର ସ୍ଥିତିରେ ଅପେକ୍ଷା ନ କରି ଗ୍ରାମ ପାଣିର ଅଭାବ ଓ ପ୍ରମାଦର ଫଳରେ ସ୍କୁଲ ଗ୍ରହଣ ପଦ୍ଧତିରେ ପରିଣତ ହୋଇ ପାରେନା । ଏହି ସ୍କୁଲର ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀ ସଂଖ୍ୟା ଦୃଷ୍ଟି ଅନୁସାରେ ଗ୍ରାମର ଆବଶ୍ୟକତା ଥିବାରୁ ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଥମିକ ନିମ୍ନ ଶିକ୍ଷା ପାଇଁ ପରିଚାଳନା ୫୦,୦୦୦ ଟଙ୍କା ଅନୁଦାନ ପ୍ରଦାନ କରିଛନ୍ତି । ଗ୍ରାମବାସୀମାନେ ଏହି ଅର୍ଥ ଏବଂ ନିଜର ପ୍ରମାଦର ଦୁଇ ଗୋଟିଏ ପ୍ରକୋଷ ନିମ୍ନ ଶିକ୍ଷା କରିବାପାଇଁ ଉଦ୍ୟମ କରୁଛନ୍ତି ।

ଗ୍ରାମର କୌଣସି ମାଧ୍ୟମରେ ଏହି ଗ୍ରାମରେ ଗୋଟିଏ ଗ୍ରାମ୍ୟ ବ୍ୟାଙ୍କ ପ୍ରତି ଗଠିତ । ଏହି ଗ୍ରାମରେ ଥିବା କୋଠ ସମିତିକୁ ସହମାନରେ ବିନିଯୋଗ କରି ଗ୍ରାମ୍ୟ ବ୍ୟାଙ୍କର ଆୟକୁ ବିଭିନ୍ନ ଗ୍ରାମବାସୀମାନଙ୍କ ଉଦ୍ୟମରେ । ଏହି ଗ୍ରାମ୍ୟ ବ୍ୟାଙ୍କରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ୮୦ ଟଙ୍କା ଟଙ୍କା ଗଠିତ ଅଛି । ଏହି ଅର୍ଥକୁ ସେମାନେ ଗ୍ରାମର ସାମ୍ବିଦ୍ଧି ଗଠିତ ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟୟ କରନ୍ତି । ସେହି ସମୟରେ ଗ୍ରାମର ଗୋଟିଏ ଲୋକମାନଙ୍କୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରି ନାହିଁ, ସେହି ସମୟରେ ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚ ପଦ୍ଧତି ବ୍ୟବହାର ଗ୍ରାମ ଗାନ୍ଧୀ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଉନ୍ନତ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ସହିତ ଗୋଟିଏ ଲୋକମାନଙ୍କର କୌଣସି ବ୍ୟବସାୟ କରିଥାନ୍ତି । ଏହି ଗ୍ରାମ୍ୟ ବ୍ୟାଙ୍କ ଅର୍ଥକୁ ଗୋଟିଏ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ସହ ସୁଧରେ ରଖି ମଧ୍ୟ ଦେଇଥାନ୍ତି । ଗ୍ରାମ ସାମ୍ବିଦ୍ଧି ଅର୍ଥକୁ ବ୍ୟୟ କରି ପ୍ରତ୍ୟେକ ବର୍ଷ ବୃଦ୍ଧରେଥିବା ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ ବିଦ୍ୟାଳୟର ଲାଭାଂଶୀମାନଙ୍କୁ ନେଇ ଗୋଟିଏ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ର ଓ କୃତୀ ପ୍ରତିଯୋଗୀମାନଙ୍କୁ ପୁରସ୍କୃତ କରିଥାନ୍ତି ।

ଗ୍ରାମରେ ନିଜା ନିବାସର, ପରିବାର ଲକ୍ଷ୍ୟ ଓ ସୁଖ ସମୟ ଉପରେ ଗ୍ରହଣ ଆଗୋପ କରାଯାଉଅଛି । ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟରେ ଗ୍ରାମର ସାମ୍ବିଦ୍ଧି ଏକଟି ଗୋଟିଏ ଗ୍ରାମର ଉଚ୍ଚମତ ବିଷୟରେ ବିଶେଷତଃ ଯୋଜନା ଗ୍ରହଣ କରିବା, ରାଜା ଓ ବିଦ୍ୟାଳୟ ମହାମତି କରିବା ଏବଂ ଗୋଟିଏ ବୃକ୍ଷ ଗୋପନ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନାମାନ କରିଥାନ୍ତି ।

ଗ୍ରାମ ବିଦ୍ୟାଳୟରୁ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ପଢ଼ାଇବା ସାମ୍ବିଦ୍ଧି ଗ୍ରାମବାସୀମାନଙ୍କର ଏବଂ ମଧ୍ୟମ ଶ୍ରେଣୀର ପୁଷ୍ପ ବଞ୍ଚନ କାର୍ଯ୍ୟ ଗୋପନ କରିବା ଏବଂ ଦୈନିକ କାର୍ଯ୍ୟ ପରିଚାଳନା ବିଭିନ୍ନ ଉନ୍ନତମତ୍ତର ଓ ବାରିଦ୍ଧି ପ୍ରାକ୍ତର ଯୋଜନାକୁ ନୁହେଁ ଉପଲବ୍ଧ କରିଥାନ୍ତି ଏହି ଗ୍ରାମବାସୀମାନେ । ବିଭିନ୍ନ ଯୋଜନାରେ ଅର୍ଥର ସାହାଯ୍ୟ ପାଇଁ ବିଦ୍ୟାଳୟୀମାନେ ଉପକୃତ ହୋଇଥାନ୍ତି ।

ଗ୍ରାମବାସୀମାନେ ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟରେ ବିଭିନ୍ନ କରିବା ପାଇଁ ଏକ କୃତ ନିମନ୍ତ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଚାହୁଁଛନ୍ତି ।

ଶ୍ରୀ ଅନୁପ ମହାନ୍ତି,
ବିଜ୍ଞାନ ଓ ଶାସ୍ତ୍ର ବିଭାଗ ମହାବିଦ୍ୟାଳୟ,
କଟକ

ସଫଳ ଗୋପାଳକ — ରେବାନନ୍ଦ

କଳାହସ୍ତି ଜିଲ୍ଲାର ଦେବିଜା ଅନ୍ତର୍ଗତ ଶୁଣେଇ ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ ମହକୁମାଟି ଜିଲ୍ଲା ମହକୁମା ଉଦ୍ୟୋଗୀବାଦୀଗଣଦ୍ଵାରା ୨୦ ବି. ମି. ଦୁଇଇଞ୍ଚ ଉଦ୍ୟୋଗୀବାଦୀ ଚେପିଙ୍ଗ ପ୍ରଧାନ ଲକ୍ଷ୍ୟ ବଦଳେ ଅବସ୍ଥିତ । ସେଠାରେ କାପ କରଣ ନାମକ ଶୁଣି ଶ୍ରୀ ରେବାନନ୍ଦ ସ ରୁ । ବୟସ ତାଙ୍କର ୩୮ ବର୍ଷ । ଶୁଣ ଉଦି ଚାଷର ଅନ୍ତର୍ଗତ ସେହିଠି ୯ ଏକର ୫୨ ଡେସିମିଲ ଏବଂ ପରଦିତ ୪୫ ଡେସିମିଲ ନାହିଁ । ନିଜର ପରବାର ପ୍ରତିପୋଷଣ ପାଇଁ ସେ ଗୋପାଳକ ବିଗରେ ମନ ବଳାଇ ୧୨ଟି ଦେବୀ ଗାଈ ପାଳିବା ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ । ଦେବୀ ଗାଈଙ୍କଠାରୁ ସାଦା ଚଢ଼ ପରିମାଣ ଗୋରୁସ ସଂଗ୍ରହ କରି ବିକିଲେ । ପଥରେ ନିଜର ପରିବାର ପ୍ରତିପୋଷଣ ଖର୍ଚ୍ଚ ମେଥାଇ ଗାଈମାନଙ୍କୁ ବୋଉଥିଲେ । କେତେ ଦଶବାର ଲେବିଙ୍ଗାଠାରୁ ଆସି ଗାଈ ଉପି ଶୁଣ ଦୁଇ ଦୁଇ ଦୁଇନନ କରାଇ ଉଦ୍ଧତ କାତୀୟ ଗୋପାଳକ ପାଇଁ ପରାମର୍ଶ ଦେଇଥିଲେ । ସେ ୧୯୮୧ ମସିହାରେ ନିଜର ୧୪ଟି ସାବ ଗାଈକୁ ଜଣି ଶୁଣାଶୁ ଦୁଇ ଦୁଇ ଦୁଇନନ କରାଇ ଉଦ୍ଧତ କରି ବାହୁଗା ପାଇଲେ । ଫଳାନ୍ତରେ ନି ଗାଈ ପ୍ରତି ଅଧିକ ମନ ବଳାଇ ଦେବୀ ଗାଈକୁ ଟିକି କରି ବେବଦ ନିପିତାଇ ନିଜ ଗାଈମାନଙ୍କଠାରୁ ସଂଗ୍ରହ କଲେ । ଜଣି ଗାଈ ଦେବା ଦୁଇ ସେ ପୁରାପୋଷା ଅଧିକ ଦୁଇ ଉଦ୍ଧାଦନ କରି ଗ୍ରାମରେ ଏକ ଦୁଇ ପରାମର୍ଶ ସମିତି ଗଠନର ପ୍ରତ୍ୟେକ କଲେ । ତାଙ୍କ ସହ ଗ୍ରାମର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଉଦ୍ୟୋଗୀ ଗୋ-ମଟିଆରି ପାଳକମାନେ ବନିତରେ ଦାମିଲ ଦେବାଦୁଇ ଗ୍ରାମରେ ଉଦ୍ଧାଦିତ ଗୋରୁସକୁ ଉଦ୍ୟୋଗୀବାଦୀ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଗ୍ରାମମାନଙ୍କରେ ଭଲ ଦରରେ ବିକି କରି ପମରେ ଲାଭବାନ ହେଲେ । ନିଜ ସ୍ତ୍ରୀ ଏବଂ ପିଲାମାନେ ମଧ୍ୟ ଗୋ-ପାଳନ ବିଗରେ ଉଦ୍ଧାଦିତ ହେଲେ । ଗୋପାଳନ ସହ ଦୁଇ ବ୍ୟବସାୟ ପ୍ରତ୍ୟେକନିଜ ବ୍ୟବସାୟ ବୁଝିଲେ । ଶ୍ରୀ ସାହୁଙ୍କର ଗାଈ ସଂଖ୍ୟା ୧୫ଟି ଥିଲେ ୧୫ଟି ବଦିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଦେବାଗୁଣା ପାଇଁ ସେ ନିଜ ଗ୍ରାମର ଚଣ ଉଦିକ ପିଲାକୁ ପୁଲିଆ ଭାବରେ ଗଞ୍ଜ ଦୁଇ ଉଦ୍ଧାଦନ ଗୋ ବିକିବାରେ ଅଧିକ ଧାନ ଦେବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଗୋ ନିଜର ଆସ ବଦିବାକୁ ସେ ପରିବାର ପ୍ରତିପୋଷଣ ସହ ସଂସ୍ଥା ବିଗରେ ମନ ବଳାଇଲେ ଏବଂ ବକିର ବକି ପରିବା ଉଦ୍ଧାଦନ ପାଇଁ ଆଗେଇ ଆସିଲେ । ସେ ନିଜ ଅଧିକସାୟ ଫଳରେ ଗୋ ମାଞ୍ଜା ଚଢ଼ି ପଦାଇ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ୩୦ ଗୋଟି ଅଞ୍ଚଳ ନିପି ବାହୁଗା ଶୁଣମାନଙ୍କୁ ମାଗଣାରେ ବାଣିଜ୍ୟରୁ ଶୁଣ କାର୍ଯ୍ୟରେ ସାହାଯ୍ୟ କଲେ । ଏହାଛଡ଼ା ୩୨ ଗୋଟି ଗାଈ ବିକି କରି ହାଲୁଦାରି ଗୋଟିକୁ ୧୦୦୦ ଟଙ୍କାରେ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ୧୨ଟି ଗାଈକୁ ଅଧିକ ମାଲ୍ୟରେ ବିକିଲେ । ପ୍ରାୟ ୧ ଲକ୍ଷ ୫୦ ହଜାର ଟଙ୍କା ଆସ ବଲେ । ବିକି ଟଙ୍କାରୁ ଏବଂ ଗୋରୁ ବିକିବା ଆସରୁ ସେ ନିଜର ୧୦ ଡେସିମିଲ ପରଦିତରେ ୩ ବଖରା ବିକିତ ଏବଂ ୨ଟି ବାଉଁଶ ଆଉ ୨ ଲକ୍ଷ ୫୦ ହଜାର ଟଙ୍କାରେ ପୁରୁଷ ଶାଢ଼ି ଆଉ ପରଦା ବାସ ଶୁଣ

ନିମାଣ କରିପାରିଲେ । ଏହାଛଡ଼ା ସୁତରା ଗୋ ଶୁଣ ଏବଂ ଗୋମାନଙ୍କ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ପରଦା ଗୋଗାଳ ନିମାଣ କରିପାରିଲେ । ୩ ବଡ଼ ପୁଲିଆ ଗଞ୍ଜ ଗୋ ସେବା କାମ ବଳାଇଲେ ।

ତାଙ୍କର ୧ ଏକର ୫୨ ଡେସିମିଲ ଶୁଣ ଜମିରେ ସେ ଧାନ ପଡ଼ ମୂଲ୍ୟ କରି ଶୁଣ କରିଥାନ୍ତି ଏବଂ ଗୋବଙ୍କ ଜମିରେ ଗାଈ ମାନଙ୍କପାଇଁ ଉଦ୍ଧତ ପାସ ଶୁଣ କରିଥାନ୍ତି । ପରଦିତର ବଳବା ୩୫ ଡେସିମିଲ ଜମିରେ ସେ ଏକ ପେଟରୁ ଖାନନ କରି ଚଢ଼ିରେ ଦେନିନ ଖର୍ଚ୍ଚ ପାଇଁ ଖାଇଲେ, ଡେସି, ଶାଢ଼ି, ଆଳୁ, ଗୋବେ, ଲକ୍ଷ୍ୟମିଳ, କୋଟି, ପ୍ରାୟମଣୀ, ଅମ୍ଳଭେଜ, ଲୁଲୁ ଆଦି ପରିବା ଶୁଣ କରିଥାନ୍ତି । ନିଜର ପରଗାଟି ତାତ ବଳବା ପରିପରିବାକୁ ନିଜ ଆସାୟ ଦୁଇନକୁ ମାଗଣାରେ ଦେବା ସହ ବାହାରେ ବିକି କରି ମଧ୍ୟ ବେଶ୍ କରି ଉପାଦନ କରିଥାନ୍ତି । ନିଜ ବକିରୁରେ ବିକିର ଫଳରେ ମଧ୍ୟ ଲାଭାଇଲେ । ଅଧିକ ଅମଳକ୍ଷମ ୧୨ଟା ଆଧରା, ୧୨ଟା ପିନ୍ଧିର, ୩ଟା ପଣସ ଶର, ୧୦ଟି ଅମ୍ଳଭେଜ, ଗୋବ ଗର ଏବଂ ବିକିର ନାତୀୟ ପୁଲିକା କରାଇ ବକିରୁ ଗୋବ ବଦି କରିଲେ । ସେ ନିଜ ଶୁଣ ଜମିର ଧାନ ବିକି କରି ପ୍ରାୟ ୧୩,୦୦୦ ଟଙ୍କା, ମୂଲ୍ୟ ପ୍ରାୟ ୩,୦୦୦ ଟଙ୍କା ଉପାଦନ କରୁଥିବା ଶୁଣେ ପରିପରିବା ବିକିର ମାଗିତ ୩୦୦ ଟଙ୍କା ଏବଂ ଅମ୍ଳଭେଜ ମାଗିତ ୫୦୦ ଟଙ୍କା ଉପାଦନ କରି ପାରିଲେ । ଫଳତଃ ୮ ମୁଟ ଲାଭାଇ ବିକିର ହୁପରେ ଗୋଟିଏ ଦେଶପତ୍ର ବିକି କରିଲେ ପାଇଁ ମହାନ କ୍ୟାପା କରିପାରିଲେ ।

ବଞ୍ଚନା ଶ୍ରୀ ସାହୁଙ୍କ ନିଜରେ ୨ଟି ଉଦ୍ଧତ କାତୀୟ ଜଣି ଗାଈ ଅଛନ୍ତି ଏବଂ ୩ଟି ବାହୁଗା ସହ ଦେଶ ଜଣି ବଳବା ଶୁଣ ପାଇଁ ଗଞ୍ଜୁଲେ । ଦେନିବ ସେ ହାଉଦାରି ୨୦ ଲିଟର ଦୁଇ ଉପାଦନ କରି ବିକିରୁ ୨୦୦ ଟଙ୍କା ଉପାଦନ କରନ୍ତି । ସେ କୋରପି ବ୍ୟାଙ୍କ ଉପ କ୍ରୟର କରିନାହାନ୍ତି । ଦେନିବ ଦୁଇ ଟିକି ଟଙ୍କାରୁ ଗାଈମାନଙ୍କ ଖାଦ୍ୟ ପଦାର୍ଥ ଖର୍ଚ୍ଚ ବାଦ୍ ଦେଲେ ସେ ହାଉଦାରି ୫୦ ଟଙ୍କା ଦିପାରେ ମାସରୁ ୧୫୦୦ ଟଙ୍କା ଲାଭ ପାଇଥାନ୍ତି । ନିଜର ଉଦ୍ୟମରେ ସେ ବିକିଲେ ଟଙ୍କା ଏବଂ ପରିପରିବା ଲାଭାଦି ଆସରୁ ଏକ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ସାଧାୟ ଫେବ୍ ବ୍ୟାଙ୍କରେ ଜମା କରିପାରିଲେ ଏବଂ ଏଲଆରପି ପିମିସନ ବାବଦକୁ ମାଗିତ ୩୦୦ ଟଙ୍କା ବାହୁଲ୍ୟ ।

କେତେ ଉଦ୍ଧତ ଗୋପାଳକ ଉଦ୍ଧତ ସେ ଗୋପାଳନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିକିର ଶାଳିନ କ୍ରୟର କରିଲେ । ନିଜ ଗୋରୁଙ୍କ ପାଇଁ ଉଦ୍ଧତ ଏବଂ ପିଟେରୀ ପାସ ଶୁଣ କରିବା ସହ ଗୋଖାଦ୍ୟ ଖୁଡ଼ା ମଧ୍ୟ ଶୁଣ କରି ଗୋଖାଦ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରିଥାନ୍ତି ଏବଂ ବାହାରୁ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଗୋଖାଦ୍ୟ ବିକିଥାନ୍ତି । ଗୋପାଳନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଧିକ ଗୋଖାଦ୍ୟ କରିଥାନ୍ତି ଉଦ୍ଧତ ପୁରୁଷ । ଗାଈମାନଙ୍କର ଦେବା, ସହ, ଗାଦ୍ୟ

ଯୋଗାଣ ପଦ ଦୁଇ ଦୁଇଟି କାର୍ଯ୍ୟରେ ସେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥାନ୍ତି । ନିଜ ଗ୍ରାମରେ ଦିନିକିଆ ବେଳାର ଗରିବ ପୁରୁଷଙ୍କୁ ଗୋ ପାଳନ ପାଇଁ ପୁରୁଷ ଲବରେ ଗଛ ସେମାନଙ୍କ ପାଉଁଶ ଦେବା ପଦ ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ଲେଖାଏଁ ନାଲି ଚାନ୍ଦୁରୀ ଅଞ୍ଚ ପୁରୁଷରେ ଯୋଗାଇ । ଆଗନିକରଣୀର ହେବା ଏବଂ ମନାହରେ ଉନ୍ନତ ଜୀବନ ପଦ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେବାରେ ଗୋପାଳନ ଏକ ଉପଯୁକ୍ତ ପଦ ବୋଲି ସେ କହନ୍ତି ।

ଗ୍ରାମରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିବା ନିମ୍ନ ସ୍ତରୀୟ ଗୋ - ସହକାରୀ ଉପକରେ ତାଙ୍କର ଗାଈ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ପୁରୁଷର ପାଉଁଶଦ୍ୱାରା ପୁରୁଷ ଅତିଥି ହୁଏନା ଓ ଲୋକ ସମନି ବିଭାଗ ମଠୀ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଦୁଇଜଣ ପିଠ ନାମୁ ପଦବନା କରିବା ପଦ ପୁରୁଷର ଓ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ଏବଂ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଖୋଦ୍ ତରଫରୁ ଏକ ଚୁପ୍ ପ୍ରମାଣ କରିଥିଲେ ।

ଶ୍ରୀ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ପ୍ରମାଣ ପଦ,
ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଲୋକ ସମନି ଅଧିକାରୀ, ଗୋପାଳନ

ପ୍ରଦୀପର ଦୁଃଖ ପୁଣିଲ

ଶ୍ରୀମ ନାମ କରୁଥା । ସେଇ ଗାଈ ପ୍ରଦୀପର ପର । ଶାପାଦ ପ୍ରଦୁଷ୍ଟରେ ପରର ଦାୟିତ୍ୱ ତା'ଉପରେ । ଅଞ୍ଚ ନିମିତ୍ତୀ ଶାପ । ସେଇଥିରୁ ସାମା ଆସ ଦୁଃ, ୧୦ ଜଣିଆ ପରିବାର ଗୋପାଳନ ବଡ଼ ବଞ୍ଚ ହୋଇଥାଏ । ମନେ ମନେ ପ୍ରଦୀପ ବିଷା କରୁଥାଏ ବିଷି ଗୋଟିଏ ବ୍ୟବସାୟ କରିବାପାଇଁ । ମାତ୍ର ସେଥିରୁ ପୁରୁଷ ଲୋକ ।

ଦିନେ ତାଙ୍କ ଗାଈରେ ଦୁଇଜଣ ଓ ଲୋକ ସମନି ବିଭାଗ ତରଫରୁ କେଟିବ ପଦଆପ । ଆଉ ପରବାର ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଗୋପାଳନ ଯୋଜନା ମାଧ୍ୟମରେ ଦେଶଟି ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବେଳାର ଯୁବକମାନଙ୍କୁ ଭଣ ଦେଇ ଲୋକ ଲୋକ ଶିକ୍ଷ ମାଧ୍ୟମରେ ଅଧିକାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରୁଛନ୍ତି, ପ୍ରଦୀପ ଦେଖିବାକୁ ପାଉଲା । ସେ ମନସ୍ତ କଲା, ସେ ମଧ୍ୟ ଭଣ ପାଇଁ ଆବେଦନ କରିବ । କୁହାବୁଦି ଭଳି ସେ ଦିନ ଶିକ୍ଷ କେନ୍ଦ୍ରରୁ ସାରିବେଲେ ଶୋର ଗୋଟିଏ ଗୋଇଁବା ନିମିତ୍ତ ଭଣ ପାଇଁ ଆବେଦନ କଲା । ଗୋଟିଏ ତା'ର ପରଗାଈ ମଧୁର ହେଲା । ୯୪-୯୫ ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ ତା'ରୁ ନିଶିକା ୧ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଭଣ କରୁଥାଉ ଖୋଦ୍ ଅପ୍ କରୁଥା ନିଶିକାରେ । ମାଉସିନ୍ ଟଙ୍କା ଖୋଦ୍ରେ ତମ ଦେବା ପରେ ସେ ପାଉଲା ୯୫,୦୦୦ ଟଙ୍କା ।

ସେଥିରେ ସେ କରୁଥା ଶ୍ରୀ ଲୋକ ଉପରେ ସାରିବେଲେ ଦେବାନିଶିକ କରୁଥି । ୨ ଜଣ ନିମିତ୍ତୀ ଗାମ କରୁଛନ୍ତି । ତା'ର ମାଉସିକ ଆସ ହେଉଛି ହାଲୁକାରି ୫,୦୦୦ ଟଙ୍କା । ପରାମିତ୍ତ ସେ ୨୫,୦୦୦ ଟଙ୍କା ସୁଦ୍ଧି ସାରିଲାଣି । କରୁଥାଉ ଗୋପାଳନରେ ଗଲେ କରୁଥା ଶ୍ରୀ ଲୋକରେ ପଡ଼ିବ ପ୍ରଦୀପର ଚାରିଗାଁ ଦାୟିବେଲେ ହୋଇ । ବେମାନ ସେ ତା'ର ଦେବାନିଶିକ୍ କରୁଥାଉ ପାଇଁ ବେଶ୍ କରୁଛି ।

ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଗୋପାଳନ ଯୋଜନା ଲୋକଙ୍କ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ମାନବତ୍ୱରୁ ଉନ୍ନତ କରିବା ପଡ଼ିବ ଗ୍ରାମ୍ୟ ଶିକ୍ଷକ ବିକାଶରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଛି ।

ଲୋକାଳୀ ଶ୍ରୀ,
ଗୋପାଳନ ପ୍ରମାଣ ଓ ଲୋକ ସମନି ଅଧିକାରୀ,
ଗୋପାଳନ

ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ଗୋପାଳନ ଯୋଜନାର ସଫଳ ରୂପାୟନ : ଗୋପାଳନ ଗ୍ରାମ

ଗୋପାଳନ ଯୋଗାଣ, ଗୋପାଳନ ପରବେଶ ପରିବେଶିତ ମଧୁରଭାଷା ଦିନିକିଆ ସାଧାରଣତଃ ଆଦିବାସୀ ତିନି ଭାଗରେ ପରିବେଶିତ । ଆଦିବାସୀ ବହୁଳ ଏହି ଜିଲ୍ଲାର ପଦର ମନବୁଦ ଅନ୍ତର୍ଗତ ବେତନଟୀ ବ୍ଲକର ଗୋପାଳନ ଗ୍ରାମ । ଗୋପାଳନ ଗ୍ରାମର ବାସିନ୍ଦା ମଧ୍ୟତଃ ଦିନିକିଆ ଓ ତନ୍ତ୍ରୀ । ପାଟିଦେଇ, ଅସାଧ୍ୟକର ପରିବେଶରେ କରୁଥିବା ଏହି ଗ୍ରାମବାସୀମାନେ ଯୋର ଅଭାବ ଅନୁଭବିତା ମଧ୍ୟରେ ଜୀବନ ଅତିବାହିତ କରୁଥିଲେ ୧୦ ବର୍ଷ ପୂର୍ବେ । କିନ୍ତୁ କେତେକ ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀଙ୍କ ପ୍ରୟୋଗମାନେ ଓ ଉଦ୍ୟମ ଯୋଗେ ଏହି ଗ୍ରାମର କିଛି ବାସିନ୍ଦା ସମୁଦ୍ଧି ଭାବେ ବଦଳିଯାଇଛି । ଏବେ ଏଠା ଏକ ଆଗନିକରଣୀର ଶିକ୍ଷିତ ଗ୍ରାମରେ ପରିଣତ ହୋଇ ପାରିଛି ।

ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଗୋପାଳନ ଯୋଜନାକୁ ଗ୍ରାମ ନେତା ବେତନଟୀର କେତେକ ଲୋକ ବିଷୟ ଓ ଗୋପାଳନୀ କୌଶଳ ବିଭାଗର ଶାଖା କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଓରେଡାରେ ଶାଳିପତ୍ର ଦୋନା ଓ ଗାଈ ଟିଆରି କରୁଥିଲେ । ଏହି ଗ୍ରାମର ଲୋକମାନେ ଦିନ ମଧୁରଭାଷା ଭାବେ ସେଠାରେ ବାସ୍ୟ କରି କିଛିଟା ଗ୍ରାମବାସୀ ମୋଟାର ଆସୁଥିଲେ ।

ସେହି ଗ୍ରାମର ବାସିନ୍ଦା ଶ୍ରୀ ପ୍ରସନ୍ନ ଦୁମାର ଦାସ, ଜିଲ୍ଲା ଓ ଗୋପାଳନୀ କୌଶଳ ବିଭାଗ ମଠୀ ହେଲେ । ତାଙ୍କର ସାମାଜିକ ଓ ସାହାଯ୍ୟ ଏହି ଗ୍ରାମକୁ ଆଣି ଆଗନିକରଣୀର କରି କର ପାରିଛି । ଗ୍ରାମବାସୀମାନଙ୍କର ଆହରଣ, ଦୁଇ ମନୋବଳ, ପରିସ୍ଥଳ ସେମାନଙ୍କୁ ପମାଦରେ ପ୍ରଦକ୍ଷ ନାଗରିକ ରୂପେ ଗଢ଼ି ଦେଇଛି । ପ୍ରଥମେ ଏହି ଗ୍ରାମବାସୀମାନେ ନିଜିତ ଭାବେ ଖଳିଦୋନା ଟିଆରି କରିବା ମେସିନ୍ ଓରେଡାକୁ ଗଣ ଦୁଗରେ ପି.ଏନ୍.ଆଇ. ଯୋଜନା ଦ୍ୱାରା ନେଇ ନିଜକୁ ମରେ କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ । ଗ୍ରାମର ବୁଢ଼, ବାଳକ, ଗାଈ, ସ୍ତ୍ରୀ, ପୁରୁଷ ମନସ୍ତ ସହଯୋଗ ଓ ବଢ଼ିନ ପରିସ୍ଥଳର ପଳ ସ୍ୱରୂପ ବଢ଼ିମାନ ଏହି ଗ୍ରାମବାସୀମାନେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପରେ ପରେ ଉକ୍ତ ମେସିନ୍ ବଦଳ ଖଳିଦୋନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ତାହାକୁ ବାଦାର ଦିନା ଓ ବାଦାର ଗାୟନ ଗହାଣି କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ପାରିଛନ୍ତି ।

ଗୋପାଳନୀ ଗ୍ରାମରେ ଆଉ ବୁଦ୍ଧପର ନାହିଁ କିନ୍ତୁ ନାହିଁ ଗାଁ ସିରିକ କରୁଥା ଜିଲ୍ଲା । ନାହାଣି ଅଭିଷିତ । ପ୍ରାୟ ପମତେ

ଗଣମାଧ୍ୟମର ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଓ
ନିରପେକ୍ଷ ସମ୍ବାଦ ପରିବେଷଣ

ଗାୟତ୍ରୀ ଚଉଥ ସ୍ତବ ହୃଦେ ସମାବଦ୍ୟହର୍ଷେ ଗଣିତାନ୍ତେ ।
 ସମାବଦ୍ୟ ଉତ୍ତମ ପାତ୍ର ପ୍ରଦତ୍ତ ସୁଦୃଢ଼ ଗର୍ଭେ ଆବରଣେ,
 ଅନୁଗାନ୍ତେ ଓ ପରିପ୍ରାପ୍ତେ ମୁଖ୍ୟ ଗାୟତ୍ରୀ ସମାବଦ୍ୟମାନଙ୍କ
 ଉପରେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲେ । ଉଚିତ ସ୍ଥାନରେ ଦେବା ପ୍ରକୃତ ବିଶିଷ୍ଟ
 ସାମାଜିକତା ଗାୟତ୍ରୀ ଗାୟତ୍ରୀ ସମାବଦ୍ୟ, ଶ୍ରୀମତୀ ଓ ଶ୍ରୀମତୀ
 ସମାବଦ୍ୟ ପ୍ରକାଶ ଦେଲେ ଏ ସ୍ୱରୂପରେ । ସେ ସମୟରେ ମଧ୍ୟ
 ସମାବଦ୍ୟ ପରିବେଶରେ ଶ୍ରୀମତୀ ଶ୍ରୀମତୀ ଗାୟତ୍ରୀ ଗାୟତ୍ରୀ
 ନଥିଲା । ଉଚିତ ସ୍ଥାନରେ ଦେବା ପରେ ପରିପ୍ରାପ୍ତେ ଏ ପାତ୍ର
 (ସାଧାରଣ ଅବିଷୟ) ପ୍ରକାଶ କରାଗଲା ଯଦ୍ୱାରା ଶ୍ରୀମତୀ
 କରାଗଲା । ଏହାଦ୍ୱାରା ଗାୟତ୍ରୀ ସ୍ଥାନରେ ଗାୟତ୍ରୀ ଅପ୍ରକାଶ
 ଉପରେ ସ୍ପଷ୍ଟ କରାଗଲା ଓ ଗାୟତ୍ରୀ ପରିବେଶରେ ପରିପ୍ରାପ୍ତେ ଏହି
 ଅବସ୍ଥାରେ ପରିବେଶରେ ଗାୟତ୍ରୀ ସମାବଦ୍ୟମାନଙ୍କ ଶ୍ରୀମତୀ
 ସ୍ଥାନରେ ମଧ୍ୟ ପୋଷଣ କରାଗଲା ଲାଗିଲେ ।

ଅଧୁନା ନିରାପଣ ସମ୍ପାଦ ପରିବେଶରେ ଯେଉଁ ପ୍ରକାର
ପ୍ରତିବାଦ ପ୍ରତି ଦେଖି, ତାହା ପରିଚାଳନା କରାଯାଇ ନିରାପଣ
ସମ୍ପାଦ ପରିବେଶ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏଥିପ୍ରତି
ଦେଶର ଗୋଟାଣୀର ସମାଜିକ, ରାଜନୈତିକ ତଥା ଅର୍ଥନୈତିକ
ସରକାରୀକୁ ନେଇ ନିରାପଣର ଚିନ୍ତା ଧନ ନିମନ୍ତେ ଏହା
ପରିବେଶର ଅବିଚାର ଧରାଯିବା ଚାହୁଁନାହିଁ । ସମାଜପରିସ୍ଥିତି
ଦେଖି, କାର୍ଯ୍ୟ ଓ ନିମନ୍ତର ଏହାକୁ ଏକ ବୃଦ୍ଧ ଦାୟିତ୍ବ, ଯେଉଁଥିରେ
କି ଦଳ ସଚେତନତା ପ୍ରତି ଦେଖାଯାଏ ଏବଂ ଦେଶର ସାମ୍ବିଧାନିକ,
ସାମାଜିକ, ରାଜନୈତିକ, ଅର୍ଥନୈତିକ ସରକାରୀସ୍ଥିତି
ପ୍ରତିବାଦିତ ଦେଖାଯାଏ ।

ବୈମାନ ଯେଉଁରେ ଗୁପ୍ତଚରାଙ୍କ ଛୋଟ ବଡ଼ ଦୈନିକ
ସମ୍ବାଦପତ୍ର ପ୍ରକାଶ ପାଉଥିବା ସ୍ଥଳେ ଆମ ଇନ୍ଦ୍ରରେ ଯଦି
ସମ୍ବାଦପତ୍ର ଇନ୍ଦ୍ର ପୂର୍ବରା ଓ ଯୋଗ ଦାନୀ ବିଦ୍ୟାର ଦ୍ଵାରା
ଅନୁମୋଦିତ ହୋଇଛି । ତତ୍ତ୍ଵସାଗ୍ରି ଯଦି ବୁଦ୍ଧତା ପଦ୍ଧତପତ୍ର
ପଥା—(୧) ପ୍ରମାଣ, (୨) ପ୍ରମାଣ, (୩) ପ୍ରମାଣ,
(୪) ପ୍ରମାଣ, (୫) ପ୍ରମାଣ, (୬) ପ୍ରମାଣ, (୭) ପ୍ରମାଣ, (୮) ପ୍ରମାଣ,
(୯) ପ୍ରମାଣ, (୧୦) ପ୍ରମାଣ, (୧୧) ପ୍ରମାଣ, (୧୨) ପ୍ରମାଣ,
(୧୩) ପ୍ରମାଣ, (୧୪) ପ୍ରମାଣ, (୧୫) ପ୍ରମାଣ, (୧୬) ପ୍ରମାଣ,
(୧୭) ପ୍ରମାଣ, (୧୮) ପ୍ରମାଣ, (୧୯) ପ୍ରମାଣ, (୨୦) ପ୍ରମାଣ,
(୨୧) ପ୍ରମାଣ, (୨୨) ପ୍ରମାଣ, (୨୩) ପ୍ରମାଣ, (୨୪) ପ୍ରମାଣ,
(୨୫) ପ୍ରମାଣ, (୨୬) ପ୍ରମାଣ, (୨୭) ପ୍ରମାଣ, (୨୮) ପ୍ରମାଣ,
(୨୯) ପ୍ରମାଣ, (୩୦) ପ୍ରମାଣ, (୩୧) ପ୍ରମାଣ, (୩୨) ପ୍ରମାଣ,
(୩୩) ପ୍ରମାଣ, (୩୪) ପ୍ରମାଣ, (୩୫) ପ୍ରମାଣ, (୩୬) ପ୍ରମାଣ,
(୩୭) ପ୍ରମାଣ, (୩୮) ପ୍ରମାଣ, (୩୯) ପ୍ରମାଣ, (୪୦) ପ୍ରମାଣ,
(୪୧) ପ୍ରମାଣ, (୪୨) ପ୍ରମାଣ, (୪୩) ପ୍ରମାଣ, (୪୪) ପ୍ରମାଣ,
(୪୫) ପ୍ରମାଣ, (୪୬) ପ୍ରମାଣ, (୪୭) ପ୍ରମାଣ, (୪୮) ପ୍ରମାଣ,
(୪୯) ପ୍ରମାଣ, (୫୦) ପ୍ରମାଣ, (୫୧) ପ୍ରମାଣ, (୫୨) ପ୍ରମାଣ,
(୫୩) ପ୍ରମାଣ, (୫୪) ପ୍ରମାଣ, (୫୫) ପ୍ରମାଣ, (୫୬) ପ୍ରମାଣ,
(୫୭) ପ୍ରମାଣ, (୫୮) ପ୍ରମାଣ, (୫୯) ପ୍ରମାଣ, (୬୦) ପ୍ରମାଣ,
(୬୧) ପ୍ରମାଣ, (୬୨) ପ୍ରମାଣ, (୬୩) ପ୍ରମାଣ, (୬୪) ପ୍ରମାଣ,
(୬୫) ପ୍ରମାଣ, (୬୬) ପ୍ରମାଣ, (୬୭) ପ୍ରମାଣ, (୬୮) ପ୍ରମାଣ,
(୬୯) ପ୍ରମାଣ, (୭୦) ପ୍ରମାଣ, (୭୧) ପ୍ରମାଣ, (୭୨) ପ୍ରମାଣ,
(୭୩) ପ୍ରମାଣ, (୭୪) ପ୍ରମାଣ, (୭୫) ପ୍ରମାଣ, (୭୬) ପ୍ରମାଣ,
(୭୭) ପ୍ରମାଣ, (୭୮) ପ୍ରମାଣ, (୭୯) ପ୍ରମାଣ, (୮୦) ପ୍ରମାଣ,
(୮୧) ପ୍ରମାଣ, (୮୨) ପ୍ରମାଣ, (୮୩) ପ୍ରମାଣ, (୮୪) ପ୍ରମାଣ,
(୮୫) ପ୍ରମାଣ, (୮୬) ପ୍ରମାଣ, (୮୭) ପ୍ରମାଣ, (୮୮) ପ୍ରମାଣ,
(୮୯) ପ୍ରମାଣ, (୯୦) ପ୍ରମାଣ, (୯୧) ପ୍ରମାଣ, (୯୨) ପ୍ରମାଣ,
(୯୩) ପ୍ରମାଣ, (୯୪) ପ୍ରମାଣ, (୯୫) ପ୍ରମାଣ, (୯୬) ପ୍ରମାଣ,
(୯୭) ପ୍ରମାଣ, (୯୮) ପ୍ରମାଣ, (୯୯) ପ୍ରମାଣ, (୧୦୦) ପ୍ରମାଣ,

(୨୦) ଅନେକ ପ୍ରକାର, (୨୧) ଶୁଣିବା, (୨୨) ଶୁଣିବା
 କଥା, (୨୩) ଶୁଣିବା, (୨୪) ଶୁଣିବା, (୨୫) ଶୁଣିବା
 (୨୬) The Eswar, (୨୭) ଅନେକ, (୨୮) ଶୁଣିବା
 (୨୯) ପ୍ରସାଦକରଣ, (୩୦) ଶୁଣିବା, (୩୧) ଶୁଣିବା
 (୩୨) ଶୁଣିବା, (୩୩) ଶୁଣିବା, (୩୪) ଶୁଣିବା
 (୩୫) ଶୁଣିବା, (୩୬) ଶୁଣିବା, (୩୭) ଶୁଣିବା
 (୩୮) ଶୁଣିବା, (୩୯) ଶୁଣିବା, (୪୦) ଶୁଣିବା
 (୪୧) ଶୁଣିବା, (୪୨) ଶୁଣିବା, (୪୩) ଶୁଣିବା
 (୪୪) ଶୁଣିବା, (୪୫) ଶୁଣିବା, (୪୬) ଶୁଣିବା
 (୪୭) ଶୁଣିବା, (୪୮) ଶୁଣିବା, (୪୯) ଶୁଣିବା
 (୫୦) ଶୁଣିବା, (୫୧) ଶୁଣିବା, (୫୨) ଶୁଣିବା
 (୫୩) ଶୁଣିବା, (୫୪) ଶୁଣିବା, (୫୫) ଶୁଣିବା
 (୫୬) ଶୁଣିବା, (୫୭) ଶୁଣିବା, (୫୮) ଶୁଣିବା
 (୫୯) ଶୁଣିବା, (୬୦) ଶୁଣିବା, (୬୧) ଶୁଣିବା
 (୬୨) ଶୁଣିବା, (୬୩) ଶୁଣିବା, (୬୪) ଶୁଣିବା
 (୬୫) ଶୁଣିବା, (୬୬) ଶୁଣିବା, (୬୭) ଶୁଣିବା
 (୬୮) ଶୁଣିବା, (୬୯) ଶୁଣିବା, (୭୦) ଶୁଣିବା
 (୭୧) ଶୁଣିବା, (୭୨) ଶୁଣିବା, (୭୩) ଶୁଣିବା
 (୭୪) ଶୁଣିବା, (୭୫) ଶୁଣିବା, (୭୬) ଶୁଣିବା
 (୭୭) ଶୁଣିବା, (୭୮) ଶୁଣିବା, (୭୯) ଶୁଣିବା
 (୮୦) ଶୁଣିବା, (୮୧) ଶୁଣିବା, (୮୨) ଶୁଣିବା
 (୮୩) ଶୁଣିବା, (୮୪) ଶୁଣିବା, (୮୫) ଶୁଣିବା
 (୮୬) ଶୁଣିବା, (୮୭) ଶୁଣିବା, (୮୮) ଶୁଣିବା
 (୮୯) ଶୁଣିବା, (୯୦) ଶୁଣିବା, (୯୧) ଶୁଣିବା
 (୯୨) ଶୁଣିବା, (୯୩) ଶୁଣିବା, (୯୪) ଶୁଣିବା
 (୯୫) ଶୁଣିବା, (୯୬) ଶୁଣିବା, (୯୭) ଶୁଣିବା
 (୯୮) ଶୁଣିବା, (୯୯) ଶୁଣିବା, (୧୦୦) ଶୁଣିବା

[illegible][illegible][illegible]

ପଦ ଦୁଇଟି ଯୁକ୍ତକାଳ
ଦୁଇଟି ଓ ଗୋଟି ସମ୍ପର୍କ ଦେଖାଇ ଦୁଇଟି-ସ୍ଥଳ

ସମ୍ବାଦ ପରିକ୍ରମା

ବୁଦ୍ଧି ଉତ୍ସାହକ ବୁଦ୍ଧି ନିମନ୍ତେ ଆସିବର ମାଧ୍ୟମରେ ଦ୍ୟାପକ ପ୍ରୋଫାଉଣ୍ଡ ବିଆସାଉଛି

ଭାରତୀୟ ବୁଦ୍ଧି ଉତ୍ସାହକ ବୁଦ୍ଧି ନିମନ୍ତେ ଓଡ଼ିଶାକୁ ଏକ ଅଗ୍ରଣୀ
ଭାରତୀୟ ପରିଣତ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଆସିବର ପକ୍ଷରୁ ଦ୍ୟାପକ
ପ୍ରୋଫାଉଣ୍ଡ ବିଆସାଉଛି ବୋଲି ଆସିବରର ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ଡା. ଯୋଗେଶ ଚନ୍ଦ୍ର
ଭାଗବତ କହିଛନ୍ତି । ସଂପ୍ରତି ଅନୁରୂପ ସର୍ବିଷ୍ଟ ଲାଭପ୍ରାପ୍ତିରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ଏକ
ବୈଠକରେ ଉଦ୍‌ଘୋଷଣା ଦେଇ ତା' ଭାରତୀୟ ବୁଦ୍ଧିରେ ଯେ ଆମର ଭାରତ
ବୁଦ୍ଧି ଉତ୍ସାହକ ଶାନ୍ତି ବୁଦ୍ଧି ମୁଖ୍ୟତଃ ଚଳେଇବର ଉପରେ ନିର୍ଭର କରୁଅଛି ।
ଜଗତରେ ପ୍ରକଟ ବ୍ୟୟ ବହୁଳ ନଦୀ, ନାଳ ଏବଂ ଛୋଟାରେ ବୋହି
ଯାଉଥିବା କର୍ମା କଳକୁ ବାଧ୍ୟ ମାଧ୍ୟମରେ ଦ୍ୟାପକ କରି ବିଶିଷ୍ଟ ବୁଦ୍ଧି
କାର୍ଯ୍ୟରେ ବିଶିଷ୍ଟ କରାଯିବା ଉପରେ ସେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଆରୋପ
କରିଥିଲେ । ସେ କହିଲେ ଯେ ଆମ ଭାରତୀୟ ଚଳାଚଳିତାଟି ପ୍ରତିଶତ
କମରେ ଚଳେଇବର ବୁଦ୍ଧି ବିଆସାଉଛି । ଆସିବର ପକ୍ଷରୁ ତା'ର
ତଥା ବୁଦ୍ଧି ଉପରେ ନାନା ନିମ୍ନ ବିଆସାଉଥିବା ବିଶିଷ୍ଟ ପ୍ରୋଫାଉଣ୍ଡ
ସଂପଦରେ ବୁଦ୍ଧିର ଦେଇ ତା' ଭାରତୀୟ ବୁଦ୍ଧିରେ ଯେ ବୁଦ୍ଧି ଓ
ଉଦ୍ୟୋଗୀମାନେ ନିଜ ଦେଶରେ ବ୍ୟାପ, କାଳ, ବୃଦ୍ଧ ମାଧ୍ୟମରେ
ଜଗତରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ବୁଦ୍ଧି କରି ଶେଷରେ ଆପଣଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ୫୦
ପ୍ରତିଶତ ଶିକ୍ଷା ବିଆସିବ । ଏକତ୍ର ବ୍ୟାପକ ଆଗ୍ରେ ପରିଷ୍ଟ ଦେଶର
ମାଧ୍ୟମରେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ନ୍ୟ ବୁଦ୍ଧି ଯନ୍ତ୍ରପାତି ସର୍ବସ୍ଥିତିରେ
ଯୋଗାଇ ବିଆସାଉଛି । ବେସରକାରୀ ମାଧ୍ୟମରେ ବିହନ ଉତ୍ସାହକ
ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରୋଫାଉଣ୍ଡ ବିଆସାଉଛି ବୋଲି ସେ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ ।
ଗୋପାଳନ, ଶେଡ଼ି ଓ କୁକୁଡ଼ା ବାସ, ଆଖି, ଚପା, ଲବର, ବୃଦ୍ଧମୁଖୀ
ଆଦି ଶୈଳୀଗତ ବାସ ତଥା କାହୁ, ଛତୁ, ମଦା ବାସ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ
ବାସ ମାନକୁ ୨୦ ପ୍ରତିଶତ ଶିକ୍ଷାରେ ଶର ଯୋଗାଇ ବିଆସାଉଛି
ବୋଲି ତା' ଭାରତୀୟ କହିଥିଲେ । ବୁଦ୍ଧି ଉଦ୍ୟୋଗୀମାନେ ଏହିସବୁ
ପ୍ରୋଫାଉଣ୍ଡ ବୁଦ୍ଧିରେ ନେଇ ଆନୁକୂଳିତତା ଦେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ
ନିମ୍ନୁତ୍ତି ବୁଦ୍ଧିର ବ୍ୟାପକ ବିଭିନ୍ନ ପାଇଁ ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ତା' ଭାରତ
ପକ୍ଷରୁ ଦେଇଥିଲେ ।

ବାଖୁ ଖୁଦିଆର ଗାନ୍ଧୀପୁରୀର କରକା ଉଦ୍‌ଘାଟନ ପାତିବ

ବାଖୁ ଖୁଦିଆ (ବରନ କୁରୀ)ର ଗାନ୍ଧୀପୁରୀର କରକା
ବିମାରୋହଣର କାରୁଆରୀ ୨୦ ଚାରିଶହେ ମନ ବିମାରୋହଣରେ ପାତିବ
ଦେଇଯାଇଛି । ବୁଦ୍ଧି ଓ ଲୋକ ସମ୍ପର୍କ ବିଭାଗ ଏବଂ ବାଖୁ ଖୁଦିଆ

ବୁଦ୍ଧି ସମିତିର ମିତିର ଆନୁରୋଧରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ଏହି ଉଦ୍‌ଘାଟନ ଗାନ୍ଧୀ
ଅବଦାନ ଗାନ୍ଧୀପୁରୀର ବୁଦ୍ଧି ଗାନ୍ଧୀପୁରୀର ମୁଖ୍ୟ ଅତିଥି ଭାବେ
ଯୋଗ ଦେଇ ବାଖୁ ଖୁଦିଆରୁ ଭାରତର ପ୍ରଥମ ବୁଦ୍ଧି ଗାନ୍ଧୀ
ପକ୍ଷରୁ ଯୋଗା ଭାବରେ ବର୍ଦ୍ଧନା କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବ୍ରାହ୍ମଣ
ପରିବାରରେ କୁକୁଡ଼ା କଳି ମଧ୍ୟ ଶ୍ରଦ୍ଧାସ ସମାନ ପରି ଯେଉଁ ମହାନ
କାଳକୁ ଓ ଦ୍ୟାପକ ପକ୍ଷରୁ ପ୍ରକଟନ କରିଯାଇଛି, ତା'ର ପକ୍ଷରୁ
କାହିଁ ବୋଲି ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ ।

ମୁଖ୍ୟବକ୍ତାଭାବେ ବିଶିଷ୍ଟ ଏଡ଼ିଟାରିଆଲ ପ୍ରଫେସର କରକାଧ
ପକ୍ଷରୁ ପୋଷ ଦେଇ ତା'ର ବୁଦ୍ଧିଗାନ୍ଧୀ ସହ ତା'ର ଏକାଧାରରେ
କଲେ ତହିଁ, ଗମାକ ସଂସ୍କାରକ ଓ ମହାନ ବିପ୍ଳବୀ ଭାବରେ ଅଭିହିତ
କରିଥିଲେ । ତା'ର ଆନୁକୂଳିତ ନ ଓ ଦ୍ୟାପକ କଳ ମ କଳରେ
ଉଦ୍‌ଘାଟିତ କରି ଉତ୍ତରା ପାଇଁ ବୁଦ୍ଧି ସମିତିର ଉଦ୍ୟମ ସ୍ୱାଗତ— ଯୋଗ୍ୟ
ବୋଲି ସେ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ ।

ବୁଦ୍ଧି ଓ ଲୋକ ସମ୍ପର୍କ ବିଭାଗ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଶ୍ରୀ ରତାନ୍ତ ନାଥ
ତା'ର ଅଧ୍ୟକ୍ଷତାରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ଏହି ଉଦ୍‌ଘାଟନ ବାଖୁ ଖୁଦିଆ ବୁଦ୍ଧି
ସମିତିର ସଂପାଦକ ଶ୍ରୀ କୁମ୍ଭକନ୍ତ ମହାପାତ୍ର ସ୍ୱାଗତ କାଳରେ
ପରିପ୍ରେକ୍ଷାରେ ପ୍ରକାଶରେ ବାଖୁ ଖୁଦିଆର ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତି ସାପନ,
ସଂସ୍ତ ହାତରେ ଲୋଟିଏ ଗାନ୍ଧୀର ସାପନ, ବିଧାନ ସଭା ସଂପଦ
କଳରେ ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତି ସାପନ, ବାଖୁ ଖୁଦିଆ ମନ୍ତ୍ର ପ୍ରକ୍ରିୟା ଓ ଅସଂପୂର୍ଣ୍ଣ
ସଂକଳନର ସମାପ୍ତି ଓ ପ୍ରକାଶନ ପ୍ରକ୍ରିତି ସଂପର୍କରେ ପ୍ରକ୍ଷେପ ଦେବା
କାହିଁ ତା'ର ଉପସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ ।

ବୁଦ୍ଧି ସମିତିର ନବ ସଭାପତି ଶ୍ରୀ ଦେବୀର ସାମଗ୍ରୀ ବିଭାଗ
ଧନ୍ୟବାଦ ଅର୍ପଣ କରିଥିଲେ ।

ଏହି ଉଦ୍‌ଘାଟନ ଆୟୋଜିତ କରୁତା ପ୍ରତିଯୋଗିତାର କୃତା
କାରୁଆରୀର ମୁଖ୍ୟ ଅତିଥି ମହା ଶ୍ରୀ ଭାରତର ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ବଳନ
କରିଥିଲେ । ତେଣୁରେ ଗାନ୍ଧୀପୁରୀର ବୁଦ୍ଧି ଗାନ୍ଧୀ ପରିବେଷଣ
କରାଯାଇଥିଲା ।

ଅତିଥିତ ପ୍ରକ୍ଷିପକ ଶାନ୍ତି ଯୋଗାଣ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଦ୍ୱାରା ୧୦ ଲକ୍ଷରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ହିତାଧିକାରୀ ଉପବୃତ୍ତ

୬ ଲକ୍ଷରୁ କମ୍ ବୟସର ଶିଶୁ, ଶରୀରୀକା ଶ୍ରୀ ଓ ପ୍ରକୃତି
ମହିତାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଲବିଷ ଅତିଥିତ ପ୍ରକ୍ଷିପକ ଶାନ୍ତି ଯୋଗାଣ
କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଦ୍ୱାରା ଗାନ୍ଧୀପୁରୀ ୧୦ ଲକ୍ଷ ୪୮ ହଜିର ୭୫୮ ଲକ୍ଷ

ହିତାଧିକାରୀ ଉପବୃତ୍ତ ହେଉଛନ୍ତି କୋଣି ମହିଳା ଓ ଶିଶୁ ବିଭାଗ ବିଭାଗ
 ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପ୍ରକାଶ । ଲାଜର ୧୯ ଗୋଟି ଟିକ୍ୱା ମଧ୍ୟରୁ ଅନୁବୃତ୍ତ ଟିକ୍ୱାର
 ୩୭,୫୦୦ ଟଙ୍କା, ଦେଶାନ୍ତର ଟିକ୍ୱାର ୫୮ ହଜାର, କାନ୍ଥେସ୍ତର ଟିକ୍ୱାର
 ୬୭,୪୦୧ ଟଙ୍କା, ଉତ୍ତର ଟିକ୍ୱାର ୧୭,୬୦୦ ଟଙ୍କା, ସୋଡ଼ପୁର ଟିକ୍ୱାର
 ୩୩ ହଜାର, ଶାଂଜୀମ ଟିକ୍ୱାର ଏକ ଲକ୍ଷ ୧୬ ହଜାର, ପୁରୀ
 ଟିକ୍ୱାର ୪୭,୧୦୦ ଟଙ୍କା, ଖୋର୍ଦ୍ଧା ଟିକ୍ୱାର ୩୧,୪୦୦ ଟଙ୍କା, ଜୟାଗଡ଼
 ଟିକ୍ୱାର ୨୩,୫୦୦ ଟଙ୍କା, ଶାନ୍ତପୁର ଟିକ୍ୱାର ୩୨ ହଜାର, ବେଲଗଡ଼
 ଟିକ୍ୱାର ୨୦,୫୦୦ ଟଙ୍କା, ଶାନ୍ତପୁର ଟିକ୍ୱାର ୫୭,୫୦୦ ଟଙ୍କା, କଟକ
 ଟିକ୍ୱାର ୬୩,୪୨୬ ଟଙ୍କା ଓ କଟକ-ସିଂହପୁର ଟିକ୍ୱାର ୫୪,୮୬୧ ଟଙ୍କା
 ହିତାଧିକାରୀ ଉପବୃତ୍ତ ହେଉଛନ୍ତି । ସେହିପରି କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା ଟିକ୍ୱାର
 ୨୭,୫୦୦ ଟଙ୍କା, ଦୋରାପୁଟ ଟିକ୍ୱାର ଏକ ଲକ୍ଷ ୪୧ ହଜାର ୩୦୦
 ଟଙ୍କା, ନବରଙ୍ଗପୁର ଟିକ୍ୱାର ଏକ ଲକ୍ଷ ୨୩ ହଜାର ୫୭୦ ଟଙ୍କା ଓ
 ମାଲକାନଗିରି ଟିକ୍ୱାର ୬୪ ହଜାର ୫୫ ହିତାଧିକାରୀ ଉପବୃତ୍ତ ହେଉଛନ୍ତି ।

ଏହି ଶାନ୍ତ ସୋଭାର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ପାଇଁ ଚୈତ ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ
 ୨୮ ଗୋଟି ୨୯ ଲକ୍ଷ ୨୦ ହଜାର ଟଙ୍କାର ବ୍ୟୟ ବରାଦ ଥିଲା ବେଳେ
 ଇଡ଼ ବିବେଚନା ମଧ୍ୟ ଶେଷ ସୁଦ୍ଧା ୧୬ ଗୋଟି ୪୯ ଲକ୍ଷ ୩୨ ହଜାର
 ଟଙ୍କା ଆବଦ୍ଧ ହୋଇଥିଲା ।

ଓଡ଼ିଶା ମାଟିରେ ଏକ ସୁଚନା ଜାତୀୟ ସାଲନ ସଂଧାନ

ସରକାରୀ ବୃତ୍ତିରେ ସବୁଜିତ ଶାନ୍ତସାଗର ବ୍ୟବହାରରେ
 ଭାରତୀୟା ତଥା ଅବିକାଶିତା ଭାବେ ଗାତ ଓ ବୃଦ୍ଧ ନାଶକ ଶିକ୍ଷଧ
 ବ୍ୟବହାର ଦ୍ୱାରା ଉତ୍ତୁହୁତ୍ତ ପରିବେଶୀୟ ସମସ୍ୟାକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି
 ମାଟିର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟକୁ ଅନୁସନ୍ଧାନ ପାଇଁ ତାଙ୍କ କର୍ମରେ ଚୈତନ ସାଲନ
 ପ୍ରୟୋଗ ବିବରଣୀ ନୋଟପ୍ରିଣ୍ଟ ହେବାରେ ଲାଗିଛି । ଆମ ଭାରତର
 ଚାଷୀମାନଙ୍କର ଚିରନ୍ତ ଚକ୍ର ଧରି ଭାରତୋଦ୍ଧାରମ୍ଭ,
 ଆନ୍ଦୋଳନାଦି ଏବଂ ଆନ୍ଦୋଳନମ୍ଭିତ୍ତ ପ୍ରଭୃତି ଜାତୀୟ ସାଲ
 ବ୍ୟବହାର କରି ଆସୁଛନ୍ତି । ଏହି ଚିନ୍ତାଟି ଜାତୀୟ ସାଲ ମଧ୍ୟରୁ
 ଆନ୍ଦୋଳନମ୍ଭିତ୍ତ ଚାଷୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିଶେଷ ଭାବରେ ବ୍ୟବହାର
 ହେଉଅଛି । ମାତ୍ର ଏସବୁ ମୁଖ୍ୟତଃ ଶେଷ ପସର ପାଇଁ ଲାଗିଛି । ଆମର
 ଚିନ୍ତା ଆନ୍ଦୋଳନ ଚୈତ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ ଶେଷର ଚିନ୍ତାକୁ ଶ୍ରୀ କୃଷକମ୍ଭ ଆମ
 ଓଡ଼ିଶା ମାଟିରୁ ଆନ୍ଦୋଳନାଦି ଆନ୍ଦୋଳନମ୍ଭିତ୍ତ ନାମକ ଏକ ଜାତୀୟ
 ଦେଶୀ ବେତା ଗଛର ମୂଳ ଲାଗରେ ବାସ କରୁଥିବା ସଂଧାନ ପାଇଛି ।
 ଏହି ଜାତୀୟ ବେତର ପତ୍ର ଓ ପୁର ଗଛରେ ପରାଣୀ ମୁଦକରାଦେ
 ବ୍ୟବହାର ହୋଇପାରେ ଯେ ଏହା ଏବେ ପ୍ରତି ୧୨ ରୁ ୧୬
 ଟିକ୍ୱା, ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପଦାର୍ଥରାଜ୍ୟ ଶାନ୍ତସାଗର ଚାନ୍ଦନଶବ୍ଦରୁ ବିଦ୍ୟମାନ କରି
 ପତ୍ରରୁ ଯୋଗାଇ ପାରିବ । ସବୁଠାରୁ ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ ବିଷୟ ହେବା
 ଏହା ଥିଲା ଓ ଶାନ୍ତ ମାଟିରେ ବେଶ୍ ଭଲ ବ୍ୟବ କରୁଛି ଏବଂ ଏହା ମଧ୍ୟ
 ମାଟିରୁ ସଂଧାନ ଯୋଗାଇବାରେ ସକ୍ଷମ ଅଟେ । ଅନ୍ୟ ଜାତୀୟ ସାଲ
 ପରି ଏହି ଜାତୀୟ ବେତର ଏବେ ପ୍ରତି ୨-୪ ଟିକ୍ୱା ପ୍ରୟୋଗ କରେ
 ପତ୍ରରୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ୧୨ ଟିକ୍ୱା, ପଦାର୍ଥରାଜ୍ୟ ମିଳିପାରିବ । ଏହାବ୍ୟତୀତ

ଏହି ଜାତୀୟ ବେତର ପ୍ରୟୋଗ ଦ୍ୱାରା ବେତର ଗୋରୁ ମଧ୍ୟ
 ପତ୍ରରୁ ଗୋରୁ କରାଯାଇ ପାରିବ ।

ଏହି ଜାତୀୟ ସାଲ ସପ୍ତରୀ, ସେତ ଓ ପିରର ବ୍ୟବହାର ସବୁ
 ପ୍ରକାର ପତ୍ର ଓ ପୁର ଗଛରେ ବ୍ୟବହାର ହୋଇପାରିବ ।

ଓଡ଼ିଶା ମାଟିରେ ପତ୍ରର ବ୍ୟବହାରୀଙ୍କ ସଂଧାନ

ଉତ୍ତର ଅଗିକୁଟି ନିମିତ୍ତ ଏହି ମୁଖ୍ୟ ଶାନ୍ତସାଗର ଯଥା
 ସକଳାଭାବ, ପ୍ରସ୍ତୁତ ଓ ପତ୍ରର ଆବଶ୍ୟକ । ଆମର ଚାଷୀମାନେ
 ଏସବୁକୁ ଗାନ୍ଧାର୍ଯ୍ୟିକ ସାଲ ଓ ଚୈତନ ତଥା ଜାତୀୟ ସାଲ ଆକାରରେ
 ପସରରେ ପ୍ରୟୋଗ କରିଥାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ପସର ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଥିବା
 ପତ୍ରର ମୁଖ୍ୟତଃ ଗାନ୍ଧାର୍ଯ୍ୟିକ ସାଲ ଓ ଚୈତନ ସାଲ ଆକାରରେ
 ଗୋଷାଭାବକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । ସେତେ ଆମେ ସେତେ ମାତ୍ରାରେ ପତ୍ରର
 ପ୍ରୟୋଗ କରୁ ତାହା ଏକ ମୁଖ୍ୟ ସାଲ ପସରକୁ ଉପରକ୍ଷ ସୁଧ ନାହିଁ ।
 ପତ୍ରରେ ଆମେ ସାଲ ପ୍ରୟୋଗକୁ ଆଶୀର୍ବାଦ ପ୍ରଦାନ ପାଇଁ ପାରିବା ।

ଚିତ୍ର ଗୋଷାଭାବ ଆମ ଚିନ୍ତାରେ ଦେବା ଦରକାର ନାହିଁ । ଏହି
 ନିବନ୍ଧ ଅନ୍ତରେ ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ଆନ୍ଦୋଳନ ଚୈତ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ ଶେଷର
 ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଶ୍ରୀ କୃଷକମ୍ଭ ଓଡ଼ିଶା ମାଟିରୁ ପସରକୁ ପତ୍ରର ଉପରକ୍ଷ
 କରାଇ ପାରିଥାନ୍ତୁ ଏହି ଜାତୀୟ (ବ୍ୟବହାରୀ)ର ସଂଧାନ ନ କରିଛନ୍ତି ।
 ଏହି ଜାତୀୟରେ ପ୍ରଭୃତ ଜାତୀୟ ସାଲ ପ୍ରୟୋଗ, ପସରକୁ ଅଧିକ ୨୫-
 ୬୦ ପ୍ରତିଶତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପତ୍ରର ଉପରକ୍ଷ କରାଇବାରେ ସକ୍ଷମ ହେବ ।
 ଏହି ଜାତୀୟ ସାଲ ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇପାରିବ ।

ମହାର ବିପୁଳୀ ବୀର ସୁରେନ୍ଦ୍ର ସାଏବ ରାଜ୍ୟସରାୟ ଜୟନ୍ତୀ

ବୀର ସୁରେନ୍ଦ୍ର ସାଏ ରାଜଗାଦି ପାଇଁ ବିପୁଳ କରି କଥିଲେ,
 ଭାରତ ଗର୍ବିତର ପରାପରା ସୁରକ୍ଷା ଓ ତ୍ରିଟିଶ୍ ସରକାରଙ୍କ ବୀରଚକ୍ରାବତୀ
 ତଥା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଭୂତରେ ସେ ବିପୁଳର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା କରିଥିଲେ କୋଣି
 ପୂର୍ବତନ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ତଥା ପ୍ରଦେଶ ବଂଶେଷ କର୍ମଚାରୀ ସରାପତି
 ଶ୍ରୀ ରମାନନ୍ଦ ବିଶ୍ୱାସ ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି ।

ଗତ ଜାନୁଆରୀ ୨୨ ତାରିଖ ସଂଧ୍ୟାରେ ଭାରତୀୟ ସୁରକ୍ଷା
 ଉପରକ୍ଷରେ, ସୁରକ୍ଷା ଓ ଗୋବ ସମ୍ପର୍କ ବିଭାଗ ଏବଂ ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶା
 ଅସ୍ତ୍ରା ସଂଗଠନର ନିଜିତ ଆନୁକୁଲ୍ୟରେ ଆୟୋଜିତ ଓଡ଼ିଶାର ମହାର
 ବିପୁଳୀ ବୀର ସୁରେନ୍ଦ୍ର ସାଏବର ରାଜ୍ୟସରାୟ ଜୟନ୍ତୀ ଉପକରେ ମୁଖ୍ୟ
 ଅତିଥି ରୂପେ ଯୋଗ ଦେଇ ଶ୍ରୀ ବିଶ୍ୱାସ ଏହା ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ । ସେ
 କହିଲେ ଯେ ମହାରାଜା ସାଏ ଅସ୍ତ୍ରୁତ ହୋଇ ମୃତ୍ୟୁ ବରଣ କରିବା
 ପରେ ପରାପରା ପ୍ରମେ ରାଜଗାଦି ପାଇବା ପାଇଁ ହିନ୍ଦୁର ଥିବା ସୁରେନ୍ଦ୍ର
 ସାଏଙ୍କୁ ବଂଶିତ କରି ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ରାଜେଷ୍ଟ ସରକାର ରାଜା ମୋହନ
 ବୁନାରୀଙ୍କ ଗାତରେ ଶାନ୍ତ ଦାୟିତ୍ୱ ନ୍ୟସ୍ତ କରିଥିଲେ । ଏହା ପତ୍ରରେ
 ସେ ପରାପରା ତ୍ରିଟିଶ୍ ସାନ୍ତାଙ୍କ ବିଭୂତରେ ବିଦ୍ରୋହ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ ।
 ହତାହାତୀୟ ଚେରୁରୁ ବିପାକୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମୃତ ହେବା ପରେ

ସମ୍ବଳପୁର ଅଂଚଳରେ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ସଂଗଠିତ କରି ସେ ପୁରୁଷାର ସଂଗ୍ରାମ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ । ଗଂଗୋତମାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଉଦ୍ଧାର ଯୁଦ୍ଧ ସଂଗଠିତ କରିଥିବା ଏହି ମହାନ ବିପ୍ଳବୀଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉପଯୁକ୍ତ ସମ୍ମାନ ଦେଇପାରି ନ ଥିବାରୁ ଶ୍ରୀ ବିଶ୍ୱାଳ ଶ୍ରୋତ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ । ସେହି ମହାନ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ତ୍ୟାଗପୂର୍ବ ଚାକରୀ ପାଠ୍ୟକ୍ରମରେ ସ୍ଥାନ ପାଇବା ଉପରେ ଶ୍ରୀ ବିଶ୍ୱାଳ ଗୁରୁତ୍ୱ ଆଲୋଚନା କରିଥିଲେ ।

ଆଗର ମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଉପୁଳାଅ ପଟ୍ଟନାୟକ ଉପକରେ ସମ୍ମାନିତ ଅଟିଥିବାବେଳେ ଯୋଗ ଦେଇ ପଡ଼ିଶା ଓ କାରିଗରଙ୍କ ଚିନ୍ତା ପରାପଡ଼ିଥିବା ଗଂଗୋତମାନେ ତାହାକୁ ସୁରେନ୍ଦ୍ର ସିଂହ ବିଦ୍ରୋହ କରିଥିଲେ ବୋଲି ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ । ଆଜି ଆମମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଦେଖିଥିବା ଅନ୍ୟାୟକୁ ଆମେ ମୁଣ୍ଡପାଟି ସହିଯାଉଛୁ । ଯୁବ ସମାଜ ମଧ୍ୟରେ ତାଙ୍କ ସୁରେନ୍ଦ୍ର ସାଧକ ଗଢ଼ି ତେଜନା ତାଗ୍ରତ ଦେବା ଦରକାର ବୋଲି ସେ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ ।

ପର୍କିନ ଓଡ଼ିଶା ଅଗ୍ରଣୀ ସଂଗଠନର ସଭାପତି ଚିନ୍ତା ଅବସରପ୍ରାପ୍ତ ପ୍ରଣାୟକ ଶ୍ରୀ ଅବୋଧ ନାରାୟଣ ତିପ୍ପରା ଉପକରେ ମୁଖ୍ୟବକ୍ତା ରୂପେ ଉଦ୍‌ବୋଧନ ଦେଇ କହିଲେ ଯେ ଲେକ୍‌ସନ ମାଣ୍ଡୋ ୩୦ ବର୍ଷ ନାରୀବରଣ କରିଥିବାକୁ ତାଜି ତାଙ୍କୁ ଉପଯୁକ୍ତ ସମ୍ମାନ ଦେଇପାରିଛି । ମାତ୍ର ତାଙ୍କ ସୁରେନ୍ଦ୍ର ସାଧ୍ୟ ୩୭ ବର୍ଷ ନାରୀବରଣ କରିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଉଡ଼ିଶାସରେ ତାଙ୍କୁ ଉପଯୁକ୍ତ ସମ୍ମାନ ଦିଆଯାଇ ନାହିଁ ବୋଲି ସେ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ ।

ସୂଚନା ଓ ଲୋକ ସଂପର୍କ ମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ରୁପିନ୍ଦର ସିଂହ ଏଥିରେ ପୌରୋହିତ୍ୟ କରି କହିଲେ ଯେ ଦ୍ୱାଧାନିତା ଆନ୍ଦୋଳନରେ ଶାସ ଦେଇଥିବା ଓଡ଼ିଶାର ବହୁ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ପଥ୍ୟ ଅନ୍ଧାରକୁ ଓଡ଼ିଶା ଉଦ୍‌ବିହାରରେ ଶାନ୍ ପାଇଯାନ୍ତି ନାହିଁ । ତେଣୁ ଓଡ଼ିଶାର ଏକ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଉଦ୍‌ବିହାର ଗଜନା ପାଇଁ ଉତ୍ତର ସରକାରୀ ଓ ଦେଶରକାରୀ ସ୍ତରରେ ଉଦ୍ୟମ କରାଯିବା ଉପରେ ସେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଆଲୋଚନା କରିଥିଲେ ।

ପ୍ରାଗମ୍ଭରେ ସୂଚନା ଓ ଲୋକ ସଂପର୍କ ବିଭାଗ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଶ୍ରୀ ଇନ୍ଦ୍ରାସ୍ତ ନାଥ ନାଥ ସ୍ୱାଗତ ଭାଷଣ ଦେଇଥିଲେ ଏବଂ ଅତିରିକ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଶ୍ରୀ ମେଘନାଥ ଦୁବୁ ଶେଷରେ ଧନ୍ୟବାଦ ଅର୍ପଣ କରିଥିଲେ ।

ଚିଡ଼ିତ ବର୍ଷ ୩୦ ଇସ ପଦତାରା ଉତ୍ସାବର କରାଯିବ

ଚିଡ଼ିତ ୧୯୯୮-୯୯ ବର୍ଷରେ ଭାରତ ଗଜନ ବିଭାଗର ନର୍ସିଂଗୁ ୩୦ ଇସ ପଦତାରା ଉତ୍ସାବର କରାଯିବ । ଗତବର୍ଷ ଉଦ୍ୟାନ ବିଭାଗ ପକ୍ଷରୁ ୨୫.୬୨ ଲକ୍ଷ ଟିକିଟ ପ୍ରକାଶ ପଦତାରା ଉତ୍ସାବର କରାଯାଇଥିଲା । ଭାରତରେ ପଦତାରା ପ୍ରକାଶ ଚିନ୍ତା ଉଦ୍‌ବିହାର କରିବାପରେ ବୈଦେଶିକ ପୁରୀ ଉପାଧିକାର କରାଯିବା ନିମନ୍ତେ ଉଷା ଲକ୍ଷ୍ମୀପାରିଛି । ସେଥିନିମନ୍ତେ ଭାରତରେ ବ୍ୟାପକ ଭାବରେ ପଦ ବରିବା ବୁଦ୍ଧି କରିବା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଉନବିନବ ପଦତାରା ଉତ୍ସାବର କରାଯିବା ପାଇଁ ଦେଶରକାରୀ ନର୍ସିଂଗୁ ଉଦ୍ୟୋଗାୟକଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଉଦ୍‌ବିହାର କରାଯାଇଅଛି ।

୧୯୯୭-୯୮ ମସିହାରେ ଭାରତରେ ସର୍ବମୋଟ ୩୫.୩୫୭ ହେକ୍ଟର ଜମିରେ ଟିକିଟ ପ୍ରକାଶ ପଦ ୫ କୋଟି କୋଟାମ ଗଣ କରାଯାଇଛି । ଏଥିମଧ୍ୟରୁ ଏକ ଚକଟା ଭାଗେ ୨୧,୭୯୫ ହେକ୍ଟର ଜମିରେ ଟିକିଟ ପଦଗଣ କରାଯାଇଥିବାବେଳେ ଚିଡ଼ିତ ୧୯୯୮-୯୯ ବର୍ଷରେ ପାଇ ଅଧିକ ୨୫,୪୩୦ ହେକ୍ଟର ଜମିରେ ଏକ ଚକଟା ପଦଗଣ କରାଯାଇଅଛି ।

ସେହିପରି ପ୍ରକାଶ ପରି ଏକ ଭାରତର ଗାନ୍ଧୀ ଉଦ୍‌ବିହାର କରିବା ଉଷା ବ୍ୟବସାୟିକ ଶିଳ୍ପରେ ସହର ଚିଡ଼ି ଅଞ୍ଚଳରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଁ ଉଦ୍ୟାନ ବିଭାଗ ପକ୍ଷରୁ ସମ୍ଭାଷଣ ଯୋଗାଇ ଦିଆଯାଇଅଛି । ୧୯୯୭-୯୮ ବର୍ଷରେ ୧୫୫ ହେକ୍ଟର ଜମିରେ ପ୍ରକାଶ ହୋଇଥିବା ବେଳେ ୧୯୯୮-୯୯ ବର୍ଷରେ ୨୫୦ ହେକ୍ଟର ଜମିରେ ପ୍ରକାଶ କରାଯାଇଅଛି । ପ୍ରକାଶପାତ୍ର ବୁଦ୍ଧି ନିମନ୍ତେ ମହୁମାଣିର ସମ୍ଭାଷଣ ଯଥେଷ୍ଟ ଗଢ଼ିଛି । ଏଥିପାଇଁ ବ୍ୟବସାୟିକ ମହୁମାଣି ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଇଅଛି । ଉନବିନବ ମହୁମାଣି ପ୍ରକାଶ କରାଇ ଆଗ୍ରହୀ ଗାନ୍ଧୀମାନଙ୍କୁ ଟିକିଟ ପଦରେ ମହୁମାଣି ଯୋଗାଇ ଦିଆଯାଇଅଛି ।

ଓଡ଼ିଶାର ଉଦ୍‌ବିହାର, ମୁଗିବା, ବୁଦ୍ଧିପାତ୍ର ଟିକିଟ ପ୍ରକାଶର ପଦ, ପ୍ରକାଶ, ପରିପରିବା, ମସଲା, ଅଧିକପାମ, ବାବୁବାଦାମ, ମହୁ, ଛତୁଗାଣ ପାଇଁ ଅନୁବୃତ୍ତ ଅଟେ । ତେଣୁ ଗାନ୍ଧୀ ଭାରମାନେ ପଦ, ପ୍ରକାଶ, ପରିପରିବା, ମସଲା, ଅଧିକପାମ, ବାବୁବାଦାମ, ମହୁ, ଛତୁଗାଣ ପାଇଁ ଅନୁବୃତ୍ତ ଅଟେ । ତେଣୁ ଗାନ୍ଧୀ ଭାରମାନେ ପଦ, ପ୍ରକାଶ ପାଇଁ ଅନୁବୃତ୍ତ ଅଟେ । ତେଣୁ ଗାନ୍ଧୀ ଭାରମାନେ ପଦ, ପ୍ରକାଶ ପାଇଁ ଅନୁବୃତ୍ତ ଅଟେ ।

ମୁଖ୍ୟ ଶାସନ ସଚିବଙ୍କ ସହିତ ସାମାଜିକ ଉନବିନ ପରିଷଦ ପ୍ରତିନିଧିମାନଙ୍କ ଆଲୋଚନା

ଉଚ୍ଚ ତାହୁଆରୀ ୧୨ ଚାରିଘରେ ଭାରତ ସଚିବାଳୟରେ ଟିକିଟ ଆସିଥିବା ସାମାଜିକ ଉନବିନ ପରିଷଦର ପ୍ରତିନିଧିମାନଙ୍କ ମୁଖ୍ୟ ଶାସନ ସଚିବ ଶ୍ରୀ ସୁଧାଂଶୁ କୁଞ୍ଜର ମିଶ୍ରଙ୍କ ସହିତ ଭାରତର ଟିକିଟର ଗାନ୍ଧୀ ଦେବୀଙ୍କୁ ଯାଇଥିବା ଆରୁମ୍ଭିନିୟମ ପ୍ରକଟ ବ୍ୟବସାୟ ଆଲୋଚନା କରିଥିଲେ ।

ଏହି ବୈଠକରେ ଭାରତର ଗାନ୍ଧୀ ଦେବୀଙ୍କୁ ଆପଣା, ଗାନ୍ଧୀ-ଦେବୀ, ଉଦ୍‌ବିହାର ଆରୁମ୍ଭିନିୟମ ଏବଂ ଶୋଭା-ଉଦ୍‌ବିହାର ଆପଣାମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ଗାନ୍ଧୀ ଦେବୀଙ୍କୁ ଯାଇଥିବା ଆରୁମ୍ଭିନିୟମ ପ୍ରକଟ ସଂପର୍କରେ ବିଶଦଭାବେ ଆଲୋଚନା କରିଥିଲେ । ଆଲୋଚନାରେ ମୁଖ୍ୟତଃ ଜମି ଚିନ୍ତା ବ୍ୟବସାୟ କରାଯାଇଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କର ଅଭିମାନ ବ୍ୟବସାୟ, ଶ୍ରମିପୁରଣ, ପରିକେଶ ପ୍ରକାଶ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପ୍ରତିନିଧିମାନଙ୍କ ମୁଖ୍ୟ ଶାସନ ସଚିବ, ଟିକିଟ ପଦ ଗର୍ମବର୍ଷ ଏବଂ ବ୍ୟାପାରୀ ପ୍ରତିନିଧିମାନଙ୍କ ସହିତ ବିଶଦଭାବେ ଆଲୋଚନା କରିଥିଲେ । ଉଚ୍ଚ ପ୍ରକଟ ବ୍ୟାପାର ଉଦ୍‌ବିହାର ଦେଖିବା ପରିବାର ବର୍ଷକର ଅଭିମାନ ନିମ୍ନ

ସୂଚକ, ଶିକ୍ଷା, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ, ସର୍ବୋପରି ନିୟନ୍ତ୍ରିତ ଓ ଲୋକପାଳ
ସଂପର୍କରେ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରିଥିଲେ । ଏହି କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନରେ
ସାମାଜିକ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟସେବା ଅନୁଷ୍ଠାନଗୁଡ଼ିକ ସହାୟତା ଦେବା ସହିତ
ମାନବିକତା ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ସରକାର ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟମାନଙ୍କ ସହ
ପରାମର୍ଶ ଲୋକକୁ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲେ ।

ସାଧାରଣ ଅଭିଯୋଗ ଓ ଫେରସ୍ତ ପ୍ରଣାମର ବିଶାଳ ସାମାଜିକ

ଭାରତୀୟ ସାଧାରଣ ଅଭିଯୋଗ ଓ ଫେରସ୍ତ ପ୍ରଣାମର ବିଭାଗ
ପ୍ରାୟତଃ ସେହିଭଳି ମାତ୍ର ସୁଦ୍ଧା ୧୩,୯୧୫ଟି ସାଧାରଣ
ଅଭିଯୋଗରୁ ପ୍ରାୟ ୧୦୦୦୦ ଟଙ୍କା ଟଙ୍କା ଦେଇ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ନିମନ୍ତେ
ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ପ୍ରେରଣ କରାଯାଇଛି । ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ
ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇଛି ଏବଂ ପୂର୍ବରୁ ୪୮ଟି ମାମଲା ହସ୍ତକ୍ଷେପ କେବଳ
ଦେଖିବାକୁ ନିମନ୍ତେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ନିମନ୍ତେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ନିମନ୍ତେ
ପ୍ରେରଣ କରାଯାଇଛି ।

ଏହି ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ବିଭାଗୀୟ ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରକାଶରେ
ପ୍ରାୟ ୨୪,୭୯୦ଟି ସାଧାରଣ ଅଭିଯୋଗରୁ ମଧ୍ୟରୁ ୨୪,୨୫୫ଟି
ଅଭିଯୋଗରୁ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା କରାଯାଇଛି । ଏହାପରେ ୧୯୯୭-୯୮
ପାର୍ସି ବର୍ଷରେ ବିଭିନ୍ନ ସରକାରୀ ବିଭାଗରେ ୨,୧୧୩ଟି ସାଧାରଣ
ଅଭିଯୋଗରୁ ମଧ୍ୟରୁ ୩,୩୪୨ଟି ପ୍ରତିକ୍ରିୟା କରାଯାଇଛି । ସରକାରୀ
ବୁଦ୍ଧି ମାତ୍ରରୁ ବିଭାଗୀୟମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କେବଳ ସ୍ଥିତିଗତ
ଆଲୋଚନା କରାଯାଇ ଲୋକମାନଙ୍କର ବିଭିନ୍ନ ସମସ୍ୟାଗୁଡ଼ିକୁ ସମାଧାନ
କରାଯାଇଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ସୁଦ୍ଧା ୩୨୫ଟି କମ୍ପ୍ୟୁଟର ଗ୍ରହଣ ଅନୁଷ୍ଠାନ
ଯୋଗ ୧୫,୮୭୪ କିଏ ଲେଉଟି ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରାଯାଇଛି ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ଫେରସ୍ତ ମାମଲାଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ୩,୩୯୮ଟି
ଫେରସ୍ତ ପ୍ରାୟତଃ ନିୟମିତ ଭାବରେ ଦେଖାଯିବା ମଧ୍ୟରୁ ୧୯୫୮ଟି
ମାମଲା ପ୍ରାୟତଃ ମାଧ୍ୟମରେ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା କରାଯାଇଛି । ଏମାନଙ୍କ
ଫେରସ୍ତ ଅବସ୍ଥାରେ ବିଭିନ୍ନ ସରକାରୀ ଓ ଲୋକ ସରକାର ମଧ୍ୟରେ
କରାଯାଇ ୪୭୩୯ଟି ଫେରସ୍ତ ମାମଲା ବିଭାଗରୁ ନିଆଯାଇ ଚଳୁଥିବା
୩,୪୦୧ଟି ପ୍ରତିକ୍ରିୟା କରାଯାଇଛି । ଏହି ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ୫୨,୩୦୮
ଟଙ୍କା ଅବସରପ୍ରାପ୍ତ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଫେରସ୍ତ ପାଇବା ପାଇଁ
ଆବେଦନ ମଧ୍ୟରୁ ୫୧,୯୦୦ ଟଙ୍କା ଫେରସ୍ତ ପ୍ରଦାନ
କରାଯାଇଥିବା ଭାରତୀୟ ସାଧାରଣ ଅଭିଯୋଗ ଓ ଫେରସ୍ତ ପ୍ରଣାମର
ବିଭାଗ ସୂଚକ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି ।

ଲୋକପାଳ ଓ ଲୋକସଭା ଆଇନ ୧୯୯୫ ମସିହା ଅନୁସାରେ
ମାତ୍ର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇ ୩୫ଟି କେବଳ ବିଭାଗ ପାଇଁ ହାତକୁ
ନିଆଯାଇଛି । ଅବସରପ୍ରାପ୍ତ ବିଭାଗରୁ ଶ୍ରୀ ସ୍ୱପ୍ନାକାନ୍ତ ମହାପାତ୍ରଙ୍କର
୧୨.୨.୯୭ ତାରିଖରୁ ଓଡ଼ିଶାର ଲୋକପାଳ ଭାବେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା
କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇଛି ।

ମହାରାଜା ଶ୍ରୀ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ରବେଦ ଲାଙ୍ଗୁରୀ ବିଭାଗୀୟ ସମାଲୋଚନା

ସୂଚକ ଓ ଲୋକ ସରକାର ବିଭାଗ ଏବଂ ମୟୂରଭଞ୍ଜ ସାଂସଦଙ୍କ
ସଂସଦର ନିମନ୍ତେ ଆନୁକୁଲ୍ୟରେ ରାଜ୍ୟ ବିଭାଗର ୧୭ ତାରିଖରେ ଶ୍ରୀ
ସୂଚକ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ମହାରାଜା ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ରବେଦ ଲାଙ୍ଗୁରୀ
ବିଭାଗୀୟ ସମାଲୋଚନା ପାଇଁ ହୋଇପାରିଛି । ଏଥିରେ ମୁଖ୍ୟ ଅତିଥି
ଭାବରେ ଯୋଗ ଦେଇ ଲାଙ୍ଗୁରୀ ପରିବେଶ, ବିଜ୍ଞାନ ଓ କାରାଗାର ମନ୍ତ୍ରୀ
ଶ୍ରୀ ପ୍ରଦୀପ କୁମାର ଚାନ୍ଦି କହିଲେ ଯେ ମହାରାଜା ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ରବେଦ
ବିଭାଗୀୟ ସମାଲୋଚନା, ପରୋପକାରୀ ରହି ଅନେକ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ
ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ, ପରୋପକାରୀ ରହି ଅନେକ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ
ମଣିଷର ମନକୁ ଓ ଲୋକ ସେବାରୁ ବୁଝିବାକୁ ଶକ୍ତି ଓ ଲୋକ ପାଖରେ
ସ୍ଥାପନ । ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟ ପାଇଁ ଚେତନା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇଛି
ଓଡ଼ିଆ ପଠନ, ଲାଷ୍ଟ ଓ ସାହିତ୍ୟର ବିଭାଗ କ୍ରମେ ପ୍ରାଧିକାର
ଦେଇଥିଲେ । ମାନବିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧ, ଓଡ଼ିଆର ସ୍ୱାଧୀନତା, ନିରାପେକ୍ଷ
ଶାସନ, ନ୍ୟାୟପାଳିକାଙ୍କୁ ଶକ୍ତି ଆଦି ପ୍ରକାଶ ବିଷୟ ଉପରେ ବିଶେଷ
ବୁଝିବା ପ୍ରକାର କରି ମହାରାଜା ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ରବେଦ ଏକ ବିଭାଗ
ଆଦର୍ଶର ସାମନା କରିପାରିବେ ବୋଲି ମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଚାନ୍ଦି ମତପ୍ରକାଶ
କରିଥିଲେ ।

ମୁଖ୍ୟବକ୍ତା ଭାବରେ ଯୋଗ ଦେଇ ସାହିତ୍ୟିକ ଶ୍ରୀ ଅଶାନ୍ତ
କହି କହିଲେ ଯେ ମହାରାଜା ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ରବେଦ କବିକାଗଣଙ୍କ
ପ୍ରକାଶ । ଓଡ଼ିଆ ଲାଷ୍ଟ ଓ ସାହିତ୍ୟକୁ ସୂଚକ କରିବାକୁ ପ୍ରଦାନ କରିବାରେ
ଚାନ୍ଦି ଅବଦାନକୁ ଓଡ଼ିଶା ଲିଟିରାଚର ଦ୍ୱାରା କରିଛି । ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ
ପ୍ରକାଶ କରାଯିବ ଲୋକରେ ଓଡ଼ିଆ ଲିଟିରା ଏକପ୍ରାକାର ପାଇଁ ଚାନ୍ଦି
ଭାରତୀୟ ଅନୁକାରୀ । ଚାନ୍ଦି ପରି ମନିଷା ଧର୍ମାତ୍ମକରେ ଶୁଦ୍ଧ କମ୍ପ୍ୟୁଟର
କରିବେ, ଯିଏତେ ଏକାଧାରରେ ଅନେକ ଅନନ୍ୟ ଗୁଣର
ଅଧିକାରୀ ହୋଇପାରିବେ । ସେଥିରେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ପ୍ରକାଶ; ଦାନଶାଳା,
ଆଦର୍ଶ ପ୍ରଣାମର । ଲୋକ ସେବାର ସହ ଚାନ୍ଦି ଚେତନା ଏକାଧାର
କରାଯାଇଥିବା । ଏହି ଅମର ଅମୃତର ସତ୍ୟ ମହାରାଜା ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର
ଚନ୍ଦ୍ରବେଦ ପ୍ରାୟତଃ ଲୋକ ପ୍ରକାଶ କରାଯିବା ପାଇଁ ଚାନ୍ଦି ପ୍ରକାଶ
ଦେଇଥିଲେ ।

ସମାଲୋଚନାରେ ସରକାରୀ କର୍ମ ସୂଚକ ଓ ଲୋକ ସଂପର୍କ
ବିଭାଗର ପ୍ରମୁଖ ଶାସନ ସଚିବ ଶ୍ରୀ ସଂଜୀବ ଚନ୍ଦ୍ର ସେନା କହିଲେ ଯେ
ମହାରାଜା ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ରବେଦ ଶ୍ରୀରାଜା କାନ୍ଦନରେ ଯେଉଁ
ବିଭାଗୀୟ ସାଂସଦଙ୍କ ଦୈନିକ କର୍ମ ମାଟିରେ ରଖାଯାଇଛି, ତାହା
ଅତିପୁରଣୀୟ । ଚାନ୍ଦି କାନ୍ଦନର ଯା ପରେ ମଧ୍ୟ, ଚାନ୍ଦି ଆଦର୍ଶ
କର୍ମକାରୀରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି ।

ସମାଲୋଚନାରେ ବିଭାଗୀୟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଶ୍ରୀ କବୀନ୍ଦ୍ର ନାଥ ଦାଶ
ସୂଚକ ଲାଙ୍ଗୁରୀ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ ଓ ମୟୂରଭଞ୍ଜ ସାଂସଦଙ୍କ ସଂସଦର
ସୁସ୍ଥ ସଂପାଦକ ଶ୍ରୀ ମନୋରଞ୍ଜନ ଦାସ ଧନ୍ୟବାଦ ଅର୍ପଣ କରିଥିଲେ ।

ବାଣିଜ୍ୟରତା ଓ ବିଧିବାଚକା ଯୋଜନା ବାବଦରୁ ୫ ଲୋଟି ୨୫ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାରୁ ଇର୍ଦ୍ଧୀ ଆବଦନ

ଦୈନିକ ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରେ ତିସେମ୍ବର ମାସର ବାର୍ଷିକୀ ଲକ୍ଷ ଓ
ଦ୍ୱିଧନୀ ଲକ୍ଷ ଯୋଜନା ବାବଦରେ ସରକାର ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ସମସ୍ତ ଟିକ୍ସାକୁ
୫ ଲୋଟି ୨୫ ଲକ୍ଷ ୨୦ ହଜାର ୩୦୦ ଟଙ୍କା ଆବଦନ କରିଛନ୍ତି ।
ଏହି ପରିମିତ ଲକ୍ଷ ପ୍ରତି ୪ ଦ୍ୱାରା ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ୫ ଲକ୍ଷ ୩୦ ହଜାର
ଟିକ୍ସାକାରୀ ଉପକୃତ ହେବେ ।

ଉପରୋକ୍ତ ପରିମାଣ କୋରୁ ସୁବିଧାଶୀ ଟିକ୍ସାକୁ ୧୨ ଲକ୍ଷ
୪୯ ହଜାର ୪୦୦ ଟଙ୍କା, ଚାଉଳ ଟିକ୍ସାକୁ ୧୪ ଲକ୍ଷ ୪୦ ହଜାର
୮୦୦ ଟଙ୍କା, ଘୋଡ଼ାପୁର ଟିକ୍ସାକୁ ୬ ଲକ୍ଷ ୫୯ ହଜାର ୧୦୦ ଟଙ୍କା, ସରକାରୀ
ଟିକ୍ସାକୁ ୧୨ ଲକ୍ଷ ୬୦ ହଜାର ଟଙ୍କା, ସୁବିଭକ୍ତ ଟିକ୍ସାକୁ ୧୭ ଲକ୍ଷ
୫୨ ହଜାର ୬୦୦ ଟଙ୍କା, ଅନୁଗୁଣ ଟିକ୍ସାକୁ ୧୫ ଲକ୍ଷ ୬୬ ହଜାର
୪୦୦ ଟଙ୍କା ଓ ବାଲେଶ୍ୱର ଟିକ୍ସାକୁ ୨୧ ଲକ୍ଷ ୬୦ ହଜାର ୪୦୦ ଟଙ୍କା
ବିଧାଯାଇଛି ।

ସେହିପରି ଉତ୍ତର ଟିକ୍ସାକୁ ୧୭ ଲକ୍ଷ ୮୦ ହଜାର ୫୦୦
ଟଙ୍କା, ବରାକାର ଟିକ୍ସାକୁ ୨୨ ଲକ୍ଷ ୨ ହଜାର ୨୦୦ ଟଙ୍କା, ବରଗଡ଼
ଟିକ୍ସାକୁ ୧୭ ଲକ୍ଷ ୯୫ ହଜାର ୬୦୦ ଟଙ୍କା, ବୈଦ ଟିକ୍ସାକୁ ୫ ଲକ୍ଷ ୩
ହଜାର ୬୦୦ ଟଙ୍କା, କଟକ ଟିକ୍ସାକୁ ୩୮ ଲକ୍ଷ ୯୮ ହଜାର ୨୦୦
ଟଙ୍କା, ଦେବୀନାଥ ଟିକ୍ସାକୁ ୧୭ ଲକ୍ଷ ୬୦୦ ଟଙ୍କା ଓ ଦେବଗଡ଼ ଟିକ୍ସାକୁ
୪ ଲକ୍ଷ ୪୯ ହଜାର ୮୦୦ ଟଙ୍କା ଆବଦନ କରାଯାଇଛି ।

ରଜାମ ଟିକ୍ସାକୁ ୩୮ ଲକ୍ଷ ୮୯ ହଜାର ୩୦୦ ଟଙ୍କା,
ରବପତି ଟିକ୍ସାକୁ ୯ ଲକ୍ଷ ୨୨ ହଜାର ୬୦୦ ଟଙ୍କା, ପୁରୀ ଟିକ୍ସାକୁ
୧୨ ଲକ୍ଷ ୮୫ ହଜାର ଟଙ୍କା, ନୟାଗଡ଼ ଟିକ୍ସାକୁ ୧୨ ଲକ୍ଷ ୮୬ ହଜାର
୯୦୦ ଟଙ୍କା, ନବରଙ୍ଗପୁର ଟିକ୍ସାକୁ ୧୭ ଲକ୍ଷ ୬୬ ହଜାର ୯୦୦ ଟଙ୍କା,
ନୂଆପଲ୍ଲୀ ଟିକ୍ସାକୁ ୧୩ ଲକ୍ଷ ୩୩ ହଜାର ୪୦୦ ଟଙ୍କା ଓ ମାଲକାନାଗିରି
ଟିକ୍ସାକୁ ୯ ଲକ୍ଷ ୭୩ ହଜାର ୨୦୦ ଟଙ୍କା ବିଧାଯାଇଛି । ମୟୂରଭଞ୍ଜ
ଟିକ୍ସାକୁ ୨୭ ଲକ୍ଷ ୬୨ ହଜାର ୮୦୦ ଟଙ୍କା, ଖୋର୍ଦ୍ଧା ଟିକ୍ସାକୁ ୧୮ ଲକ୍ଷ
୪୩ ହଜାର ୩୦୦ ଟଙ୍କା ବିଧାଯାଇଥିବା ବେଳେ କୋରାପୁଟ ଟିକ୍ସାକୁ
୧୮ ଲକ୍ଷ ୮୧ ହଜାର ଟଙ୍କା ବିଧାଯାଇଛି । କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା, ବେର୍ହମ୍ପର,
ବଲାଙ୍ଗୀର, ଜଗତସିଂହପୁର, ଯାଜପୁର ଓ ଖୋରସାରୁଡ଼ା ଟିକ୍ସାକୁ ଯଥାକ୍ରମେ
୨୭ ଲକ୍ଷ ୬୨ ହଜାର ୩୦୦ ଟଙ୍କା, ୧୯ ଲକ୍ଷ ୨୫ ହଜାର ୬୦୦
ଟଙ୍କା, ୩୯ ଲକ୍ଷ ୩୪ ହଜାର ୩୦୦ ଟଙ୍କା, ୧୫ ଲକ୍ଷ ୭୩ ହଜାର
୩୦୦ ଟଙ୍କା, ୧୫ ଲକ୍ଷ ୬୦ ହଜାର ୩୦୦ ଟଙ୍କା ଓ ୫ ଲକ୍ଷ ୬୩
ହଜାର ୫୦୦ ଟଙ୍କା ବିଧାଯାଇଛି ଯେଉଁ ମହିଳା ଓ ଶିଶୁ ବିଭାଗ ବିଭାଗ
ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପ୍ରକାଶ ।

୩ ସୁବିଭକ୍ତରେ ସୁବିଭା ଓ ଶାନ୍ତ କୌଣସି ସମର୍ପଣ ଆବଦନାଟିର ସମ୍ମିଳନୀ

ସୁବିଭା ଓ ସୁବିଭି ବିଦ୍ୟା ସମର୍ପଣ ଏବଂ ଆବଦନାଟିର ସମ୍ମିଳନୀ
ସଭା ତିସେମ୍ବର ୨୧ ତାରିଖରେ ଭୁବନେଶ୍ୱରର 'ପ୍ରାଚୀ' ଯୋଗେଷାଳାରେ
ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଯାଇଛି । ଓଡ଼ିଶା ସୁବିଭା ସୁବିଭି ବିଦ୍ୟା ସଂଘର
ସଭାପତି ଓଡ଼ିଶା ସୁବିଭା ସୁବିଭି ବିଦ୍ୟା ସମିତି (ଡ.ଆଇ.ଟି.ଏସ୍)
ଓ ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ମିଡ଼ିର ଆନୁବୃତ୍ତରେ ଆୟୋଜିତ ଏହି
ଆବଦନାଟିର ସମ୍ମିଳନୀକୁ ଗାନ୍ଧୀ ଶିଳ୍ପ ମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ନିରଂଜନ ପଟ୍ଟନାୟକ
ଉଦ୍‌ଘାଟନ କରିବାରେ ଯେ ଏକଦିଂଶ ଉପାଦାନ ସୁବିଭା ଶାନ୍ତ କୌଣସିର
ଜଗାବା ଦେବାକୁ ଯାଇଛି । ଏହାକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତି
ରଥ ଅବ୍ୟାଧିନିତ ଦୈନିକ ଶାନ୍ତ ସଂପର୍କ ବ୍ୟକ୍ତି ସୃଷ୍ଟି କରିବା ପାଇଁ
ଯେଉଁ ଉପକ୍ରମ ପ୍ରକାର ଶିକ୍ଷିତ୍ରୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଛି, ଏହା ଫଳରେ ଓଡ଼ିଶା
ସୁବିଭା ମାନଚିତ୍ରରେ ଏକ ପ୍ରମୁଖ ଶାନ୍ତ ଅଧିକାର କରିପାରିବ ବୋଲି
ମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ପଟ୍ଟନାୟକ ଆଶା ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ ।

ମୁଖ୍ୟ ଅତିଥିଭାବେ ଯୋଗ ଦେଇ କେନ୍ଦ୍ର ଇଲୋକ୍ସ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ
ବିଭାଗର ସଚିବ ଶ୍ରୀ ରମେଶ୍ୱର ସୁବ୍ରହ୍ମଣ୍ୟ ସବୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସୁବିଭା ଶାନ୍ତ କୌଣସିର
ସୁବିଭାକୁ ଗୁମିବା ରହିଛି ଯେଉଁ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ

ଗାନ୍ଧୀ ମୁଖ୍ୟ ଶାସନ ସଚିବ ଶ୍ରୀ ସୁଧାଂଶୁ କୁମାର ମିଶ୍ର
ଉପାଧିକାର ଅତିଥିଭାବେ ଯୋଗ ଦେଇ କହିଲେ ଯେ ସୁବିଭା ପ୍ରସ୍ତୁତି ବିଦ୍ୟା,
କ୍ଷେତ୍ରରେ ଓଡ଼ିଶା ଏବଂ ଅଗ୍ରଣୀ ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ପରିଣତ ହେବାକୁ ଯାଇଛି ।
ତେଣୁ ଗାନ୍ଧୀ ସରକାର ସୁବିଭା ପ୍ରସ୍ତୁତି ବିଦ୍ୟା ନୀତି ଅନୁଯାୟୀ ସୁବିଭା,
କେନ୍ଦ୍ରରେ ବ୍ୟବହାର ପ୍ରବଚନ, ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କୁ ଦାକ୍ଷିଣ୍ୟ, ସ ନାୟ
ପରୋର ବ୍ୟବହାର ସଂସ୍ଥାନକୁ ଯଥା ସମ୍ଭବ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ପ୍ରଦାନ ପ୍ରଭୃତି
ବିଧାଯିବା ଲାଗି ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଛନ୍ତି ।

ସାମ୍ବିଧିକମାନେ ସଂବାଦ ସଂଗ୍ରହ ଓ ବର୍ଷିକୀ ସଂପାଦନରେ
ସର୍ବଦା ସରକାରଙ୍କ ସହଯୋଗ ପାଇବେ

— ସୁବିଭା ଓ ଗୋପ ସମର୍ପଣ ମନ୍ତ୍ରୀ

ଉଚ୍ଚ ତିସେମ୍ବର ୧୩ ତାରିଖରେ ସାମାୟ ଲୋକ ସମର୍ପଣ
ରଚନରେ ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ବିଭିନ୍ନ ସାଂସଦିକ ଓ ସଂବାଦପତ୍ର କର୍ମଚାରୀ ସଂଘର
କର୍ମକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ସହ ବୈଠକରେ ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ସୁବିଭା ଓ ଗୋପ ସଂପର୍କ
ବିଭାଗ ମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ କୁପିନ୍ଦର ସିଂହ ସାଂବାଦିକ ଓ ସରକାର ନିଜ ନିଜ
ଦର୍ଶନୀ ସଂପାଦନରେ ନିପତି ଚାରବର୍ଗିକ ସହଯୋଗ ପାଇପାରିବେ,
ଗାନ୍ଧୀ ଆଲୋଚନା କରିଥିଲେ ।

ପ୍ରସଂଗତ୍ରମେ ସେ ସୁବିଭାରେ ଯେ ସଂବାଦପତ୍ର
ରେଡ଼ିଓର ପୂର୍ବଂକର ପରିବର୍ତ୍ତା କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ଆମ ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ
ସଂବାଦପତ୍ରମାନଙ୍କର ନାମ ସଂବିବରଣ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଧିର କାର୍ଯ୍ୟ

ବୁଦ୍ଧାଦିତ୍ତ ଚରିତ୍ରକୁ ସେ ଗ୍ରନ୍ଥକାରୀ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଆବର୍ତ୍ତକ
କରିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ସରକାରଙ୍କ ନୁହେଁ ସୁଦ୍ଧା ନାହିଁ ପ୍ରାୟତଃ ଦେଶର
ସାଧାରଣପୁରୁଷମାନଙ୍କ ସଂପ୍ରାଦେୟ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସାଂସାରିକମାନଙ୍କେ ଉଦ୍ଧୃତିକ
ପ୍ରମାଣରୂପେ ଦେବାକୁ ଯେ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲେ । ଗାନ୍ଧୀଜୀ ପ୍ରେସ୍
କାଉନ୍ସିଲ୍‌ର ସମ୍ପାଦକ ପଣ୍ଡିତରାୟ ମଧ୍ୟାଧିକାରେ ସେ ଯେଉଁ କେତେକ ପୁସ୍ତିକା
ସୁସୋତ୍ତର କର୍ମକାରୀ ସାଂସାରିକମାନଙ୍କୁ ହିଁ ଆଗପିତା କରିବେ ବୋଲି ବିଚାର
କରିଥିଲେ ତାହାରୁ ପିଣ୍ଡିକରି ତାଙ୍କ ସରକାରୀ ଏବଂ ନିକଟିକେ କେଉଁଥିଲେ ,
ତହିଁକୁ ବିଚିନ ସାଂସାରିକ ସଂପ୍ରାଦେୟ ପକ୍ଷରୁ ଏହାର ପୁରୀ ସମାକ୍ଷା କରିବାକୁ
ଅନୁରୋଧ କରାଯାଇଥିବାକୁ ସରକାରୀ ପୂର୍ବ ପୁସ୍ତିକା ଓ ପିତାମହ ପୁସ୍ତିକା
ପ୍ରତୀକ କରିବେ ବୋଲି ସେ ଯୋଗସା କରିଥିଲେ । ସ୍ଵାମୀଜୀ
ସାଂସାରିକଙ୍କ ସମେତ ସମସ୍ତ ସାଂସାରିକଙ୍କୁ ଚିହ୍ନିତ କରିବାରେ ଶ୍ରମ
ବିଭାଗର ପଦକ୍ଷେପକୁ ସୁଦ୍ଧା ଓ କେବଳ ସମ୍ପର୍କ ବିଭାଗ ଗ୍ରହଣକେ
ସହଯୋଗ କରିବେ । ପେନ୍‌ସନ୍‌ କାବିରୀ, କରମାଣ ପାଣି, ପ୍ରେସ୍
ଏକାଡେମୀ, ଅଧିବାସୀ ପ୍ରତୀକ ଓ ସ୍ଵାମୀ ସାଂସାରିକ ସମସ୍ତଙ୍କ ଉପାଦେୟ

ଦାସଙ୍କରେ ବିଭିନ୍ନ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ନୀତି ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷରାସରେ
ସେ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରିବେ ଯେଉଁ ଶ୍ରୀ ସିଂହ ମୂଳାଭ୍ୟୁତ୍ରେ

ସ୍ବାଧୀନତାପାଇଁ ମତ ଦେଇଥିଲେ ଯେ ସ୍ବତନ୍ତ୍ର ନାତି
ପ୍ରଶସନ ବେଳେ ଯୁକ୍ତରାଷ୍ଟ୍ର ଆମେରିକାର ଗଞ୍ଜାରି ଏକବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀ
ପାଇଁ ଏକ ସ୍ବତନ୍ତ୍ର ସ୍ବତନ୍ତ୍ର ପ୍ରଶସ୍ତି ପରିଚାଳନା ଭାବ ସ୍ବତନ୍ତ୍ର ଓ ଲୋକ
ସଂପର୍କ ବିଭାଗ ନେଇ ଗଠିତ । କେନ୍ଦ୍ର ଅଧିସ୍ବାୟତ୍ତି ଗମିଟି ଗଞ୍ଜାରେ
ସ୍ବାଧୀନତାପାଇଁ ଅଧିସ୍ବାୟତ୍ତି ନିର୍ବାହରଣ ଦେଇ ବୋଲି ମତପ୍ରକାଶ
କରିଥିଲା । ଲୋକ ସଂପର୍କ ବିଭାଗ ପକ୍ଷରୁ ଟିଭି ଓ ରାଜ୍ୟ ସରକାର
କେଉଁ ଗୁରୁତ୍ବ ସ୍ବାଧୀନ ଯୋଗ ଯାଇଛି ତା'ର ତିପ୍ପଣୀ ସମ୍ବନ୍ଧରେ
କେନ୍ଦ୍ରପାରିତ ତାହା ବିସ୍ତରଣାବେ ଆଲୋଚିତ ହେଇଥିଲା ।

ଉତ୍କଳ ଇର୍ଷାଦିଷ୍ଟ ଆପୋୟି-ଏକମ, ଓଡ଼ିଶା ସୁନିଶ୍ଚୟ ଆଉ
 ଇର୍ଷାଦିଷ୍ଟ, ଆଉ ଓଡ଼ିଶା ନିଜର ଚେତନ ଏହିଭଳି ସୁନିଶ୍ଚୟ, ଉତ୍କଳମଣି
 ନିଜର ଚେତନ ଏହିଭଳି ସୁନିଶ୍ଚୟ ଓ ଓଡ଼ିଶା ସୁନିଶ୍ଚୟ ଆଉ ଓଡ଼ିଶା
 ଇର୍ଷାଦିଷ୍ଟ ଉପାଦି ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଇର୍ଷାଦିଷ୍ଟମାନେ ଏହି ଚେତନରେ
 ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ ।

ଉତ୍କଳ ଗଣି ଉତ୍କଳେ ୧ ଗଣ ୮୭ ହଜାର ଦ୍ଵିଧାର ପ୍ରାକାଶିତ ବିଜ୍ଞାନ ଯୋଗାଣ ବିଭାଗ

[illegible]

ଭାଙ୍ଗା ବୁଦ୍ଧଙ୍କ ଉତ୍ସବରେ ବୁଦ୍ଧଙ୍କ ଓ ଲୋକ ସମ୍ପର୍କ ଦିଶାଇ ଦେଖିବା ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଗାୟକ ବିଜୟ ସମାଜରେ
ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଡାକ୍ତରୀ ବଲ୍ଲଭ ପଟ୍ଟନାୟକ ପ୍ରମୁଖ ଗୀତ ଗାୟନ କରୁଛନ୍ତି । ୩୯-୧୭

କାନ୍ଥପୁର ଶ୍ରୀ ଗାୟକ ସମାଜରେ ଗାୟକ ବିଜୟ ସମାଜ ଗାୟକ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ
ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଡାକ୍ତରୀ ବଲ୍ଲଭ ପଟ୍ଟନାୟକ ଗାୟନ କରୁଛନ୍ତି । ୩-୧

ଭା.ସା ସ୍ୱଚ୍ଛତା ଉନ୍ନୟନରେ ଅନୁଦିତ ନୂଆ ଗ୍ରାହାଣିକମାନଙ୍କ ସମ୍ପର୍କିତ ନିଷ୍ପତ୍ତିରେ
 ପ୍ରଶଂସା ଓ ଶ୍ରୀ ଜଗତୀ ଚକ୍ର ପରିଚାଳନା ଏସିଆସ୍ ପ୍ରସ୍ତୁତକର ବିଚାର ନୂଆ ଫିଲ୍ମ ଗୋଟିଏ
 ଯୁଗ ଚିହ୍ନିତ ଯେଉଁଠି ଶ୍ରୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କୁ କାହିଁକି ଏକତ୍ର କରାଯାଇ ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାର ଗୋଟିଏ । ୩-୧

ନବୀନ୍ ନିଷ୍ପତ୍ତିରେ ଭା.ସା ପରିଚାଳନା ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଅନୁଦିତ ନୂଆ ଗ୍ରାହାଣିକ ଏବଂ ଉନ୍ନୟନ
 ପ୍ରଶଂସା ଓ ଶ୍ରୀ ଜଗତୀ ଚକ୍ର ପରିଚାଳନା ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ପରିଚାଳନା ପ୍ରକାର ଗୋଟିଏ । ୩-୧

କୋଲୋନାଲ ଶାନ୍ତନୁ ଶର୍ମାଙ୍କ ପୁରୀଠାରେ ଆୟୋଜିତ ଗୋଷ୍ଠୀରା ମଧ୍ୟ ଉପସ୍ଥିତ 'ସ୍ବପ୍ନ-୧୮'
ସଭାସଭା ଶ୍ରୀ ଡାକଡ଼ା ଚନ୍ଦ୍ରନାଥ ଗୋଷ୍ଠୀରେ ଉପସ୍ଥିତ ଡାକଡ଼ା ଚନ୍ଦ୍ରନାଥ । ୮-୧

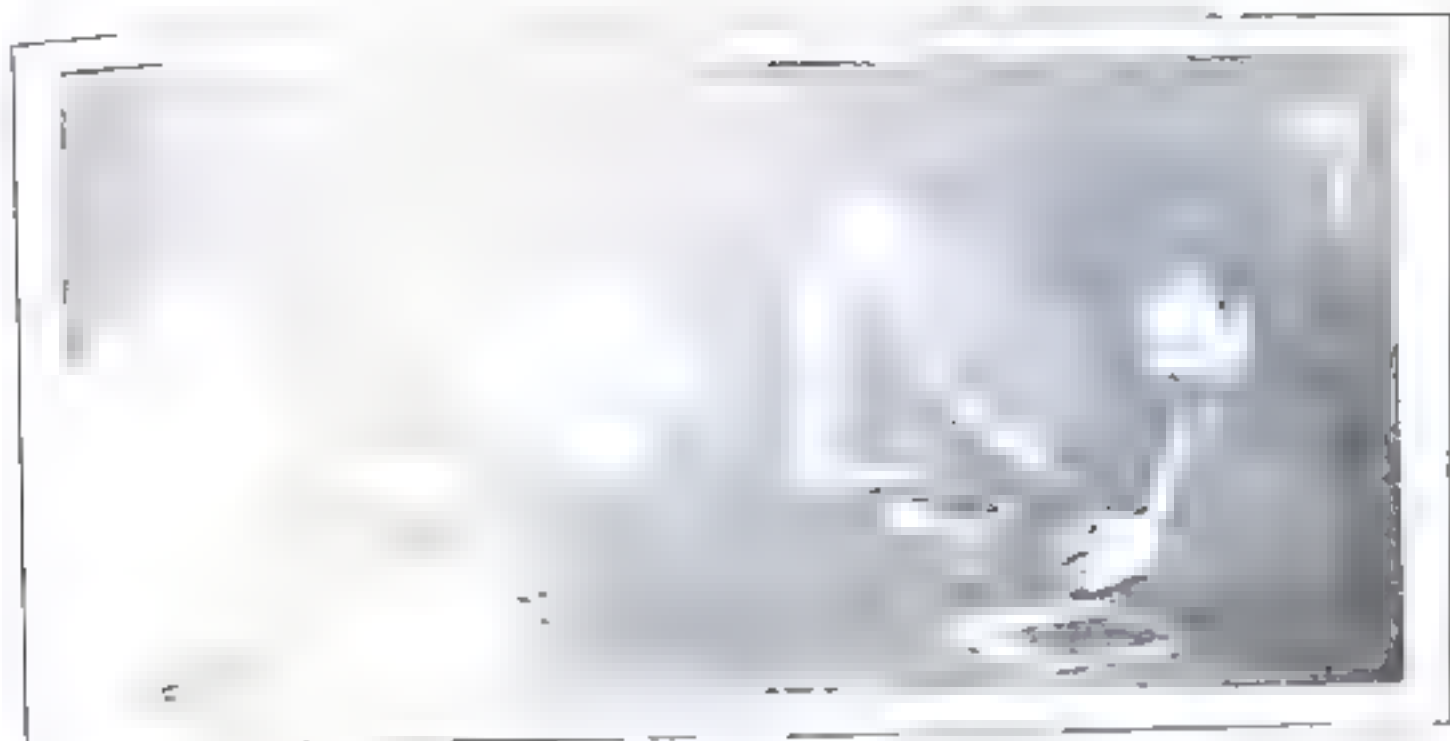
କୋଲୋନାଲ ଶାନ୍ତନୁ ଶର୍ମାଙ୍କ ପୁରୀଠାରେ ଡାକଡ଼ା ଚନ୍ଦ୍ରନାଥ ଗୋଷ୍ଠୀରା ମଧ୍ୟ ଉପସ୍ଥିତ ଡାକଡ଼ା ଚନ୍ଦ୍ରନାଥ
ଶ୍ରୀ ସୁବୋଧ ଚନ୍ଦ୍ରନାଥ ଶାନ୍ତନୁ ଶର୍ମାଙ୍କ ପୁରୀଠାରେ ଡାକଡ଼ା ଚନ୍ଦ୍ରନାଥ ଗୋଷ୍ଠୀରେ ଉପସ୍ଥିତ ଡାକଡ଼ା ଚନ୍ଦ୍ରନାଥ । ୯-୧

ପୁରୀଠାରେ ଡାକଡ଼ା ଚନ୍ଦ୍ରନାଥ ଶାନ୍ତନୁ ଶର୍ମାଙ୍କ ପୁରୀଠାରେ ଡାକଡ଼ା ଚନ୍ଦ୍ରନାଥ ଗୋଷ୍ଠୀରେ ଉପସ୍ଥିତ ଡାକଡ଼ା ଚନ୍ଦ୍ରନାଥ
ଶ୍ରୀ ଡାକଡ଼ା ଚନ୍ଦ୍ରନାଥ ଶାନ୍ତନୁ ଶର୍ମାଙ୍କ ପୁରୀଠାରେ ଡାକଡ଼ା ଚନ୍ଦ୍ରନାଥ ଗୋଷ୍ଠୀରେ ଉପସ୍ଥିତ ଡାକଡ଼ା ଚନ୍ଦ୍ରନାଥ । ୧୦-୧

ପ୍ରତିଷ୍ଠାପତି ଡାକ୍ତର ବସନ୍ତ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ସହିତ ଡା. ଏସ୍. ଏସ୍. ଡି. ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର ମଧ୍ୟରେ ଏକ
ବିଶାଳ ଗପ ଗୁରୁତ୍ବପୂର୍ଣ୍ଣ । ୧୮-୧

ପ୍ରତିଷ୍ଠାପତି ଡାକ୍ତର ଡି. ଡି. ପ୍ରତିଷ୍ଠାପତି ଡାକ୍ତର ଡାକ୍ତର ଡାକ୍ତର ଡାକ୍ତର ଡାକ୍ତର ଡାକ୍ତର ଡାକ୍ତର ଡାକ୍ତର
ପ୍ରତିଷ୍ଠାପତି ଡାକ୍ତର ଡାକ୍ତର ଡାକ୍ତର ଡାକ୍ତର ଡାକ୍ତର ଡାକ୍ତର ଡାକ୍ତର ଡାକ୍ତର
ଆଲୋଚନା ଚଳୁଛି । ୧୯-୧

ବେଙ୍ଗାଳୀ ବୁଦ୍ଧ ଶିଳ୍ପର ଚିତ୍ରଣ-କାର୍ଯ୍ୟର ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିବା ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଗୋଷ୍ଠି
 ମୁମ୍ବାଇ, ଫ୍ରାନ୍ସରେ ଗଠନ କରାଯାଇଥିଲା । ୨-୧

ବେଙ୍ଗାଳୀ ବୁଦ୍ଧ ଶିଳ୍ପର ଚିତ୍ରଣ-କାର୍ଯ୍ୟର ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିବା ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଗୋଷ୍ଠି
 ମୁମ୍ବାଇ, ଫ୍ରାନ୍ସରେ ଗଠନ କରାଯାଇଥିଲା । ୨-୧

ସେନିଟ ସ୍ବଚ୍ଛତା ଗାୟକ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀମତୀ ସୁମିତ୍ରା ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ଦ୍ବାରା
ଆୟୋଜିତ ପ୍ରଦର୍ଶନୀ । ୧୪-୧

ସ୍ବଚ୍ଛତା ଗାୟକ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀମତୀ ସୁମିତ୍ରା ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ଦ୍ବାରା ଆୟୋଜିତ
ପ୍ରଦର୍ଶନୀ । ଆୟୋଜିତ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀମତୀ ସୁମିତ୍ରା ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ଦ୍ବାରା
ଆୟୋଜିତ ପ୍ରଦର୍ଶନୀ । ୧୫-୧

ଭସ୍ମାଦ୍ ପିତାଙ୍କ ପାଦେ ଅର୍ପଣକରି ପୂଜାପାଠ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ପରମାତ୍ମାଙ୍କ ବିଧାନକ୍ରମ
ପରିଚାଳନା କରୁଥିବା ପ୍ରଭାତୀଙ୍କ ପିତା ଶ୍ରୀମାତାଙ୍କ ପ୍ରତି ପ୍ରଣାମ ପୂର୍ବକ ସମ୍ପର୍କ
ସମ୍ପର୍କ । 30/1

ଭସ୍ମାଦ୍ ପୂଜାପାଠ ପ୍ରାୟଶଃ ଅନୁଷ୍ଠିତ କରୁଥିବା ଜଗନ୍ନାଥ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ପରମାତ୍ମାଙ୍କ
ପରିଚାଳନା କରୁଥିବା ପ୍ରଭାତୀଙ୍କ ପିତା ଶ୍ରୀମାତାଙ୍କ ପ୍ରତି ପ୍ରଣାମ ପୂର୍ବକ ସମ୍ପର୍କ । ୨୪-୧

ବୁଦ୍ଧବେଶୁର ମନ୍ଦିରର ଗାଣି ମାର୍ଗଦଳେ ଆୟୋଜିତ ଭାବପ୍ରକାଶ ୫୦୦ଟି ଛବିରାଜ୍ୟ ଦିବସ ପରେରେ
ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଡାକ୍ତର ବଜ୍ର ପଟ୍ଟନାୟକ ଅଧିବାସୀଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରୁଛନ୍ତି । ୨୫-୧

ବୁଦ୍ଧବେଶୁର ମନ୍ଦିରରେ ଆୟୋଜିତ ଏକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଡାକ୍ତର ବଜ୍ର ପଟ୍ଟନାୟକ
ପୋଷିତ ପଦକ ପ୍ରଦାନ କରୁଛନ୍ତି । ୨୫-୧

ଉତ୍କଳ ପ୍ରସଙ୍ଗ

ମାର୍ଚ୍ଚ - ୧୯୯୯

